

บทบาทการจัดสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตา อำเภอนาด
จังหวัดอุบลราชธานี

นางสุวรรณนิสา พันธเสน

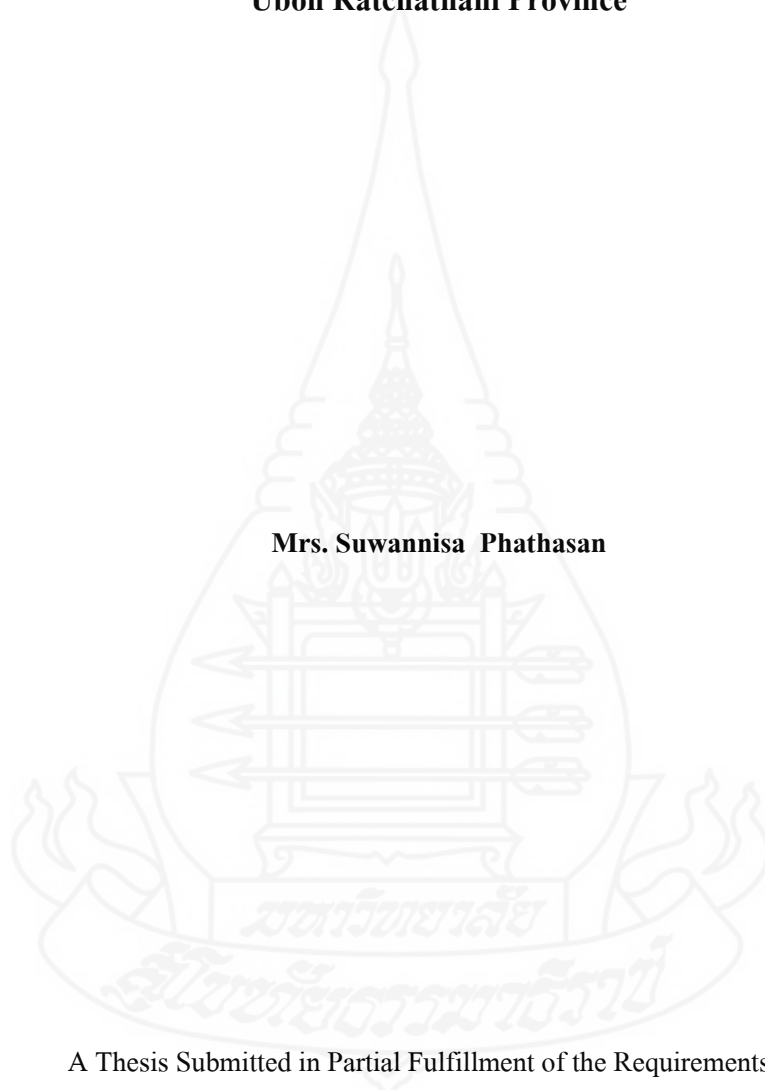

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาไทยคดีศึกษา สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2557

**Mercy Foundation's Role in Community Welfare in Na Tan District,
Ubun Ratchathani Province**

Mrs. Suwannisa Phathasan

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Arts in Thai Studies

School of Liberal Arts

Sukhothai Thammathirat Open University

2014

หัวข้อวิทยานิพนธ์ บทบาทการจัดสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพระเมตตา อำเภอนาดาล
จังหวัดอุบลราชธานี
ชื่อและนามสกุล นางสาวรณนิสา พันธเสน
แขนงวิชา ไทยคดีศึกษา
สาขาวิชา ศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุดจิต เจนนพกาญจน์
2. รองศาสตราจารย์ ดร. จิตรา วีรปรีรินทร์
3. รองศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ มีกุล

วิทยานิพนธ์นี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2556

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(อาจารย์ นาวาโท ดร. อนุชา ม่วงใหญ่)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุดจิต เจนนพกาญจน์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. จิตรา วีรปรีรินทร์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ มีกุล)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพล)

๒๖

ชื่อวิทยานิพนธ์ บทบาทการจัดสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตา อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี
ผู้วิจัย นางสาววรรณิสา พันธเสน **รหัสนักศึกษา** 2511000446 **ปริญญา** ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (ไทยคดีศึกษา)
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุกจิต เจนนพกาญจน์ (2) รองศาสตราจารย์ ดร. จิตรา วีรบุรินทร์
 (3) รองศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ มีกุลศล **ปีการศึกษา** 2557

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) ประวัติความเป็นมาของมูลนิธิพรเมตตา (2) บทบาททางด้านการจัดสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิฯ (3) บทบาทสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิฯ ที่มีผลต่อการแก้ไขช่วยเหลือ และพัฒนา (4) ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของมูลนิธิฯ (5) แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขบทบาทสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิฯ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้จัดตั้งมูลนิธิฯ ผู้ที่มีส่วนในการจัดตั้งมูลนิธิฯ รวมทั้ง กำนันตำบลพะลาน เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลพะลาน เจ้าหน้าที่อำเภอจำนวน 5 คน ผู้ที่ได้รับการส่งเสริมทางด้านอาชีพ จำนวน 5 คน ทางด้านการศึกษา จำนวน 10 คน ด้านนันทนาการ จำนวน 5 คน ด้านสุขภาพอนามัย จำนวน 5 คน ผู้ค่อยโอกาส เด็ก สตรี และผู้สูงอายุ จำนวน 10 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 40 คน ซึ่งเป็นการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง เครื่องมือในการวิจัยเป็นการใช้แบบสัมภาษณ์เจาะลึก และแบบสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม แบบสำรวจชุมชน การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า (1) ประวัติความเป็นมาของมูลนิธิพรเมตตา มูลนิธิฯ จัดตั้งขึ้น ในปี พ.ศ. 2544 โดยมี นายจันทร์สมร ชัยศักดิ์ เป็นผู้ก่อตั้ง มีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมสนับสนุนประชาชนให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ให้ทุน การศึกษาแก่นักเรียน นักศึกษาที่เรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ ให้ทุนประกอบอาชีพแก่ผู้ยากจน จัดสร้างที่พักอาศัยให้เด็กกำพร้าและผู้ที่ได้รับภัยพิบัติต่างๆ ดำเนินกิจกรรมสาธารณะประโยชน์ และให้ความร่วมมือกับองค์กรการกุศลอื่นๆ (2) บทบาททางด้านการจัดสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิฯ มีบทบาทในด้านการศึกษา การมีงานทำและมีรายได้ สุขภาพอนามัย ที่อยู่อาศัย การบริการสังคม นันทนาการ และด้านอื่นๆ (3) บทบาทสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิฯ ที่มีผลต่อการแก้ไขช่วยเหลือ และพัฒนา บทบาทของ มูลนิธิฯ ในการแก้ไขปัญหาด้านต่างๆ ได้แก่ ปัญหาการศึกษา โดยการจัดหาและจัดสร้างสถานศึกษาในระดับต่างๆ การให้ทุนการศึกษา ทุนค่าพาหนะ ปัญหาการประกอบอาชีพและการมีงานทำ โดยการจัดหางาน การให้ทุนประกอบอาชีพ การฝึกอาชีพ การจัดหาอาชีพเสริมให้กับผู้ยากไร้ ปัญหาการติดยาเสพติดของเด็ก เยาวชนและประชาชน โดยการส่งไปรับการบำบัดรักษาและการฟื้นฟูจิตใจ ให้การอบรมด้านคุณธรรมและศีลธรรม ส่วนบทบาทด้านการพัฒนา ได้แก่การพัฒนาในด้านสาธารณูปโภคและสาธารณูปการโดยการปรับปรุง และสร้างถนน ประปาให้กับชุมชน และพัฒนาผู้ค่อยโอกาส ได้แก่ เด็ก เยาวชน สตรี และผู้สูงอายุให้มีคุณภาพชีวิตและสุขภาพจิตที่ดีขึ้น (4) ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของมูลนิธิฯ คือ มีจำนวนเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในมูลนิธิฯน้อยเกินไป และเจ้าหน้าที่มีวิสัยทัศน์และอุดมการณ์ที่แตกต่างกัน (5) แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขบทบาทสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิฯ โดยควรลดโครงการบางโครงการที่ไม่เกิดผล เพื่อจะได้ลดงบประมาณและค่าใช้จ่ายลง

คำสำคัญ สวัสดิการ สวัสดิการชุมชน มูลนิธิ มูลนิธิพรเมตตา อำเภอนาตาล

Thesis Title: Mercy Foundation's Role in Community Welfare in Na Tan District, Ubon Ratchathani Province

Researcher: Mrs. Suwannisa Phathanan; **ID:** 2511000446; **Degree:** Master of Arts (Thai Studies)

Thesis Advisors: (1) Dr. Sudjit Janenoppakanjana, Assistant Professor; (2) Dr. Chitra Veeraburinon; Associate Professor; (3) Dr. Paitoon Meekusol, Associate Professor; **Academic Year:** 2014

Abstract

The purposes of this research were to study: (1) the historical background of the Mercy Foundation; (2) the Mercy Foundation's role in providing welfare in the community; (3) the impact of that role in finding solutions, providing assistance, and community development; (4) challenges and obstacles in conducting the work of the Mercy Foundation; (5) approaches for improving the Mercy Foundation's community welfare role.

This was a qualitative research based on a sample population of 40, chosen through purposive sampling, which consisted of the following sub-groups: 5 founders of the Mercy Foundation, including the political leader of Palan Sub-District, personnel from Palan Sub-District Administrative Organization, and Na Tan District Office officials; 5 people who had received vocational assistance from the foundation; 10 people who had received scholarships; 5 people who had received recreation assistance; 5 people who had received health assistance; and 10 people who were impoverished, children, women, or the elderly. Data were collected using the methods of in-depth interview, participatory and non-participatory observation and community survey. Data were analyzed through descriptive analysis.

The research showed the following results: (1) the Mercy Foundation was founded in 2001 by Mr. Chansamone Saiyasak. Its purpose is to support and develop the people to have a better quality of life by giving assistance to students, especially those students who are performing well but lack money; giving vocational assistance to impoverished people; providing shelter for orphans and victims of natural disaster; conducting activities that benefit the community; and joining with other charitable organizations. (2) The Mercy Foundation's welfare role in the community is in education, jobs to earn income, health and hygiene, shelters, community services, recreation, etc. (3) The role of the foundation in providing solutions includes a) addressing education problems by acquiring or constructing buildings for education at different levels, giving scholarships and assistance toward transportation costs; b) providing solutions to the employment problem by helping people find jobs, giving small business loans, providing job training, and finding supplementary careers for impoverished people; c) providing solutions to the drug problem by sending addicts to rehabilitation centers, providing counseling and providing training in morals and ethics. In the area of development, the foundation provides public utilities by building and repairing roads and tap water systems as well as helping develop the quality of life and mental health of disadvantaged children, women, and the elderly. (4) Challenges and obstacles in conducting the Mercy Foundation's work are a lack of staffers and differing visions and ideals. (5) The suggested approach to improving the Mercy Foundation's community welfare role is to discontinue unfruitful projects in order to reduce costs.

Keywords: welfare, community welfare, charity, Mercy Foundation, Na Tan District

กิตติกรรมประกาศ

ความสำเร็จของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เกิดขึ้นได้ด้วยความอนุเคราะห์จากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ทั้งสามท่าน อันได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุกจิต เจนนพกาญจน์ (2) รองศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ มีกุล (3) ศาสตราจารย์ ดร. จิตตรา บุรินนท์ ที่ได้ให้คำแนะนำ ชี้แจง ตรวจสอบ และแก้ไขจนวิทยานิพนธ์สำเร็จเป็นเล่มสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของทั้งสามท่านเป็นอย่างยิ่ง และขอกราบขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบคุณ ศาสตราจารย์ ดร. จันทร์สมร ชัยศักดิ์ ประธานมูลนิธิพรเมตตา ที่เมตตาช่วยเหลืออุปถัมภ์ และอนุญาตให้ใช้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการทำวิจัย รวมถึงเจ้าหน้าที่มูลนิธิพรเมตตา เจ้าหน้าที่อำเภอหาดใหญ่ นายกองดีการบริหารส่วนตำบลพะลาน กำนันตำบลพะลาน และผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ที่ได้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่ผู้ทำการวิจัย ขอขอบคุณนายชัยยันต์ พันธเสน ที่ได้ให้คำปรึกษา และให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดเวลาที่ทำการศึกษาค้นคว้าเพื่อน ๆ ไทยคดีศึกษา รุ่น 3 และที่ไม่ได้กล่าวนามไว้ในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ทุกท่านเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้

สุดท้ายนี้ ผลประโยชน์ที่จะพึงมีจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขออุทิศให้แก่บิดามารดาผู้ให้กำเนิด และคณาจารย์ผู้อบรมสั่งสอนวิชาการต่าง ๆ แก่ผู้วิจัย

สุวรรณนิสา พันธเสน

สิงหาคม 2556

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
ระยะเวลาและขั้นตอนในการดำเนินงาน.....	9
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	10
ความหมาย และความสำคัญของสวัสดิการทางสังคม.....	11
ความหมายของบทบาท.....	25
แนวคิดทฤษฎี.....	27
การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย	49
ชุมชนในอำเภอนาดาล	54
ประวัตินิคมอุตสาหกรรมและการดำเนินงาน	57
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	63
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	80
รูปแบบการวิจัย.....	80
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	83
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	83
การเก็บรวบรวมข้อมูล	85

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	88
ตอนที่ 1 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง	89
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูล	106
ตอนที่ 3 ข้อเสนอที่ได้จากการค้นพบ	138
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	140
สรุปการวิจัย	141
อภิปรายผล	143
บทบาทสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพระเมตตาที่มีผลต่อการแก้ไข ช่วยเหลือและ พัฒนาชุมชน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี	151
ข้อเสนอแนะ	162
บรรณานุกรม	163
ภาคผนวก	172
ก ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	173
ข แบบสัมภาษณ์	178
ค รูปภาพประกอบ	206
ประวัติผู้วิจัย	211

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1 ตารางผลการดำเนินงานของมูลนิธิพรเมตตา	4
ตารางที่ 2.1 สถิติเด็กที่อาศัยในบ้านเด็ก.....	59
ตารางที่ 2.2 สถิติจำนวนเด็กและบุคลากรในโรงเรียน	61
ตารางที่ 4.1 สถิติ จำนวนผู้ที่ได้รับการส่งเสริม และช่วยเหลือในด้านการประกอบอาชีพ.....	124
ตารางที่ 4.2 สถิติจำนวนนักเรียน พ.ศ. 2544-2554	129

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 4.1 ภาพนักจัดรายการกำลังดำเนินรายการ.....	113
ภาพที่ 4.2 ภาพความเสียหายจากคลื่น “สึนามิ”	115
ภาพที่ 4.3 ประชุมวางแผนทีมงานในการเริ่มต้นก่อสร้างบ้านพักถาวร	116
ภาพที่ 4.4 แผนผังบ้านจำนวน 50 หลังคาเรือน หลังจากได้รับอนุมัติแบบแปลน จากทางอำเภอ.....	117
ภาพที่ 4.5 ภาพการดำเนินในการก่อสร้าง.....	118
ภาพที่ 4.6 ภาพอาสาสมัครทั้งคนไทยและต่างประเทศช่วยเหลือกันสร้างบ้าน	118
ภาพที่ 4.7 ภาพบ้านพักถาวรที่สร้างเสร็จสมบูรณ์.....	119

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัญหาสังคมเป็นสภาวะทางสังคมและพฤติกรรมของบุคคลที่ไม่พึงปรารถนาที่สร้างความสับสนวุ่นวายเดือดร้อนหรือความทุกข์ให้กับบุคคลจำนวนมากแสดงถึงความไม่เป็นระเบียบและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากการวางแผน การเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาสังคม ปัญหาสังคมเหล่านี้รวมไปถึงรูปแบบพฤติกรรมเบี่ยงเบนทั้งหลาย เช่น ปัญหาความยากจน ปัญหาการว่างงาน ปัญหาสุขภาพจิต ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการหย่าร้าง ปัญหาวัยรุ่น ปัญหาการฆ่าตัวตาย ปัญหาโสเภณี ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ฯลฯ

อำเภอนาดาล จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเดิมอยู่ในเขตปกครองของอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี ต่อมากระทรวงมหาดไทยได้ประกาศจัดตั้งให้เป็น “กิ่งอำเภอนาดาล” เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2537 และยกฐานะเป็นอำเภอนาดาล เมื่อวันที่ 8 กันยายน 2550 มีเขตการปกครอง 4 ตำบล คือ ตำบลนาดาล ตำบลพะลาน ตำบลพังเคน และตำบลกองโพน มีประชากร แยกเป็นชาย จำนวน 17,661 คน หญิง จำนวน 17,360 คน รวมประชากรทั้งหมด จำนวน 35,021 คน อำเภอนาดาล ตั้งอยู่ทิศเหนือของจังหวัดอุบลราชธานี ห่างจากจังหวัดอุบลราชธานี 103 กิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพมหานคร 733 กิโลเมตร มีแนวพรมแดนติดกับสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว ระยะทางยาว 18 กิโลเมตร มีพื้นที่ติดกับแม่น้ำโขง สภาพพื้นที่เป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีความแห้งแล้ง ชุมชนต่างในเขตอำเภอนาดาลส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา และเกษตรกรรม มีฐานะยากจน โดยปัญหาของประชาชนคือปัญหาการเกษตรที่ต้องอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ประกอบกับดินขาดความอุดมสมบูรณ์บางพื้นที่เป็นทราย บางพื้นที่เป็นกรวดปนทราย บางพื้นที่เป็นดินน้ำท่วม โดยมีการนำน้ำจากแม่น้ำโขงมาใช้ประโยชน์น้อย ทำให้ขาดแคลนแหล่งน้ำในการเกษตร ส่งผลให้ประชาชนในวัยทำงานมีการอพยพแรงงานไปทำงานในเมืองหรือเมืองหลวง หรือท้องที่ที่มีรายได้ดีกว่า

จากผลของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศทำให้ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงและเจริญก้าวหน้าในด้านต่าง ๆ ได้ส่งผลให้ชุมชนและในอำเภอนาดาลมีการเปลี่ยนแปลงในหลายด้าน ในขณะเดียวกันชุมชนก็ประสบปัญหาในด้านต่าง ๆ มากมาย เช่น มีปัญหาขาดแคลนแรงงานในภาคเกษตร มีปัญหาครอบครัว เนื่องจากสมาชิกในครอบครัวแยกกัน

อยู่ เนื่องจากการเข้าไปทำงานในเมืองหรือเมืองหลวง การรับเอาวิถีชีวิตแนวความคิดแบบสังคมเมืองของสมาชิกในครอบครัวที่ไปทำงานในเมืองทำให้เกิดช่องว่างในด้านความคิด การเปลี่ยนแปลงบทบาทของสามี ภรรยา ปัญหาในการปรับตัวเข้าหากัน การได้รับความบีบคั้นทางเศรษฐกิจนำไปสู่ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ปัญหาการแตกแยกของครอบครัวและปัญหาการหย่าร้างในครอบครัว ปัญหาเด็ก เยาวชนและคนชราถูกทอดทิ้งมีมากขึ้น นอกจากนี้แรงงานที่อพยพไปหางานทำในเมืองหรือเมืองหลวงส่วนใหญ่มักเป็นแรงงานที่ไร้ฝีมือ ทำให้มีรายได้ต่ำส่งผลให้มีมาตรฐานการดำรงชีวิตในสังคมเมืองหรือเมืองหลวงอยู่ในระดับต่ำกว่ามาตรฐาน เช่น ไม่สามารถหาที่อยู่อาศัยที่ดีได้ ต้องอาศัยอยู่ในแหล่งเสื่อมโทรม ซึ่งเป็นแหล่งรวมของอบายมุข อาชญากรรม และยาเสพติด ส่งผลให้แรงงานเหล่านี้ต้องซึมซับรับเอาพฤติกรรมเบี่ยงเบนต่างๆ มาเมื่อมีโอกาสกลับมายังภูมิลำเนาเดิมก็ได้้นำเอาพฤติกรรมเหล่านี้มาเผยแพร่ให้กับคนในชุมชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนทำให้ชุมชนเกิดปัญหาในด้านต่างๆ ตามมา

ส่วนชุมชนในอำเภอนาตาลมีพื้นที่อาณาเขตติดต่อกับประเทศลาวก็มีปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดเนื่องจากเป็นเส้นทางที่มีการขนผ่านของยาเสพติด และสินค้าหนีภาษีต่างๆ ทำให้ชุมชนมีปัญหา ยาเสพติดแพร่ระบาด มีปัญหาวัยรุ่นติดยาเสพติด และการค้ายาเสพติดที่นับวันจะทวีความรุนแรงมากขึ้น ในขณะเดียวกันชุมชนต่างๆ ก็มีการเปลี่ยนแปลงเนื่องจากผลของการพัฒนาประเทศ ความเจริญก้าวหน้าของการคมนาคมขนส่ง การอพยพ การย้ายถิ่นของคนในชุมชนการรับเอาวัฒนธรรมอื่นเข้ามาในชุมชน การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ทำให้ชุมชนต่างๆ มีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมอย่างรวดเร็ว

ปัญหาสังคมในชุมชน เขตอำเภอนาตาล มีหลากหลายปัญหาและหลายสาเหตุ ถึงแม้รัฐบาลหน่วยงานภาครัฐ เช่น อำเภอ องค์การบริหารส่วนตำบล จะมีนโยบายและมีโครงการต่างๆ เพื่อช่วยเหลือแก้ไขปัญหาสังคมในชุมชน แต่ยังมีอีกหลายพื้นที่ ที่หน่วยงานเหล่านี้ไม่สามารถเข้าไปถึง และช่วยเหลือได้ทั้งหมด ส่งผลให้เกิดปัญหาอีกหลายอย่างตามมา เช่น การเสียดินแดนทางสังคม วัยรุ่นติดยาเสพติด ครอบครัวแตกแยก เกิดการย้ายถิ่นฐานไปในเมืองใหญ่ ฯลฯ จากสภาพปัญหาของชุมชนในอำเภอนาดาลดังกล่าวข้างต้นอาจกล่าวได้ว่าบริการสังคมต่างๆ ที่ดำเนินการอยู่โดยภาครัฐไม่สามารถตอบสนองความต้องการได้อย่างเพียงพอ ทัวถึงและเท่าเทียมกัน ด้วยเหตุนี้ทำให้ประชาชนผู้ด้อยโอกาสเหล่านี้ต้องดิ้นรนหาทางช่วยเหลือตนเอง หรือบางครั้งประชาชนในชุมชนเองได้ตระหนักเห็นความจำเป็นและได้รวมตัวกันเข้ามาช่วยเหลือประชาชนผู้ด้อยโอกาสในชุมชนของเขา ส่วนที่ประชาชนในชุมชนร่วมกันดำเนินการนั้นก็เพื่อจัดการดูแลชีวิตความเป็นอยู่ซึ่งกันและกันภายในชุมชนเอง โดยไม่ต้องรอการช่วยเหลือจากภาครัฐ ซึ่งเป็นแนวทางการดำเนินการ โดยคนในชุมชนที่อาจเรียกได้ว่าเป็นการจัดสวัสดิการของชุมชน ตามการวิเคราะห์

สวัสดิการชุมชนของ ประภาส ปิ่นตอกแต่ง สุภาวโณเมือง และบัญญัติ แก้วส่อง (2546) ซึ่งได้จำแนกรูปแบบการจัดสวัสดิการในประชาชนคนไทยที่เป็นเกษตรกรขนาดเล็กออกเป็นสามฐาน ได้แก่ ฐานทรัพยากร ฐานวัฒนธรรม และฐานงานพัฒนา (กิติพัฒน์ นนทปัทมคุลย์ 2550 : 26-32) และดังจะเห็นได้จากการจัดสวัสดิการชุมชนของนายจันทร์สมร ชัยศักดิ์ และครอบครัว ในชุมชนอำเภอนาดาล โดยนายจันทร์สมร ชัยศักดิ์ มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในตำบล พะลาน อำเภอนาดาล จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งเป็นผู้ที่มีการศึกษาดี มีฐานะดี ในปี 2535 ได้เดินทางกลับมาเยี่ยมบ้านเกิด และได้ประสบพบเห็นสภาพปัญหาสังคมในชุมชน เช่น เด็กที่มีฐานะยากจนขาดโอกาสทางการศึกษา ปัญหาที่บิดามารดาของเด็กต้องอพยพไปทำงานในต่างจังหวัด ปัญหาครอบครัวแตกแยก ฯลฯ นายจันทร์สมร ชัยศักดิ์ จึงต้องการให้ความช่วยเหลือแก่เด็กเหล่านี้ โดยในปี 2541 นายจันทร์สมร ชัยศักดิ์ จึงได้ดำเนินการขอจัดตั้งมูลนิธิพรเมตตาขึ้นเพื่อดำเนินกิจกรรม และโครงการต่างๆ เพื่อจะได้มีส่วนช่วยเหลือเด็ก และชุมชน ให้มีความเข้มแข็ง และพัฒนาชุมชนโดยมีความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ เช่นทางอำเภอ และทางจังหวัด โดยมีวัตถุประสงค์ ในการจัดตั้งมูลนิธิเพื่อส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้อาศัยในชุมชนแออัด ให้มีการเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ให้ทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียน นักศึกษา ที่เรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ ให้ทุนประกอบอาชีพแก่ประชาชนในชุมชนที่ยากจน สร้างที่พักอาศัยให้เด็กกำพร้า ส่งเสริมงานวัฒนธรรมของชุมชน รวมทั้งได้จัดตั้งโรงเรียนพรเมตตาคริสเตียนขึ้นเป็นโรงเรียนสงเคราะห์ และดำเนินการเพื่อสาธารณประโยชน์หรือร่วมมือกับองค์กรการกุศลอื่นๆ เพื่อสาธารณประโยชน์ เห็นได้ว่ามูลนิธิพรเมตตา เป็นองค์กรภาคเอกชนที่ไม่หวังผลกำไร มีความประสงค์จะดำเนินการ เพื่อประโยชน์แก่สาธารณะและแบ่งเบาภาระของหน่วยงานรัฐบาล ในเขตอำเภอ และจังหวัด เพื่อแก้ไขปัญหาสังคมช่วยเหลือเด็กและสตรี ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาสในชุมชนและพัฒนาชุมชน ในการแก้ไขช่วยเหลือและพัฒนาชุมชน ในเขตพื้นที่อำเภอนาดาล อำเภอใกล้เคียง ในจังหวัดอุบลราชธานี โดยการจัดบริการสังคมในด้านต่างๆ เพื่อให้ชุมชนมีสวัสดิภาพ และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ความเป็นอยู่อย่างพอเพียงไม่ขาดแคลน สนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยมีกิจกรรมและโครงการต่างๆ ทั้งระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งการดำเนินการของนายจันทร์สมร ชัยศักดิ์ จากการจัดตั้งของมูลนิธิพรเมตตา การสร้างบ้านพักเด็กกำพร้าอนาถา และโรงเรียนพรเมตตา คริสเตียนและ ฯลฯ จึงเป็นการจัดสวัสดิการของชุมชนในรูปแบบการจัดสวัสดิการจากฐานวัฒนธรรมซึ่งเป็นการเกื้อกูลของคนในชุมชน และการจัดสวัสดิการโดยมีพื้นฐานจากสถาบันทางศาสนา

ผลของการดำเนินงานของมูลนิธิพรเมตตา ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน (ปี 2554) มูลนิธิฯ มีผลจากการดำเนินงานตามสถิติดังนี้

ตารางที่ 1.1 ตารางผลการดำเนินงานของมูลนิธิพระเมตตา

	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554
	คน	คน	คน	คน	คน	คน	คน	คน	คน	คน	คน	คน	คน	คน
1. การบริการ														
ด้านการศึกษา	-	-	3	50	70	97	105	279	548	768	957	1,103	1,205	1,105
2. การบริการ														
ด้านอาชีพ	5	10	15	19	22	22	27	32	50	62	80	91	102	70
3. บริการด้าน														
สุขภาพ														
อนามัย	-	300	500	400	200	100	300	-	-	10	20	23	30	30
4. การบริการ														
ด้านที่อยู่อาศัย	-	-	-	-	-	-	5	10	91	10	11	-	-	2
6. การบริการ														
ด้านสังคม	20	30	40	100	200	300	350	400	450	450	450	500	500	1,000
7. การบริการ														
ทั่วไป	-	-	-	-	10	20	50	60	68	70	70	70	60	70

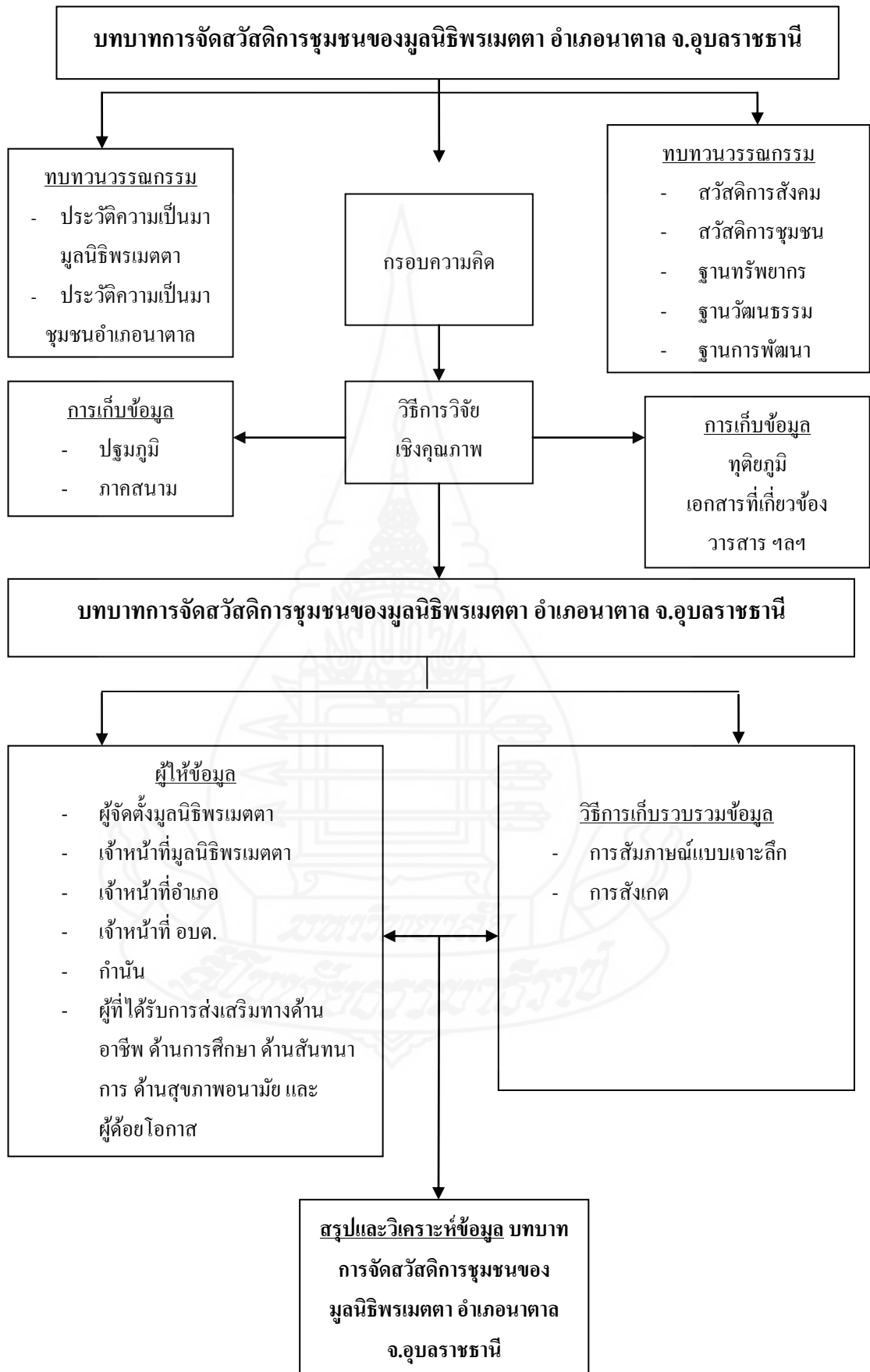
จากผลการดำเนินงานของมูลนิธิพรเมตตาดังกล่าวข้างต้นทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาถึงประวัติความเป็นมาของมูลนิธิพรเมตตา บทบาททางด้านการจัดสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตา ว่ามีประสิทธิภาพ ประสิทธิผลหรือไม่ สามารถลดปัญหาในชุมชนได้จริงหรือไม่ และชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นอย่างไร มูลนิธิฯ มีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินกิจกรรมกับชุมชนในบทบาทด้านการจัดสวัสดิการชุมชนอย่างไรบ้าง และจะมีแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขบทบาทสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตาอย่างไรบ้าง

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อศึกษาประวัติความเป็นมาของมูลนิธิพรเมตตา
- 2.2 เพื่อศึกษาบทบาททางด้านการจัดสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตา
- 2.3 เพื่อศึกษาบทบาทสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตาที่มีผลต่อการแก้ไขช่วยเหลือ และพัฒนาชุมชน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี
- 2.4 เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของมูลนิธิพรเมตตา
- 2.5 เพื่อศึกษาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขบทบาทสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตา เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

3. กรอบแนวความคิดการวิจัย

4. ขอบเขตการวิจัย

4.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกศึกษามูลนิธิพรเมตตา อำเภอนาดาบ จังหวัดอุบลราชธานี

4.2 ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

ผู้จัดตั้งมูลนิธิพรเมตตา หรือผู้ที่มีส่วนในการจัดตั้งมูลนิธิพรเมตตา รวมทั้ง กำนัน ตำบลพะลาน เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลพะลาน เจ้าหน้าที่อำเภอ จำนวน 5 คน ผู้ที่ได้รับการส่งเสริมทางด้านอาชีพ 5 คน ทางด้านการศึกษา 10 คน ด้านสันตนาการ 5 คน ด้านสุขภาพอนามัย จำนวน 5 คน ผู้ด้อยโอกาส เด็ก สตรี และผู้สูงอายุ จำนวน 10 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 40 คน

4.3 ขอบเขตด้านเนื้อหา

4.3.1 มูลนิธิพรเมตตา ประวัติการจัดตั้ง และ โครงการต่างๆ ที่มีผลต่อชุมชน จังหวัดอุบลราชธานี

4.3.2 เขตชุมชน อำเภอนาดาบ จังหวัดอุบลราชธานี

ลักษณะทางกายภาพ

- สภาพโดยทั่วไปของชุมชน
- พื้นที่และการปกครอง
- ประวัติความเป็นมาและการตั้งชุมชน
- ลักษณะทางภูมิศาสตร์
- การคมนาคม
- การประกอบอาชีพ ความเป็นอยู่ของชุมชน

4.3.3 ผลของการดำเนินงานของมูลนิธิพรเมตตา

4.3.4 ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของมูลนิธิพรเมตตา

4.3.5 แนวทางการปรับปรุงแก้ไขบทบาทสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตา

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 บทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่คนในสังคมต้องทำตามสถานภาพในกลุ่ม หรือสังคม

5.2 ชุมชน หมายถึง บุคคลที่อาศัยอยู่ในชุมชนเดียวกัน ในระดับหมู่บ้าน สมาชิกในครอบครัว เพื่อนบ้าน และสมาชิกในชุมชนในเขตอำเภอनाताल จังหวัดอุบลราชธานี

5.3สวัสดิการสังคม หมายถึง ระบบการจัดการบริการสังคมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคม และพัฒนาสังคมรวมทั้งการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้ในระดับมาตรฐาน โดยบริการดังกล่าวจะต้องตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชนให้ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ทั้งในด้านการศึกษา สุขภาพอนามัย การประกันสังคม สวัสดิการแรงงาน นันทนาการ และบริการสังคมทั่วไป

5.4 การจัดสวัสดิการสังคม หมายถึง การจัดบริการสวัสดิการตามมาตรฐานที่พระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 กำหนด

5.5 อำเภอ หมายถึง อำเภอनाताल จังหวัดอุบลราชธานี

5.6 กลุ่มสตรี หมายถึง กลุ่มสตรีในเขตพื้นที่อำเภอनाताल อำเภอเขมราฐ อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี

5.7 มูลนิธิพระเมตตา หมายถึง มูลนิธิที่ตั้งอยู่บ้านนาอาลอน ตำบลพะลาน อำเภอनाताल จังหวัดอุบลราชธานี

5.8 เจ้าหน้าที่รัฐ หมายถึง เจ้าหน้าที่ในเขตพื้นที่อำเภอनाताल จังหวัดอุบลราชธานี

5.9 บริการสังคม หมายถึง กิจกรรมหรือบริการต่างๆ ที่รัฐบาล หรือเอกชน หรือรัฐวิสาหกิจ จัดขึ้นในสังคม เพื่อช่วยเหลือบุคคล ครอบครัว กลุ่ม ชุมชนและสังคม โดยส่วนรวมในการแก้ไข บำบัด และป้องกันปัญหาในระดับต่างๆ ทั้งปัญหาส่วนตัว ปัญหาครอบครัว และปัญหาสังคม ตลอดจนการฟื้นฟู เสริมสร้าง และพัฒนาบุคลิกภาพ ความสามารถ หรือเสริมสร้างและพัฒนาบุคลิกภาพ ความสามารถ หรือศักยภาพ จิตใจตลอดจนเรื่องของบุคคลทุกคน และพัฒนาทั้งสังคม และประเทศชาติ โดยบริการสังคม มี 6 ประเภท คือ

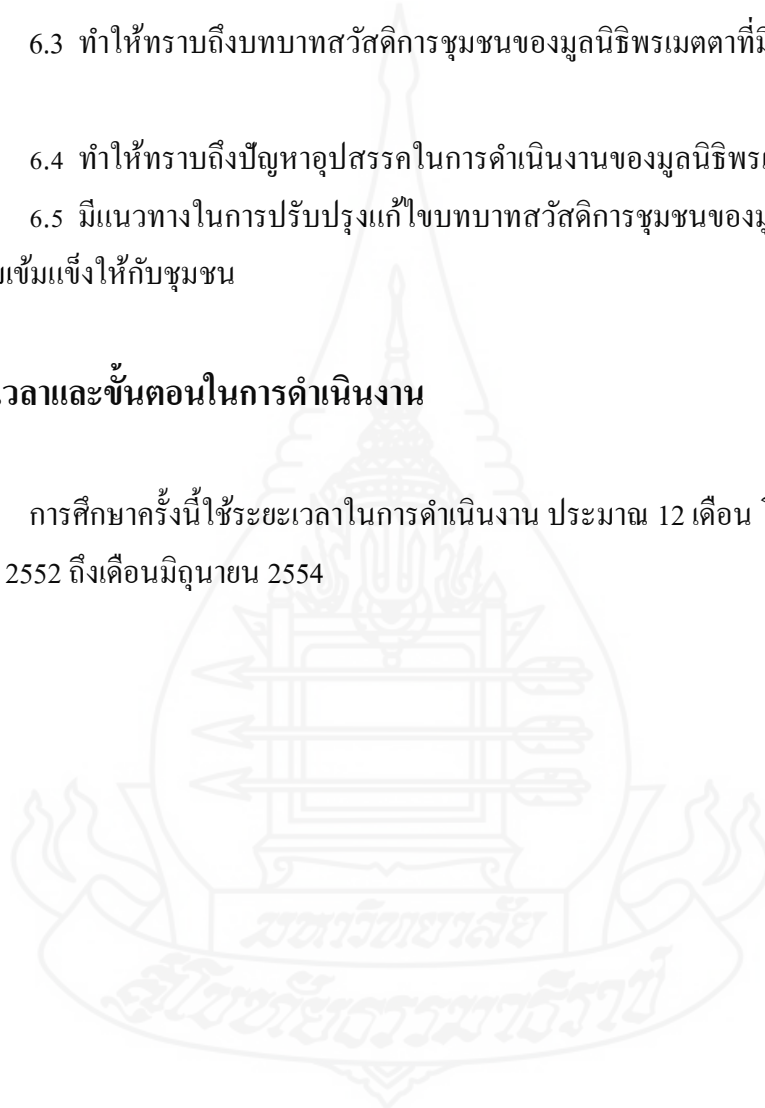
1. บริการด้านการศึกษา
2. บริการด้านสุขภาพ อนามัย
3. บริการด้านที่อยู่อาศัย
4. บริการด้านการประกันรายได้
5. บริการว่างจ้างและสวัสดิการแรงงาน
6. บริการสังคมทั่วไป

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 6.1 ทำให้ทราบประวัติความเป็นมาของมูลนิธิพรเมตตา
- 6.2 ทำให้ทราบผลการดำเนินงานและบทบาททางด้านการจัดสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตา
- 6.3 ทำให้ทราบถึงบทบาทสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตาที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชน
- 6.4 ทำให้ทราบถึงปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของมูลนิธิพรเมตตา
- 6.5 มีแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขบทบาทสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตา เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

7. ระยะเวลาและขั้นตอนในการดำเนินงาน

การศึกษาครั้งนี้ใช้ระยะเวลาในการดำเนินงาน ประมาณ 12 เดือน โดยเริ่มตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2552 ถึงเดือนมิถุนายน 2554

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่อง “บทบาททางด้านสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตา: กรณีศึกษา อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี” ผู้ศึกษา ได้ศึกษาแนวความคิดทฤษฎี วรรณกรรม และผลงานที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นพื้นฐานและใช้เป็นแนวทางการวิจัยดังนี้

1. ความหมายและความสำคัญของสวัสดิการทางสังคม

- 1.1 ความหมายสวัสดิการสังคมตลอดจนสวัสดิการชุมชน
- 1.2 องค์ประกอบสวัสดิการทางสังคม
- 1.3 สวัสดิการสังคมกับความจำเป็นต้องมี (Needs)

2. บทบาท

3. แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาวิจัย

- 2.1 แนวคิดสิทธิมนุษยชนกับงานสวัสดิการสังคมไทย
- 2.2 แนวคิดทฤษฎีว่าด้วยสวัสดิการและความยากจน
- 2.3 แนวคิดด้านสวัสดิการสังคม (Social welfare)
- 2.4 แนวคิดระบบสวัสดิการชุมชน (Community Welfare)
- 2.5 แนวคิดการศึกษาโครงสร้างทางสังคม
- 2.6 ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่
- 2.7 ทฤษฎีการหน้าที่นิยม
- 2.8 ทฤษฎีปรัวธรรมนิยม

4. การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย

5. ชุมชนในอำเภอนาตาล

6. ประวัติมูลนิธิพรเมตตาและการดำเนินงาน

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โดยมีสาระสำคัญที่จะนำเสนอ ตามประเด็นหัวข้อดังกล่าว ตามลำดับดังนี้

1. ความหมาย และความสำคัญของสวัสดิการทางสังคม

1.1 ความหมายสวัสดิการสังคมตลอดจนสวัสดิการชุมชน ได้มีนักวิชาการให้ความหมายไว้มากมาย เช่นความหมายของสวัสดิการสังคมตามที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 – 2549) ซึ่งได้รวมความคิดรวบยอดของทั้งนักวิชาการ สังคมสงเคราะห์ นักบริหาร และนักปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องทั้งในภาครัฐและเอกชน มีข้อสรุปความหมายที่ครอบคลุม ดังนี้

1.1.1 *สวัสดิการสังคม* หมายถึง ระบบการจัดบริการสังคม เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาทางสังคมและพัฒนาสังคม รวมทั้งการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตได้ในระดับมาตรฐาน โดยบริการดังกล่าวจะต้องตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชนให้ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ทั้งในด้านการมีศึกษาที่ดี การมีสุขภาพอนามัย การมีที่อยู่อาศัย การมีงานทำ การมีรายได้ การมีสวัสดิการแรงงาน การมีความมั่นคงทางสังคมนันทนาการ และบริการสังคมทั่วไป โดยระบบบริการสังคมต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิที่ประชาชนต้องได้รับและเข้ามามีส่วนร่วมในระบบการจัดบริการสังคมในทุกระดับ

สวัสดิการสังคมมีความเกี่ยวข้องกับการพัฒนาสังคมในฐานะที่เป็นเป้าหมายหนึ่งของการพัฒนาสังคม ดังนั้นสวัสดิการสังคมยังอาจหมายถึงการกำหนดนโยบายสังคมโดยรัฐ ที่จะมียุทธศาสตร์ต่อความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 บริการ ได้แก่ (ระพีพรรณ คำหอม 2549)

1. บริการประกันสังคม (Social Insurance)
2. บริการสงเคราะห์ประชาชน / การประชาสงเคราะห์ / สาธารณูปการ (Public Assistance)
3. บริการสังคม (Social Service)

Encyclopedia of Social Work “สวัสดิการสังคม” หมายถึง กิจกรรมต่างๆ ที่จัดตั้งขึ้นโดยหน่วยงานทั้งของรัฐบาลและอาสาสมัคร เพื่อมุ่งป้องกันและขจัดปัญหาสังคม หรือปรับปรุงความเป็นอยู่ที่ดีของบุคคล กลุ่ม และชุมชน กิจกรรมดังกล่าวนี้ใช้บุคลากรนักวิชาชีพที่เกี่ยวข้องอย่างมากมาย อาทิ แพทย์ พยาบาล นักกฎหมาย นักการศึกษา วิศวกร นักบริหาร นักสังคมสงเคราะห์ ตลอดจนผู้ช่วยนักวิชาชีพในสาขาต่างๆ (paraprofessional) (ระพีพรรณ คำหอม 2549)

ศ.นิคม จันทรวินทร กล่าวว่า “สวัสดิการสังคม” หมายถึง โครงการที่รัฐหรือสังคมจัดขึ้น เพื่อช่วยเหลือคนที่ด้อยทางเศรษฐกิจและสังคม และไม่สามารถช่วยตนเองได้ ได้แก่

เด็กกำพร้า เด็กอนาถา ไร้ที่พึ่ง เด็กเร่ร่อน ไร้ที่พึ่ง และคนยากจนที่ขาดรายได้ในการครองชีพ คนชรา คนพิการ และผู้ประสบภัยต่างๆ เป็นต้น โครงการนี้ส่วนใหญ่ดำเนินการโดยรัฐ เรียกว่า “การประชาสงเคราะห์” สำหรับโครงการที่ดำเนินการโดยองค์กรเอกชน เรียกว่า “การสังคมสงเคราะห์” สวัสดิการสังคมเป็นโครงการที่ผู้ได้รับประโยชน์ไม่ต้องออกเงินสมทบ โดยได้เงินค่าใช้จ่ายจากงบประมาณของรัฐ และการบริจาคในกรณีที่เป็นโครงการที่ดำเนินการโดยองค์กรเอกชน (ระพีพรรณ คำหอม 2549)

โดยทั่วไปการนิยามความหมายของ “สวัสดิการสังคม” ในลักษณะที่ 3 มักจะเป็นที่รู้จักและง่ายต่อการเข้าใจ เพราะเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ดำเนินงานระบบสวัสดิการสังคมให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติความมั่นคงทางสังคม (Social Security Act 1935) ซึ่งแบ่งบริการสวัสดิการสังคมเป็น 3 ประเภท ได้แก่ (ระพีพรรณ คำหอม 2549)

1. บริการประกันสังคม (Social Insurance)
2. บริการสงเคราะห์ประชาชน (Public Assistance)
3. บริการสังคม (Social Services)

นักวิชาการที่นิยามความหมายสวัสดิการสังคมเป็นสถาบันทางสังคม ได้แก่ เฟเดอริโก Federico กล่าวว่า “สวัสดิการสังคม” เป็นสถาบันที่สำคัญสถาบันหนึ่งใน สังคม ในขณะที่ทุกสังคมมักจะประกอบด้วยอย่างน้อย 5 สถาบันหลัก ได้แก่ (1) สถาบันครอบครัว (2) สถาบันการศึกษา (3) สถาบันศาสนา (4) สถาบันการเมือง (5) สถาบันเศรษฐกิจ สวัสดิการสังคมถือเป็นสถาบันที่ 6 ของสังคม ที่มีหน้าที่สำคัญและเด่นชัดในสังคม และมีความสัมพันธ์ต่อกันอย่างแยกไม่ออกกับสถาบันทางสังคมทั้ง 5 สถาบันข้างต้น (ระพีพรรณ คำหอม 2549)

กูดี้ Goode กล่าวว่า “สวัสดิการสังคม” เป็นระบบการให้การช่วยเหลือโดยจัดสรรให้ในรูปของสิ่งของและบริการไปสู่บุคคล กลุ่มคนต่างๆ โดยผ่านสถาบันทางสังคม ได้แก่ ครอบครัว โบสถ์ สหภาพแรงงาน รัฐ กูดี้ เชื่อว่า “สวัสดิการสังคม” ต้องปกป้องคุ้มครองผู้ยากไร้ ดังนั้นสวัสดิการสังคมจึงมีความหมายมากกว่าการกินดี อยู่ดี ทางเศรษฐกิจของปัจเจกบุคคล แต่รวมถึงความคิดในการปกป้องคุ้มครองผู้ยากไร้ เช่นเดียวกับเป็นการปกป้องสังคมจากผู้ยากไร้ด้วย

รีด Reid กล่าวว่า “สวัสดิการสังคม” คือ ความคิดที่แสดงให้เห็นว่าเป็นพันธะทางจริยธรรมทางสังคมที่จะช่วยเหลือผู้ยากไร้ในลักษณะของกิจกรรมที่จัดระบบ โดยผ่านนโยบายและแผนงานของรัฐ เพื่อตอบสนองปัญหาสังคมที่เห็นได้ เพื่อปรับปรุงความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นของผู้ที่อยู่ในภาวะเสี่ยงทางสังคม (ระพีพรรณ คำหอม 2549)

“สวัสดิการสังคม” หมายถึง ระบบการจัดสรรของสังคมให้กับคนในสังคมที่มีความจำเป็น ซึ่งสังคมจะต้องปกป้องกลุ่มคนที่เดือดร้อนและจำเป็น ขณะเดียวกันก็ต้องปกป้องสังคมจากกลุ่มที่เดือดร้อนและคนในสังคม องค์กรประกอบสำคัญของสวัสดิการสังคมที่สำคัญมี 4 อย่าง ได้แก่

1. ระบบการให้การสงเคราะห์
2. การจัดสรรทรัพยากรที่เหมาะสม
3. สถาบันทางสังคม
4. กฎเกณฑ์การให้การสงเคราะห์

ร็อคโฟว์ Rochefort กล่าวว่า การจัดสวัสดิการสังคมจะต้องอาศัยสถาบันทางสังคม โครงสร้างสังคมที่มีอยู่จริง เช่น ครอบครัว โบสถ์ วัด ชุมชน เผ่า รัฐ สหภาพแรงงาน ซึ่งเป็นสถาบันทางสังคมที่มีอยู่จริง มักทำหน้าที่ให้การช่วยเหลือกับกลุ่มที่เดือดร้อนและจำเป็นอยู่แล้ว หากสถาบันสังคมเหล่านี้สามารถทำหน้าที่การสร้างสวัสดิการที่ดีให้กับสมาชิกของตนเอง ก็จะนำไปสู่การมี “สังคมสวัสดิการ” (Welfare Society) ซึ่งเป็นสังคมที่มีการจัดระเบียบทางสังคม โดยใช้สถาบันทางสังคมต่างๆ ในสังคมให้ทำหน้าที่ส่งเสริมความเป็นอยู่ของคนในสังคมที่ดี (ระพีพรรณ คำหอม 2549)

อย่างไรก็ตาม การใช้เกณฑ์สวัสดิการสังคมเป็นสถาบันสังคม อาจมีข้อโต้แย้งเกิดขึ้นว่า องค์กรทางสังคมหรือสถาบันทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคม ควรกำหนดให้เป็นหน้าที่ของรัฐมากกว่า รัฐสามารถใช้อำนาจหน้าที่จัดการให้การจัดสวัสดิการสังคมเป็นไปอย่างเหมาะสม โดยใช้กลไกของรัฐที่มีอยู่ผ่านทางนโยบาย แผนงานและมาตรการต่างๆ ของรัฐ ตัวอย่างเช่น ในปี พ.ศ.2535 ประเทศไทยได้มีการจัดตั้งเป็นกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ซึ่งควรจะแยกเป็น 2 กระทรวง คือ กระทรวงแรงงาน และกระทรวงสวัสดิการสังคม การตั้งกระทรวงใหม่ขึ้นมา เพราะรัฐเชื่อว่า รัฐต้องจัดองค์กรสังคมขึ้นมาทำหน้าที่จัดระบบสวัสดิการสังคมของไทยนั่นเอง หากพิจารณาจากผลงานสะท้อนให้เห็นว่า การตั้งองค์กรใหม่ของงานสวัสดิการสังคมไทย มิได้ทำให้การจัดสรรบริการสวัสดิการสังคมเข้าถึงประชาชนได้มากขึ้น เพราะกลไกของสถาบันสังคมที่มีอยู่ของรัฐยังเข้าไม่ถึงกลุ่มเป้าหมายที่เดือดร้อน และจำเป็นที่แท้จริงได้

วันนีญ์ วาสิกะสิน กล่าวว่า “สวัสดิการสังคม” เป็นเรื่องของทุกคนในสังคม เพราะคำว่า “สวัสดิการ” หรือ “สวัสดิภาพ” มีความหมายในแง่การอยู่ดี กินดีของทุกคน (Social well - being) ไม่เฉพาะผู้ยากไร้เท่านั้น คนทุกคนที่เกิดมาในโลกนี้ ตามปรัชญาญาสาขององค์การสหประชาชาติในเรื่องสิทธิมนุษยชนกำหนดว่า คนทุกคนจะต้องได้รับการตอบสนองความ

ต้องการขั้นพื้นฐาน อันเป็นสิทธิที่ทุกคนจะต้องได้รับ และเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องจัดบริการต่างๆ ไว้ให้ ความต้องการขั้นพื้นฐานเป็นสิ่งที่ทุกคนรู้ว่า หมายถึง อาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค รัฐจะต้องจัดหาที่อยู่อาศัยให้ประชาชน โดยจัดให้ประชาชนได้มีงานทำ เพื่อมีเงินสำหรับซื้อเสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค จัดให้มีสถานพยาบาลสำหรับประชาชนเมื่อเจ็บป่วย ไม่ว่าประชาชนคนนั้นจะอาศัยอยู่ในเมืองใหญ่ หรือในชนบทที่ห่างไกล (ระพีพรรณ คำหอม 2549)

“สวัสดิการสังคม” เกี่ยวข้องกับระบบการเมือง ระบบเศรษฐกิจ และระบบสังคมของแต่ละประเทศ ปัจจุบันนักวิชาการด้านสวัสดิการสังคมมักจะแยกสวัสดิการสังคมออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

1. สวัสดิการเศรษฐกิจ หมายถึง กินดี อยู่ดีของคนในสังคม เช่น มีรายได้ มีทรัพย์สินที่ครอบครอง สถานะทางภาษี และดัชนีอื่นๆ (รายได้ประชาชาติ รายได้ต่อหัว)
2. สวัสดิการที่ไม่ใช่เศรษฐกิจ หมายถึง กินดี อยู่ดี มีสุขของคนในสังคมที่เกี่ยวข้องกับสภาพทางชีวภาพ สภาพอารมณ์จิตใจ และสภาวะมาตรฐาน ดังนั้นคนจนที่มีรายได้น้อยมักจะมีปัญหาสุขภาพที่ไม่ดี (ทั้งกายและใจ) จึงมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับบริการทางสังคมจากหน่วยงานของรัฐและเอกชน (ประนาบ ชัตเตอร์จี Pranab Chatterjee)

อภิญา เวชชัย ได้สังเคราะห์ความหมายของงาน “สวัสดิการสังคม” ว่ามี 3 ลักษณะ ได้แก่

1. ความหมายที่เปลี่ยนแปลงไปตามสถานการณ์สังคม
 - ระบบการจัดบริการสังคมที่ครอบคลุมฐานชีวิตทั้งมวลของมนุษย์
 - การได้รับการตอบสนองความจำเป็นพื้นฐาน การเข้าถึงคุณภาพชีวิตและความมั่นคงของชีวิตในระยะยาวอย่างยั่งยืน
 - การได้รับการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในระดับต่างๆ
 - สวัสดิการที่เคารพ ยอมรับในคุณค่า และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ประสบปัญหา
 - สวัสดิการที่อยู่บนฐานความหลากหลาย เป็นธรรมทางสังคม
2. ความหมายกว้างขวาง ครอบคลุมเรื่องระบบการให้บริการและความมั่นคงของชีวิตมากขึ้น
 - สวัสดิการที่ประกอบด้วยองค์ประกอบที่รอบด้าน เช่น 7 ด้านของความมั่นคงในชีวิต เช่น การศึกษา สาธารณสุข ที่อยู่อาศัย รายได้และการมีงานทำ ความมั่นคงทางสังคม นันทนาการ และบริการทางสังคม

3. ความหมายที่มองสวัสดิการสังคมเชิงลึกในด้านการพัฒนา และบริการ เสริมสร้างพลังอำนาจให้แก่กลุ่มผู้ใช้บริการมากกว่าการสงเคราะห์เป็นด้านหลัก

สวัสดิการในความหมายนี้ให้ความสำคัญกับแนวคิดสิทธิมนุษยชน ความเสมอภาค ความเท่าเทียมทาง โอกาส การเสริมสร้างพลังอำนาจให้แก่กลุ่มเป้าหมายได้เข้ามามี ส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการของตนเองมากขึ้น สวัสดิการจึงเป็นเรื่องการพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิ การส่งเสริมสวัสดิภาพ การพัฒนาความสามารถของกลุ่มเป้าหมาย

การให้ความหมายของงานสวัสดิการสังคมในทุกมิติจึงเกี่ยวข้องกับกลไก ของนโยบายรัฐ กลไกการบริหารจัดการ กลไกการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล โดยทั่วไปงานสวัสดิการสังคมทั่วโลกจึงเลือกทำเฉพาะด้านหลักที่น่าจะส่งผลกระทบต่อคุณภาพ ชีวิตของประชาชนในสังคม เช่น ด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข ด้านที่อยู่อาศัย การจัดสวัสดิการ สังคมจึงจำเป็นต้องพัฒนาระบบทุกด้านให้ก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะการสร้าง นโยบายสาธารณะให้เรื่องสวัสดิการเป็นแบบสากลมากขึ้น และกระจายความ รับผิดชอบทางสังคมสู่ภาคส่วนต่างๆ

บทบาทของสวัสดิการทางสังคม มีหลายคำ ซึ่งแต่ละคำจะมีความหมายใน ตัวเอง และมีส่วนเกี่ยวข้องซึ่งกันและกัน โดยได้ให้ความหมายของคำต่างๆ ดังนี้ แผนพัฒนางาน สวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2545-2549)

1. สวัสดิการสังคม (Social Welfare) หมายถึง ระบบการจัดบริการสังคม เพื่อป้องกันและแก้ไข ปัญหาสังคมและพัฒนาสังคม รวมทั้งการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิต ในสังคมได้ในระดับมาตรฐาน โดยบริการดังกล่าวจะต้อง ตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชนให้ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างทั่วถึง และเป็น ธรรม ทั้งในด้านการศึกษาที่ดี การมีสุขภาพอนามัย การมีที่อยู่อาศัย การมีงานทำ การมีรายได้ การมี สวัสดิการแรงงาน การมีความมั่นคงทางสังคม การมี นันทนาการ และบริการทางสังคมทั่วไป โดย ระบบบริการสังคมต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ และสิทธิที่ประชาชน ต้องได้รับและเข้ามามี ส่วนร่วมในระบบการจัดบริการทางสังคมในทุกระดับ

2. การพัฒนาสังคม (Social Development) หมายถึง กระบวนการ เปลี่ยนแปลงที่ดีทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง วัฒนธรรม เพื่อประชาชน จะได้มี ชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งด้านอาหาร ที่อยู่อาศัย การศึกษา สุขภาพอนามัย การมีงานทำ มีรายได้ที่ เพียงพอ ในการครองชีพ ประชาชนได้รับความเสมอภาค ความยุติธรรม มีคุณภาพชีวิต ทั้งนี้ ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการเปลี่ยนแปลงทุกขั้นตอน อย่างเป็นระบบ

3. ความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) หมายถึง การที่ประชาชนได้รับหลักประกัน ด้านสิทธิ ความปลอดภัย การสนองตอบ ต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐาน สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี ไม่ประสบปัญหาความยากจน ไม่สิ้นหวังและมีความสุข ตลอดจนได้รับโอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการพัฒนา ศักยภาพตนเอง

4. ความมั่นคงทางสังคม (Social Security) หมายถึง การดำเนินงานทั้งของรัฐและสังคมที่จะ ช่วยลดปัญหาความยากจน ตลอดจนขจัดภัยพิบัติต่างๆ ฉะนั้น ความมั่นคงทางสังคมจึงมีความหมายกว้างขวาง กล่าวถึงมาตรการทางด้านเศรษฐกิจและสังคมเพื่อที่จะขจัดความยากจน และความเสียหายต่างๆ โดยทั่วไปความมั่นคงทางสังคมจะครอบคลุมถึงการช่วยเหลือทางสังคม การประกันสังคมและการบริการสังคม

5. การช่วยเหลือทางสังคม (Social Assistance) หมายถึง การช่วยเหลือประชาชนผู้ทุกข์ยาก เดือดร้อน โดยฝ่ายผู้ให้บริการ หรือหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน จะต้องมีการค้นหาสำรวจข้อเท็จจริงว่า ผู้ที่จะได้รับนั้นมีปัญหาความยากจน หรือเดือนร้อนจริง สมควรแก่การได้รับบริการช่วยเหลือ

6. การบริการสังคม (Social Services) หมายถึง หน้าที่ความรับผิดชอบอย่างหนึ่งของรัฐบาลและเอกชน ที่มีต่อประชาชน ในการจัดสรรบริการ เพื่อสร้างเสริมชีวิตความเป็นอยู่ และสวัสดิภาพของประชาชน ด้วยจุดมุ่งหมายของการป้องกัน การบำบัดความเดือดร้อน การสร้างเสริมและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาได้อย่างเป็นสุข ตามควรแก่อัตภาพ ทั้งนี้บริการสังคมแตกต่างจากบริการสาธารณะ และสาธารณูปโภค ด้วยปัจจัยของการเป็นบริการที่มุ่งเน้นสวัสดิภาพของบุคคลมากกว่า การจัดสรรบริการทางกายภาพเพื่อชุมชน และ โครงสร้างปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

7. ผู้ด้อยโอกาส (Vulnerable Groups) หมายถึง ผู้ที่ประสบความเดือดร้อนทั้งในด้าน เศรษฐกิจ การศึกษา การสาธารณสุข การเสียเปรียบและไม่ได้รับความเป็นธรรมทางกฎหมาย รวมทั้งผู้ที่ประสบปัญหาในรูปแบบต่างๆ ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ทางสังคมได้ตามปกติ หรือ จำเป็นต้องได้รับการดูแล ช่วยเหลือ รวมทั้ง ผู้ถูกทอดทิ้งทางสังคม ได้แก่ ผู้ที่หลุดจากกลไกทางสังคม ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากร หรือบริการทางสังคม หรือถูกกีดกันไม่ให้เข้ามามีส่วนร่วมทางสังคม หรือทางการเมือง ขาดสิทธิ์ประโยชน์ และ โอกาสที่จะยกระดับสถานภาพทางสังคมของตนเองให้สูงขึ้น

1.1.2 ขอบเขตของงานสวัสดิการทางสังคม งานสวัสดิการทางสังคมเกี่ยวข้องกับ การพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของประชาชน ในสังคมให้มีความเป็นอยู่ที่ดี 7 ด้าน ดังนี้ (แผนพัฒนา งานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2545-2549)

1. การมีสุขภาพอนามัยที่ดี หมายถึง ประชาชนพึงได้รับการป้องกัน โรคภัยไข้เจ็บ การรักษา พยาบาล การส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพร่างกาย จิตใจอารมณ์ และสังคมอย่างทั่วถึง และเท่าเทียมกัน โดยประชาชนไม่ว่า เพศใด อายุวัยใด เชื้อชาติใด ศาสนาใด อยู่ในภูมิภาคใด หรืออยู่ในวัฒนธรรมใด มีความสนใจในทางการเมือง มีแบบแผนการดำรงชีวิตเช่นใด หรือมีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมในระดับชั้นใดก็ตาม พึงได้รับการสวัสดิการสังคมด้านสุขภาพอนามัยที่ได้มาตรฐานอย่างทั่วถึง เสมอภาค เป็นธรรมสอดคล้องกับความต้องการ และสถานการณ์ปัญหาของบุคคล กลุ่มบุคคล และประชาชน

2. การมีการศึกษาที่ดี หมายความว่า ประชาชนพึงได้รับการที่ส่งเสริมและพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ทักษะตลอดจนปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อนำไปสู่การดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพต่อไป และแม้ว่าประชาชนจะมีข้อบกพร่องทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และสังคม หรือด้วยโอกาสทางการศึกษาก็จะได้รับบริการการศึกษาพิเศษและจัดรูปแบบการศึกษาที่เหมาะสม สอดคล้องกับ ความต้องการของประชาชนที่มีข้อจำกัดเหล่านั้น ทั้งนี้ประชาชนทุกคนต้องได้รับการศึกษาในระดับอย่างน้อยที่สุดคือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ความพิการ ความบกพร่อง ด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคมผู้ยากจนและผู้ด้อยโอกาส หรือแม้แต่เพศ วัย ผิวพรรณ ต้องไม่เป็นเหตุให้ประชาชน ผู้ใดขาดโอกาสทางการศึกษา หรือได้รับบริการทางการศึกษา น้อยกว่า หรือด้อยกว่าไม่เป็นธรรม หรือไม่เท่าเทียมกับประชาชนโดยทั่วไป

3. การมีที่อยู่อาศัย หมายความว่า การที่ประชาชนมีที่อยู่อาศัยตามควรแก่อัตภาพ ช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีในทำนองเดียวกัน ประชาชนทุกคนควรจะได้มีที่อยู่อาศัยตามแต่กำลังความสามารถของบุคคลที่จะได้มาอย่างน้อยที่สุดที่อยู่อาศัยต้องให้ความปลอดภัย ความมั่นคง อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ไม่มีสภาพเสื่อมโทรม แออัด แวดล้อมด้วยมลพิษหรือเสี่ยงต่อภัยพิบัติ เสี่ยงต่อความเสื่อมเสียทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม

4. การมีงานทำ การมีรายได้ และการมีสวัสดิการแรงงาน หมายความว่า ประชาชนมีงานทำที่ทำให้มีรายได้อย่างน้อย เพียงพอ แก่การดำรงชีพ งานที่ทำมีสวัสดิการที่ดีหรืออย่างน้อยตามที่กฎหมายกำหนด งานที่ต้องไม่เสี่ยงต่อการเจ็บป่วย อุบัติเหตุ และอุบัติเหตุ ต่างๆ ไม่เป็นงานที่สร้างความเสื่อมเสียแก่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่ผิดศีลธรรมหรือผิดกฎหมาย ประชาชนมีความภาคภูมิใจในงานที่ทำ และมีโอกาสก้าวหน้าในการทำงานนั้นๆ ประชาชนต้องได้รับรายได้และสวัสดิการจากการทำงานอย่างเสมอภาค เท่าเทียมและยุติธรรม ประชาชน สามารถรวมกลุ่มรวมตัวกันปกป้องผลประโยชน์ ของตนในรูปของสหภาพแรงงาน เมื่อมีการเลือกปฏิบัติหรือประชาชนทราบว่าไม่ได้รับความยุติธรรมในเรื่องรายได้ สภาพการทำงาน การจ้างงาน และ

สวัสดิการแรงงาน ประชาชนต้องได้รับความคุ้มครอง จากหน่วยงานหรือองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง กระบวนการและกลไก ด้านแรงงานสัมพันธ์ต้องสามารถรองรับปัญหาและความต้องการของประชาชนด้านนี้ได้

5. การมีความมั่นคงทางรายได้ หมายถึง ประชาชนทุกคนที่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ ได้รับการคุ้มครองในเรื่องความมั่นคงในการดำเนินชีวิตของตนและครอบครัว ในรูปของการประกันสังคมซึ่งครอบคลุม เรื่องผลประโยชน์จากการประกันสุขภาพ การสงเคราะห์บุตร การชดเชยการขาดรายได้จากการเจ็บป่วย พิการ ทูพพลภาพ ชราภาพ และการว่างงาน การประกันสังคมเป็นมาตรการหนึ่งที่จะสร้างความมั่นคง ทางสังคมโดยเฉพาะกับประชาชนผู้มีรายได้ประจำ ไม่ให้ได้รับความเดือดร้อนเมื่อมีเหตุให้สูญเสียรายได้ทั้งหมด บางส่วนหรือไม่เพียงพอแก่การยังชีพ

6. นันทนาการ หมายความว่า ประชาชนมีกิจกรรมนันทนาการเพื่อการบันเทิงและการพักผ่อนใจอย่างมีคุณภาพ โดยกิจกรรมนันทนาการนั้นๆ ไม่เป็นการทำให้เสื่อมเสียศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่ผิดศีลธรรม และไม่ผิดกฎหมาย ไม่เป็นการเอาใจเอาเปรียบ กดขี่ข่มเหงหรือละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนในกลุ่มอื่นๆ

7. การบริการสังคมทั่วไป หมายความว่า การให้บริการแก่ประชาชน โดยเฉพาะคนยากจน ผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มเปราะบางพิเศษ เพื่อช่วยสร้างเสริมการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ช่วยพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้สามารถ ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขตามความแก่อดิภาพ

สรุปความหมายของ “สวัสดิการสังคม” หมายถึง ระบบการจัดสรรและจัดการบริการสังคมในลักษณะของโครงการ หรือบริการต่างๆ ให้กับคนทุกคนในสังคม ภายใต้หลักการสิทธิ ความเท่าเทียมกัน ความเสมอภาค และความเป็นธรรมทางสังคม เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิตที่ดีของคนในสังคม การพัฒนาสังคมโดยรวม รวมทั้งการสร้างระบบความมั่นคงของมนุษย์และสังคมในระยะยาว

1.1.3 ความสำคัญของสวัสดิการสังคม งานสวัสดิการสังคมเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคนทุกคนในสังคม ตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งตาย อาจกล่าวได้ว่า วัฏจักรชีวิต (Life Cycle) ของคนในสังคมแต่ละคน ต้องได้รับบริการขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต เช่น บริการด้านสุขภาพอนามัย บริการด้านการศึกษา บริการด้านที่อยู่อาศัย เป็นต้น ซึ่งมักจะมีข้อคำถามว่า ใครควรจะทำหน้าที่จัดระบบสวัสดิการสังคมให้กับประชาชน และใครควรจะได้รับบริการบ้าง คนทุกคนในสังคมหรือกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในสังคมควรจะได้รับบริการดูแลก่อน ทำอย่างไรที่จะทำให้คนในสังคมได้รับบริการสวัสดิการสังคมอย่างทั่วถึง การกระจายบริการหรือทรัพยากรให้กับประชาชนที่มี

ลักษณะปัญหาหลากหลาย แตกต่างกันได้รับบริการอย่างเป็นธรรม ประเด็นเหล่านี้ยังมีข้อโต้แย้ง เป็นอย่างมาก ทั้งในด้านปรัชญา แนวคิด พัฒนาการของสังคมแต่ละสังคม และการประยุกต์ใช้ใน ลักษณะของนโยบาย แผนงานและกิจกรรม (ระพีพรรณ คำหอม 2549: 1)

ในอดีตการดูแลคุ้มครองสมาชิกของสังคมเป็นบทบาทหน้าที่ของสถาบัน ครอบครัว ครอบครัวจึงเป็นสถาบันแรกที่สำคัญต่อการสร้างระบบความมั่นคงของมนุษย์และสังคม ระบบการดูแลสมาชิกในครอบครัวจึงขึ้นอยู่กับระบบเศรษฐกิจฐานะของครอบครัวนั้นๆ ว่าเป็นอย่างไร แต่ถ้าครอบครัวใดไม่สามารถทำหน้าที่เบื้องต้นได้ ระบบสนับสนุนทางสังคม รองลงมาคือ ระบบเครือญาติ ระบบเพื่อนบ้าน ระบบชุมชนก็จะทำหน้าที่ให้การดูแล สงเคราะห์แบบชั่วคราว ในขณะที่องค์กรภาครัฐจะเข้ามามีบทบาทรับผิดชอบก็ต่อเมื่อระบบสนับสนุนทางสังคมที่ใกล้ชิดตัวของบุคคลนั้นไม่สามารถทำหน้าที่ดังกล่าวได้ (ระพีพรรณ คำหอม 2549: 1)

หน้าที่สำคัญของรัฐอีกประการหนึ่งคือ การดูแลรับผิดชอบให้ประชาชนที่เดือดร้อนให้ได้รับบริการสังคมขั้นพื้นฐานหรือบริการสวัสดิการสังคมจากรัฐ ฉะนั้นสิทธิของประชาชนในฐานะที่เป็นพลเมืองของรัฐ (Civil Right) ก็ควรจะได้รับบริการพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของรัฐ รัฐในฐานะผู้ปกครองที่มีอำนาจซึ่งมีหน้าที่โดยชอบธรรมที่จะจัดสรรทรัพยากรให้กับประชาชน ในอดีตรัฐกับประชาชนได้สร้างพันธะสัญญาร่วมกันที่เรียกว่า “สัญญาประชาคม” อำนาจของรัฐจึงเป็นอำนาจที่ชอบธรรม รัฐบาลจึงมีหน้าที่หลักโดยมีนโยบายการดูแลทุกข์และสุขของประชาชนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ตามอัตภาพของตน ประชาชนส่วนใหญ่จึงมีความศรัทธา เชื่อถือต่ออำนาจรัฐว่าเป็นผู้ที่เหมาะสมต่อการจัดบริการสวัสดิการสังคมได้เป็นอย่างดี (ระพีพรรณ คำหอม 2549: 2)

ดังจะเห็นได้จากนโยบายของรัฐในรูปของกฎหมายและพระราชบัญญัติสวัสดิการสังคมของแต่ละประเทศ งานสวัสดิการสังคมจึงขึ้นอยู่กับระบบการเมืองการปกครอง ระบบเศรษฐกิจ และระบบสังคมวัฒนธรรมของแต่ละประเทศ อย่างไรก็ตามการจัดบริการสวัสดิการสังคมซึ่งอยู่บนพื้นฐานความเชื่อที่แตกต่างกัน เช่น กลุ่มประเทศเสรีนิยมประชาธิปไตย เชื่อว่า ควรปล่อยให้กลไกตลาดทำหน้าที่จัดระบบบริการสวัสดิการสังคม รัฐจะปล่อยให้ประชาชนรับผิดชอบดูแลสวัสดิการของตนเอง รัฐจะเข้ามาทำหน้าที่ดูแลจัดสวัสดิการเฉพาะกลุ่มประชาชนที่ไม่สามารถดูแลตนเองได้ โดยรัฐได้สร้างเครื่องมือทดสอบความจำเป็น (Means - Test) ขึ้นมา รัฐจะจัดสรรงบประมาณส่วนหนึ่งมาให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบ เพื่อให้เกิดการกระจายบริการสวัสดิการสังคมให้กับกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคม ขณะที่กลุ่มประเทศสังคมนิยมส่วนหนึ่งเชื่อว่า รัฐควรมีหน้าที่จัดสรรทรัพยากร บริการสวัสดิการสังคมให้กับประชาชนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน และเป็นธรรม รัฐในฐานะผู้ปกครองจะไม่ปล่อยให้บริการสวัสดิการสังคมเป็นเรื่องของปัจเจก

บุคคล บริการของรัฐในลักษณะนี้คำนึงถึงความเสมอภาคของคนทุกคนในสังคมที่พึงได้รับการจากรัฐ เป็นต้น จากความเชื่อดังกล่าวจึงส่งผลให้งานสวัสดิการสังคมของแต่ละประเทศแตกต่างกัน (ระพีพรรณ คำหอม 2549: 4)

ปัจจุบันกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้ทำให้กลุ่มประเทศสังคมนิยมส่วนหนึ่งล่มสลายไป สังคมโลกได้ก้าวเข้าสู่ระบบเสรีนิยมประชาธิปไตย งานสวัสดิการสังคมที่ปรากฏในลักษณะของรัฐสวัสดิการ (Welfare State) ส่วนหนึ่งได้ประสบปัญหาาร่วมกันที่สำคัญคือรัฐไม่สามารถแบกรับภาระงบประมาณค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้นอย่างคาดการณ์ไม่ได้กับบริการสวัสดิการสังคมต่างๆ ได้ โปรแกรมการจัดบริการในลักษณะการสงเคราะห์ประชาชน (Public Assistance) ไม่สามารถตอบสนองปัญหาและความต้องการที่แท้จริงให้กับกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคมได้ โดยเฉพาะการพัฒนาให้กลุ่มเป้าหมายสามารถพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว (ระพีพรรณ คำหอม 2549: 5)

นอกจากนี้ยังมีข้อโต้แย้งของผู้บริหารประเทศส่วนหนึ่งที่เชื่อว่า กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคมเป็นกลุ่มคนขี้เกียจ ไม่ทำงานรอแต่รับบริการจากรัฐ ซึ่งไม่เป็นธรรมกับประชาชนส่วนใหญ่ที่ต้องทำงาน เสียภาษีให้รัฐ แต่รัฐต้องนำภาษีส่วนหนึ่งมาจัดให้กับคนกลุ่มนี้ ซึ่งแนวโน้มจะมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น และมักจะพึ่งบริการของรัฐในระยะยาว รัฐจะมีภาระความรับผิดชอบกับประชาชนกลุ่มนี้โดยไม่จำเป็น (ระพีพรรณ คำหอม 2549)

ตัวอย่างเช่น ประเทศสหรัฐอเมริกาในยุค 1990 เป็นต้นมาได้ตัดทอนโปรแกรมการให้ความช่วยเหลือครอบครัวที่มีปัญหาการเลี้ยงดูเด็ก (The Aid to Families with Dependent Children) หรือเรียกโดยย่อว่า AFDC โปรแกรมนี้ได้ถูกยกเลิกไปในที่สุด เป็นต้น โดยมีการพัฒนาโปรแกรมบริการใหม่ที่เน้นการช่วยเหลือที่มุ่งให้กลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคมได้มีงานทำ และช่วยเหลือตนเองมากขึ้น แทนการเป็นผู้รอรับบริการจากรัฐ (ระพีพรรณ คำหอม 2549: 5)

การจัดบริการสวัสดิการสังคมในอนาคตจึงได้รับการวิพากษ์ให้มีการทบทวนบทบาทของรัฐ ประเภทและลักษณะบริการสวัสดิการสังคมที่เป็นอยู่อาจไม่เหมาะสม และสอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริง สังคมไทยก็ประสบปัญหาในลักษณะดังกล่าวเช่นกัน ซึ่งเป็นผลจากภาวะวิกฤตด้านเศรษฐกิจในกลางปี 2540 เป็นต้นมา รัฐไม่สามารถที่จะจัดบริการในลักษณะของรัฐสวัสดิการ (Welfare State) อีกต่อไป การจัดสวัสดิการสังคมในปัจจุบันและอนาคตได้พยายามปรับตัวใหม่ในลักษณะของสวัสดิงาน (Workfare) แทน ขณะเดียวกันรัฐก็จำเป็นต้องใช้นโยบายการจัดวางระบบเครือข่ายความปลอดภัยทางสังคม (Social Safety Net) ที่ครอบคลุมคนทุกคนในสังคม เพื่อเป็นมาตรการรองรับปัญหาการว่างงานสูงใน

อนาคตเช่นกัน การจัดบริการสวัสดิการสังคมเฉพาะกลุ่มผู้ด้อยโอกาสทางสังคมแบบสงเคราะห์เฉพาะหน้าเริ่มถูกจำกัดวงให้เล็กลง (ระพีพรรณ คำหอม 2549: 5)

รัฐได้พยายามผลักดันระบบสวัสดิการสังคมในรูปของโครงการหลักประกันแทนควบคู่กับการกระจายอำนาจลงมาภาคท้องถิ่นและภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดบริการสวัสดิการสังคมมากขึ้น การจัดระบบสวัสดิการสังคมจึงไม่ใช่บทบาทของรัฐเช่นที่ผ่านมา ประชาชนกลุ่มต่างๆ ได้มีการเคลื่อนไหว รวมกลุ่มและเรียกร้องผลักดันให้เกิดระบบสวัสดิการสังคมที่มีรูปแบบหลากหลาย โดยเริ่มจากความพร้อมของกลุ่มเล็กๆ ที่ตระหนักและเห็นความสำคัญของการสร้างระบบความมั่นคงทางสังคมให้กับกลุ่มของตนเองในลักษณะของกองทุนสวัสดิการชุมชน ที่อาศัยจากการระดมทุนตามศักยภาพของคนในชุมชนเป็นหลัก รูปแบบการบริหารจัดการที่มีความยืดหยุ่น คำนึงถึงปัญหาและความต้องการของคนในชุมชนเป็นหลัก กระแสการเปลี่ยนแปลงระบบสวัสดิการสังคมไทย จึงขึ้นอยู่กับประชาคมต่างๆ มากกว่าการปล่อยให้รัฐทำหน้าที่ดูแลด้านสวัสดิการสังคมอีกต่อไป (ระพีพรรณ คำหอม 2549: 5)

1.1.4 สวัสดิการสังคมกับความจำเป็น ต้องมีพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม ได้ให้ความสำคัญในเรื่องมาตรฐานการจัดสวัสดิการสังคม โดยหมวด 1 แนวการจัดสวัสดิการสังคม มาตรา 6 กำหนดไว้ว่าในการจัดสวัสดิการสังคมขององค์การสวัสดิการสังคม ได้แก่ หน่วยงานของรัฐที่มีดำเนินงานด้านการจัดสวัสดิการสังคม องค์กรภาคเอกชน ที่ได้รับการรับรองเป็นองค์กรสาธารณประโยชน์และองค์กรภาคประชาชนที่ได้รับการรับรองเป็นองค์กรสวัสดิการสังคม ให้เป็นไปตามมาตรฐานการจัดสวัสดิการสังคมที่คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติกำหนด หมวด 2 คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ มาตรา 13 กำหนดให้คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ มีอำนาจหน้าที่ (6) กำหนดมาตรฐานการจัดสวัสดิการสังคม (7) วางระเบียบเกี่ยวกับการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมขององค์การสวัสดิการสังคม นักสังคมสงเคราะห์และอาสาสมัคร (17) กำหนดมาตรฐานในการฝึกอบรมด้านสังคมสงเคราะห์ รวมทั้งกำหนดคุณสมบัติสำหรับผู้ซึ่งปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมเพื่อเป็นนักสังคมสงเคราะห์ มาตรา 15 ให้มีสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ เรียกโดยย่อว่า “สำนักงาน ก.ส.ค.” ในสำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์และมีอำนาจหน้าที่ (6) ดำเนินการและสนับสนุนให้มีการปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมขององค์การสวัสดิการสังคม นักสังคมสงเคราะห์และอาสาสมัคร ให้เป็นไปตามมาตรฐานที่คณะกรรมการกำหนด รวมทั้งดำเนินการเพื่อให้มีการพัฒนาดังกล่าวเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (7) ให้การรับรองมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมขององค์การสวัสดิการสังคม นักสังคม

สงเคราะห์และอาสาสมัครตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนด (10) จัดฝึกอบรมนักสังคมสงเคราะห์และอาสาสมัคร (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ)

คณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติได้ออกข้อกำหนดว่าด้วยมาตรฐานการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2540 เพื่อให้องค์การสวัสดิการสังคม นักสังคมสงเคราะห์ (หมายถึง ผู้ซึ่งปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมที่สำเร็จการศึกษาไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีสาขาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ หรือที่ผ่านการฝึกอบรมด้านสังคมสงเคราะห์ตามมาตรฐานที่คณะกรรมการกำหนด หรือมีคุณสมบัติตามที่คณะกรรมการกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา และอาสาสมัคร (หมายถึงผู้ซึ่งอาสาช่วยปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการสังคมในองค์การสวัสดิการสังคม) ใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติ โดยในรายละเอียดของข้อกำหนดได้ระบุความหมายของ มาตรฐานการจัดสวัสดิการสังคม หมายความว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์และต้องการให้เกิดขึ้นเพื่อใช้เป็นหลักในการส่งเสริม สนับสนุน รับรอง ติดตามประเมินผล และประกันคุณภาพในการจัดสวัสดิการสังคมขององค์การสวัสดิการสังคม นักสังคมสงเคราะห์และอาสาสมัคร รายละเอียดของข้อกำหนดได้ระบุมาตรฐานการจัดบริการสวัสดิการสังคม มาตรฐานองค์การสวัสดิการสังคม มาตรฐานนักสังคมสงเคราะห์และมาตรฐานอาสาสมัคร ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งหรือหลายคณะซึ่งคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติแต่งตั้งทำหน้าที่กำหนดเกณฑ์ชี้วัดมาตรฐานและปรับปรุงเกณฑ์ให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลง และให้สำนักงาน ก.ส.ค. เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย รวมทั้งหน่วยงานซึ่งได้รับมอบหมายจากปลัดกระทรวงฯ ดำเนินการส่งเสริมให้องค์การสวัสดิการสังคม นักสังคมสงเคราะห์ และอาสาสมัครพัฒนามาตรฐานอยู่เสมอ (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ)

นอกจากนั้นคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติได้ออกระเบียบว่าด้วยการรับรองมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ.2550 เพื่อให้องค์การสวัสดิการสังคม นักสังคมสงเคราะห์และอาสาสมัครที่ประสงค์ขอรับการรับรองมาตรฐานสามารถยื่นเรื่องขอรับรองมาตรฐานได้ที่สำนักพัฒนาสังคม กรุงเทพมหานคร ต่างจังหวัดที่สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัด หน่วยงานรับเรื่องจะส่งต่อมาให้สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติเพื่อนำเสนอคณะกรรมการตรวจประเมินมาตรฐาน ผู้อำนวยการ สนง. ก.ส.ค. ออกเครื่องหมายรับรอง และต้องต่ออายุมาตรฐานทุก 3 ปี (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ)

การดำเนินงานตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมในการกำหนดมาตรฐานการจัดสวัสดิการสังคม การรับรองมาตรฐานการปฏิบัติงานขององค์การสวัสดิการ

สังคม นักสังคมสงเคราะห์และอาสาสมัคร ถือเป็น การปรับโฉมใหม่ในวงการสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ไทย เป็นเครื่องมือในการประกันคุณภาพการให้บริการที่หน่วยงานและผู้ปฏิบัติงานให้บริการแก่ผู้รับบริการซึ่งจะทำให้การพัฒนางานด้านนี้บรรลุสู่เป้าหมายร่วมกันในการก่อให้เกิดสวัสดิภาพและความผาสุกของประชาชน (สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์)

1.2 องค์ประกอบสวัสดิการสังคม

องค์ประกอบของงานสวัสดิการสังคมโดยทั่วไป มีการใช้ใน 2 ลักษณะคือ ลักษณะกว้างและลักษณะแคบ ดังนี้ (วันทนี วาสิกะสิน และคณะ)

องค์ประกอบของงานสวัสดิการสังคมในลักษณะกว้าง แบ่งเป็น 7 ด้าน ได้แก่

- 1.1 การศึกษา (Education)
- 1.2 สุขภาพอนามัย (Health)
- 1.3 ที่อยู่อาศัย (Housing)
- 1.4 การทำงานและการมีรายได้ (Employment and Income Maintenance)
- 1.5 ความมั่นคงทางสังคม (Social Security)
- 1.6 บริการสังคม (Social Services)
- 1.7 นันทนาการ (Recreation)

องค์ประกอบของงานสวัสดิการสังคมในลักษณะแคบตามพระราชบัญญัติความมั่นคงทางสังคมของสหรัฐอเมริกา แบ่งเป็น 3 บริการ ได้แก่

1. การประกันสังคม (Social Insurance)

เป็นบริการที่เกิดขึ้นตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.2533 โดยใช้ระยะเวลาอยู่นานถึง 38 ปี (2495 - 2533) ซึ่งกฎหมายดังกล่าวบังคับให้สถานประกอบการที่มีลูกจ้างตั้งแต่ 10 คนขึ้นไป ต้องจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคม การจ่ายเงินเข้ากองทุนประกันสังคมประกอบด้วย 3 ฝ่าย ได้แก่ นายจ้าง ลูกจ้าง และรัฐบาล ในอัตราไม่เกินร้อยละ 1.5 ของลูกจ้าง รายเดือนของลูกจ้างแต่ละคนเท่าๆ กัน โดยครอบคลุมให้ลูกจ้างได้สิทธิประโยชน์ทดแทนในระยะแรก 4 กรณี ได้แก่ กรณีประสบอันตราย หรือเจ็บป่วยนอกเวลาการทำงาน กรณีพิการทุพพลภาพ กรณีคลอดบุตร และกรณีตาย ต่อมาเมื่อวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ.2541 กองทุนประกันสังคมได้ขยายสิทธิประโยชน์ทดแทนเพิ่มขึ้นอีก 2 กรณี คือ กรณีสงเคราะห์บุตร และกรณีชราภาพ จึงส่งผลให้ผู้ประกันตนต้องจ่ายเพิ่มอีกร้อยละ 2.0 และรัฐบาลสมทบเพิ่มร้อยละ 1.0 เงินสมทบที่ฝ่ายนายจ้างและลูกจ้างนำส่งร้อยละ 3.5 ต่อเดือน

ในปี 2546 รัฐบาลเห็นว่าเศรษฐกิจเริ่มที่จะฟื้นตัว จึงประกาศเพิ่มอัตราเงินสมทบ 2 กรณีหลังเป็นร้อยละ 3.0 รวมเงินสมทบฝ่ายนายจ้างและลูกจ้างต้องนำส่งเป็นร้อยละ 4.5 ต่อเดือน จนกระทั่งวันที่ 1 มกราคม พ.ศ.2547 ได้ขยายครอบคลุมกรณีว่างงาน จึงทำให้มีการจัดเก็บเงินสมทบเพิ่มจากนายจ้างและลูกจ้างร้อยละ 0.5 และรัฐบาลสมทบเพิ่มอีกร้อยละ 5.0 ต่อเดือน ในปี พ.ศ.2547 บริการประกันสังคมครอบคลุมจำนวนผู้ประกันตนทั่วประเทศ 8,429,085 ล้านคน หรือ 8.4 ล้านคน ส่วนผู้ที่ไม่ได้รับการคุ้มครองทางสังคมจากกองทุนประกันสังคม ได้แก่ กลุ่มแรงงานนอกระบบ กลุ่มเกษตรกร กลุ่มอาชีพอิสระ และกลุ่มที่รับจ้างทำงานตามบ้าน

2. บริการสงเคราะห์ประชาชน บริการประชาสงเคราะห์ / บริการสาธารณูปการ (Public Assistance)

มีการใช้คำนี้อยู่หลายคำ เช่น บริการประชาสงเคราะห์ บริการสาธารณูปการ บริการสงเคราะห์แบบให้เปล่า เป็นต้น บริการในลักษณะนี้เป็นบริการหนึ่งที่รัฐให้การช่วยเหลือแก่ประชาชนหรือครอบครัวที่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ โดยหน่วยงานที่ให้การช่วยเหลือจะมีการทดสอบความจำเป็น (Means - Test) ก่อนให้การช่วยเหลือถือเป็นบริการทดแทนชั่วคราว เป็นการช่วยเหลือบรรเทาทุกข์เฉพาะหน้า (Relief) เช่น การให้เงิน (Cashes) การให้สิ่งของหรือเครื่องอุปโภคบริโภค (Kinds) การให้บริการอื่นๆ ที่จำเป็น (Services) ได้แก่ บริการให้คำแนะนำปรึกษา บริการให้ความรู้ บริการฝึกอาชีพ บริการจัดหางาน บริการจัดหาที่อยู่อาศัย เป็นต้น บริการเหล่านี้ถือเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการจัดบริการสวัสดิการสังคม ซึ่งมักจะทำให้เกิดการเข้าใจผิดต่อวิชาชีพสังคมสงเคราะห์ว่าเป็นการช่วยเหลือสงเคราะห์เฉพาะหน้าเท่านั้น เมื่อผู้ใช้บริการได้รับการช่วยเหลือเบื้องต้นไปแล้ว นักสังคมสงเคราะห์จำเป็นจะต้องใช้วิธีการ และกระบวนการทำงานต่อเนื่อง ร่วมกับผู้ใช้บริการเพื่อพัฒนาให้ผู้ใช้บริการได้จัดการปัญหา และพัฒนาตนเองและสังคมในระยะยาวได้ต่อไป

3. บริการสังคม (Social Services)

เป็นบริการที่รัฐ หรือเอกชนที่มีความพร้อมทำหน้าที่จัดให้มีบริการสังคม จึงเป็นบริการทางเลือกที่รัฐเปิดโอกาสให้ภาคเอกชน ภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนรับผิดชอบสังคม โดยจัดบริการให้กับประชาชนแทนรัฐ เป็นการใช้กลไกตลาดเข้ามาจัดการ มุ่งส่งเสริมสวัสดิภาพของบุคคลในสังคมให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขตามอัตภาพ ซึ่งผู้ใช้บริการสามารถเลือกใช้บริการได้ตามความต้องการของตนเอง เช่น บริการของโรงพยาบาลเอกชน บริการรักษาความปลอดภัย บริการสถาบันการศึกษาเอกชน เป็นต้น

บริการสังคมที่ดำเนินการโดยเอกชนจึงเป็นบริการทางเลือกให้กับประชาชนที่สามารถซื้อหาบริการได้โดยไม่จำเป็นต้องรอใช้บริการของรัฐเพียงด้านเดียว บริการเหล่านี้ได้แก่

สถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน ศูนย์ดูแลผู้สูงอายุในชุมชน สถานพักฟื้นผู้ป่วยในโรงพยาบาล เป็นต้น บริการสังคมเป็นบริการที่กระจายให้ทั้งภาครัฐและเอกชนดำเนินการ จนทำให้ขาดการตรวจสอบควบคุมติดตามบริการดังกล่าวให้มีประสิทธิภาพ

ดังนั้นองค์ประกอบของงาน “สวัสดิการสังคม” ในลักษณะกว้าง 7 ด้าน และองค์ประกอบของงานสวัสดิการสังคมในลักษณะแคบ 3 ด้าน จึงขึ้นอยู่กับการนำไปใช้ของนักสวัสดิการสังคม สำหรับในสังคมไทยนำมาใช้ทั้ง 2 ลักษณะ ทั้งด้านกว้างและด้านแคบ แต่โดยทั่วไปแล้วสังคมไทยมักจะรู้จักบริการสวัสดิการสังคมในลักษณะแคบมากกว่า โดยบริการประกันสังคมถือเป็นบริการที่นำไปสู่การสร้าง ความมั่นคงทางสังคมให้กับลูกจ้างผู้ใช้แรงงานที่พัฒนาขยายความครอบคลุม และสิทธิประโยชน์ทดแทนมากขึ้น ขณะที่บริการสงเคราะห์ประชาชนยังคงเป็นบริการที่รัฐต้องจัดสรรงบประมาณการช่วยเหลือกับผู้เดือดร้อน เป็นต้น

ปัจจุบันรัฐพยายามใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน องค์กรภาคเอกชน องค์กรพัฒนาเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้ามาร่วมรับผิดชอบในระบบสวัสดิการสังคมมากขึ้น

2. ความหมายของบทบาท

บทบาท (Role) หมายถึง พฤติกรรมที่คนในสังคมต้องทำตามสถานภาพในกลุ่มหรือสังคม ทุกสังคมจะมีบทบาทให้ทุกคนปฏิบัติตามแต่ละสถานภาพ หรืออาจเรียกว่า บทบาทที่คาดหวัง (Role expectation) แต่ในชีวิตจริงทุกคนอาจไม่ได้ปฏิบัติตามบทบาทที่สังคมกำหนดไว้ เพราะต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ โดยเรียกบทบาทแบบนี้ว่า บทบาทที่กระทำจริง (Role performance) การอยู่ในสังคมทุกคนจะมีบทบาทที่ต้องกระทำแตกต่างกันหลายบทบาท การแสดงบทบาทหลายบทบาทในเวลาเดียวกัน เรียกว่า บทบาทที่ขัดแย้ง (Role Conflict) และหากในการกระทำตามบทบาทนั้นเกิดความไม่เต็มที่จะทำตามบทบาทที่กำหนดไว้ เรียกว่า บทบาทที่ถูกบังคับ (Role strain) <http://www.huso.buu.ac.th/cai/Sociology>

บทบาท ตรงกับคำในภาษาอังกฤษว่า role เป็นเรื่องของพฤติกรรมและหน้าที่ความรับผิดชอบ (function) เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นว่า เมื่อบุคคลดำรงตำแหน่งใด ก็ควรแสดงพฤติกรรมให้ตรง และเหมาะสมกับหน้าที่ ความรับผิดชอบนั้น มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของคำว่า บทบาท หรือ role ไว้ ดังต่อไปนี้

จันทร์ฉาย ปันแก้ว (2546: 10) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลกระทำ หรือปฏิบัติเมื่อเข้าดำรงตำแหน่งนั้นๆ โดยพฤติกรรมที่แสดงออกนั้นขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของตนเองและตามความคาดหวังในตำแหน่งอาชีพที่ครองอยู่

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546:P602) ให้ความหมายของคำว่า บทบาทไว้ว่า บทบาท (role) หมายความว่า การทำหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทของพ่อแม่ บทบาทของครู เป็นต้น

ฉัฐพร ชินบุตร (2547: 46) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกมาตามตำแหน่งหน้าที่ทางสังคม ที่ตนดำรงอยู่ในขณะนั้น ซึ่งจะตั้งขึ้นอยู่ กับสิทธิและหน้าที่ของตำแหน่ง และยังคงเป็นไปตามความคาดหวังของตนเอง และผู้อื่นที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันด้วย

ปรีชา สุวังบุตร (2547: 22) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมาตามสถานภาพ หรือตำแหน่ง หรือสิทธิหน้าที่หรือบรรทัดฐานทางสังคม ที่มีความคาดหวังต่อการกระทำของบุคคลกลุ่มคน และสังคม เพื่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันในสังคมนั้น

นิศย์ ประจงแต่ง (2548: 5, 23) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง ลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงออกตามตำแหน่งที่บุคคลนั้นได้รับการแสดงออกนั้นย่อมผูกพันกับความคิดของผู้ดำรงตำแหน่งเอง และตามความคาดหวังของผู้อื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับตำแหน่งนั้น

พระมหาพนมนคร มีราคา (2549: 26) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ตามสถานภาพที่เป็นมาโดยธรรมชาติ หรือตามสถานภาพที่ถูกกำหนดหรือถูกคาดหวังจากสังคม อันเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ของสมาชิกในสังคม

สำเริง กล้าหาญ (2549: 7, 12) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง แนวทางของการแสดงออก หรือปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในตำแหน่งทางสังคม ทางหน้าที่การงาน ตามสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคลที่เป็นอยู่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

บุญตา ไล่เลิศ (2550: 12) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง การปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพของตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งที่บุคคลได้รับ ต้องมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบตามที่กำหนดไว้ตามบทบาทของตำแหน่งนั้น และคล้อยตามความมุ่งหวังของสังคม เช่น บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาก็หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่ที่ปฏิบัติในสถานศึกษานั้น

ลินธร์ คำเหมือน (2550: 7) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และพฤติกรรมที่คาดหวัง หรือการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เกิดจากการ มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และได้แสดงออกตามบทบาท

ลูม (Lum, 1979: 128) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง เป็นหน้าที่ที่บุคคลหนึ่ง พึงกระทำ เมื่อเข้าครอบครองตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง ซึ่งรวมถึงหน้าที่ตามตำแหน่งและ ความคาดหวัง โดยเกี่ยวข้องกับบุคคลและสังคม การกระทำนั้นต้องขึ้นอยู่กับบรรทัดฐานของสังคมด้วย

ทอมมี (Tomey, 1992: 146) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง การกระทำหรือการแสดง พฤติกรรมของบุคคลที่เป็นไปตามความคาดหวังตามตำแหน่งในอาชีพหรือตำแหน่งที่สังคมกำหนด ขึ้น ซึ่งโครงสร้างขอบบทบาทประกอบด้วย ลักษณะที่เฉพาะของแต่ละบุคคล การแสดงพฤติกรรม และตำแหน่งที่ครองอยู่

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า บทบาท หมายถึง อำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการงานโดยตรงและงานพิเศษที่ควรจะต้องกระทำ หรือพฤติกรรม ที่คาดหวังสำหรับผู้อยู่ใน สถานภาพต่างๆ ว่าต้องปฏิบัติอย่างไร เป็นบทบาทที่คาดหวังโดยกลุ่มคนหรือสังคม

3. แนวคิด ทฤษฎี

3.1 แนวคิดสิทธิมนุษยชนกับงานสวัสดิการทางสังคมไทย (ชัยวัฒน์ สถาอานันท์ 2528) อาจกล่าวได้ว่า “สิทธิมนุษยชน” เป็นความพยายามของสังคมมนุษย์ที่จะสร้างระบบคุณค่าทางสังคมขึ้นมาเพื่อจัดระเบียบทางสังคม ในสภาพที่สังคมกำลังเผชิญกับสภาวะการณ์การคุกคามของ คุณค่าความเป็นมนุษย์ที่เกิดขึ้นอย่างกว้างขวาง และค่อนข้างรุนแรงในสังคมโลกมนุษย์ โดยเฉพาะ ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ต่อมนุษย์ด้วยกัน และความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนและรัฐ โดยคำนึงถึงการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข องค์การสหประชาชาติในฐานะองค์กรระหว่าง ประเทศ จึงได้กำหนดข้อตกลงระหว่างประเทศว่าด้วย สิทธิมนุษยชน ขึ้นเพื่อเป็นมาตรฐานเบื้องต้น ให้ประชาคมโลกนำไปปฏิบัติและพัฒนาสิทธิมนุษยชนให้ดียิ่งขึ้น ดังปณิธานอันสูงสุดของ ประชาคมโลกที่ปรารถนาจะให้บังเกิดขึ้นในสังคมมนุษย์ทั้งในระดับประเทศและระดับระหว่าง ประเทศนั้นคือ หลักประกันที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการปกป้องคุ้มครองโดยถ้วนหน้ากัน สิทธิมนุษยชนคืออะไร การจะเข้าใจถึงความหมายของสิทธิมนุษยชน จำเป็นต้องเข้าใจหลักการสำคัญที่ ถือเป็นองค์รวมของสิทธิมนุษยชนก่อน

1. สิทธิ (Rights) เป็นสิ่งที่ติดตัวมนุษย์ทุกคนตามธรรมชาติที่ได้เกิดมาเป็นมนุษย์ ซึ่ง ไม่มีใครล่วงละเมิดได้ ความมีอยู่ของสิทธิตามธรรมชาตินี้ แม้จะไม่มีกฎหมายออกมารับ สิทธิก็

ยังคงมีอยู่ คนทุกคนเกิดมามีสิทธิที่จะมีชีวิตอยู่รอด และต้องมีชีวิตอยู่อย่างสมเกียรติและศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์

2. เสรีภาพ (Freedom) หมายถึง การที่มนุษย์สามารถทำอะไรก็ได้ภายใต้ขอบเขตของศีลธรรมอันดีงาม โดยไม่เบียดเบียนสังคม หรือไม่ล่วงล้ำสิทธิของบุคคลอื่น หรือสิทธิของส่วนรวม ดังนั้นในปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ (Universal Declaration of Human Rights) จึงใช้คำ 2 คำ พร้อมกัน คือคำว่า สิทธิ และเสรีภาพ

3. ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ (Human Dignity) คือ การให้คุณค่าแก่ความเป็นมนุษย์ คนทุกคนมีคุณค่าเท่าเทียมกัน การปฏิบัติต่อกันนั้น ต้องเสมอกันในฐานะของความเป็นมนุษย์ ห้ามทำร้ายร่างกาย ทรมานอย่างโหดร้ายหรือกระทำการใดๆ ที่ถือเป็นการเหยียดหยามความเป็นมนุษย์

4. ความเสมอภาคและการเลือกปฏิบัติ (Equality and Discrimination) ความเสมอภาค คือ การปฏิบัติต่อกันทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน หากมีการปฏิบัติต่อมนุษย์โดยไม่เท่าเทียมกัน เรียกว่า การเลือกปฏิบัติ ความเสมอภาค หรือความเท่าเทียมกัน มิใช่แปลว่าคนทุกคนต้องได้รับเท่ากัน แต่หมายความว่า ในสถานการณ์ที่เหมือนกันจะต้องปฏิบัติต่อกันด้วยหลักการเดียวกัน นอกจากนี้ในสถานการณ์เดียวกัน อาจมีการได้รับการปฏิบัติที่แตกต่างกันได้ในกรณีที่เป็นข้อจำกัดหรือความจำเป็นของบุคคลนั้น ซึ่งไม่ถือว่าเป็นการไม่เสมอภาคหรือเป็นการเลือกปฏิบัติ เช่น กรณีคนพิการที่รัฐต้องมีบริการเป็นพิเศษเพื่อให้คนพิการสามารถได้รับบริการง่ายขึ้นนั้น ไม่ถือว่ารัฐเลือกปฏิบัติต่อคนปกติ เพราะสาระสำคัญของกรณีนี้คือ คนพิการไม่สามารถเข้าถึงบริการของรัฐได้เช่นคนปกติ จึงต้องมีวิธีการพิเศษที่ทำให้คนพิการสามารถเข้าถึงบริการได้โดยง่ายและเป็นธรรมแก่คนพิการ

สิทธิมนุษยชน (Human Rights) หมายถึง สิทธิความเป็นมนุษย์หรือสิทธิในความเป็นคน อันเป็นสิทธิตามธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิด สิทธิมนุษยชนเป็นสิทธิที่ไม่สามารถโอนให้แก่กันได้ และไม่มีบุคคล องค์กรหรือแม้แต่วัฒนธรรม จะล่วงละเมิดสิทธิความเป็นมนุษย์นี้ได้ สิทธิในความเป็นมนุษย์นี้เป็นของคนทุกคน ไม่เลือกว่าจะมีเชื้อชาติ ศาสนา แหล่งกำเนิด เพศ อายุ สีผิว ที่แตกต่างกันหรือมีความแตกต่างกันในด้านสุขภาพ ความคิดเห็นทางการเมืองหรือความเชื่อทางศาสนาหรือฐานะทางเศรษฐกิจสังคม สิทธิมนุษยชนนั้น ไม่มีพรมแดน

สิทธิมนุษยชน มี 2 ระดับ คือ ระดับแรก เป็นสิทธิที่ติดตัวคนทุกคนมาแต่เกิด ไม่สามารถถ่ายโอนให้แก่กันได้ อยู่เหนือกฎหมายและอำนาจใดๆ ของรัฐทุกรัฐ สิทธิเหล่านี้ได้แก่ สิทธิในชีวิต สิทธิในความเชื่อ มโนธรรมหรือลัทธิทางศาสนา ทางการเมือง มีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและแสดงออกหรือการสื่อความหมายโดยวิธีอื่น สิทธิมนุษยชนเหล่านี้ไม่ต้องมีกฎหมายมารองรับ สิทธิเหล่านี้ก็มีดำรงอยู่แล้ว ระดับที่สอง เป็นสิทธิที่ต้องได้รับการรับรองในรูปของกฎหมายหรือรัฐธรรมนูญหรือแนวนโยบายพื้นฐานของรัฐของแต่ละประเทศ เพื่อเป็นหลักประกัน

ว่า คนทุกคนที่อยู่ในรัฐนั้นจะได้รับความคุ้มครองชีวิตความเป็นอยู่ให้มีความเหมาะสมแก่ความเป็นมนุษย์ ได้แก่ การได้รับความคุ้มครองแรงงาน ความเสมอภาคของหญิงชาย การมีงานทำ การได้รับสัญชาติ สิทธิของเด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ คนพิการ การได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน การได้รับบริการด้านสาธารณสุข การสามารถแสดงออกทางด้านวัฒนธรรมอย่างอิสระ สามารถได้รับความเพลิดเพลินจากศิลปวัฒนธรรมในกลุ่มของตน เป็นต้น

ขอบเขตของสิทธิมนุษยชน ครอบคลุมสิทธิ 5 ประเภท ที่ไม่สามารถแยกกันได้ว่าสิทธิใดมาก่อนหรือสำคัญกว่าสิทธิอีกประเภทหนึ่ง ได้แก่

สิทธิพลเมือง ได้แก่ สิทธิในการได้รับสัญชาติ สิทธิในชีวิต ไม่ถูกทำร้ายหรือทรมาน หรือฆ่า สิทธิในกระบวนการยุติธรรม สิทธิในการเคลื่อนย้ายหรือเลือกถิ่นที่อยู่ในประเทศ

สิทธิทางการเมือง ได้แก่ สิทธิในการเลือกวิถีชีวิตของตนเองทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมกับรัฐ เสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบ เสรีภาพในการรวมกลุ่ม

สิทธิทางเศรษฐกิจ ได้แก่ สิทธิในการมีงานทำ ได้เลือกงานอย่างอิสระและได้รับค่าจ้างอย่างเป็นธรรม สิทธิในการเป็นเจ้าของทรัพย์สิน การได้รับมาตรฐานการครองชีพอย่างพอเพียง

สิทธิทางสังคม ได้แก่ สิทธิในการได้รับการศึกษา สิทธิในการได้รับหลักประกันด้านสุขภาพ แม่และเด็กต้องได้รับการดูแลเป็นพิเศษ ได้รับการพัฒนาบุคลิกภาพอย่างเต็มที่ ได้รับความมั่นคงทางสังคม มีเสรีภาพในการเลือกคู่ครองและสร้างครอบครัว

สิทธิทางวัฒนธรรม ได้แก่ การมีเสรีภาพในการใช้ภาษาหรือสื่อความหมายในภาษาท้องถิ่นตน มีเสรีภาพในการแต่งกายตามวัฒนธรรม การปฏิบัติกิจตามวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นของตน การปฏิบัติตามความเชื่อทางศาสนา การพักผ่อนหย่อนใจด้านการแสดงศิลปะ วัฒนธรรม ได้โดยไม่มีใครมาบังคับ

สิทธิมนุษยชนในมิติของงานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ ตามที่ได้กล่าวถึง สิทธิมนุษยชนในระดับสากล รวมทั้งนิยามความหมายของคำสำคัญที่เกี่ยวข้องมาแล้วข้างต้น ดังนั้น เพื่อให้เกิดความเชื่อมโยงมาสู่แนวคิดและการปฏิบัติในบริบทของงานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ ในส่วนนี้จึงนำแนวคิดและกฎหมายที่เกี่ยวข้องมา เชื่อมโยงเรื่องสิทธิมนุษยชนในมิติของงานด้านสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์ในสังคมไทย ที่มาของแนวคิดสิทธิมนุษยชน คือ แนวคิดมนุษยนิยม (humanism) ที่เชื่อในคุณค่าและศักดิ์ศรีของมนุษย์ ซึ่งสอดคล้องกับค่านิยมและหลักการทางวิชาชีพของนักสังคมสงเคราะห์ที่มีความเชื่อพื้นฐานว่า “คนทุกคนที่เกิดมามีคุณค่า มีศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิในตัวเอง” โดยมีปรัชญาพื้นฐานของงานสังคมสงเคราะห์ที่ว่า “ช่วยเขาเพื่อให้เขาช่วยตนเองได้” (Help them to help themselves) จากปรัชญาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นความเชื่อ

ที่ว่า มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพที่จะพึ่งตนเองได้ แต่ในบางช่วงของชีวิตที่ต้องประสบปัญหาบางประการจนไม่อาจแก้ไขได้ด้วยตนเอง นักสังคมสงเคราะห์จึงต้องใช้กระบวนการทางสังคมสงเคราะห์ในการช่วยให้เขาพ้นจากปัญหา ไม่สูญเสียความเป็นมนุษย์ไป การเผชิญปัญหาอาจทำให้บุคคลเกิดความรู้สึกท้อแท้ นักสังคมสงเคราะห์จะเป็นผู้กระตุ้นและสนับสนุนให้เขาเกิดความมั่นใจ มีกำลังใจที่จะแก้ไขปัญหาและเกิดความภาคภูมิใจในตนเอง นั่นคือ ทำให้เขาสามารถพึ่งตนเองได้ กลับมาอีกครั้งหนึ่ง ทั้งนี้ทั้งนั้นตั้งอยู่บนความเชื่อพื้นฐานที่การเชื่อมั่นในศักดิ์ศรีและศักยภาพของความเป็นมนุษย์

3.2 แนวคิดว่าด้วยสวัสดิการและความยากจน (คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนางานสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ 2535-2539) ถ้ากล่าวถึงคำว่า “สวัสดิการ” ในสังคมไทย คนจำนวนมากก็มักจะคิดถึงการแจกจ่ายให้ฟรี หรือจัดบริการดูแล หยิบยื่นผลประโยชน์ให้ ความเข้าใจเช่นนี้ก็ถูกต้องเป็นบางส่วน แต่ในความหมายทางวิชาการ “สวัสดิการ” มีความหมายกว้างกว่าที่เข้าใจกัน เพราะสวัสดิการมีทั้งมิติทางเศรษฐกิจ และมิติทางสังคม

คำว่า **สวัสดิการ** มีความหมายหลายนัย กล่าวคือ อาจหมายถึง

- การกินดี อยู่ดี (well - being)
- ในทางเศรษฐศาสตร์ อาจหมายถึงการได้รับความพอใจ การได้รับอรรถประโยชน์จากการได้บริโภคสินค้า หรือได้รับบริการ
- การได้รับผลประโยชน์ ได้รับบริการ ได้รับสิ่งของ (goods) เพื่อทำให้เกิดการกินดี อยู่ดี

คำว่า **สวัสดิการสังคม** มีผู้ให้ความหมายและขอบเขตแตกต่างกันไปตามแนวคิดและปรัชญาของแต่ละบุคคล ซึ่งการทำความเข้าใจความหมาย แนวคิด และปรัชญา ของคำนี้ จำเป็นต้องคำนึงถึงปัจจัยเกี่ยวข้อง 3 ประเด็น คือ

(1) ต้องพิจารณาอ้างอิงจากศัพท์ภาษาอังกฤษ เนื่องจากรากฐานความเป็นมาของการบัญญัติศัพท์มาจากคำ และความหมายที่รับมาจากต่างประเทศ

(2) การพิจารณาต้องคำนึงถึงช่วงระยะเวลาที่มีความแตกต่างกันด้วย เนื่องจากความคลี่คลายเปลี่ยนแปลงไปของสังคมในแต่ละช่วงเวลา จะมีผลทำให้ความหมายขอบเขตของคำมีความแตกต่างกัน

(3) การพิจารณาต้องพิจารณาร่วมกับศัพท์ หรือชุดคำที่เกี่ยวข้องที่มีความหมายใกล้เคียง หรือเกี่ยวเนื่องกัน เพื่อให้สามารถเข้าใจความหมายได้ชัดเจนขึ้น

Encyclopedia Britanica ได้ให้ความหมายคำว่า “สวัสดิการสังคม” หมายถึง การปฏิบัติจัดทำทั้งหลาย ไม่ว่าโดยส่วนราชการหรือเอกชน เป็นการปฏิบัติจัดทำเพื่อช่วยเหลือบุคคล

ครอบครัว กลุ่มชน และชุมชน ให้มีมาตรฐานการครองชีพอันดี มีสุขภาพและฐานะทางสังคมที่น่าพึงพอใจ โดยมุ่งให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ และช่วยเหลือผู้อื่นในสังคมเดียวกันได้ต่อไป

Encyclopedia Americana ได้ให้ความหมายของสวัสดิการสังคมว่า “ส่วนมากหมายถึงสถาบันและบริการต่างๆ ซึ่งมีความมุ่งหมายหลักเพื่อที่จะชำระไว้ และส่งเสริมความอยู่ดีของประชาชนในด้านร่างกาย สังคม สติปัญญา หรืออารมณ์”

กล่าวโดยสรุป **สวัสดิการสังคม** จึงมีความหมายกว้างในฐานะบริการ หรือ โครงการที่ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนจัดตั้งขึ้น เพื่อส่งเสริมสภาพความเป็นอยู่หรือคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยไม่จำแนกฐานะและชนชั้น บริการสวัสดิการสังคม อาจแบ่งได้เป็น 3 ลักษณะกว้างๆ คือ

(1) สวัสดิการสังคมที่มุ่งแก้ไขปัญหาคือความเดือดร้อน หรือบำบัดรักษา ทดแทนฟื้นฟู (Remedial, Supplemental, Substitute or Rehabilitative Social Welfare) เช่น แก้ไขฟื้นฟูเด็กที่กระทำความผิดในสถานพินิจ รับเด็กเข้าสถานสงเคราะห์ จัดหาครอบครัวอุปการะ ปรับปรุงสภาพด้านกายภาพในชุมชนแออัด เป็นต้น

(2) สวัสดิการสังคมที่มุ่งป้องกันปัญหา (preventive social welfare) เช่น การฝึกอาชีพเยาวชน บริการสาธารณสุขมูลฐาน เป็นต้น

(3) สวัสดิการสังคมที่มุ่งพัฒนาศักยภาพ ความคิด จิตใจ ทักษะประชาชน (developmental social welfare) เช่น การฝึกอบรมและพัฒนาความเป็นผู้นำ การพิทักษ์สิทธิพื้นฐานของประชาชน การพัฒนาชุมชน เป็นต้น

จึงกล่าวได้ว่า **สวัสดิการสังคม** มีความหมายแคบกว่าคำว่า **สวัสดิการ** เพราะ “สวัสดิการสังคม” สื่อความหมายให้เห็นถึงสถาบัน และโครงการที่ปฏิบัติการ เพื่อให้เกิดความอยู่ดี กินดี หรืออยู่ดี มีสุขเท่าที่จะเป็นไปได้

แต่คำว่า “สวัสดิการ” ไม่จำเป็นต้องหมายถึงสถาบันและโครงการเท่านั้น แต่เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นได้ในระบบตลาดด้วยตัวมันเอง ตัวอย่างเช่น สิ่งของที่ราคาเท่ากันแต่คุณภาพดีกว่า ก็ย่อมสร้าง “สวัสดิการ” ให้แก่ผู้บริโภคได้มากกว่า สิ่งของที่คุณภาพเท่ากัน แต่ราคาสูงกว่า ก็ย่อมสร้างความพอใจ หรือ “สวัสดิการ” ให้แก่ผู้บริโภคได้มากกว่า สวัสดิการแบบนี้เรียกว่า “สวัสดิการทางเศรษฐศาสตร์” หรือ economic welfare ซึ่งต่างจาก “สวัสดิการสังคม” หรือ social welfare ที่มุ่งเน้นไปที่สถาบัน โครงการ และปฏิบัติการ

ดังนั้น การใช้คำว่า “สวัสดิการ” ในงานวิจัยนี้ จึงเป็นการใช้ในความหมายกว้างที่เป็นทั้ง social welfare และ economic welfare แต่ถ้าเมื่อใดต้องการสื่อความหมายเฉพาะ ก็จะระบุว่าเป็นสวัสดิการสังคม หรือสวัสดิการทางเศรษฐศาสตร์

ประเทศเยอรมันได้ชื่อว่าเป็นประเทศแรกที่ได้จัดสวัสดิการสังคมอย่างเป็นระบบ เกิดขึ้นเนื่องจาก 2 ปัจจัยคือ เงื่อนไขของการเติบโตของภาคอุตสาหกรรม จากสภาพทางเศรษฐกิจ และความแปลกแยกของระบบอุตสาหกรรมและการจ้างงาน ที่เห็นว่ารัฐต้องดูแลปัญหาการถูกคุกคามของแรงงาน และเงื่อนไขความจำเป็นในการดำรงชีวิตคือ การตายก่อนวัยสมควรของหัวหน้าครอบครัวทำให้ครอบครัวมีปัญหา การชราภาพทำให้หมดรายได้ ทั้งที่ต้องดำรงชีพอยู่ การว่างงานทำให้ขาดรายได้ ทำให้เกิดความสูญเสียทางสังคม เป็นปัจจัยเอื้อให้เกิดอาชญากรรม ความเจ็บป่วย อุบัติเหตุ มีผลกระทบต่อรายได้บุคคลและผลผลิตมวลรวมของประเทศ อัตราค่าจ้างต่ำ ไม่พอแก่การดำรงชีพ เป็นเหตุให้แรงงานขาดคุณภาพ การประสพภัยธรรมชาติทำให้ช่วยเหลือตนเองไม่ได้ เป็นต้น ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการเกิดสวัสดิการทางสังคม จึงได้มีการตรากฎหมายว่าด้วยนโยบายสวัสดิการสังคมแห่งพันธรัฐเยอรมันนี ขึ้น (Neuhaus R, 1979) ซึ่งมีทั้งด้านการส่งเสริมการมีงานทำ การดูแลแรงงาน การประกันสังคม ทั้งในมิติของสุขภาพ อุบัติเหตุ ผู้สูงอายุ หญิงตั้งครรภ์ และคลอดบุตร การตาย ทูพลภาพ รวมถึงการว่างงาน เป็นต้น และในปี ค.ศ. 1883 ได้ออกพระราชบัญญัติประกันสุขภาพ (Health/insurance act) ขึ้น ถือเป็นประเทศแรกที่มีระบบประกันสังคม โดยสรุปแล้วสวัสดิการสังคมของเยอรมันนี้แบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ สังคมสงเคราะห์ (social assistance) ประกันสังคม (social insurance) และบริการสังคม (social service) แต่อย่างไรก็ตาม แนวคิดการสวัสดิการสังคมในระยะแรกนั้นเป็นการเกิดขึ้นเพราะสถานภาพปัญหาทางสังคมมิใช่เพื่อการช่วยเหลือคนงานโดยตรง แต่เป็นการป้องกันแรงงานไปพร้อมกับขบวนการต่อต้านรัฐบาล ต่อมาแนวคิดเรื่องสวัสดิการสังคมก็แพร่หลายยังประเทศแถบยุโรปและอเมริกา แนวคิดเรื่องสวัสดิการทางสังคมในกลุ่มประเทศสังคมนิยมเห็นว่า รัฐมีหน้าที่ที่ต้องจัดสวัสดิการสังคมให้แก่ประชาชนทุกคน เพราะระบอบการปกครองแบบสังคมนิยมนี้ปัจจัยการผลิตเป็นส่วนรวมกล่าวคือเป็นของชนชั้นแรงงานโดยรวม จึงถือว่าประชาชนมีสิทธิ์สมบูรณ์ที่จะได้รับผลจากผลผลิตที่พวกเขาสร้างขึ้น แต่ระบบการแจกจ่ายก็มอบหมายให้รัฐเป็นผู้แจกจ่ายจากส่วนกลาง หลักคิดของกลุ่มนี้จึงอยู่บนฐานของเพื่อความมั่นคงทางสังคม (social security) เป็นหลักในกลุ่มประเทศสวีเดน นอร์เวย์ เดนมาร์ก ฟินแลนด์ หรือที่รู้จักกันในนามกลุ่มประเทศสแกนดิเนเวีย มีแนวคิดว่า รัฐต้องส่งเสริมบริการประชาชนในทุกกลุ่มคนทุกชุมชน ในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านรายได้ การศึกษา สาธารณสุข ความมั่นคงปลอดภัย เสรีภาพ การกินคืออยู่ดี ฯลฯ ซึ่งระบบดังกล่าวได้รับการยอมรับว่าเป็นรัฐสวัสดิการ (Welfare state) ที่ดีที่สุดกลุ่มหนึ่ง ซึ่งทำให้ประชาชนมีความมั่นคง มั่งคั่ง และมีเสรีภาพสูงสุด ซึ่งมีแนวทางการดำเนินงานโดยผ่านกระบวนการเคลื่อนไหวของกลุ่มแรงงาน ศาสนา สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร ทำให้การกระจายทรัพยากรเป็นธรรม ทำให้การสลายความแตกต่างระหว่างชนชั้นอย่างสันติวิธี (AIC 1981) แนวคิดเรื่องสวัสดิการทางสังคมในอเมริกา ก็เกิด

ในลักษณะคล้ายๆกัน ในความต้องการป้องกันการแพร่ขยายลัทธิสังคมนิยม และเพื่อการแก้ปัญหาจากระบบการขยายภาคอุตสาหกรรมที่เสียสมดุล ก่อให้เกิดเศรษฐกิจตกต่ำ เพื่อต้องการเพิ่มกำลังซื้อ (effective demand) จึงได้มีรัฐบัญญัติความมั่นคงทางสังคม (Social security act, 1935) เพื่อเป็นการบรรเทาปัญหาทางสังคม (Heilbroner, 1968) โดยในช่วงแรกๆเน้นไปที่สวัสดิการสังคมเพื่อความมั่นคงของประเทศ ต่อมามีการขยายแนวคิด ซึ่งส่วนใหญ่ได้ปรับรูปแบบตามลักษณะการเมืองการปกครองหรือระบอบการปกครองเป็นหลัก เช่นแนวมาร์กซิสต์ และแนวเฟเบียนที่เกิดจากการบูรณาการของกลุ่มลัทธิมาร์กและลัทธิเสรีนิยม ซึ่งแนวคิดของกลุ่มสังคมนิยม ก็เน้นแบบรอบด้าน (radical) โดยเห็นว่ารัฐต้องแทรกแซงและควบคุมกลไกตลาดเพื่อป้องกันการเอาเปรียบของชนชั้นสูง เป้าหมายสูงสุดคือการดำรงไว้ซึ่งระบบทุนนิยม กล่าวคือ การต่อสู้ของชนชั้นแรงงานทำให้นายทุนต้องยอมลดการขูดรีดโดยจัดสวัสดิการให้ ช่วยลดต้นทุนการพัฒนาและการฝึกอบรมในกระบวนการผลิตของเอกชน เป็นกลไกรักษากองทัพสำรองของแรงงานเพื่อการแก้ไขภาวะคนล้นงานและงานล้นคน เป็นการลดความขัดแย้งระหว่างนายทุนกับแรงงาน และเป็นระบบสร้างปทัสถานของระบบทุนนิยมเดียวกันไว้ และดำเนินแบบค่อยเป็นค่อยไปตามแนวทางของมาร์กแต่ผ่านกระบวนการยกระดับสิทธิเสรีภาพของบุคคลเพื่อความเท่าเทียมระหว่างชนชั้นตามแนวของพวกเสรีนิยม ซึ่งแนวคิดดังกล่าวมีความนิยมอย่างมากในอังกฤษ ความเป็นรัฐสวัสดิการในยุคนี้จึงมีลักษณะสวัสดิการสังคมเพื่อประชาชน เป็นสิทธิพื้นฐานทางสังคม (social basic right) แนวเสรีนิยมและอนุรักษนิยม เห็นว่าสวัสดิการทางสังคมควรเป็นไปตามกลไกตลาดเพื่อไม่เป็นการขัดขวางพลังการผลิต และประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ และรัฐไม่ต้องใช้เงินเพื่อสวัสดิการมาก โดยกลุ่มนี้เห็นว่า ความยากจนและความทุกข์ยากเป็นปัญหาของบุคคลที่เกิดขึ้นเพราะความล้มเหลวหรือความด้อยศักยภาพของคนๆนั้น ไม่ใช่ปัญหาของระบบหรือโครงสร้างระบบตลาดเสรี ปัจเจกต้องแข่งขันเสรีตามความสามารถของตน จึงเป็นไปได้ที่ทุกคนจะเท่าเทียมกัน และทุกคนมีสิทธิในชีวิตตนเอง ดังนั้นสิทธิจึงไม่ใช่ของสังคม ดังนั้นสวัสดิการทางสังคมของพวกเสรีนิยมจึงเห็นว่าเป็นเรื่องของความมีบุญคุณสุนทานของคนในสังคมที่มีให้แก่กัน มากกว่าเป็นเรื่องของรัฐ หลักแนวคิดของกลุ่มนี้จึงเน้นไปที่ความเป็นปึกแผ่นของสังคม (solidarity) และคำนึงถึงสิทธิของประชาชน (civil/right) ที่เน้นความเสมอภาค ความยุติธรรม บนฐานของระบบทุนนิยมที่อาศัยกลไกระบบตลาดเสรีเป็นตัวกำหนด (คณะกรรมการส่งเสริมและพัฒนางานสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ 2535-2539)

สวัสดิการสังคมได้พัฒนามาเป็นลำดับโดยมีหลักสำคัญ (Titmuss, 1974) คือ

1. การจัดสวัสดิการต้องคำนึงถึงความต้องการจำเป็น (needs)

2. การกำหนดกลุ่มเป้าหมายเฉพาะให้ครอบคลุมและตามหลักสากล (universal coverage)
3. ประชาชนทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับบริการสังคมเพื่อความมั่นคงของสังคมในฐานะความเป็นพลเมือง (citizenship)
4. จัดระบบบริการทั้ง 3 ด้าน กล่าวคือสังคมสงเคราะห์ (social assistance) ประกันสังคม (social insurance) และบริการสังคม (social service)
5. คำนึงถึงความรับผิดชอบ สิทธิ ความเสมอภาค และความยุติธรรม (responsibility, rights, equity and fairness) (Bradshaw, 1972)

ความหมายของคำว่า “สวัสดิการสังคม” คล้ายๆ กับความหมายของคำว่า “ความมั่นคงทางสังคม” (social security) ต่างกันตรงที่ว่า ถ้าเป็นนโยบายจะเรียกว่า “นโยบายสวัสดิการสังคม” (social welfare policy) แต่ถ้าเป็นระบบและการจัดการกลับไปใช้คำว่า “ระบบความมั่นคงทางสังคม” (social security system) ซึ่ง Neuhaus ให้ความหมายระบบความมั่นคงทางสังคมว่า เป็นระบบที่ช่วยเหลือให้สมาชิกของประชาสังคมที่ไม่มีศักยภาพพอที่จะเลี้ยงชีพตนเองได้ ไม่ว่าจะชั่วคราวหรือตลอดชีวิต ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ในสังคมอย่างมีศักดิ์ศรี ด้วยการพุงฐานะรายได้ พัฒนาศักยภาพ และสร้างโอกาสให้มีงานทำ อย่งไรก็ตามในเยอรมันนั้นได้ใช้คำว่า social welfare ก่อนคำว่า social security ซึ่งเพิ่งจะนำมาใช้ทีหลัง หลังจากที่สหรัฐอเมริกาได้มีรัฐบัญญัติความมั่นคงทางสังคม 1935

แต่การที่จะทำให้ระบบความมั่นคงทางสังคมเป็นจริงขึ้นมา รัฐบาลจะต้องมีวิธีการจัดการรายได้และงบประมาณขึ้นมา เพื่อใช้ดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ งบประมาณของรัฐที่ใช้เพื่อความมั่นคงทางสังคมกลับไปเรียกว่า “งบประมาณเพื่อสวัสดิการสังคม” (social welfare budget)

จากนี้จึงเห็นได้ว่า ในประเทศเยอรมัน ซึ่งเป็นเจ้าตำรับของนโยบายสวัสดิการสังคม และระบบความมั่นคงทางสังคมนั้น ได้ใช้คำ 2 คำนี้คละเคล้ากันไปในความหมายที่เกือบจะไม่ต่างกันนั้นคือ ถ้าเป็นต้นนโยบาย ด้วงงบประมาณ ก็จะใช้คำว่า social welfare หรือสวัสดิการสังคม แต่ถ้าเป็นระบบและการจัดการที่จะให้บรรลุนโยบายสวัสดิการสังคม ก็จะเรียกว่า social security หรือระบบความมั่นคงทางสังคม และโดยทั่วไปโครงการความมั่นคงทางสังคมจะประกอบด้วย การประกันสังคม (social insurance) ประเภทต่างๆ

3.2.1 แนวคิดกฎหมายรัฐธรรมนูญ (การเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตย และการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2550: 21-23)

ความหมายรัฐธรรมนูญ คือ กฎหมายสูงสุดที่ใช้เป็นหลักในการปกครองประเทศ ซึ่งกฎหมายอื่น ๆ จะขัดแย้งไม่ได้ และเป็นกฎหมายที่กำหนดสิทธิ หน้าที่ และเสรีภาพของประชาชน นับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขจนถึงปัจจุบัน ประเทศไทยมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญและธรรมนูญการปกครองต่าง ๆ แล้วจำนวน 15 ฉบับ โดยรัฐธรรมนูญที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540

ความสำคัญการที่รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุด จึงเป็นหลักประกันว่าผู้ปกครองไม่สามารถใช้อำนาจตามอำเภอใจหรือออกกฎหมายใด ๆ ที่จะเป็นการขัดต่อรัฐธรรมนูญได้ เป็นการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน และเป็นการจัดระเบียบทางการเมืองการปกครองต่าง ๆ และประชาชนในรัฐเพื่อให้เกิดความชัดเจนและความเรียบร้อยในการปกครองประเทศ

เนื้อหาของกฎหมายรัฐธรรมนูญรัฐธรรมนูญของประเทศไทยมีใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน คือ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 ซึ่งมีเนื้อหาสาระที่สำคัญ ดังนี้

1. บททั่วไปเป็นบทที่กล่าวถึงลักษณะของประเทศว่าเป็นราชอาณาจักรอันหนึ่งอันเดียวจะแบ่งแยกไม่ได้ รับรองว่าอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศเป็นของปวงชนชาวไทย โดยมีองค์พระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้ใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล และประชาชนไทยจะได้รับการคุ้มครองโดยรัฐธรรมนูญอย่างเสมอหน้ากัน และกำหนดฐานะของรัฐธรรมนูญว่าเป็นกฎหมายสูงสุดที่กฎหมายอื่นใดจะขัดหรือแย้งมิได้
2. พระมหากษัตริย์เป็นบทที่ว่าด้วยประมุขแห่งรัฐ คือ พระมหากษัตริย์ว่าทรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ เป็นองค์อัครศาสนูปถัมภกของทุกศาสนา เป็นจอมทัพไทย รวมทั้งกล่าวถึงพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ การสืบสันตติวงศ์ การแต่งตั้งผู้สำเร็จราชการแทน และองคมนตรี
3. สิทธิเสรีภาพของประชาชนชาวไทยเป็นบทบัญญัติที่คุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนชาวไทยในเรื่องต่าง ๆ เช่น ชีวิตร่างกาย ทรัพย์สิน เศรษฐกิจ การพูด การเขียน การพิมพ์ การโฆษณา การศึกษาอบรม การรวมกลุ่มการตั้งพรรคการเมือง (การเดินทาง สิทธิในครอบครัว การประกอบอาชีพ) เป็นต้น
4. หน้าที่ของประชาชนชาวไทยการเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับประชาธิปไตยและการมีส่วนร่วมของประชาชนในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นบทบัญญัติที่กำหนดหน้าที่ของประชาชนชาวไทยไว้ว่าจะต้องมีหน้าที่ต่อประเทศชาติ ชุมชน สังคม อย่างไรบ้าง

5. แนวนโยบายแห่งรัฐเป็นแนวทางที่กฎหมายรัฐธรรมนูญกำหนดไว้เป็นกรอบในการกำหนดนโยบายการออกกฎหมาย และการดำเนินการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล จะต้องเป็นไปตามแนวนโยบายแห่งรัฐนี้

1. รัฐสภาเป็นบทบัญญัติว่าด้วยโครงสร้างหน้าที่ของรัฐสภา ซึ่งประกอบด้วยสภาผู้แทนราษฎรและวุฒิสภา ที่มาของสมาชิกวุฒิสภาและสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การประชุมสภาฯ อำนาจหน้าที่ของสภาทั้งสองวาระและการสิ้นสุดของสมาชิกสภาฯ อำนาจหน้าที่ของรัฐสภาในด้านนิติบัญญัติและการควบคุมรัฐบาล รวมทั้งการกล่าวถึงสิทธิในการใช้สิทธิเลือกตั้งและการลงสมัครรับเลือกตั้ง

2. คณะรัฐมนตรีกล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีหรือรัฐบาล การกำหนดตำแหน่งและจำนวนรัฐมนตรี การได้มาซึ่งรัฐมนตรี คุณสมบัติและการพ้นจากตำแหน่งของรัฐมนตรี

3. ศาลเป็นการกล่าวถึงอำนาจของศาลในการพิพากษาอรรถคดีต่าง ๆ ให้เป็นไปตามกฎหมาย

4. การปกครองท้องถิ่นเป็นการรับรองอำนาจของหน่วยการปกครองท้องถิ่นว่ามีอยู่เพียงใด ผู้บริหารและสภาท้องถิ่นเป็นอย่างไร และประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นได้อย่างไร

5. ศาลรัฐธรรมนูญเป็นการกำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะบุคคล ซึ่งเรียกว่า ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญเพื่อทำหน้าที่วินิจฉัยตีความกฎหมายที่อาจจะมีลักษณะขัดหรือแย้งกับรัฐธรรมนูญ

6. การแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญเป็นการกำหนดวิธีการแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

สิทธิเสรีภาพของประชาชนชาวไทย“สิทธิ” คือ สิ่งที่จะได้รับตามที่กฎหมายรับรองและให้การคุ้มครอง “เสรีภาพ” คือ สิ่งที่สามารถกระทำได้ หากไม่เป็นการละเมิดต่อสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นหรือขัดต่อกฎหมาย

3.2.2 สิทธิของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ

1) บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์หรือใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่นไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือ ไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน

2) บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมายและได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกัน

- 3) บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย
- 4) บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย
- 5) เด็ก เยาวชน และบุคคลในครอบครัว มีสิทธิได้รับความคุ้มครองโดยรัฐจากการใช้ความรุนแรงและการปฏิบัติอันไม่เป็นธรรม เด็กและเยาวชนซึ่งไม่มีผู้ดูแล มีสิทธิได้รับการเลี้ยงดูและการศึกษาอบรมจากรัฐ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ
- 6) บุคคลซึ่งมีอายุเกินหกสิบปีบริบูรณ์และไม่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ มีสิทธิได้รับความช่วยเหลือจากรัฐ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ
- 7) บุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพ มีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ
- 8) สิทธิของบุคคลที่จะมีส่วนร่วมด้วยรัฐและชุมชนในการบำรุงรักษา และการได้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ
- 9) สิทธิของบุคคลที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐ เพื่อให้ปฏิบัติหน้าที่ตามที่บัญญัติไว้ในกฎหมายตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง ย่อมได้รับความคุ้มครอง
- 10) บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับทราบข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะในครอบครองของหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือราชการส่วนท้องถิ่น
- 11) บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับข้อมูล คำชี้แจง และเหตุผลจากหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการส่วนท้องถิ่นก่อนการอนุญาตหรือการดำเนินโครงการ
- 12) บุคคลย่อมมีสิทธิมีส่วนร่วมในกระบวนการพิจารณาของเจ้าหน้าที่ของรัฐในการปฏิบัติราชการทางปกครองอันมีผลหรืออำนาจมีผลกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตน ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ
- 13) บุคคลย่อมมีสิทธิเสนอเรื่องราวร้องทุกข์และได้รับแจ้งผลการพิจารณาภายในเวลาอันสมควร ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ
- 14) สิทธิของบุคคลที่จะฟ้องหน่วยราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ ราชการส่วนท้องถิ่น หรือองค์กรอื่นของรัฐ ที่เป็นข้าราชการ พนักงาน หรือลูกจ้างของหน่วยงานนั้น ย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัติ
- 15) บุคคลย่อมมีสิทธิต่อต้านโดยสันติวิธีซึ่งการกระทำใด ๆ ที่เป็นไปเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการปกครองประเทศโดยวิธีการซึ่งมิได้เป็นไปตามวิถีทางที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนั้น

3.2.3 เสรีภาพของประชาชนตามรัฐธรรมนูญได้แก่

- 1) บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย
- 2) บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น การพูด การเขียน การพิมพ์การโฆษณา และการสื่อความหมายโดยวิธีอื่นการจำกัดเสรีภาพตามวรรคหนึ่งจะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายเฉพาะเพื่อรักษาความมั่นคงของรัฐเพื่อคุ้มครองสิทธิ เสรีภาพ เกียรติยศ ชื่อเสียง สิทธิในครอบครัวหรือความเป็นอยู่ส่วนตัวของบุคคลอื่น
- 3) บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการชุมนุมโดยสงบและปราศจากอาวุธ
- 4) บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สหภาพ สหพันธ์ สหกรณ์ กลุ่มเกษตรกร องค์การเอกชน หรือหมู่คณะอื่น
- 5) บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมกันจัดตั้งเป็นพรรคการเมืองสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนและเพื่อดำเนินกิจการในทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นั้น

ทั้งนี้ การใช้สิทธิเสรีภาพตามรัฐธรรมนูญต้องเป็นไปตามขอบเขตที่กฎหมายกำหนดและบุคคลจะใช้สิทธิเสรีภาพตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญไปในทางที่เป็นปฏิปักษ์ต่อชาติ ศาสนาพระมหากษัตริย์และรัฐธรรมนูญไม่ได้

3.2.4 หน้าที่ของประชาชนชาวไทย

- 1) หน้าที่การรักษาไว้ซึ่งชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข
- 2) หน้าที่ที่จะต้องใช้สิทธิเลือกตั้งของตนโดยสุจริต
- 3) หน้าที่ในการป้องกันประเทศ
- 4) หน้าที่ในการรับราชการทหาร
- 5) หน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติตามกฎหมาย
- 6) หน้าที่ที่จะต้องเสียภาษีอากร
- 7) หน้าที่ในการช่วยเหลือราชการ
- 8) หน้าที่ที่ต้องเข้ารับการศึกษาอบรมภาคบังคับ
- 9) หน้าที่ที่จะต้องรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

3.3 แนวคิดด้านสวัสดิการสังคม (SOCIAL WELFARE) (วันทนีย์ วาสิกะสิน 2544)

ในระบบเศรษฐกิจตลาด นโยบายสวัสดิการสังคมเกิดขึ้นเนื่องจากกระบวนการผลิตแบบอุตสาหกรรมได้เปลี่ยนแปลงแผนการใช้ชีวิตของประชาชน จากสังคมครอบครัวและเครือญาติมาเป็นสังคมของการทำงาน (work society) สถานที่ทำงานและโรงงานกลายเป็นศูนย์กลางของวิถี

ชีวิตประจำวัน ไม่ใช่ชุมชนและหมู่บ้านเกษตรกรรมเหมือนสมัยก่อน สังคมอุตสาหกรรมได้ก่อให้เกิดปัญหาการขยายตัวของเมือง ความแออัดของประชากรในเมือง ความห่างเหินแปลกแยกของสมาชิกครอบครัว ความขัดแย้งระหว่างนายจ้างลูกจ้าง การว่างงาน การถูกปลดออกจากการอุปถัมภ์และโรคภัยจากการทำงาน ซึ่งปัญหาเหล่านี้เป็นอุปสรรคต่อการเพิ่มผลผลิต และเป็นปัญหาคูกคามชีวิตและการดำรงชีพของกำลังแรงงาน

และเนื่องจากรัฐสมัยใหม่มีแนวคิดว่า กำลังแรงงานเป็นปัจจัยการผลิตหลักของชาติ จึงจำเป็นที่ “รัฐ” จะต้องดูแลแก้ไขให้กำลังแรงงานเหล่านี้มีศักยภาพในทางการผลิต และมีโครงการที่จะสร้างผลผลิตให้แก่สังคมได้ หรือถ้ากำลังแรงงานนี้ไม่สามารถที่จะทำงานได้ตลอดชีวิต รัฐก็จำเป็นที่จะต้องดูแลให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้ โดยไม่ให้เป็นปัญหาต่อสังคม เพื่อป้องกันมิให้เกิดผลกระทบต่อความสงบสุขของสังคมโดยรวม รัฐจึงจำเป็นต้องจัดระบบการให้บริการและการดูแลปัญหาดังกล่าวของกำลังแรงงานในประเทศ

ในเยอรมันเรียกนโยบายการแก้ไขปัญหาดังกล่าวนี้ว่า นโยบายสวัสดิการสังคม (social welfare policy) ซึ่งปรากฏอยู่ใน Social Policy Laws of the Federal Republic หรือกฎหมายว่าด้วยนโยบายสวัสดิการสังคมแห่งสหพันธ์รัฐเยอรมัน ซึ่งครอบคลุมด้าน

- การศึกษาและฝึกอบรม ซึ่งรัฐบาลได้จัดงบประมาณและสิ่งอำนวยความสะดวกสนับสนุนการศึกษาและการฝึกอบรมนักเรียน นักศึกษาเพื่อให้เป็นกำลังแรงงานที่มีประสิทธิภาพและรวมไปถึงการศึกษา และการฝึกอบรมกำลังแรงงานที่กำลังทำงานอยู่ในสาขาการผลิตต่างๆ ด้วย

- การส่งเสริมการมีงานทำ ซึ่งได้ออกเป็นรัฐบัญญัติการส่งเสริมแรงงาน (Labour Promotion Act 1969) เพื่อประกันให้ทุกคนมีงานทำ หรือรักษาภาวะการมีงานทำให้สูงสุดเท่าที่จะเป็นไปได้ โดยรัฐจัดการหางาน สร้างงาน ส่งเสริมธุรกิจที่เพิ่มการจ้างงาน เป็นต้น

- การคุ้มครองแรงงานและสุขภาพอนามัย โดยการมีกฎหมายบังคับมาตรฐานขั้นต่ำของสภาพการจ้างงาน เพื่อให้กำลังแรงงานมีความปลอดภัยในที่ทำงาน คุ้มครองมิให้มีการกดขี่เด็กและสตรี คุ้มครองแรงงานที่ทำงานในครัวเรือน รวมถึงคุ้มครองอาชีพพิเศษบางอาชีพ (เช่น หญิงบริการ)

- การประกันสังคม ซึ่งครอบคลุมการประกันสุขภาพ อุบัติเหตุ ชราภาพ คลอดบุตร สงเคราะห์บุตร การเสียชีวิต ทูพพลภาพ และการว่างงานทั้งหมดนี้รวมกันเรียกว่า โครงการ “ความมั่นคงทางสังคม” (social security scheme)

เยอรมันได้ชื่อว่าเป็นประเทศแรกที่ได้จัดให้มีการประกันสังคม โดยเริ่มจากการประกันสุขภาพ ในปี 1883 รัฐบาลได้ออกพระราชบัญญัติการประกันสุขภาพ (Health Insurance

Act) ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันว่าพระราชบัญญัตินี้เป็นการบุกเบิกนโยบายสวัสดิการสังคมโดยรัฐอย่างเป็นทางการเป็นระบบเป็นครั้งแรกในประเทศอุตสาหกรรมตะวันตก

แต่แนวคิดในการออกพระราชบัญญัตินี้กลับไม่ใช่แนวคิดที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยเหลือคนงาน แต่เป็นแนวคิดที่ต้องการสร้างกลไก และเครื่องมือสกัดกั้นมิให้คนงานไปร่วมกับขบวนการสังคมนิยมที่กำลังแพร่หลายอยู่ในยุโรปขณะนั้น บิสมาร์ค (Bismark) นายกรัฐมนตรีแห่งเยอรมัน ต้องการให้คนงานมีความจงรักภักดี จึงหยิบยื่นสวัสดิการสังคมในรูปของการประกันสุขภาพ โดยให้คนงานจ่ายสมทบ 2/3 นายจ้าง 1/3

ก่อนหน้านี้อีกปี 1878 บิสมาร์ค ได้ออกกฎหมายห้ามจัดตั้งพรรคสังคมนิยม เรียกว่า Socialist Law เนื่องจากเกรงว่าพรรคสังคมนิยมจะขยายตัวเติบโตใหญ่จนคุกคามอำนาจรัฐของตนได้ เพราะปรากฏว่า ในปี 1875 ขบวนการแรงงานสังคมนิยมใหญ่ 2 ขบวนการได้รวมตัวกัน และจัดตั้งพรรค “คนงานสังคมนิยมแห่งเยอรมนี” (Socialist Workers ‘ Party of Germany) การหยิบยื่นโครงการประกันสุขภาพให้ในปี 1883 และตามด้วยการประกันอุบัติเหตุในปี 1884 จึงมีเป้าหมายเพื่อช่วงชิงความจงรักภักดีจากคนงาน และเพื่อแยกสลายขบวนการสังคมนิยม ความจริงทางประวัติศาสตร์ข้อนี้หักล้างแนวคิดที่ว่า โครงการประกันสังคมเป็นโครงการของระบบสังคมนิยมที่เป็นความเชื่อของพวกเสรีนิยมและอนุรักษนิยม

ในช่วงที่ บิสมาร์ค ริเริ่มโครงการประกันสุขภาพและประกันอุบัติเหตุ สิ่งเหล่านี้ถือว่าเป็นสวัสดิการสังคมที่รัฐจัดหาให้ หรือกำหนดให้มีขึ้น การประกันเหล่านี้เมื่อครอบคลุมหลายๆ ด้านก็เรียกว่า “การประกันสังคม” (social insurance) คำว่า “ประกันสังคม” และ “สวัสดิการสังคม” จึงมาก่อนคำว่า “ความมั่นคงทางสังคม” (social security)

สวัสดิการสังคมในเยอรมัน หากจะจัดเป็นกลุ่มสวัสดิการ อาจจำแนกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ

(1) บริการสังคม (social services) ได้แก่ การบริการการศึกษา สาธารณสุข และที่อยู่อาศัย และส่งเสริมช่วยเหลือเยาวชน

(2) สังคมสงเคราะห์ (social assistance) คือ การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาส ผู้ที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ซึ่งในเยอรมันมีรัฐบัญญัติการสนับสนุนช่วยเหลือสังคม (Federal Social Support Act) ว่าด้วยข้อกำหนดด้านการช่วยเหลือบุคคลที่จำเป็นต้องช่วยเหลือ (support for needy)

(3) ประกันสังคม (social insurance) ซึ่งเริ่มจากการประกันสุขภาพ เมื่อปี ค.ศ.1883 และพัฒนามาตามลำดับ ขยายไปสู่การประกันด้านอื่นๆ คือ การคลอดบุตร การสงเคราะห์บุตร ทูพพลภาพ ชรภาพ การตาย และการว่างงาน

3.4 แนวคิดระบบสวัสดิการชุมชน (Community Welfare) รพีพรรณ คำหอม (2545)
เป็นแนวคิดที่พัฒนามาจาก Social Safety Net ที่ให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมและการจัด

สวัสดิการ โดยเอกชนและชุมชน ซึ่งผู้ที่มีอิทธิพลต่อแนวคิดนี้คือ Giddens ที่เป็นเจ้าของความคิด autotelitic-self ซึ่งเขาได้เสนอแนวคิดการจัดสวัสดิการทางบวกที่ไม่กระทบต่อผู้เสียภาษีกล่าวคือ การทำให้ทุกคนที่เสี่ยงต่อความทุกข์ยากได้ตระหนักและเคารพในศักดิ์ศรีของตน ในการที่จะเรียนรู้ และทำตนให้พ้นจากภาวะยากลำบาก ซึ่งคือการเน้นการพึ่งตนเองนั่นเอง ซึ่งแนวคิดนี้สอดคล้องกับ แนวเสรีนิยมที่ว่ารัฐไม่ควรเข้าไปจัดสวัสดิการมากนัก แต่ควรปล่อยให้มันเป็นบทบาทของบุคคลและ ชุมชนจัดการเองในประเทศไทยมีกระบวนการพัฒนาระบบสวัสดิการทางสังคมสอดคล้องกับ กระแสโลก แบ่งกลุ่มให้เห็นถึงการพัฒนาสวัสดิการสังคมไทยเป็น 3 ยุค คือ ยุคแรก ก่อนปี พ.ศ. 2499 ซึ่งมีการปกครองโดยสถาบันกษัตริย์ และใช้หลักทศพิธราชธรรม ในการปกครอง และมีหลาย ข้อที่ชี้ให้เห็นถึงการจัดสวัสดิการทางสังคม ดังเช่น ข้อ 1 ทาน ข้อ 2 การบริจาค เป็นต้น ในสมัย รัชกาลที่ 5 มีการตั้งสภาอุณาโลม หรือสภาอากาศไทย ในปัจจุบัน ต่อมาคณะราษฎร ยุคของปรีดี พนมยงค์ ได้เสนอร่างพระราชบัญญัติประกันสังคม แต่ก็มีได้นำมาใช้เพราะเสนอร่างไม่ผ่าน แต่ ต่อมา ในปี 2447 ก็ได้เสนออีกโดยกำหนดไปในส่วนของแผนเค้า 18 โครงการธุรกิจ ซึ่งถือเป็นการ วางรากฐานของระบบสวัสดิการสังคมไทยอย่างเป็นระบบ หลังจากนั้นก็มีพระราชบัญญัติหลาย ฉบับ และหน่วยงานหลายหน่วยงานที่เกี่ยวกับสวัสดิการสังคมยุคที่ 2 ช่วงปี พ.ศ. 2500-2534 ซึ่ง ทรัพย์สิน คำหอม ได้แบ่งตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ โดยประเทศไทยเริ่มบรรจุ งานสวัสดิการสังคมในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 6 ยุคปัจจุบัน นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535 เป็นต้นมา โดยเริ่มตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 ซึ่งเริ่มมี แผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมอย่างชัดเจนและมีการพัฒนากระบวนการสวัสดิการสังคมมาเป็น ลำดับ และแนวคิดระบบสวัสดิการภาคชุมชนมีความโดดเด่นเมื่อ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรง พระราชทาน ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง ทำให้นโยบายของรัฐให้ความสำคัญกับชุมชนมากขึ้น และมี การส่งเสริมการรวมกลุ่มขององค์กรชุมชนเพื่อการเป็นชุมชนเข้มแข็งและพึ่งตนเอง โดยเฉพาะช่วง พ.ศ. 2540 ภายหลังประเทศเจอภาวะฟองสบู่แตก การขยายแนวคิดชุมชนเข้มแข็ง โดยอาศัยภูมิ ปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมชุมชน ทำให้เกิดกลุ่มองค์กรชุมชนมากมาย และมีการจัดการทุนใน ชุมชนมากขึ้น และมีการจัดสรรทุนของชุมชนเพื่อสวัสดิการมากขึ้นตามจำนวนของกลุ่มองค์กร ชุมชน และหลายชุมชนสามารถจัดการสวัสดิการสำหรับสมาชิกได้อย่างครอบคลุม และสวัสดิการ ที่จัดโดยรัฐก็มีความครอบคลุมทั้งด้านการสงเคราะห์ บริการสังคมและการประกันสังคม โดยยึด หลักตามแนวทาง ของแนวคิดเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชน (Human right) ความต้องการจำเป็นพื้นฐาน (Basic need) ความเป็นธรรมทางสังคม (Social justice) การมีส่วนร่วม (Participation) ความโปร่งใส (Transparency) สิทธิมนุษยชน ชุมชนเข้มแข็ง เศรษฐกิจพอเพียง แนวคิดความเป็นพลเมือง เป็นต้น

สวัสดิการจึงไม่ใช่แค่เรื่องเกิดแก่เจ็บตาย แต่เป็นทุกเรื่องที่เป็นวิถีชีวิตของพี่น้อง (คณะกรรมการ สวัสดิการสังคม, 2548: 17)

3.4.1 ทฤษฎี

1) ทฤษฎีบทบาท

ชนารัตน์ เทพโยธิน (2544: 10) ได้รวบรวมทฤษฎีบทบาท และได้ อธิบายโดยสรุปไว้ ดังนี้

1. ทฤษฎีของลินตัน (Linton) ลินตัน กล่าวว่า สถานภาพหรือตำแหน่ง เป็นตัวกำหนดบทบาทให้แก่บุคคล สถานภาพเป็นนามธรรม หมายถึงฐานะหรือตำแหน่ง ดังนั้น เมื่อกำหนดตำแหน่งใดขึ้นก็จำเป็นจะต้องมีบทบาทหรือภาระหน้าที่กำกับตำแหน่งนั้น ไว้เสมอ

2. ทฤษฎีของสกอต (Scott) สกอต กล่าวถึง บทบาทไว้ 5 ประการดังนี้

(1) บทบาทเป็นความคาดหวังที่เกิดขึ้นในตำแหน่งต่างๆ มิได้ เกี่ยวข้องหรือมุ่งไปที่ตัวบุคคล

(2) บทบาทมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการทำงาน บทบาทใน องค์การเป็นพฤติกรรมที่ถูกคาดหวังให้ปฏิบัติงานหนึ่งๆ

(3) บทบาทนั้นยากที่จะกำหนดชี้เฉพาะลงไปได้อย่างชัดเจน

(4) บทบาทจะทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

(5) บทบาทกับงาน ไม่ใช่เป็นสิ่งเดียวกัน ในงานหนึ่งๆ บุคคลอาจมี หลายบทบาทได้

ระเบียบ คำเขียน (2546: 11) ให้แนวคิดทฤษฎีของบทบาทไว้ว่า บทบาทตามตำแหน่งหนึ่งนั้น ได้ถูกคาดหวังจากสังคมรอบด้าน เช่น จากผู้ที่อยู่ในตำแหน่งอื่นๆ รอบตัวเรารวมทั้งตัวของเราเองด้วย ถ้าความคาดหวังของทุกฝ่ายไม่ตรงกัน ผู้ดำรงบทบาทไม่ สามารถปรับให้มีความพอดี จะเกิดปัญหาความขัดแย้งในบทบาทหรือความล้มเหลว ในงาน และการ แสดงบทบาทของบุคคลในตำแหน่งที่ตนต้องแสดงหรือต้องปฏิบัติ ประสิทธิภาพของผู้ที่จะต้อง แสดงบทบาท และบุคลิกภาพของผู้ที่จะต้องแสดงบทบาทด้วย

นิตย์ ประจงแต่ง (2548: 23) ได้รวบรวมทฤษฎีบทบาทและได้อธิบาย โดยสรุปในแต่ละทฤษฎีไว้ ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีของลินตัน (Linton) ลินตันให้แนวคิดเกี่ยวกับสถานภาพหรือ ฐานะ (status) และบทบาท (role) ไว้ว่า สถานภาพเป็นนามธรรมหรือตำแหน่งซึ่งฐานะจะเป็น ตัวกำหนดบทบาทของตำแหน่งนั้นว่ามีภารกิจและหน้าที่อย่างไร ดังนั้นเมื่อมีตำแหน่ง สิ่งตามมา คือ บทบาทของตำแหน่งซึ่งทุกตำแหน่งต้องมีบทบาทกำกับ

2. ทฤษฎีของเพียร์สัน (Pearson) เพียร์สันกล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ในสังคมทำให้มนุษย์ต้องเพิ่มบทบาทพิเศษของแต่ละบุคคลซึ่งคนในสังคม มีความจำเป็นที่ต้องติดต่อสัมพันธ์กัน ต้องมีความสนใจกันเป็นพิเศษและให้ความเห็นว่า สภาพสังคมในโรงเรียนจะประกอบด้วย ครูใหญ่ ครู นักเรียน ซึ่งต้องติดต่อสัมพันธ์กัน และ มีความสนใจกันเป็นพิเศษ และ

3. ทฤษฎีของฮอร์แมนส์ (Homan) ฮอร์แมนส์กล่าวว่า ตำแหน่ง เป็นสาระของพฤติกรรมสัมพันธ์บุคคลจะปฏิบัติอย่างไรก็ต่อเมื่อเห็นว่าเป็นประโยชน์แก่ตนเองและคิดเสมอว่าตำแหน่งเป็นเพียงปัจจัยที่กระตุ้นให้บุคคลเกิดการกระทำหรือแสดงพฤติกรรมเท่านั้น ดังนั้น บุคคลจะเปลี่ยนบทบาทไปตามตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากสังคม

พระมหากษัตริย์มหาราช (2549: 27-28) ได้รวบรวมทฤษฎีบทบาทและได้อธิบายโดยสรุปไว้ดังนี้

1. ทฤษฎีของเดโซ สวานานนท์ (2518: 104) เดโซ สวานานนท์ ได้กล่าวถึง แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทซึ่งสรุปได้ว่า บทบาทจะต้องประกอบด้วยลักษณะ 4 ประการดังต่อไปนี้

- 1.1 รู้สภาพของตนในสังคม
- 1.2 คำนึงถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น
- 1.3 คำนึงถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวกับผู้อื่น และ
- 1.4 ประเมินผลการแสดงบทบาทของตนเอง

2. ทฤษฎีของโคเฮน (Cohen, 1987: 22) โคเฮน ได้กล่าวสรุปทฤษฎีบทบาทไว้ว่า การที่สังคมกำหนดเฉพาะเจาะจงให้บุคคลปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทใดบทบาทหนึ่งนั้น เรียกว่า บทบาทที่ถูกกำหนด ถึงแม้ว่าบุคคลบางคนมิได้ประพฤติปฏิบัติตามบทบาทที่สังคมกำหนดให้ ส่วนบทบาทที่ปฏิบัติจริง หมายถึง การที่บุคคลได้แสดงหรือปฏิบัติออกจริงตามตำแหน่งของเขา ความไม่ตรงกันของบทบาทที่ถูกกำหนดกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงนั้น อาจมีสาเหตุมาจากสิ่งต่างๆ เหล่านี้

- 2.1 บุคคลขาดความเข้าใจในบทบาทที่สังคมต้องการ
- 2.2 ความไม่เห็นด้วยหรือไม่ลงรอยกับบทบาทที่ถูกกำหนด และ
- 2.3 บุคคลไม่มีความสามารถที่จะแสดงบทบาทนั้นได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ

3. ทฤษฎีของมีด (Mead, 1989: 40) มีดได้กล่าวถึงทฤษฎีบทบาทไว้ว่า บทบาทเป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติจริง หรือบทบาทที่เป็นจริง ซึ่งจะต้องประกอบด้วย สิ่งดังต่อไปนี้

3.1 การรู้จักตนเองตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

3.2 พฤติกรรมตามสถานการณ์ที่กำหนดให้จะต้องมีความเหมาะสมกับการส่งเสริมฐานะของตนเอง

3.3 ภูมิหลังของการกระทำที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นนั้น การเป็นแบบอย่าง เพื่อให้การกระทำบางอย่างเป็นไปตามแนวทางที่ต้องการ และ

3.4 การประเมินผลการกระทำตามบทบาท สามารถดำเนินการด้วยตนเองหรือโดยคนอื่น

สำเร็จ กล่าวหาญ (2549: 12) ได้รวบรวมทฤษฎีบทบาทและได้อธิบาย โดยสรุปในแต่ละทฤษฎีไว้ ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีของลินตัน (Linton's role theory) บทบาท หมายถึง ตำแหน่ง หรือสถานภาพเป็นตัวกำหนดบทบาท เช่น บุคคลที่มีตำแหน่งเป็นครูต้องแสดงพฤติกรรม เป็น ตัวอย่างที่ดีแก่ลูกศิษย์

2. ทฤษฎีของนาเดล (Nadel's role theory) บทบาท หมายถึง ส่วนประกอบที่ ส่งผลต่อพฤติกรรม 3 ลักษณะ คือ ส่วนประกอบ

3.5 ทฤษฎีโครงสร้างทางสังคม แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาโครงสร้างทางสังคม และการจัดระเบียบทางสังคม จะช่วยให้เกิดความเข้าใจในระบบค่านิยม ความเชื่อทางสังคมในท้องถิ่น รวมถึงการสนับสนุนให้สมาชิกในสังคมถือปฏิบัติเป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิต แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาโครงสร้างทางสังคม และการจัดระเบียบทางสังคม จึงมีความเกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นจริงของพื้นที่ในประเด็นการดำรงอยู่และความเปลี่ยนแปลงในด้านโครงสร้างทางสังคมและวัฒนธรรม อันประกอบด้วย ค่านิยมของประชาชน ความเชื่อทางสังคม อุดมการณ์

โครงสร้างทางสังคม คือ วัฒนธรรมมูลฐานทางสังคมเพื่อการดำรงอยู่ได้ โดยมี โครงสร้างทั้งที่เป็นรูปธรรม เป็นนามธรรม ความหมายของโครงสร้างทางสังคม มีความหมาย ทำนองเดียวกันกับการจัดระเบียบทางสังคม หมายถึง การพิจารณากลไกทางสังคมที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อให้คนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีระเบียบแบบแผน โดยเน้นการศึกษาแบบแผนของ ความสัมพันธ์ทางสังคมที่สมาชิกในสังคมปฏิบัติต่อกัน ซึ่งมีกฎเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการ ดำเนินชีวิต รวมถึงการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น ตลอดจนความสัมพันธ์ที่มีลักษณะแบบแผนซึ่ง

แตกต่างกัน แนวคิดดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับการศึกษาวิจัย ได้แก่ (1) การขัดเกลาทางสังคม (2) การควบคุมทางสังคม (3) การสนับสนุนทางสังคม (ระพีพรรณ หอมตา, 2545)

3.6 ทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่ (Maconis 1993: 17-18) ทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่ เป็นกรอบแนวคิดทางสังคมวิทยาที่มีข้อสมมุติฐานที่ว่า สังคม เป็นระบบที่ซับซ้อนระบบหนึ่ง ที่มีองค์ประกอบต่าง ๆ หลายส่วนทำงานร่วมกันจนเกิดความมีเสถียรภาพ (Stability) ทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่ มีองค์ประกอบของทฤษฎี 2 ส่วน คือ

1. โครงสร้างสังคม (Social structure) ซึ่งเป็นรูปแบบอันถาวรที่เกิดจากความสัมพันธ์ของพฤติกรรมทางสังคม เช่น วิถีชีวิตภายในครอบครัวและระบบเศรษฐกิจ เป็นรูปแบบของโครงสร้างทางสังคมประเภทหนึ่ง ที่เกิดจากพฤติกรรมทางสังคมโดยความร่วมมือระหว่างกัน ในครอบครัวจนเกิดเป็นระบบการผลิต การบริโภค การจำแนกแจกจ่าย และการบริการ ที่มีขนาดใหญ่ มีความเกี่ยวพันระหว่างกันทั่วทั้งสังคม

2. หน้าที่ทางสังคม (Social functions) เป็นส่วนที่ทำหน้าที่เชื่อมโครงสร้างสังคมแต่ละส่วนเข้าด้วยกัน ทำให้สังคมทั้งระบบเกิดการประสานงานและทำงานร่วมกัน แนวความคิดของทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่ เกิดมาจากนักสังคมวิทยาชาวอังกฤษ ชื่อ ออแกสต์ กองต์ ที่มองว่า การที่สังคมจะสามารถดำรงอยู่ได้นั้น จะต้องมีการเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงไปด้วยกันทั้งระบบ ต่อมา นักสังคมวิทยาชาวอังกฤษ ชื่อ เฮอร์เบิร์ต สเปนเซอร์ ได้เสนอแนวความคิดว่า สังคมมนุษย์นั้นมีลักษณะเหมือนกับ โครงสร้างร่างกายของมนุษย์ (Human organism) ที่มีส่วนประกอบต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก แต่ละส่วนประกอบจะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ และแนวความคิดของสเปนเซอร์ เป็นแนวความคิดหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อนักคิดทางสังคมในสมัยที่สเปนเซอร์มีชีวิตอยู่เป็นอย่างมาก อิมิล เดอร์ไคม์ เป็นนักสังคมวิทยาในกลุ่มโครงสร้าง-หน้าที่ ชาวฝรั่งเศส ที่มองว่า ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคม เกิดมาจากความเป็นระเบียบของสังคม และความผาสุกของประชาชน หากประชาชนในสังคมไม่ให้ความสนใจหลักศีลธรรม ความไร้บรรทัดฐาน (Anomie) ก็จะเกิดขึ้นในสังคม แต่อย่างไรก็ตามความเป็นปึกแผ่นของสังคมสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งในสังคมแบบที่มีความเป็นปึกแผ่นแบบกลไก ที่มีลักษณะทางสังคมเหมือนกันกับแบบสังคมดั้งเดิม และสังคมแบบที่มีความเป็นปึกแผ่นแบบอินทรีย์ ที่มีลักษณะทางสังคมต่างกันแบบสังคมสมัยใหม่ นอกจากนี้ยังสามารถศึกษารูปแบบของสังคม (Social pattern) และหน้าที่ของสังคม ได้จากการกระทำทางสังคม (Social action) ที่เป็นข้อเท็จจริงทางสังคม เช่น วัฒนธรรม บรรทัดฐาน และค่านิยม ทาลคอตท์ พาร์สัน เป็นนักสังคมวิทยาชาวอเมริกัน ที่นำเอาแนวความคิดด้านโครงสร้าง-หน้าที่มาพัฒนาในสหรัฐอเมริกา ที่มองทุก ๆ ระบบและทุก ๆ หน้าที่หลักของสังคมจะเป็นตัวกระทำให้สังคมมีความเป็นระเบียบและดำรงอยู่ต่อไป โรเบิร์ต เค

เมอร์ตัน เป็นนักสังคมวิทยาชาวอเมริกันที่มองว่า แต่ละแบบอย่างทางสังคม หรือ โครงสร้างสังคม จะมีหน้าที่หลายแบบและมีหน้าที่แตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับการมองว่าจะมองจากจุดใด และกับบุคคลใด บางแบบอย่างทางสังคมหรือ โครงสร้างสังคม อาจมีหน้าที่ที่ชัดเจนมากกว่าหน้าที่อื่น ซึ่งเรียกว่า หน้าที่หลัก (Manifest functions) แบบอย่างทางสังคมหรือ โครงสร้างสังคมบางส่วน อาจมีหน้าที่ที่ไม่สำคัญหรือทำหน้าที่สนับสนุนมากกว่า ซึ่งเรียกว่า หน้าที่รอง (Latent functions) แต่บางแบบอย่างทางสังคมหรือ โครงสร้างสังคมที่เกิดขึ้นมานั้นเป็นสิ่งที่สังคมไม่ต้องการจะเรียกว่า หน้าที่ที่ไม่มีประโยชน์ (Dysfunctions) แนวคิด ส่วนประกอบของสังคมทั้งหมดหรือสถาบันทางสังคม (Institutions) มีการทำงานร่วมกันหรือสนับสนุนกันอย่างไร ขอบเขตของทฤษฎี ระดับมหภาค (Macro level) ตัวแบบของความคิด หน้าที่หลัก หน้าที่รอง หน้าที่ที่ไม่พึงปรารถนา นักทฤษฎี เฮอร์เบิร์ต สเปนเซอร์, อิมิล เดอร์ไคม์, ทาลคอตต์ พาร์สัน, โรเบิร์ต เค เมอร์ตัน เป็นต้น

3.7 ทฤษฎีการหน้าที่นิยมของ Bronslaw Malinowski มาลินอฟสกี (B. Malinowski)

(อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ <http://www.uniserv.cmu.ac.th>) มองศาสนาว่าเป็นการตอบสนองความต้องการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ศาสนามีหน้าที่หลักในการตอบสนองหลักในทางจิตวิทยา ลดความวิตกกังวลและอารมณ์เชิงเครียด อันเกิดจากความกลัวและความรู้สึกไม่แน่นอนในชีวิต รวมทั้งความปรารถนาและความวิตกกังวลของมนุษย์ต่อความล้มเหลวในกิจกรรมต่างๆ เพราะหากปล่อยให้ความกลัวและความวิตกกังวลต่อความไม่แน่นอนในชีวิตนั้นดำรงอยู่ ความรู้สึกเหล่านั้นอาจขัดขวางต่อการทำงานและความราบรื่นต่อเนื่องของสังคม ด้วยเหตุนี้มนุษย์จึงคิดค้นศาสนา หรือระบบความเชื่อ และพิธีกรรมต่างๆขึ้น เพื่อทำหน้าที่หลักในการให้ความยึดเหนี่ยวทางจิตใจและให้คำอธิบายต่อธรรมชาติรอบตัว (Malinowski 1939 : 954-955)

การปฏิบัติทางสังคม รวมทั้งการกระทำระหว่างกัน ได้มีการศึกษาและเสริมให้เห็นเด่นชัดขึ้นโดยนักสังคมวิทยาชาวฝรั่งเศส Emile Durkheim : จากหนังสือ The Elementary Forms of the Religious Life (1912) เขาแสดงความคิดเห็นว่า ภาพพจน์ของสังคมจะปรากฏอยู่ในสัญลักษณ์ของพิธีกรรม ความศักดิ์สิทธิ์ เป็นแนวคิดที่สำคัญของบุคคล ความสัมพันธ์ภาพระหว่างมนุษย์ ธรรมชาติ และสิ่งเหนือธรรมชาติ เป็นไปอย่างธรรมชาติและมีความหมายไปทางจักรวาลนิยม สำหรับ Durkheim แล้ว ศาสนาไม่ได้เกี่ยวข้องกับเฉพาะช่วงสถานการณ์การผิดปกติของบุคคลเท่านั้น (ดังแนวคิดของ Otto) แต่ยังเกี่ยวข้องกับสังคมในยามปกติและธรรมชาติของชีวิต เช่น ฝนฟ้า การเพาะปลูก การล่าสัตว์ สุขภาพ ระเบียบวินัยทางสังคม และการต่อเนื่องทางสังคม เขายังเห็นว่าแนวคิดทางสังคมและศาสนาจะอยู่ภายใต้จิตสำนึกทางสังคม และอยู่ภายใต้จิตสำนึกของแต่ละคน แนวคิดเหล่านี้จึงจำเป็นต้องถูกย้ำ (Reaffirmation) เพื่อความต่อเนื่องทางสังคม

เพราะฉะนั้นเขาจึงมองพิธีทางศาสนาในฐานะที่เป็นเหตุผลอันชาญฉลาด ซึ่งจะสามารถรักษาอำนาจของกลุ่มสังคมไว้ได้

จากแนวคิดเหล่านี้ได้พัฒนาเป็นหน้าที่นิยม (functionalism) นักมานุษยวิทยาในประเทศแองโกล-แซกซอน (Anglo-Saxon Countries) ภายใต้การนำของ A.R. Radcliffe-Brown และ Bronislaw Malinowski โดยเฉพาะ Radcliffe-Brown เขาได้รับอิทธิพลค่อนข้างมากจากแนวคิดของ Durkheim ซึ่งเห็นว่าพิธีกรรมเป็นจินตนาการดั่งรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงได้ของสังคม Meta Social form เป็นระบบที่ทำให้คติทางแนวคิดเป็นลักษณะรูปธรรมแบบหนึ่งที่สามารถเปลี่ยนอารมณ์ ความรู้สึก และค่านิยมทางสังคม เป็นเครื่องมือการสื่อสารที่สามารถทำให้อารมณ์ ความรู้สึก และค่านิยมแพร่กระจายออกไป นอกจากนี้เขายังเชื่อว่าสัญลักษณ์ทางพิธีกรรมจะเป็นสิ่งที่ทำให้ค่านิยมทางสังคมคงที่ โดยการสร้างรูปแบบที่เหมือนกับภาษา (Language like form) ในด้านโครงสร้างหน้าที่มีประโยชน์ในการทำความเข้าใจโครงสร้างพฤติกรรมพื้นฐานของสังคม อย่างไรก็ตามยังไม่อาจนำมาใช้ในการวิเคราะห์ศาสนาได้อย่างเป็นกระบวนการ การศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคมอย่างเป็นกระบวนการนี้เกิดขึ้นเนื่องจากข้อจำกัดของแนวคิดด้านโครงสร้างหน้าที่ที่มองสังคมอย่างหยุดนิ่ง ทั้งที่จริงแล้วสังคมมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา กระบวนการทางสังคมย่อมมีพลวัตซึ่งจะส่งผลต่อเนื่องกับโครงสร้างภายในสังคมนั้นๆ

ส่วนแนวคิดหรือมโนทัศน์การหน้าที่ Malinowski ได้ศึกษาวัฒนธรรมในฐานะเป็นระบบบูรณาการ (Anintegrated systems) มีหน้าที่สำคัญ 2 ประการ คือ รักษาระบบวัฒนธรรมและเพื่อตอบสนองความต้องการทางจิตวิทยาของปัจเจกบุคคล แต่ปัจเจกบุคคลในแนวความคิดของ Malinowski ไม่ได้แยกกลุ่มของสังคม เพราะลักษณะเฉพาะที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิดก็เป็นความคิดที่มากับวัฒนธรรม เขามองมนุษย์ในทุกๆด้านไม่เพียงแต่เฉพาะด้านพฤติกรรมทางสังคม แต่จะรวมถึงลักษณะทางชีววิทยาและลักษณะของอารมณ์ ความรู้สึก และเข้าใจว่าวัฒนธรรมทำหน้าที่เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ โดยการแบ่งความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 2 ประเภท คือ Biological needs และ Derived needs, Biologoca; needs จะเป็นรากฐานซึ่งยังผลให้เกิดการเติบโตทางวัฒนธรรมของการเกิดสถาบันต่างๆทางวัฒนธรรม และ Derived needs จะเป็นเงื่อนไขที่จะทำให้วัฒนธรรมทำหน้าที่เป็นเครื่องมือตอบสนองต่อความต้องการของมนุษย์ได้

Malinowski จัดเรื่องของศาสนาอยู่ใน Derived needs ในหมวดของความต้องการทางสัญลักษณ์ ซึ่งการตอบสนองจะปรากฏออกมาในรูปของสิ่งที่เรียกว่า “ความรู้” ความรู้ในที่นี้ Malinowski หมายถึงองค์รวมของปรากฏการณ์และหลักการต่างๆ รวมทั้งเทคนิคการทำกิจกรรม (ความรู้ Malinowski ใช้ค่อนข้างจะมีความหมายในเชิงหน้าที่ คือ นำไปสู่ความสำเร็จในการทำงาน

ร่วมกัน ความรู้ในแง่นี้จึงเป็นส่วนที่มีผลต่อการบูรณาการทางสังคม) เขามองว่า ศาสนาเป็นระบบของกิจกรรมซึ่งปรากฏอยู่ในพิธีกรรมและหลักปฏิบัติ ไม่ใช่เรื่องของความคิดหรือปรัชญาอย่างเดียว และกิจกรรมที่มนุษย์ปฏิบัติในแต่ละสังคมย่อมปรากฏในลักษณะของการกระทำต่อกันอย่างมีความหมายและจุดมุ่งหมาย เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม เขาเห็นว่าสาระสำคัญของศาสนาเป็นเรื่องเกี่ยวกับกระบวนการทางจิตใจ ทางความรู้สึกของมนุษย์ เมื่อมนุษย์ต้องการเผชิญหน้ากับวิกฤตการณ์ในชีวิต ไม่ว่าจะเป็นเรื่องโรคร้ายไข้เจ็บ ความตาย ภัยธรรมชาติ หรือเคราะห์กรรมอื่นๆ ซึ่งเขาไม่ทราบว่าจะเกิดขึ้นอีกเมื่อใด มนุษย์ย่อมมีความรู้สึกที่โศกเศร้าและมีวิตกกังวล พิธีกรรมจึงเป็นวิธีการกระทำหนึ่งซึ่งทำให้มนุษย์สามารถเผชิญกับวิกฤตการณ์เหล่านั้น โดยการสร้างเสริมขวัญ กำลังใจ ทศนคติที่มีคุณค่าและความมั่นใจ ในการต่อสู้กับอุปสรรคนานา ซึ่งนับเป็นการตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจของมนุษย์

3.8 ทฤษฎีปริวรรชนิยม ทฤษฎีปริวรรชนิยมของโฮแมนส์ (Exchange theory)

(บัญญัติ แก้วส่อง (2531 : 43 – 57) เป็นทฤษฎีทางสังคมในระดับจุลภาคเหมาะสมที่จะนำมาวิเคราะห์และอธิบายพฤติกรรมและปรากฏการณ์ทางสังคมในระดับบุคคล โดยใช้ฐานคิดจาก

1. เศรษฐศาสตร์เชิงอรรถประโยชน์นิยม (Utilitarian economics) ที่อธิบายถึงการตัดสินใจของมนุษย์ในการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ นั้นจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่ได้รับ ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ซึ่งรวมไปถึงประโยชน์ที่เกิดกับจิตใจ
2. มนุษยวิทยาเชิงหน้าที่ (Functional anthropology) ได้ให้ความสำคัญทางด้านจิตวิทยาซึ่งจะเป็นพลังในการริเริ่มและข้อผูกพัน ที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมมากกว่าความต้องการทางด้านเศรษฐศาสตร์
3. จิตวิทยาเชิงพฤติกรรม (Behavioral psychology) ซึ่งได้อธิบายการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนจะมีจำนวนบ่อยครั้งมากขึ้น ขึ้นอยู่กับผลที่เกิดจากการมีส่วนร่วมจากครั้งแรกๆ ถ้าผลที่เกิดขึ้นในครั้งแรกๆ เป็นไปตามคาดหวังการมีส่วนร่วมจะมีจำนวนบ่อยครั้งมากขึ้น
4. จากทฤษฎีทางจิตวิทยาและสังคมวิทยาทั้ง 4 ประการ สามารถใช้เป็นแนวคิดเพื่อที่จะอธิบายการมีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการศึกษาที่ว่า ผลของการตัดสินใจของชุมชนขึ้นอยู่กับผลลัพธ์ และคุณค่าของผลลัพธ์ที่คาดหวัง ภายใต้เงื่อนไขของสภาพแวดล้อม โอกาสผลตอบแทนทางด้านเศรษฐกิจ และผลทางด้านจิตใจ โดยใช้เกณฑ์เปรียบเทียบระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ ดังนั้น ภาครัฐควรลดบทบาทในการบริหารและการจัดการศึกษาลง และเพิ่มบทบาทให้กับชุมชนได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้น จนถึงระดับของความร่วมมือและร่วมกันตัดสินใจ เพราะความต้องการใน ผลลัพธ์ที่คาดหวัง และเงื่อนไขต่างๆในการบริหารและการจัดการศึกษานั้น จะได้ตรงกับความต้องการของชุมชน

4. การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย

ความหมายของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (วิถิไทย 2548: 36) การเปลี่ยนแปลงทางสังคม หมายถึง ความสัมพันธ์ด้านต่างๆ ของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป อาจเปลี่ยนแปลงไปในทางดีขึ้นหรือเลวลง หรืออาจเปลี่ยนแปลงอย่างถาวรหรือชั่วคราว หรือเปลี่ยนอย่างมีแผนกับเปลี่ยนแปลงไปเองโดยไม่มีแผนก็ได้ แต่ละสังคมจะประกอบไปด้วยระบบความสัมพันธ์ย่อยๆ หลายระบบ เช่น ระบบครอบครัว ระบบเศรษฐกิจ ระบบการศึกษา ระบบการเมืองการปกครอง ระบบสังคม เป็นต้น ในแต่ละระบบสังคมย่อยเหล่านี้จะประกอบไปด้วย หลักการ กระบวนการ แต่เนื่องจากสังคมมีลักษณะคล้ายกับสิ่งมีชีวิต คือไม่อยู่นิ่ง มีการหมุนเวียนเปลี่ยนแปลงไปเหมือนสิ่งมีชีวิตอื่น

ระบบความสัมพันธ์ด้านต่างๆ ของคนไทยในสังคมมีการเปลี่ยนแปลงก็ถือว่าเป็นเกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมขึ้นแล้ว เช่น ระบบความสัมพันธ์ในครอบครัวเปลี่ยนแปลงไป เปลี่ยนจากระบบพ่อเป็นใหญ่ หรือพ่อมีอำนาจตัดสินใจเรื่องสำคัญในครอบครัว โดยลำพังเป็นระบบที่สามีและภรรยามีอำนาจเสมอภาคกัน มีอำนาจตัดสินใจในครอบครัวเท่าเทียมกัน หรือระบบการเมืองเปลี่ยนจากระบบเผด็จการเป็นระบบประชาธิปไตย หรือระบบเศรษฐกิจเปลี่ยนจากระบบสังคมนิยมเป็นทุนนิยม เหล่านี้อยู่ในความหมายของคำว่าเปลี่ยนแปลงทางสังคมทั้งสิ้น เพราะเมื่อความสัมพันธ์หรือระบบความสัมพันธ์ของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป ระเบียบสังคมสถานภาพ บทบาท สิทธิหน้าที่ด้านต่างๆ ของคนในสังคมนั้นจะเปลี่ยนแปลงตาม

4.1 ประเภทของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (วิถิไทย 2548: 37-42) ประเภทของการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม ซึ่งผู้รู้ได้จำแนกประเภทการเปลี่ยนแปลงทางสังคมไว้หลากหลายด้วยเหตุผลและหลักเกณฑ์ต่างๆ กัน ถ้าจะจำแนกประเภทการเปลี่ยนแปลงทางสังคมตามแหล่งที่มาของการเปลี่ยนแปลงจะจำแนกได้ 2 ประเภท ดังต่อไปนี้ คือ

4.1.1 การเปลี่ยนแปลงจากภายนอกสังคม มีหลายสาเหตุด้วยกัน คือ

1) การอพยพเคลื่อนย้ายเป็นการเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิศาสตร์ จะด้วยเหตุผลของสงคราม การแสวงหาทรัพยากร การประกอบอาชีพ หรือการศึกษา ทำให้องค์ประกอบของประชากรเปลี่ยนไป ซึ่งได้แก่ อายุ เพศ ศาสนา การศึกษา ภาษา เป็นต้น

2) การติดต่อระหว่างประเทศ การสื่อสารคมนาคม ทำให้คนต่างสังคมติดต่อกันได้สะดวกและรวดเร็ว นำไปสู่การถ่ายทอดหรือการแพร่กระจายวัฒนธรรมจากสังคมที่มีอารยธรรม และวัฒนธรรมสูงกว่า ไปสู่สังคมที่มีอารยธรรมหรือวัฒนธรรมต่ำกว่า

3) สงคราม หรือการตกเป็นเมืองขึ้นแก่ต่างชาติ เมื่อแพ้สงครามจะถูกบังคับให้เปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านสังคมและวัฒนธรรม เช่น สมัยสงครามโลก ครั้งที่ 2 ฝ่ายพันธมิตร คือ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ และฝรั่งเศส บังคับญี่ปุ่นเปลี่ยนระบบการเมืองใหม่

4.1.2 การเปลี่ยนแปลงจากภายในสังคม เช่น

- 1) สังคมเปิดโอกาส เป็นสังคมประชาธิปไตยประชาชน ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะสิทธิในการแสดงความคิดเห็น
- 2) การประดิษฐ์คิดค้น ความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีการประดิษฐ์คิดค้น จะนำไปสู่การลบเลือนความเชื่อเก่าๆ บางเรื่องที่เชื่อกันมาอย่างผิดๆ
- 3) ชนชั้นปกครอง ใช้อำนาจปกครองไม่เป็นธรรม กดขี่ข่มเหงอย่างไม่เป็นธรรม ถ้าใช้อำนาจอย่างไร้เหตุผลและละเมิดเสรีภาพของประชาชนมากขึ้นเรื่อยๆ ไป อาจถูกต่อต้านจากผู้ถูกปกครองและในที่สุดอาจก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขึ้นในสังคมนั้นได้
- 4) การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมต่างๆ ได้
- 5) การเพิ่มขึ้นของประชากร เมื่อประชากรเพิ่มมากขึ้น ความต้องการด้านต่างๆ จะเพิ่มตามเมื่อทรัพยากรไม่เพียงพอหรือได้รับบริการจากสังคมไม่ดีการเรียกร้องก็จะตามมา บางกรณีนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้
- 6) สังคมหรือรัฐปล่อยปะละเลยหรือควบคุมไม่ดีพอ ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำระหว่างชนชั้นในสังคม ได้แก่ เหลื่อมล้ำในด้านอำนาจ อภิสิทธิ์ เกียรติยศ หรือรายได้ จนเกิดความสำนึกระหว่างชนชั้นขึ้น และนำไปสู่การต่อสู้ระหว่างชนชั้น
- 7) เกิดจากการขัดเกลาทางสังคมทำให้วัฒนธรรมย่อยหรือวัฒนธรรมรอง แตกต่างจากสังคมใหญ่ อาจจะเป็นเพราะสังคมนั้นมีชนกลุ่มน้อยหรือมีชนหลายเชื้อชาติ หรือคนมาจากหลายภูมิภาค หรือหลายอาชีพรวมกันอยู่ แต่ละกลุ่มก็จะขัดเกลาสมาชิกตามวัฒนธรรมของตน รวมทั้งเป้าหมายทางสังคมอาจสูงเกินไป ที่ทำให้คนบางคนหรือบางกลุ่มไม่มีโอกาสเข้าสู่เป้าหมายทางสังคมชั้นสูงได้ ทำให้คนในสังคมนั้นไม่เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และขาดเอกภาพ ทำให้มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมเกิดขึ้น
- 8) ภัยพิบัติต่างๆ หรือการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ เช่น ฝนแล้ง น้ำท่วม ฯลฯ ส่วนสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น ภูมิอากาศ ทรัพยากรธรรมชาติ บางครั้งอาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้
- 9) ความขัดแย้งของกลุ่มผลประโยชน์ สังคมประกอบไปด้วยคนกลุ่มต่างๆ แต่ละกลุ่มจะมีผลประโยชน์เฉพาะของตนเอง เช่น กลุ่มชาวนา กลุ่มสนามกอล์ฟ กลุ่มอุตสาหกรรม

กลุ่มนิสิตนักศึกษา ฯลฯ ความขัดแย้งระหว่างกลุ่มอาจเกิดขึ้นได้ เช่น กรณีการแข่งขัน
ทรัพยากรธรรมชาติระหว่างกลุ่ม เช่น กลุ่มชาวนาต้องการน้ำเพื่อทำการเกษตรกรรม กลุ่มสนาม
กอล์ฟที่ต้องการน้ำเพื่อใช้รดสนามหญ้าและต้นไม้ในสนามกอล์ฟจะได้เขียวสวยงาม ทำให้สนาม
กอล์ฟมีรายได้ดี ถ้าการจัดสรรน้ำไม่เป็นธรรมจะนำไปสู่ความขัดแย้งในสังคมและนำไปสู่การ
เปลี่ยนแปลงทางสังคมขึ้นได้ เป็นต้น

สิ่งที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเปลี่ยนทางสังคมจะเกิดขึ้นได้ต้องมี
ปัจจัยสนับสนุนต่อการเปลี่ยนแปลง ดังนี้

1. การคมนาคม การคมนาคมภายในสังคมหรือจากต่างสังคมที่สะดวกมีประสิทธิภาพ
จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้ง่าย
2. สื่อสารมวลชน ปัจจุบันสื่อสารมวลชน ได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ ฯลฯ
แพร่หลายก้าวหน้ามีความทันสมัย และรวดเร็วในการส่งข่าวสารข้อมูล ข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็วจะ
ช่วยเร่งการเปลี่ยนแปลงทางสังคมให้เร็วขึ้น
3. พื้นฐานทางวัฒนธรรม ถ้าวัฒนธรรมใหม่กับวัฒนธรรมเดิมสอดคล้องต้องกันการ
เปลี่ยนแปลงจะเกิดได้ง่ายและเร็วขึ้น เช่น ชายไทยเดิมนิยมตัดผมทรงมหาดไทย ต่อมานิยมผมทรง
อเมริกันซึ่งมีลักษณะการตัดผมทรงสูง ทำให้คนไทยเปลี่ยนแปลงทรงผมใหม่ได้ง่าย เพราะลักษณะ
ทรงผมใกล้เคียงกัน จึงรับวัฒนธรรมทรงผมได้ง่าย
4. บทบาทของตัวแทนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ผู้นำท้องถิ่นในชนบท เช่น กำนัน
ผู้ใหญ่บ้าน ครูใหญ่ หรือเจ้าอาวาสเป็นตัวแทนทางสังคมที่สำคัญจะช่วยเร่งการพัฒนาหรือการ
เปลี่ยนแปลงทางสังคมได้เร็วขึ้น
5. การเพิ่มขึ้นของประชาชน ถ้าประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จะเป็นเพราะการแพทย์
เจริญหรือการย้ายถิ่นฐาน จะทำให้ประชากรเพิ่มขึ้น การเพิ่มขึ้นของประชากรจะเร่งให้เกิดการ
เปลี่ยนแปลงทางสังคมได้เร็วขึ้น
6. ทศนคติและค่านิยม ทศนคติและค่านิยมของคนในสังคม ถ้าคนในสังคมมีลักษณะ
นิสัยชอบค้นคว้าหาความรู้จะง่ายต่อการเปลี่ยนแปลง แต่ถ้าเป็นคนไม่ชอบค้นคว้าหาความรู้ จะมี
ทศนคติและค่านิยมที่กล่าวการเปลี่ยนแปลง
7. การศึกษา สังคมใดที่คนมีการศึกษาดี และการศึกษาแพร่หลายคนในสังคมนั้นจะมี
ความไวและง่ายต่อการเปลี่ยนแปลง เพราะคนจะไม่ยึดติดในประเพณีนิยม กล่าวทดลองกับสิ่งใหม่
ที่คิดว่าน่าจะทำให้ชีวิตดีขึ้น
8. สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ ปกติสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติจะเปลี่ยนแปลงช้า
มาก แต่ในบางครั้งถ้าเกิดการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติขึ้น บางกรณีอาจก่อให้เกิดการ

เปลี่ยนแปลงทางสังคมตามมาด้วย เช่น เกิดภัยแล้งขึ้นในภาคอีสานของประเทศไทย จะนำไปสู่การอพยพจากภาคอีสานไปสู่ภาคอื่นๆ ของประเทศ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมตามมา

9. ทรัพยากรธรรมชาติ สังคมที่มีทรัพยากรมากหรือมีวัดคู่คิบบมาก ประกอบกับความเจริญด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสูง ทรัพยากรมากหรือขาดแคลนทรัพยากรก็จะช่วยเร่งการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้

10. ลักษณะของคนในสังคม ถ้าคนในสังคมนั้นๆ มีลักษณะทางสังคมคล้ายหรือใกล้เคียงกันมาก เช่น ภาษา ศาสนา อาชีพ ความเชื่อ การศึกษา ค่านิยม ฯลฯ ลักษณะที่คล้ายคลึงกันเหล่านี้จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางสังคมได้ง่าย และเร็วกว่าสังคมที่คนมีลักษณะทางสังคมแตกต่างกัน

4.2 ลักษณะโครงสร้างของสังคมไทย (วิถีไทย 2548: 43-58) มีลักษณะสำคัญดังนี้

1. สังคมจะต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ประชากร ซึ่งจะต้องมีลักษณะการเกิดระดับอายุ การย้ายถิ่น การศึกษา อาชีพ และการตายที่แตกต่างกัน

2. การดำรงชีวิตของสังคมไทย ต้องอยู่ภายในขอบเขตของภูมิศาสตร์ และเป็นบริเวณที่กลุ่มคนในสังคมตั้งถิ่นฐานและหลักแหล่งในการทำมาหากินร่วมกัน ใช้ชีวิตขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมร่วมกันมา

3. สังคมจะต้องประกอบด้วยผู้คนจำนวนหนึ่ง ซึ่งมีทั้งเพศหญิงและเพศชาย และต้องมีความสัมพันธ์กันในสังคมอย่างต่อเนื่อง

4. สังคมต้องมีการรวมกลุ่มกัน เพื่อตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของชีวิตด้วยปัจจัย 4

5. ประชากรในสังคมจะต้องมีการแบ่งแยกหน้าที่และความรับผิดชอบ เพื่อช่วยในการดำรงชีวิต สังคมให้น้ำอยู่ และจะต้องมีทายาทสืบทอด ซึ่งต้องมารับช่วงต่อๆ กันไป

6. ภายในสังคมจะต้องมีการจัดระเบียบ กฎเกณฑ์ แบบแผนในการดำเนินชีวิตในรูปแบบหรือ ลักษณะเดียวกัน

4.3 ประเภทของสังคม สังคมไทยมีการรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลางเนื่องจากการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ซึ่งให้ความสำคัญกับเมืองหลวงมาก เพราะเมืองหลวงเป็นศูนย์รวมความเจริญในทุกๆ ด้าน จึงทำให้เกิดความแตกต่างในเรื่องความเป็นอยู่ระหว่างสังคมชนบทกับสังคมเมือง

4.3.1 สังคมชนบท เป็นสังคมที่มีประชากรเป็นชุมชนเล็กๆ มีประชากรมากแต่อยู่กระจัดกระจาย การเมืองการปกครองมีหลายระดับ การมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองมีน้อย การเลือกผู้แทนยังคงยึดหลักพวกพ้อง และตัวบุคคลเป็นส่วนใหญ่ ศาสนาเป็นสถาบันที่สำคัญของ

ชาวชนบท ความเชื่อถือและศรัทธาในศาสนาสูง เครื่องครัดในประเพณี ให้ความเคารพพระ หรือผู้นำทางศาสนาเป็นอันมาก ทางด้านครอบครัว มีทั้งครอบครัวเดี่ยว และครอบครัวขยาย ส่วนใหญ่จะเป็นครอบครัวขยายเพราะต้องการใช้แรงงานในงานเกษตรกรรม การศึกษามีโรงเรียนระดับประถมศึกษา มีการจัดการเรียนการสอนแบบไม่เป็นทางการ ยังขาดแคลนครูและอุปกรณ์การเรียน มีการศึกษาค่อนข้างต่ำ การศึกษาที่ได้รับมาไม่ค่อยได้ใช้ในชีวิตประจำวัน ส่วนเศรษฐกิจ ส่วนใหญ่จะมีรายได้จากการเกษตรกรรม มีทั้งเพื่อการบริโภคและเพื่อการค้าขาย ขาดความรู้ทางด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่รายได้ก็น้อย มีการจัดองค์การสังคมเพื่อส่งเสริมกิจการด้านเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น

4.3.2 สังคมเมือง การศึกษา มีสถาบันการศึกษาทุกระดับและมีอยู่เป็นจำนวนมาก การศึกษามีคุณภาพ การเมืองการปกครอง เมืองหลวงเป็นศูนย์กลางการปกครอง ตัวเมืองของจังหวัดต่างๆ เป็นที่ตั้งศูนย์การเมืองการปกครองของแต่ละจังหวัดการดำเนินงานทางการเมือง การปกครองอาศัยหลักเหตุผล มีประชากรหนาแน่น ครอบครัวมีทั้งครอบครัวเดี่ยวและครอบครัวขยาย ซึ่งมีแนวโน้มเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น ในอนาคต ศาสนาเป็นศูนย์กลางของกิจกรรมด้านการศาสนาและความเชื่อต่างๆ เป็นสถานที่ของพระและคณะสงฆ์ที่มีสมณศักดิ์สูง ศรัทธาในศาสนา และความเคร่งครัดในประเพณีน้อยกว่าคนในชนบท เศรษฐกิจ มีรายได้และรายจ่ายสูง มีอาชีพต่างๆ เสริมกิจการด้านเศรษฐกิจ

4.4 การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย

4.4.1 สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยมาจากปัจจัย 2 ประการ คือ ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายใน เช่น การเพิ่มจำนวนประชากร การค้นคิดวิธีการผลิตใหม่ๆ เป็นต้น ปัจจัยภายนอก เช่น การติดต่อสัมพันธ์กับต่างประเทศ โดยการรับเอาวัฒนธรรมและเทคโนโลยีใหม่ๆ เข้ามา

4.4.2 สภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม

1) เปลี่ยนจากสังคมชนบทเป็นสังคมเมือง เพราะสังคมในชนบทมีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้น สังคมเมืองมีการอพยพของประชาชนเข้ามาทำงานท่ากลายเป็นสังคมเมืองใหญ่ มีโรงงานอุตสาหกรรมเพิ่มมากขึ้น สมาชิกทุกคนต่างมีภาระหน้าที่ของตน ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างญาติลดน้อยลง

2) เปลี่ยนจากอาชีพเกษตรกรรมมาเป็นอาชีพอุตสาหกรรม จากการที่สังคมเมืองขยายตัว ทำให้อาชีพของประชาชนเปลี่ยนไปจากเดิม คือ จากอาชีพเกษตรกรรมมาเป็นเป็นการประกอบอาชีพในโรงงานอุตสาหกรรมมากขึ้น

3) การเปลี่ยนแปลงค่านิยม เพราะสังคมไทยมีการติดต่อกับสังคมต่างชาติ โดยเฉพาะสังคมตะวันตก ความเจริญทางด้านเทคโนโลยีพร้อมด้วยความคิดและค่านิยมตะวันตก

ได้แพร่หลายเข้ามาในประเทศไทย ซึ่งส่วนใหญ่จะแพร่หลายในสังคมเมือง กลุ่มคนที่เข้าทำงาน เมื่อกลับถิ่นฐานเดิมก็นำเอาวัฒนธรรมและค่านิยมใหม่ๆ กลับไปเผยแพร่ด้วย

4) การเปลี่ยนแปลงทางด้านเทคโนโลยี โดยมีการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้าใช้ในการผลิตทั้งในด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม ยังผลให้ผลผลิตที่ได้มีคุณภาพสูง และทำรายได้ให้กับประเทศมากขึ้น แต่ขณะเดียวกันต้นทุนการผลิตก็สูงขึ้นด้วย

4.5 ผลของการเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย

4.5.1 *ผลในทางที่ดี* การเปลี่ยนแปลงจากสังคมชนบทเป็นสังคมเมือง ทำให้ประชาชนเปลี่ยนจากอาชีพเกษตรกรรมเป็นอุตสาหกรรมประชาชนมีรายได้เพิ่มขึ้นและมีฐานะมั่นคงกว่าการทำอาชีพเกษตรกรรม ส่งผลให้ภาวะเศรษฐกิจของประเทศดีขึ้น การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีทำให้ความเจริญทางเศรษฐกิจ การสื่อสาร โทรคมนาคม การแพทย์ และทำให้ผลผลิตทางการเกษตรและอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้นและมีคุณภาพสูง

4.5.2 *ผลในทางที่ไม่ดี* การเปลี่ยนแปลงสังคมชนบทเป็นสังคมเมือง ก่อให้เกิดปัญหาตามมามากมาย เช่น ชุมชนแออัด การแก่งแย่งกันทำมาหากินในสังคมเมือง การบริหารของรัฐไม่เพียงพอก่อให้เกิดปัญหาอื่นๆ ตามมา และยังก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม เช่น อากาศ น้ำเสียเป็นพิษ การจราจรแออัด ปัญหาอาชญากรรม เป็นต้น

5. ชุมชนในอำเภอนาดาล

อำเภอนาดาล จังหวัดอุบลราชธานี เดิมอยู่ในเขตปกครองของอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี กระทรวงมหาดไทยได้ประกาศจัดตั้งเป็น “กิ่งอำเภอนาดาล” เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2537 และยกฐานะเป็นอำเภอนาดาล เมื่อวันที่ 8 กันยายน 2550 มีเขตการปกครอง 4 ตำบล คือ ตำบลนาดาล ตำบลพะลาน ตำบลพังเคน และตำบลกองโพน มีประชากร แยกเป็นชาย จำนวน 17,661 คน หญิง จำนวน 17,360 คน รวมประชากรทั้งหมด จำนวน 35,021 คน (แผนพัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชน 3 ปี 2550-2553 องค์การบริหารส่วนตำบลพะลาน 2550: 1)

อำเภอนาดาล ตั้งอยู่ทิศเหนือของจังหวัดอุบลราชธานี ห่างจากจังหวัดอุบลฯ 103 กิโลเมตร ห่างจากกรุงเทพมหานคร 733 กิโลเมตร มีแนวพรมแดนติดกับประเทศเพื่อนบ้าน ระยะทางยาว 18 กิโลเมตร มีพื้นที่ติดกับแม่น้ำโขง สภาพพื้นที่เป็นพื้นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การทำนา และปลูกพืชพรรณธัญญาหารต่างๆ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชน 3 ปี 2550-2553 องค์การบริหารส่วนตำบลพะลาน 2550: 1-2)

อำเภอนาดาลตั้งอยู่ในบริเวณที่เรียกว่า แอ่งโคราช (Korat basin) แอ่งโคราช-อุบล องค์กรบริหารส่วนตำบลพะลานมีพื้นที่ประมาณ 41.122 ตารางกิโลเมตร ลักษณะภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบสูงสลับกับพื้นที่ต่ำติดกับแม่น้ำโขงแนวเขตชายแดนสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว มีพื้นที่ทำนาประมาณ 16,203 ไร่ พื้นที่ทำสวน 144 ไร่ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชน 3 ปี 2550-2553 องค์กรบริหารส่วนตำบลพะลาน 2550: 3)

ลักษณะภูมิอากาศมีลักษณะแบบร้อนชื้นสลับแล้ง (Tropical wet and dry climate) หรือภูมิอากาศแบบทุ่งหญ้าเมืองร้อน หรือทุ่งหญ้าสะวันนา (Tropical Savanna) อยู่ภายใต้เขตรมสุ่ม ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะภูมิอากาศของตำบล ได้แก่ ลักษณะแนวที่ตั้งลมมรสุมมวลอากาศหนาวเย็นจากประเทศจีน ทิศทางพายุหมุนเขตร้อน ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นพายุดีเปรสชัน และระยะห่างจากมหาสมุทร อุณหภูมิตลอดทั้งปีเฉลี่ย 26.9 องศาเซลเซียส (แผนพัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชน 3 ปี 2550-2553 องค์กรบริหารส่วนตำบลพะลาน 2550: 3)

5.1 ลักษณะฤดูกาล จำแนกได้ 3 ฤดู ดังนี้ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชน 3 ปี 2550-2553 องค์กรบริหารส่วนตำบลพะลาน 2550: 3-5)

5.1.1 ฤดูร้อน เป็นช่วงที่ดวงอาทิตย์ส่องกระทบพื้นที่ตำบลพะลานเกือบตั้งฉาก ทำให้ปริมาณ ความร้อนจากดวงอาทิตย์สูง ประกอบกับเป็นช่วงที่มีปริมาณไอน้ำในอากาศน้อย จึงทำให้มีอุณหภูมิสูงตั้งแต่ปลายเดือนกุมภาพันธ์-เดือนพฤษภาคม

5.1.2 ฤดูฝน เนื่องตาดอิทธิพลของร่องมรสุมที่เคลื่อนตัวตามหลังแนวเส้นที่ตั้งฉากประมาณ 2-3 สัปดาห์ ประกอบกับอิทธิพลของลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้และพายุดีเปรสชัน ทำให้ได้รับปริมาณน้ำฝนตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม และจะมีฝนตกหนักฝนช่วงเดือนสิงหาคมถึงเดือนกันยายน

5.1.3 ฤดูหนาว เพราะอิทธิพลมวลอากาศเย็นจากขั้วโลกหรือแนวอากาศสูงจากไซบีเรียทำให้อุณหภูมิที่เฉลี่ยสูงตลอดปีลดลง จึงมีความหนาวเย็นเป็นช่วงๆ ตามความรุนแรงของมวลอากาศเย็นจากขั้วโลก ในช่วงระหว่างเดือนพฤศจิกายนถึงเดือนกุมภาพันธ์ อุณหภูมิจะลดต่ำในช่วงปลายเดือนธันวาคมถึงเดือนมกราคม โดยภาพรวมภูมิอากาศโดยทั่วไปของอำเภอนาดาลจะมีลักษณะอากาศร้อนและค่อนข้างหนาวมีลมแรงในฤดูหนาว ส่วนในฤดูฝนจะมีฝนตกชุกในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม

สภาพดิน ดินที่พบส่วนใหญ่ในเขตพื้นที่อำเภอนาดาล คือ กลุ่มดินไร้ มีลักษณะเป็นดินร่วนปนทราย การระบายน้ำค่อนข้างดี ความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงต่ำ ดินไร้ หมายถึง ดินที่อยู่บนพื้นที่ดอน มีการระบายน้ำดีและไม่ขังน้ำเมื่อฝนตก ที่ดอนอาจจะเป็นที่ราบ ที่ลาดเขา หรือเป็นลูกคลื่น ดินที่เหมาะสมจะปลูกพืชไร้ต้องมีดินชั้นบนลึก เนื้อดินเป็นดินร่วนถึงร่วนเหนียวปน

ทราย มีอินทรีย์วัตถุสูง มีสภาพความเป็นกรดอย่างอ่อนถึงกรดปานกลาง มีระดับความอุดมสมบูรณ์ปานกลางถึงสูง ควรเป็นดินที่อยู่บนพื้นที่ค่อนข้างราบหรือมีความลาดเทเล็กน้อยดินบนพื้นที่ลาดเท เช่นบริเวณเชิงเขา และพื้นที่ลูกคลื่นก็สามารถปลูกพืชไร่ได้ดีแต่การไถพรวนดินในการเตรียมดินพืชไร่จะต้องทำให้ถูกวิธี วิธีการปลูกและการปฏิบัติดูแลพืชที่ปลูกจะต้องระมัดระวังในเรื่องของการชะล้าง การชะกร่อนของฝนและจะต้องมีการปรับปรุงบำรุงดินเพิ่มขึ้นเป็นพิเศษ เมื่อเปรียบเทียบกับดินไร่ที่อยู่บนพื้นที่ราบ ส่วนดินไร่บนพื้นที่ราบมักจะมีปัญหาเรื่องการระบายน้ำ เมื่อฝนตกหากการระบายน้ำของดินไม่ดี เช่นดินชั้นล่างแน่นทึบ เพราะมีชั้นดินดาน หรือหินหรือบางจุดของพื้นที่เป็นแอ่งทำให้ดินขังน้ำอยู่นานเกินไป จะต้องหาวิธีระบายน้ำออกโดยเร็ว มิฉะนั้นรากพืชจะขาดออกซิเจน ทำให้พืชเหี่ยวและตายในที่สุด นอกจากนี้สภาพพื้นที่อีกบางส่วนเป็นพื้นที่มี หินกรวด หินทราย (Sandstone) หินทรายเกิดจากการรวมตัวของทรายจำนวนมากเข้าด้วยกันโดยธรรมชาติ ซึ่งประกอบด้วยหินปูน ไฮเดรต ซิลิกา เหล็กออกไซด์ หรือ ดินเหนียว แคลเซียมคาร์บอเนต จะทำหน้าที่เป็นตัวประสานในหินทราย

สภาพน้ำ ในเขตพื้นที่อำเภอนาตาลมีแหล่งน้ำที่มีความสำคัญ คือแหล่งน้ำใต้ดิน น้ำใต้ดินหรือน้ำบาดาล (Ground Water) หมายถึง น้ำที่ถูกกักเก็บอยู่ในช่องว่างในชั้นหินหรือในเนื้อหิน อยู่ใต้เส้นระดับน้ำใต้ดิน หรือระดับน้ำบาดาล โดยอาจจะเป็นช่องว่างระหว่างเม็ดดิน รอยแตกหรือถ้ำใต้ดิน น้ำที่มากักเก็บอยู่นี้ได้มาจากน้ำฝนหรือน้ำในแม่น้ำลำคลองที่ไหลซึ่งลงไปใต้ดินระดับความลึกจากพื้นผิวดิน ไปยังแหล่งกักเก็บ

น้ำบาดาลไม่แน่นอน บางแห่งก็อยู่ที่ระดับความลึกเพียง 6-8 เมตร บางแห่งก็ลึกมากกว่านี้ น้ำบาดาลที่แหล่งกักเก็บจะมีระดับคงที่ ดังนั้นเมื่อสูบหรือตักมาใช้จะไม่แห้งหรือหมดไป ในขณะที่สูบหรือตัก ระดับน้ำจะลดลงไปอยู่ในระดับหนึ่ง เมื่อปล่อยไว้สักครู่ น้ำก็คืนสู่ระดับเดิม ในฤดูแล้งน้ำในบ่อธรรมชาติอาจจะแห้งแต่ถ้าเป็นบ่อน้ำบาดาลจะไม่แห้งส่วนแหล่งน้ำผิวดิน ได้แก่ ห้วยกระเจิน ห้วยชัน และแม่น้ำโขง ซึ่งการนำน้ำโขงมาใช้ค่อนข้างลำบากจึงไม่เป็นที่นิยมในการนำมาใช้

5.2 ป่าไม้ ป่าไม้ของอำเภอนาตาล จะเป็นเต็งรัง ป่าแพะ ป่าแดงหรือป่าโคก พบมากที่สุด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือประมาณ 80 เปอร์เซ็นต์ของป่าชนิดต่างๆ ที่มีอยู่ในภาคนี้ทั้งหมด นอกจากนี้ยังพบทั่วไปในภาคเหนือ และค่อนข้างกระจายกระจายลงมาทางภาคกลาง พบทั้งในที่ราบและเขาที่ต่ำกว่า 1,100 เมตรลงมา ขึ้นได้ดีในที่ดินค่อนข้างแห้งแล้งเป็นดินทรายหรือดินลูกรัง ถ้าเป็นดินทรายก็มีความร่วมลึกระบายน้ำได้ดี แต่ไม่สามารถจะเก็บรักษาความชุ่มชื้นไว้ได้เพียงพอในฤดูแล้ง ถ้าเป็นดินลูกรังดินจะตื้นมีสีค่อนข้างแดงคล้ำ บางแห่ง จึงเรียกป่าชนิดนี้ว่า “ป่าแดง” ลักษณะของป่าเต็งรัง เป็นป่าโปร่งประกอบด้วย ต้นไม้ผลัดใบขนาดกลางและขนาดเล็กขึ้นห่างๆ

การจัดกระจายไม้ค่อนข้างแน่นทึบ ไม้ป่ามีหญ้าและไม้แคระจำพวกไม้เฟ็ก ไม้โจด *Vietnamosasa spp.* ขึ้นทั่วไป มีลูกไม้ค่อนข้างหนาแน่น ทุกปีจะมีไฟป่าเกิดขึ้นเป็นประจำ ทำให้ต้นไม้บางส่วนถูกไฟไหม้ตายทุกปี จนกว่าต้นไม้ใหม่ๆ จะสะสมอาหารไว้ในรากได้เพียงพอ จึงจะเติบโตขึ้นสูงพ้นอันตรายจากไฟป่าได้ บางพื้นที่ๆ เป็นที่ราบมีดินทรายค่อนข้างลึก ต้นไม้มักจะมีขนาดสูงและใหญ่ขึ้นเป็นกลุ่มๆ แน่นคล้ายป่าเบญจพรรณ เช่น ป่าเต็งรัง

5.3 ข้อมูลทั่วไป ชุมชนอำเภอนาดาลเป็นชุมชนชนบท มีสถานที่สำคัญคือวัดพระโตที่ชาวบ้านให้ความเคารพและเป็นที่ยึดถือของคนทั่วไป

ร้อยละ 99 นับถือศาสนาพุทธ มีความเชื่อในเรื่องของบาป บุญ คุณ โทษ และ โชคชะตา ซึ่งประเพณีที่ชาวบ้านนับถือและยังคงปฏิบัติกันมาอย่างเคร่งครัด คือประเพณี “ฮิตสิบสองกองสิบสี่” และส่วนที่เหลือจะนับศาสนาคริสต์ โดยชาวบ้านส่วนใหญ่จะมีการอพยพถิ่นฐานมาจากที่อื่น อย่างเช่นประเทศลาว และอำเภอต่างๆ ใกล้เคียง เพื่อมาตั้งถิ่นฐานและประกอบอาชีพเกษตรกรรม ลักษณะหมู่บ้านจะอยู่กับแบบกระจายตามที่ดินที่ตนและครอบครัวครอบครอง หรือบุกเบิกตามที่นาของตน ลักษณะครอบครัวจะเป็นครอบครัวขยาย มีโรงเรียนประจำหมู่บ้านทุกหมู่บ้าน การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษาปีที่ 6 ถ้าครอบครัวไหนมีความเป็นอยู่ที่ดีก็จะส่งลูกเรียนตัว จนจบมัธยม หรือปริญญาตรี หลังจากนั้นก็จะออกมาช่วยเหลือครอบครัวในการทำงาน หรือไปหางานทำที่กรุงเทพฯ เช่น ก่อสร้าง ค้าขาย กรรมกร ฯลฯ

6. ประวัติมูลนิธิพรเมตตาและการดำเนินงาน

เมื่อปี พ.ศ.2535 นายจันทร์สมร ชัยศักดิ์ พร้อมด้วยครอบครัว ได้กลับมาเยี่ยมคุณปู่ และญาติพี่น้องในตำบลพะลาน อำเภอนาดาล จังหวัดอุบลราชธานี ได้เห็นอุปสรรคเกี่ยวกับเด็กที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา ซึ่งเด็กเหล่านี้มาจากครอบครัวที่ยากจน มีรายได้น้อย พ่อแม่ต้องอพยพไปทำงานต่างจังหวัด และบางส่วนมีปัญหาครอบครัวซึ่งเกิดจากความแตกแยก หลังจากนั้น นายจันทร์สมร ชัยศักดิ์ ได้เดินทางไปต่างประเทศเพื่อศึกษาต่อ และได้กลับมา จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2541 จึงได้มีการดำเนินขอการจัดตั้งมูลนิธิพรเมตตาโดยมี นายจันทร์สมร ชัยศักดิ์ เป็นผู้ริเริ่มก่อตั้งมูลนิธิฯ ในขณะนั้นคุณน้าชัย อิศรากร เป็นผู้ได้ขออนุญาตจัดตั้ง มูลนิธิฯ เดิมทีที่ตั้งสำนักงานอยู่ที่ 52/3 เฉลิมพระเกียรติ ร.9 ซอย 10 สุขุมวิท 103 แขวงหนองบอน เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร และได้รับการอนุญาตให้จัดตั้งเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2541 และมีสาขาย่อยอยู่ที่บ้านเลขที่ 49 หมู่ที่ 12 บ้านนาอาลอน ตำบลพะลาน อำเภอนาดาล จังหวัดอุบลราชธานี ปัจจุบันได้ย้ายสำนักงานใหญ่ของมูลนิธิฯ

มาตั้งอยู่บ้านเลขที่ 63 หมู่ 12 บ้านนาอาลอน ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญดังนี้

1. ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้อาศัยในชุมชนแออัด ให้มีการเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
2. ให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียน นักศึกษา ที่เรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์
3. ให้ทุนประกอบอาชีพแก่ผู้ยากจน
4. เป็นทุนสร้างที่พักให้เด็กกำพร้า
5. ส่งเสริมงานวัฒนธรรม
6. ดำเนินการเพื่อสาธารณประโยชน์หรือร่วมมือกับองค์กร การกุศลอื่นๆ เพื่อสาธารณประโยชน์
7. ไม่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับการเมืองแต่ประการใด

กิจการที่อยู่ภายใต้การดูแลของมูลนิธิพรเมตตา มีดังต่อไปนี้

1. กิจการบ้านเด็กพรเมตตา

บ้านเด็กพรเมตตาได้เริ่มต้นขึ้นตั้งแต่ปี พ.ศ. 2537 โดยนายจันทร์สมร ชัยศักดิ์ ได้เริ่มทำงานกับเด็กในหมู่บ้าน อำเภอนาตาล อำเภอโพธิ์ไทร และอำเภอเขมราฐ และท่านได้สังเกตเห็นปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับเด็กด้อยโอกาสที่ถูกทอดทิ้ง และเด็กกำพร้าซึ่งเกิดจากปัญหาทางเศรษฐกิจและทางสังคม ดังนั้นในปี พ.ศ. 2544 ภายใต้มูลนิธิพรเมตตา นายจันทร์สมร ชัยศักดิ์ ได้ทำโครงการขึ้นเพื่อให้การอุปการะเด็กดังกล่าวในโครงการชื่อ บ้านเด็กพรเมตตา

ในปี ค.ศ.2001 บ้านเด็กพรเมตตาได้อุปการะเด็กจำนวน 4 คน ปัจจุบันมีเด็กในบ้านเด็กพรเมตตาทั้งหมด จำนวน 14 คน เป็นชาย 7 คน หญิง 7 คน นอกจากโครงการบ้านเด็กพรเมตตาแล้ว ทางมูลนิธิพรเมตตายังได้มีการสนับสนุนทุนการศึกษาทุกเดือนจำนวน 256 คน โดยเด็กดังกล่าวอาศัยอยู่กับญาติพี่น้องในหมู่บ้านต่าง ๆ ในพื้นที่ 4 อำเภอ ในจังหวัดอุบลราชธานี คือ อำเภอนาตาล อำเภอโพธิ์ไทร อำเภอเขมราฐ และอำเภอเมือง

ปัจจุบันบ้านเด็กพรเมตตามีอาคารถาวรซึ่งสามารถบรรจุเด็กได้ประมาณ 45 คน ซึ่งมีสถิติ ดังนี้

ตารางที่ 2.1 สถิติเด็กที่อาศัยในบ้านเด็ก

ปี	เพศชาย	เพศหญิง
2544	4	-
2545	4	2
2546	4	3
2547	4	6
2548	9	7
2549	8	5
2550	7	5
2551	7	7
2552	7	2
2553	7	2
2554	7	2

2. กิจการสถานีวิทยุชุมชน

เริ่มจากการที่มูลนิธิพรเมตตา มีนโยบายจะจัดทำรายการวิทยุ ในปี พ.ศ. 2546 ช่วงแรก ๆ อาศัยหน่วยงานอื่นเป็นผู้ทำรายการให้ในนามของคริสตจักรแม่น้ำโขง ต่อมาได้มีบุคคลภายในไปอบรมเป็นนักจัดรายการในปี พ.ศ. 2547 (จำนวน 2 คน) และได้กลับมาทำการจัดรายการวิทยุที่คลื่น FM 104 MHz สท.9 อุบลราชธานี (คลื่นพาณิชย์) โดยมีค่าใช้จ่ายในการเช่าเวลาในขณะนั้น คือ 5,500 บาท ต่อเดือน (เสาร์-อาทิตย์ วันละ 30 นาที) โดยมีห้องบันทึกการส่วนตัวไว้ทำการบันทึกการ จากนั้นได้ส่งเทปรายการไปที่อุบลฯ (บางครั้งเดินทางไปจัดสดบ้าง) ทำอยู่อย่างนี้ประมาณ 2 ปี กระแสวิทยุชุมชนเริ่มเป็นที่รู้จักมากขึ้น นายจันทร์สมร ชัยศักดิ์ พร้อมคณะกรรมการ จึงหารือกันว่าน่าจะตั้งสถานีวิทยุชุมชนขึ้นมาเอง เพื่อเป็นการให้ความรู้กับชุมชนในเรื่องของข่าวสาร ด้านการศึกษา ด้านคุณธรรม จริยธรรม ด้านอาชีพ ฯลฯ

หลังจากนั้นช่วงปลายเดือนมิถุนายน ปี พ.ศ. 2547 สถานีออกอากาศเป็นครั้งแรกเป็นคลื่นแรกใน อำเภอนาดูน และยังคงครอบคลุมถึงอำเภอโพธิ์ไทร และอำเภอเขมราฐ (ปัจจุบันได้งดการออกอากาศเป็นบางรายการเพื่อปรับปรุงสถานี)

3. กิจการโรงเรียนพรเมตตาคริสเตียน

เมื่อปี พ.ศ. 2544 โรงเรียนพรเมตตาคริสเตียนได้เริ่มก่อตั้งขึ้น โดยใช้ชื่อว่าโรงเรียน เอสเธอร์คริสเตียน โดยมีนักเรียนรุ่นแรกจากบ้านเด็กพรเมตตา และลูกของพนักงานมูลนิธิพรเมตตา และได้ก่อตั้งอย่างเป็นทางการตามมติที่ประชุมคณะกรรมการมูลนิธิพรเมตตา เมื่อวันที่ 3 เดือนมกราคม พ.ศ. 2546 โดยประธานมูลนิธิพรเมตตา ซึ่งก็คือ นายจันทร์สมร ชัยศักดิ์ ได้เห็นว่าในสังคมไทย เขตชนบทในปัจจุบัน ยังมีเด็กหลายคนที่ยังขาดโอกาสที่จะเข้ารับการศึกษาบรม เพื่อพัฒนาตนเอง เนื่องจากมีปัญหาทางด้านครอบครัว และด้านเศรษฐกิจ ถึงแม้จะมีสถานศึกษาหลายแห่ง แต่อุปสรรคที่เด็กจะได้รับการศึกษาบรม อย่างมีประสิทธิภาพนั้นมีมาก ทำให้เด็กไม่ได้รับการพัฒนาในด้านทักษะ ด้านความคิดสร้างสรรค์ และขาดความพร้อมที่จะเข้าศึกษาต่อในระดับต่อไป โรงเรียนพรเมตตาคริสเตียน สอนเกี่ยวกับหลักจริยธรรม และคุณธรรมตามหลักของ คริสตศาสนา โดยมีผู้บริหารชุดแรก คือ นางปิยะพร ชัยศักดิ์ เป็นผู้จัดการ โรงเรียนพรเมตตาคริสเตียน และมีนางสาวอิสราภรณ์ ทยะสุทธิ เป็นครูใหญ่คนแรก ภายใต้ชื่อ โรงเรียนเอสเธอร์คริสเตียน ต่อมาในวันที่ 16 เมษายน พ.ศ. 2547 โรงเรียนได้เสนอขอใช้แบบแปลน เพื่อจัดตั้งโรงเรียนขึ้นใหม่ และได้รับอนุมัติ ภายในวันที่ 28 เมษายน พ.ศ.2547 โดยเป็นแบบแปลนอาคารเรียนและอาคารประกอบ จำนวน 3 หลัง และได้รับอนุญาตให้ใช้อาคารเรียนในวันที่ 17 เดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2547 หลังจากนั้นจึงได้ขออนุญาตจัดตั้งเป็นลำดับต่อไป พร้อมทั้งเตรียมดำเนินการเกี่ยวกับขออนุญาต นางปิยะพร ชัยศักดิ์ ดำรงตำแหน่งผู้จัดการ และนางสาวดอกกรัก รจนัย ดำรงตำแหน่งครูใหญ่ โดยมี นางสาวรณิ จันท์ทะวงส์ ลงนามแทนผู้รับใบอนุญาต ยื่นคำร้องขออนุญาตดังกล่าว และต่อมานางณัฐษา เสริมทอง ดำรงตำแหน่ง ครูใหญ่ ส่วนทางโรงเรียนก็ได้จัดเตรียมบุคลากร เพื่อดำเนินการในโรงเรียนทั้งด้านการเรียนการสอน ซึ่งในปัจจุบันโรงเรียนพรเมตตาคริสเตียนสังกัด สำนักบริหารงานคณะกรรมการ การส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) และสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 ได้ทำการแก้ไขในระบบบริหาร เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพ มีความคล่องตัวในการทำงาน โดยมีฝ่ายบริหารในปัจจุบันดังต่อไปนี้

1. ศ.ดร.จันทร์สมร ชัยศักดิ์	ดำรงตำแหน่ง	ผู้รับใบอนุญาต/ผู้อำนวยการ
2. นางปิยะพร ชัยศักดิ์	ดำรงตำแหน่ง	ผู้จัดการ
3. นางณัฐษา เสริมทอง	ดำรงตำแหน่ง	รองผู้อำนวยการฝ่าย
มัธยมศึกษา
4. นายชัยยันต์ พันธเสน	ดำรงตำแหน่ง	หัวหน้าฝ่ายอาคารสถานที่
5. นางสาวดอกกรัก รจนัย	ดำรงตำแหน่ง	รองผู้อำนวยการฝ่าย
ประถมศึกษา

6. นางสาววย ไกรการ ดำรงตำแหน่ง ฝ่ายส่งเสริมจริยธรรมและ
ศาสนกิจ

แนวทางการบริหารโรงเรียน

โรงเรียนพรเมตตาคริสเตียน ได้จัดการศึกษาเพื่อสนองความต้องการของชุมชน โดยได้จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน 3 ระดับ คือระดับปฐมวัย ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ใช้หลักการกระจายอำนาจการทำงาน ยึดการทำงานเป็นทีม ประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง นักเรียนและคณะกรรมการบริหารสถานศึกษา ในการวางแผนงาน โครงการต่างๆ ที่จะช่วยพัฒนา งานโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพและบรรลุเป้าหมาย ตามแนวปฏิรูปการศึกษาและการปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่ออบรมและพัฒนาผู้เรียนในด้านทักษะ ความคิดสร้างสรรค์ เพื่อปูพื้นฐานให้ผู้เรียนเจริญเติบโตขึ้นอย่างครบถ้วนในทุกด้าน ทั้งทางร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ให้มีความรอบรู้ เฉลียวฉลาด และมีความกระตือรือร้นในสังคมที่ดี มีคุณธรรม จริยธรรมในทางคริสต์ศาสนา มีระเบียบวินัย และเพื่อปูพื้นฐานความรู้ให้ผู้เรียนมีความพร้อมที่จะศึกษาต่อในระดับต่อไป

วิสัยทัศน์

โรงเรียนพรเมตตาคริสเตียน ส่งเสริมพัฒนานักเรียน โดยมุ่งเน้นความรู้ควบคู่คุณธรรม และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อสร้างเด็กไทยให้เป็นคนดี มีปัญญา กอปรด้วยคุณธรรมและ จริยธรรม มีความปลอดภัยห่างไกลสิ่งเสพติด สามารถเรียนรู้ตามศักยภาพอย่างเหมาะสมพร้อม ที่จะแข่งขัน ร่วมมืออย่างสร้างสรรค์ ในเวทีโลก และเสริมสร้างรากฐานคุณภาพของชีวิต สามารถ นำความรู้ที่ได้มาพัฒนาตนเอง มีทักษะดำรงชีวิต ให้เด็กพัฒนา ไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง และสังคมอย่างมีความสุข ปัจจุบันจำนวนนักเรียน จำนวนครู และบุคลากร ทั้งหมด ตามสถิติดังนี้

ตารางที่ 2.2 สถิติจำนวนเด็กและบุคลากรในโรงเรียน

	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554
ครู	4	5	5	11	17	29	50	53	75	73	70
แม่บ้าน พนักงาน	1	2	5	5	6	7	8	10	14	15	15
พี่เลี้ยง				2	3	3	5	5	8	8	8
ภารโรง	-	1	1	1	1	1	2	3	3	3	3
นักเรียน	50	70	97	105	279	548	768	957	1,103	1,205	1,105

คำขวัญของโรงเรียนพรเมตตาคริสเตียน

มีวินัยยึดมั่นในหลัก รักปัญญา แสวงหาความรู้ ควบคู่คุณธรรม

ผลงาน ทั่วไปของมูลนิธิพรเมตตา มีดังต่อไปนี้

1. โครงการ “กลุ่มสตรีอีสานพัฒนา” จัดทำผลิตภัณฑ์ กระเป๋าถัก เพื่อส่งเสริมอาชีพสตรีที่ว่างงาน (ปัจจุบัน โครงการ “กลุ่มสตรีอีสานพัฒนา” เสร็จสิ้นโครงการ)
2. โครงการช่วยเหลือสร้างบ้านพักถาวร 91 หลังคาเรือน (เป็นโครงการพิเศษ ปัจจุบันสิ้นสุดโครงการ)

จากเหตุการณ์ภัยธรรมชาติ “สึนามิ” วันที่ 26 ธันวาคม พ.ศ. 2547 มีผลให้หลายจังหวัดทางภาคใต้ ได้รับความเสียหายทั้งชีวิต และทรัพย์สินเป็นจำนวนมาก

มูลนิธิพรเมตตา ได้เห็นถึงความเสียหายและความทนทุกข์ต่อการสูญเสียที่เกิดขึ้น มีมิติที่หน่วยงานจะเข้าไปช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ที่ได้รับความเดือดร้อนจากภัยพิบัติในครั้งนี้ จึงตัดสินใจได้เผชิญหน้ากับความท้าทาย ซึ่งในขณะนั้นเป็นสิ่งที่อยู่เหนือความสามารถไม่ว่าจะเป็นเรื่องของคนงานและด้านการเงิน แต่ความสงสารและความเห็นใจแก่คนที่ทุกข์ทรมาน และเจ็บปวด ได้ผลักดันให้ นายจันทร์สมร ชัยศักดิ์ และคณะกรรมการตัดสินใจ เข้าไปมีส่วนช่วยเหลือผู้ประสบภัยที่บ้านบางสัก และที่บ้านปากเกาะ อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา รวมถึงการจัดการ และซ่อมแซมเรือดักจับปลา ดักจับปู และอุปกรณ์ในการเริ่มต้นธุรกิจแก่ผู้ประสบภัยในเขตท้ายเหมือง และตะกั่วป่า ซึ่งนอกเหนือจากนี้ นายจันทร์สมร ชัยศักดิ์ พร้อมด้วยคณะกรรมการ ยังให้ความช่วยเหลือเด็กกำพร้า รับผิดชอบการให้การให้ทุนเลี้ยงชีพ

สิ่งที่มูลนิธิพรเมตตา ได้ช่วยเหลือผู้ประสบภัย “สึนามิ” มีดังนี้

1. ให้ทุนช่วยเหลือเด็กกำพร้าจากเหตุการณ์ สึนามิ เป็นรายเดือน
 - ในเขตพื้นที่อำเภอท้ายเหมือง จำนวน 120 คน
 - ตำบลถ้ำรงค์ 118 คน
 - ตำบลเกาะคอเขาจำนวน 21 คน
 - หมู่บ้านบางสัก หมู่ที่ 8 ตำบลบางม่วง จำนวน 12 คน และบ้านน้ำเค็ม ตำบลบางม่วง จำนวน 74 คน รวมจำนวน 351 คน (มูลนิธิ ได้หยุดให้การช่วยเหลือ ปี 2550)
2. ให้ความช่วยเหลือด้านเครื่องเรือแก่ชาวบ้านทับละมุ ตำบลลำแก่น อำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา จำนวน 12 หลังคาเรือน (โครงการพิเศษ)

3. ให้ความช่วยเหลือด้านอุปกรณ์การประมง แก่หมู่บ้านคลองเจริญ หมู่บ้านห้วยไม้ไผ่ และหมู่บ้านเกาะนก ตำบลคลองไม้ไผ่ อำเภอท้ายเหมือง จำนวน 160 คร่าวเรือน (โครงการช่วยเหลือพิเศษ)

4. สร้างสนามเด็กเล่นที่บ้านบางสัก หมู่ 8 ตำบลบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา (โครงการพิเศษ)

5. ให้ความช่วยเหลือสร้างที่อยู่อาศัยที่หมู่บ้านบางสัก หมู่ที่ 7 จำนวน 1 หลัง และหมู่บ้านบางสัก หมู่ที่ 8 ตำบลบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา จำนวน 50 หลัง รวมทั้งสิ้นจำนวน 51 หลัง

มูลนิธิพระเมตตา ดำเนินการสร้างที่อยู่อาศัยเพื่อมอบให้ผู้ประสบภัย ที่บ้านเกาะคอเขา หมู่ที่ 3 ตำบลเกาะคอเขา อำเภอตะกั่วป่า อีกจำนวน 40 หลังคาเรือน

การดำเนินการสร้างที่อยู่อาศัยให้กับผู้ประสบภัย ได้เสร็จสิ้นไปแล้ว จำนวนทั้งสิ้น 51 หลัง ในจำนวนนี้เป็นบ้านที่สร้างตามวัตถุประสงค์ของผู้รับ จำนวน 10 หลัง และเป็นบ้านปูนสองชั้นจำนวน 41 หลัง (โครงการช่วยเหลือพิเศษจากภัยพิบัติธรรมชาติ สีนามิ)

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

มนูญ บุรณพัฒนา (2547: วิทยานิพนธ์) ได้ศึกษาเรื่องการจัดบริการสวัสดิการสังคม เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนของเทศบาลตำบลยางน่อง อำเภอสารภี จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า

การมีส่วนร่วมของประชาชน ในการจัดบริการสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต พบว่าประชาชนในเขตเทศบาลตำบลยางน่อง มีส่วนร่วมในงานบริการของเทศบาลตำบลยางน่อง อยู่ในระดับปานกลาง และประชาชนที่เป็นสมาชิกชมรมของ อบต. จะมีระดับการเข้ามีส่วนร่วมมากกว่าผู้ไม่เคยเข้าร่วมโครงการ ควรให้ความสำคัญแก่งานประชาสัมพันธ์ การรณรงค์สร้างความเข้าใจให้แก่ประชาชนท้องถิ่นของตนเองให้มากขึ้น สร้างประสิทธิภาพการทำงาน โดยปรับปรุงรูปแบบการทำงานให้มีลักษณะเชิงรุก เข้ากับประชาชน เพื่อสร้างความใกล้ชิด ความรู้สึกที่ดีระหว่างประชาชนกับเจ้าหน้าที่ อบต. และควรพัฒนาเพิ่มศักยภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่ และผู้บริหาร อบต. โดยเปิดโอกาสในการแสวงหาความรู้ การยกระดับการศึกษาเพิ่มเติม การฝึกอบรม เพื่อสร้างประสิทธิภาพการทำงานให้แก่องค์กร รวมทั้ง อบต. ควรสร้างความโปร่งใสในการทำงาน การดำเนินโครงการ ตลอดจนมีการติดตาม ตรวจสอบโครงการ รวมทั้งทำการศึกษาปัญหา และอุปสรรคในการสร้างการมีส่วนร่วม

ชัยวัฒน์ หน่อรัตน์ (2546 :วิทยานิพนธ์) ได้ศึกษาเรื่องเศรษฐกิจชุมชนและสวัสดิการชุมชนหมู่บ้านชนบท พบว่า องค์ความรู้เรื่องเศรษฐกิจชุมชนกับสวัสดิการชุมชนหมู่บ้านชนบทไทยเชิงระบบและในมุมมองของชุมชนชนบท ต้องอธิบายทุกองค์ประกอบ ได้แก่ ตัวแสดง ความสัมพันธ์ระหว่างกัน พลวัต ศักยภาพ ความยั่งยืน นโยบายสาธารณะที่มาเกี่ยวข้อง และความหวังต่อสังคมไทยในอนาคต การอธิบายเชิงคุณภาพจากข้อมูลในกลุ่มชุมชนหมู่บ้านชนบท 2 ตำบล (ตำบลศรีวิชัยและแม่ต๋ืน) ที่มีความเกี่ยวข้องกับชุมชนแม่ คือ ชุมชนบ้านปาง ตำบลศรีวิชัย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูนปัจจุบัน และข้อมูลบางด้านของบางชุมชนหมู่บ้านต่างภาคของนักวิจัยท่านอื่นที่นำมาเปรียบเทียบแล้ว มีข้อค้นพบขององค์ประกอบแบบองค์รวมสรุปได้ 5 ประเด็น ดังนี้

1. ตัวแสดง ระบบเศรษฐกิจชุมชนกับสวัสดิการชุมชนหมู่บ้านชนบทมีตัวแสดงร่วมกัน คือชุมชนหมู่บ้านชนบท ซึ่งเป็นที่อยู่ของสามัญชนคนส่วนใหญ่ของสังคม โดยเป็นอีกระบบหนึ่งที่มีประวัติศาสตร์ของการอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนหมู่บ้าน 3 ยุค จากยุคพึ่งกันเองที่ชุมชนหมู่บ้านจะแตกตัวเป็นกลุ่มเล็กๆ และต้องเปลี่ยนแปลงพื้นฐานบ่อยๆ ก่อนที่จะมีที่ตั้งถาวรประมาณ พ.ศ. 2345 และมีสมาชิกชุมชนเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จนต้องแตกตัวเป็นชุมชนลูก/หลาน ยุคนั้นชุมชนหมู่บ้านเกี่ยวข้องกับปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นทรัพยากรธรรมชาติและสามารถจัดการให้มาเป็นนิเวศน์ชุมชนแบบพึ่งพาอาศัยกันและกันตามหลักพุทธศาสนาเองได้ ต่อมาเกิดรัฐชาติใน พ.ศ. 2417 ระบบชุมชนชนบทจำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับแบบลูกกระทำจากปัจจัยสภาพแวดล้อมภายนอกที่จัดการเองไม่ได้ คือ นโยบายสาธารณะของรัฐและทุนที่เกิดขึ้นมาภายหลัง ชุมชนหมู่บ้านชนบทจำเป็นต้องเข้าสู่ยุคพึ่งกันเอง กึ่งพัฒนาแบบรวมอำนาจ และสร้างโครงสร้างวงนอกขึ้นมาทำหน้าที่ป้องกันสิ่งไม่เหมาะสมและ/หรือประยุกต์สิ่งที่มีประโยชน์จากระบบรัฐและทุนมารับใช้ระบบชุมชนหมู่บ้าน ขณะที่ส่วนที่เป็นแก่นแท้จากยุคก่อนหลบไปอยู่ที่โครงสร้างวงใน และการที่ชุมชนหมู่บ้านที่เป็นตัวแสดงมีโครงสร้างวงในดำรงอยู่ยั่งยืนมาถึงปัจจุบันนี้เอง เศรษฐกิจชุมชนกับสวัสดิการชุมชนจึงยังสามารถดำรงอยู่และมีความยั่งยืนข้ามกาลเวลาและถึงรุ่นคนต่อมาได้ถึงปัจจุบัน

2. ความสัมพันธ์ ระบบเศรษฐกิจชุมชนกับระบบสวัสดิการชุมชนนั้นมีความเกี่ยวข้องกันอย่างเห็นได้ชัดเจนในยุคพึ่งกันเอง ส่วนกึ่งพึ่งกันเอง-กึ่งพึ่งรัฐและทุนปัจจุบันเห็นได้ทั้งในเพราะบอกถึงกระบวนการของระบบสวัสดิการชุมชนด้านการบริการชุมชน ซึ่งถือว่าเป็นสวัสดิการเชิงรุกได้ทำหน้าที่จัดเตรียมปัจจัยนำเข้าและจัดการในกระบวนการผลิตระบบเศรษฐกิจชุมชนและต่อมาระบบเศรษฐกิจชุมชนส่งผลผลิตและผลลัพธ์ของกระบวนการแจกจ่ายและบริโภคไปให้กระบวนการของสวัสดิการชุมชนด้านการประกันชุมชนซึ่งเป็นสวัสดิการเชิงรุก และสวัสดิการชุมชนด้านการอนุเคราะห์ชุมชน ซึ่งเป็นสวัสดิการเชิงรับและรุก โดยกระบวนการในความสัมพันธ์

ของระบบทั้งสองจะหมุนเวียนเป็นวัฏจักรแบบไม่หือหวาที่วงในตลอดเวลา เพราะตัวแสดงมีการสืบทอดกันจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่สมาชิกรุ่นต่อไป ส่วนระบบเศรษฐกิจชุมชนวงนอกจะผลิตส่วนเกินเพื่อจัดสวัสดิการชุมชนส่วนพัฒนาเพื่ออนุเคราะห์ชุมชนแก่ชุมชนเครือข่ายวงนอกกับระบบเศรษฐกิจทุนนิยมล้ำหลังในชุมชนเมืองเป็นส่วนใหญ่ และกรองหรือประยุกต์รับสวัสดิการสังคมเพื่อชุมชนที่รัฐและทุนจัดให้เพื่อนำมาใช้ประโยชน์แก่ชุมชนหมู่บ้าน

3. พลวัต ศักยภาพ และความยั่งยืน เศรษฐกิจชุมชนและสวัสดิการชุมชนมีพลวัตของศักยภาพการพึ่งกันเองทั้งระบบหรือมีโครงสร้างวงเดียวในยุคพึ่งกันเองมาเหลือประมาณครึ่งหนึ่งในโครงสร้างวงในที่คู่ขนานกับการพึ่งรัฐและทุนของโครงสร้างวงนอกตลอดยุคกึ่งพึ่งตนเอง-กึ่งพึ่งรัฐและทุน ศักยภาพในการพึ่งกันเองรับใช้ชุมชนจากโครงสร้างวงใน ขณะที่ศักยภาพการพัฒนาปรับใช้ชุมชนเมืองและรัฐและทุนจากโครงสร้างวงนอก แบบแผนของระบบคู่ขนานนี้ดำรงอยู่มาจนถึงปัจจุบันและบางกรณีศักยภาพที่มีวงในเป็นพื้นฐานมีมากจนสามารถจัด รับ และประเมินผลเศรษฐกิจชุมชนและสวัสดิการชุมชนเครือข่ายที่มีอาณาเขตกว้างกว่าระดับชุมชนหมู่บ้านได้ ดังตัวอย่างที่นำโดยผู้นำเชิงบารมีอย่างครูบาศรีวิชัยในอดีต และตัวอย่างในปัจจุบันบางด้านที่นำโดยหลวงตามหาบัว หลวงพ่อคุณ หลวงพ่ออนาน สมณะโพธิรักษ์ พระพะยอม และพ่อประยงค์ ธรรมรงค์ เป็นต้น รวมถึงตัวอย่างของชุมชนเครือข่ายในโครงสร้างวงใน เช่น ชุมชนเหมืองฝาย เครือญาติ หัววัด กลุ่มประเพณี ฯลฯ

4. นโยบายสาธารณะ เนื่องจากนโยบายสาธารณะแบบเหมารวมที่กำหนดโดยระบบรัฐและทุน (ที่รวมกันอยู่) ตั้งแต่เริ่มยุคกึ่งพึ่งกันเอง-กึ่งพึ่งรัฐและทุนแบบรวมอำนาจถึงปัจจุบันได้บั่นทอนศักยภาพ สถานภาพ และศักดิ์ศรีของระบบเศรษฐกิจชุมชนและสวัสดิการชุมชนหมู่บ้านชนบทลงไปอยู่และทำหน้าที่อย่างจำกัดแคบในโครงสร้างวงในบนที่ตั้งของชุมชนหมู่บ้าน แม้ นโยบายสาธารณะสูงสุดของสังคม คือ รัฐธรรมนูญปี 2540 จะมีเป้าหมายอย่างชัดเจนที่จะให้ชุมชนเป็นฐานของการพัฒนามาได้ประมาณ 5 ปีแล้วก็ตาม ระบบทั้งสองยังเป็นฝ่ายถูกระงับและมีสถานะภาพที่จำกัดอยู่แฉ่งในเช่นเดิม อย่างไรก็ตามก็ต้องถือว่านโยบายสาธารณะต่างๆ เป็นวัฒนธรรมเชิงอำนาจจากภายนอกที่ชุมชนหมู่บ้านไม่สามารถจัดการได้ที่ทำให้เกิดระบบเศรษฐกิจคู่ขนานและสวัสดิการคู่ขนานบนที่ตั้งของระบบชุมชนชนบทมาประมาณ 128 ปี

5. ความหวังต่อสังคมไทยในอนาคตและข้อเสนอ เศรษฐกิจชุมชนและสวัสดิการชุมชนหมู่บ้านชนบทมีศักยภาพ ยั่งยืน และเป็นความหวังต่อสังคมในอนาคตได้ ดังที่ได้ยกตัวอย่างที่กล่าวถึงในข้อ 3 ดังนั้นนโยบายสาธารณะแห่งอนาคต จึงควรยอมรับแนวคิดที่ว่าชุมชนหมู่บ้านชนบทเป็นอีกระบบหนึ่ง ยอมรับวัฒนธรรมการบริหารแบบกึ่งพึ่งกันเอง-กึ่งพัฒนาชุมชนสามารถจัดการได้ ได้แก่ แนวคิดระบบเศรษฐกิจคู่ขนาน แนวคิดระบบสวัสดิการคู่ขนาน แนวคิดระบบ

เศรษฐกิจและสวัสดิการไว้ชาน แนวคิดการบริหารแบบกึ่งพึ่งกันเอง-พัฒนาของชุมชนหมู่บ้าน / ตำบล และแนวคิดเศรษฐกิจชุมชนแห่งชาติในรูปสหกรณ์แนวคิด นอกจากนี้ยังต้องอาศัยการปฏิบัติงาน และการวิจัยที่ใช้ชุมชนหมู่บ้านชนบทเป็นฐานของการพัฒนามาสนับสนุนและพัฒนา โครงสร้างวงนอกในรูปคณะที่ปรึกษา ที่ประกอบด้วยตัวแทนของเจ้าหน้าที่รัฐและตัวแทนของชุมชนหมู่บ้าน (ที่รู้เท่าทันชุมชนเมือง) ให้มีความชัดเจนและยั่งยืน เพื่อสนับสนุน โครงสร้างวงในในรูปสภาผู้นำชุมชนหมู่บ้าน/ตำบลให้ทำหน้าที่อย่างเต็มศักยภาพและมีศักดิ์ศรี นอกจากนี้รัฐต้องปรับปรุงตนเองให้เป็นธรรมชาติ (ที่แยกจากจากระบบทุน) ลดบทบาทที่บั่นทอนศักยภาพการพึ่งกันเองของระบบชุมชนหมู่บ้านอย่างที่เคยทำมา และพัฒนาระบบทุนให้เป็นทุนนิยมที่ก้าวหน้าด้วย ข้อค้นพบข้างต้นเหล่านี้จะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการกำหนดและปรับปรุงนโยบาย สาธารณะแห่งอนาคตที่เหมาะสมในการพัฒนาทุนทางสังคมหรือภูมิคุ้มกันทางสังคมจากพื้นฐานของวิถีชีวิตของคนส่วนใหญ่ในสังคม (ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวิถีเอเชีย) ให้สามารถทำหน้าที่ร่วมกับ (ธรรม) รัฐและทุน (ที่ก้าวหน้า) เพื่อร่วมกันสร้างสรรค์ยุคกึ่งพึ่งกันเอง-กึ่งพึ่ง (ธรรม) รัฐและทุน (ที่ก้าวหน้า) แบบกระจายอำนาจตามเป้าหมายของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยปี 2540 ซึ่งถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ชุมชนหมู่บ้านชนบททั้งหลายจะร่วมกันสร้างรูปธรรมของธรรมิกสังคม (Utopai) ในสังคมไทยและเอเชียให้สามารถเป็นทางเลือกหนึ่งของการพัฒนาในยุคหลังความทันสมัย (Paradigm of Modernization) ในอนาคต

ปนัดดา ใจเอื้อ (2543:บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องสภาพปัญหาและความต้องการบริการสวัสดิการสังคมสำหรับผู้รับงานมาทำที่บ้าน พบว่า ผู้รับงานมาทำที่บ้านส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีภูมิลำเนาจากภาคอีสาน มีอาชีพรับงานทำที่บ้านเป็นอาชีพหลัก มีรายได้จากการรับงานทำที่บ้านอยู่ในช่วง 4,201-6,000 บาท ต่อเดือน ทำงาน 11-15 ชั่วโมงต่อวัน มีวันหยุด 1 วันต่อสัปดาห์ มีปัญหาสุขภาพแหวะลุ่มในการทำงาน ได้แก่ โรคปวดเมื่อย ภูมิแพ้ และไม่มีสวัสดิการเมื่อเจ็บป่วย สวัสดิการสังคมที่ต้องการมากที่สุด คือ สวัสดิการด้านการศึกษา โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะด้านช่างตัดผ้า รองลงมาคือ สวัสดิการค่ารักษาพยาบาล ส่วนสวัสดิการด้านนันทนาการ คือ ต้องการลาพักผ่อน โดยความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการสวัสดิการสังคมของกลุ่มผู้รับงานมาทำที่บ้านเห็นว่าหน่วยงานรัฐควรเป็นผู้แจ้งแหล่งทุนและสนับสนุนทุนให้เปล่าแก่กลุ่มฯ ผู้ว่าจ้างควรรับผิดชอบค่าขนส่งวัสดุตัดเย็บและควรจัดตั้งกองทุนหรือสถาบันการเงินในชุมชนขึ้นเพื่อเป็นแหล่งสวัสดิการด้านต่างๆ ให้แก่สมาชิก นอกจากนี้ รัฐ นายจ้างและผู้รับงานมาทำที่บ้านควรร่วมกันรับผิดชอบจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคมในอัตราส่วน 1:1:1 และให้มีการคุ้มครองด้านค่ารักษาพยาบาลเป็นอันดับแรก การศึกษานี้ให้ข้อเสนอแนะว่ากระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคมควรมีนโยบายที่ชัดเจนในการคุ้มครองผู้รับงานมาทำที่บ้าน ในระดับปฏิบัติการควรเร่งดำเนินการ

ให้มีการจดทะเบียนนายจ้าง และแจ้งแหล่งงานและแหล่งทุนดอกเบี้ยต่ำ ตลอดจนประสานความร่วมมือกับองค์กรต่างๆ หารูปแบบการจัดสวัสดิการที่เหมาะสม นอกจากนี้ ควรส่งเสริมให้มีการรวมกลุ่มกันรูปแบบต่างๆ พร้อมทั้งกระตุ้นให้มีการจัดสวัสดิการประเภทต่างๆ

ปรีศณี นัคราโรจน์ (2542: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องสภาพปัญหาและความต้องการสวัสดิการสังคมสำหรับผู้ว่างงานที่มาขอรับบริการการจัดหางานจากสำนักงานในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นหญิงอายุระหว่าง 31-40 ปี มีสถานภาพสมรส จบการศึกษาต่ำกว่าระดับปริญญาตรี มีภูมิลำเนาเดิมมาจากภาคอีสาน ประกอบอาชีพสุดท้ายคือเป็นพนักงานบริษัทเอกชน มีปัญหาด้านการประกันรายได้มากที่สุด คือ ต้องกู้หนี้ยืมสินเพื่อยังชีพส่วนด้านการประกันการศึกษามีปัญหา รัฐจัดให้กู้ยืมจำนวนน้อยแต่มีข้อจำกัดมาก และด้านการประกันสุขภาพไม่สามารถให้ความคุ้มครองได้อย่างเต็มที่ในเรื่องการรักษาพยาบาล สำหรับความต้องการของผู้ว่างงาน พบว่า ต้องการการประกันรายได้มากที่สุด โดยให้นายจ้างแจ้งล่วงหน้าก่อนปลดคนงานไม่น้อยกว่า 90 วัน ส่วนด้านการศึกษาต้องการให้บุตรได้เรียนฟรี มีอาหารกลางวันและมีทุนการศึกษาให้ ด้านการประกันสุขภาพต้องการให้รัฐมอบบัตรประกันสุขภาพทั้งครอบครัวแก่ผู้ว่างงาน โดยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อปัญหาและความต้องการของผู้ว่างงาน พบว่า ไม่มีตัวแปรใดที่มีความสัมพันธ์กับปัญหาการว่างงาน

ชนินทร์ วะสินนท์ (2549: 300-304) ได้ศึกษาเรื่องการจัดสวัสดิการชุมชนของเครือข่ายอินแปง: กลไก กระบวนการจัดการตนเอง พบว่า สวัสดิการชุมชนของเครือข่ายอินแปงมีลักษณะที่บูรณาการองค์ประกอบทุกด้านของชีวิต ได้แก่ การศึกษา สุขภาพ เศรษฐกิจ เภหะชุมชน ความมั่นคงในชีวิต และการบริการสังคม และมีลักษณะเชื่อมโยงต่อเนื่อง จากการสร้างฐานการอยู่ การกิน ไปสู่การสร้างเศรษฐกิจชุมชน โดยการทำวิสาหกิจชุมชนการสร้าง ความมั่นคงในชีวิต โดยการรวมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อสวัสดิการและการสร้างแหล่งเรียนรู้มหาวิทยาลัยชีวิต นอกจากนี้ยังบูรณาการสวัสดิการทั้ง 3 ระดับ เข้าไว้ด้วยกันในลักษณะที่มีสัมพันธ์เชิงซ้อน คือ สวัสดิการชุมชนพื้นบ้าน สวัสดิการชุมชนทันสมัย และสวัสดิการสังคม โดยมีสวัสดิการชุมชนพื้นบ้านเป็นสวัสดิการหลัก ทั้งนี้เพื่อเป้าหมาย สร้างความเป็นอยู่ที่ดีของบุคคลในเครือข่าย โดยที่เครือข่ายอินแปงยังไม่สามารถสร้างความเป็นอยู่ที่ดีในเชิงเป้าหมายให้กับทุกคนในเครือข่ายได้

กาญจนา บุญรักษา (2552: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการจัดสวัสดิการชุมชนเพื่อความอยู่ดีมีสุขของประชาชนบ้านขาม อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ร้อยละ 99.2 มีระดับความอยู่ดีมีสุขอยู่ในระดับสูง และเมื่อพิจารณาระดับความอยู่ดีมีสุขในแต่ละด้านของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าร้อยละ 98.8 ของกลุ่มตัวอย่างมีระดับความอยู่ดีมีสุขด้านสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และกลุ่มตัวอย่างมีระดับความอยู่ดีมีสุขด้านรายได้อยู่ในระดับน้อยที่สุด คือ มีเพียงร้อยละ 50.8 การ

จัดสวัสดิการชุมชนบ้านขามสามารถช่วยเหลือสมาชิกและครอบครัว ประชาชนในชุมชน ตั้งแต่การเกิดจนตาย เป็นสวัสดิการที่ช่วยเหลือคนด้อยโอกาสในชุมชนทั้งเด็ก ผู้พิการ ผู้ติดเชื้อ ผู้สูงอายุ คนยากจน ช่วยแก้ไขปัญหาค่าความยากจนของประชาชนในชุมชน เป็นการฟื้นฟูระบบการช่วยเหลือเกื้อกูลและประเพณีวัฒนธรรมของชุมชน รวมทั้งเป็นการเปลี่ยนแปลงวิถีการดำรงชีวิตแบบเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมให้เกิดการออมของประชาชน การจัดทำบัญชีครัวเรือน ดังนั้นการจัดสวัสดิการชุมชนบ้านขาม จึงเป็นการสร้างหลักประกันและความมั่นคงในชีวิตช่วยลดความวิตกกังวลของสมาชิก มีความมั่นใจว่ามีเงินกองทุนสวัสดิการชุมชนที่ช่วยเหลือได้ เป็นทั้งผู้ให้และผู้รับอย่างมีศักดิ์ศรี จากการมีส่วนร่วมของกลุ่มตัวอย่างในการจ่ายสมทบ ซึ่งเป็นการระดมทุนและบริหารจัดการกองทุนสวัสดิการของตนเอง หน่วยงานรัฐและเอกชนเป็นผู้ให้การสนับสนุนความรู้ทางวิชาการและเงินทุนสมทบ ในขณะที่เดียวกันกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้รับผลประโยชน์ตามสิทธิขั้นพื้นฐานตั้งแต่การเกิด แก่ เจ็บ ตาย ที่พึงได้รับการจัดสวัสดิการชุมชนจึงเป็นความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกันและมีศักดิ์ศรี เกิดความรู้สึกมั่นคง มั่นใจ ภาคภูมิใจ จึงเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับ เมื่อมีหลักประกันและความมั่นคงในชีวิต ย่อมทำให้เกิดความรู้สึกสบายกาย สบายใจ และมีความสุขที่จะอยู่ในชุมชนที่เป็นสังคมเอื้ออาทรช่วยเหลือกัน อันนำมาสู่ความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในชุมชนบ้านขาม

มณฑาทิพย์ วุฒิ (2553: วิทยานิพนธ์) ได้ศึกษาเรื่องยุทธศาสตร์การจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาลตำบลอรุณนิคม อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา พบว่า ความต้องสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาลตำบลอรุณนิคม อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภาพรวมในแต่ละด้านสรุปได้ดังนี้

1. ด้านสุขภาพอนามัย พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการของมนุษย์ ตามทฤษฎีของมาสโลว์ ซึ่งมีด้วยกัน 5 ชั้น และชั้นที่ 1 ความต้องการเพื่อการอยู่รอดของมนุษย์ เช่น ความต้องการอากาศ น้ำ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค เนื่องจากผู้สูงอายุเป็นวัยที่มีความเสื่อมโทรมทางด้านร่างกาย ทำให้มีความต้องการด้านสุขภาพอนามัยมากกว่าในวัยอื่นๆ
2. ด้านการศึกษา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผู้สูงอายุส่วนใหญ่ยังคงต้องการได้รับความรู้ด้านสวัสดิการ และความรู้ด้านสุขภาพอนามัย เพื่อเป็นประโยชน์ในการนำมาใช้ในการปฏิบัติในชีวิตประจำวัน
3. ด้านนันทนาการ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นผู้ที่ไม่ได้ทำงาน มีเวลาว่างจึงมีความสนใจที่จะให้มีการจัดกิจกรรมต่างๆ ให้แก่ผู้สูงอายุเพื่อรวมกิจกรรมและได้รับความเพลิดเพลิน

4. ด้านที่อยู่อาศัย พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากยังมีผู้สูงอายุบางส่วนที่ยากจน และอาศัยอยู่ในบ้านที่มีความชำรุดทรุดโทรม จึงมีความต้องการที่จะได้รับความช่วยเหลือในการจัดหาที่อยู่อาศัยหรือซ่อมแซมที่อยู่อาศัยให้มีความมั่นคงมากขึ้น

5. ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผู้สูงอายุต้องการไม่ให้เกิดการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในที่สาธารณะให้แก่ผู้สูงอายุ และผู้สูงอายุที่อาศัยอยู่ตามลำพังต้องการให้มีอาสาสมัครดูแลผู้สูงอายุที่บ้าน เพื่อให้ผู้สูงอายุมีความปลอดภัยและมีความสะดวกสบายมากขึ้น

6. ด้านการแก้ไขปัญหาความยากจนและด้อยโอกาส พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ผู้สูงอายุที่ยากจนต้องการให้มีการจัดตั้งกองทุนช่วยเหลือผู้สูงอายุ และยังมีผู้สูงอายุบางส่วนที่ต้องการให้มีการประสานในการทำงานที่เหมาะสม เนื่องจากมีเวลาว่างและยังมีกำลังที่พอทำงานเล็กๆ น้อยๆ ได้ เพื่อเป็นรายได้เสริมสำหรับใช้จ่ายส่วนตัว

พัชรนันท์ นางาม (2552: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาการจัดบริการสวัสดิการสังคมแก่ประชาชนในเขตเทศบาล ตำบลหนองสองห้อง อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลสองห้อง อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ได้รับการปฏิบัติในการจัดบริการสวัสดิการสังคม โดยรวมและรายได้ทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก ได้แก่ บริการด้านการศึกษา บริการด้านสุขภาพอนามัย บริการด้านที่อยู่อาศัย บริการด้านการจ้างงาน บริการสังคม ด้านการคุ้มครองรายได้ และบริการสังคมด้านการบริการสังคมทั่วไป ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาและรายได้ต่างกัน ได้รับการปฏิบัติในการจัดบริการสังคม โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันมากนัก แต่ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน ได้รับการปฏิบัติในการจัดบริการสวัสดิการสังคม โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ดวงกมล วิมลกิจ (2547: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับคนยากจนและผู้ด้อยโอกาส: ศึกษากรณีประชาชนที่อาศัยในชุมชนเคหะร่มเกล้า พบว่า คนยากจนและผู้ด้อยโอกาสมีรายได้หลักมาจากอาชีพรับจ้างทั่วไป มีรายได้อยู่ในระดับพอดีกับรายจ่ายหรือต่ำกว่า ส่วนใหญ่มีหนี้สิน สัดส่วนผู้ทำงานต่อสมาชิกในครัวเรือนต่ำ สมาชิกในครัวเรือนมีอัตราการเป็นผู้ป่วยเรื้อรัง ผู้พิการและผู้ว่างว่างสูง สวัสดิการที่ได้รับมากที่สุด คือ ด้านสุขภาพ ส่วนใหญ่พึงพอใจกับสวัสดิการที่ได้รับ และสวัสดิการที่ต้องการมากที่สุดคือการประกอบอาชีพและที่อยู่อาศัย ปัญหาของการได้รับสวัสดิการที่ต้องการมากที่สุดคือการประกอบอาชีพและที่อยู่อาศัย ปัญหาของการได้รับสวัสดิการที่สำคัญ คือ เงื่อนไขการจัดบริการไม่เอื้อต่อการได้รับบริการ การไม่มีทะเบียนบ้าน และไม่ทราบข้อมูลข่าวสารการให้บริการ

จรัล เหลืองศรีสกุล (2548: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องยุทธศาสตร์การจัดสวัสดิการสังคมของเทศบาลตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร พบว่า

1. ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตรมีปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมของเทศบาล อยู่ในระดับน้อยเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากในด้านการบริการสังคมทั่วไป และอยู่ในระดับน้อยในด้านการมีสุขภาพอนามัยที่ดี

2. ยุทธศาสตร์การจัดสวัสดิการของเทศบาลตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร มีดังนี้

2.1 การจัดสวัสดิการสังคมตามความต้องการแก่กลุ่มเป้าหมาย

2.2 เสริมสร้างเครือข่ายการจัดสวัสดิการสังคม

2.3 เสริมสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มศักยภาพการดำรงชีวิตประชากรกลุ่มเป้าหมาย

ยุวณี เกษมสินธุ์ (2548: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ พบว่า

1. ผู้ให้บริการ มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนรายด้านมีเพียงด้านนันทนาการ ด้านเดียวอยู่ในระดับมาก ขณะที่ด้านอื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง

2. ผู้ให้บริการ มีความคิดเห็นต่อระดับปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ส่วนรายด้านมีเพียงด้านบริการทางสังคมด้านเดียวอยู่ในระดับปานกลาง ขณะที่ด้านอื่นๆ อยู่ในระดับน้อย

3. ผู้รับบริการ มีความคิดเห็นต่อระดับสภาพการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน คือ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านบุคลากร ด้านบริการทางสังคม ด้านการประสานงาน ส่วนอีก 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านความมั่นคงทางสังคม ด้านนันทนาการ ด้านการทำงาน และการมีรายได้ ด้านการศึกษา และด้านที่อยู่อาศัย

4. ผู้รับบริการ มีความคิดเห็นต่อระดับปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และรายด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

5. ผู้ให้บริการและผู้รับบริการด้านสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความคิดเห็นต่อสภาพการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านสุขภาพอนามัย ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านบริการทางสังคม ด้านนันทนาการ ด้านบุคลากร และ

ด้านการประสานงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการศึกษา ด้านที่อยู่อาศัย และด้านความมั่นคงทางสังคม ไม่แตกต่างกัน

6. ผู้ให้บริการและผู้รับบริการด้านสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความคิดเห็นต่อปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน

7. ผู้ให้บริการ มีความเห็นต่อสภาพและปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ต้องนำไปจัดทำแนวทางการพัฒนา ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการทำงานและการมีรายได้ ด้านความมั่นคงทางสังคม ด้านบริการทางสังคม

8. ผู้รับบริการ มีความเห็นต่อสภาพและปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ต้องนำไปจัดทำแนวทางการพัฒนา ได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการทำงานและการมีรายได้ และด้านนันทนาการ

ณรงค์ แกมจินดา (2553: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมสวัสดิการชุมชน กรณีศึกษา กองทุนสังฆะวันละบาท บ้านหนองสองห้อง หมู่ที่ 7 ตำบลเขาสวนกวาง อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น พบว่า บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมสวัสดิการชุมชนกองทุนสังฆะจะกองทุนวันละ 1 บาท ได้แก่ การส่งเสริมการจัดตั้งกองทุน โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมการให้ความรู้เกี่ยวกับการออมและประโยชน์ของการออมโดยการประชุมชี้แจง การจัดสวัสดิการการให้ความรู้เกี่ยวกับการออมและประโยชน์ของการออมโดยการประชุมชี้แจง การจัดสวัสดิการสังคมให้ครอบคลุม การเกิด แก่ เจ็บป่วย และเสียชีวิต และได้ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการดำเนินงาน

สำเร็จ เสกขุณฑ (2553: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องสวัสดิการชุมชนเครื่องมือสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่น: กรณีศึกษา ตำบลหนองแวง โสภพระ จังหวัดขอนแก่น พบว่า

1. บริบทและพัฒนาการของการจัดสวัสดิการชุมชนโดยชุมชน ตำบลหนองแวง โสภพระเป็นชุมชนท้องถิ่นในชนบทอีสาน มีวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย มีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันโดยส่วนใหญ่ของชาวบ้านคือ ทำนา สภาพสังคมการอยู่ร่วมกันด้วยการพึ่งพาอาศัยกันแบบเครือญาติ วิถีที่ดำรงอยู่จึงสะท้อนให้เห็นภาพของความมีน้ำใจ ช่วงเหตุการณ์คนในชุมชนเจ็บป่วยหรือเวลาเสียชีวิต ซึ่งเป็นความทุกข์ให้ผ่อนคลาย และมีกำลังใจการต่อสู้ความทุกข์ที่ประสบอยู่ จึงได้เกิดการรวมกลุ่มของชาวบ้านตั้งเป็น “กองทุนสังฆะสวัสดิการชุมชน” ตำบลหนองแวง โสภพระ เพื่อส่งเสริมสวัสดิการชาวบ้านตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นการสร้างการมีส่วนร่วมความเชื่อมั่น ศรัทธา เกิดการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

2. รูปแบบและกระบวนการของการจัดสวัสดิการชุมชนโดยชุมชน ในการดำเนินกิจกรรมของกองทุนสัจจะสวัสดิการชุมชน ตำบลหนองแวงโสภพระ มีการบริหารโดยชาวบ้านในรูปแบบของกรรมการ ซึ่งจะถูกแต่งตั้งเป็นตัวแทนของแต่ละหมู่บ้าน 14 หมู่บ้าน ในตำบลหนองแวงโสภพระคณะกรรมการแต่ละหมู่บ้านมีหน้าที่ในการจัดเก็บเงินจากชาวบ้านซึ่งเป็นสมาชิกของกองทุนสวัสดิการชุมชนในทุกๆ วันสุดท้ายของเดือนที่สมาชิกต้องส่งเงินเข้ากองทุนเดือนละ 30 บาท เป็นประจำทุกเดือนจากนั้นคณะกรรมการของแต่ละหมู่บ้านจะนำรวบรวมเงินส่งเหรียญกษาปณ์ เพื่อนำไป หรือหากมีการกรณีเจ็บป่วยเสียชีวิต คณะกรรมการของหมู่บ้านจะรายงานต่อเหรียญกษาปณ์กองทุนฯ เพื่อจากสวัสดิการต่อไป

3. แนวทางการพัฒนาระบบสวัสดิการชุมชนที่นำไปสู่ความยั่งยืนของชุมชนท้องถิ่น แนวทางการดำเนินงานของการจัดสวัสดิการโดยชุมชน ตำบลหนองแวงโสภพระ หากใช้การวิเคราะห์ในเรื่องการจัดสวัสดิการโดยชุมชนแล้ว จะเห็นได้ว่า ชุมชน ตำบลหนองแวงโสภพระ มิได้มองเรื่องสวัสดิการเพียงแค่การเกิด แก่ เจ็บ ตาย เท่านั้น หากแต่ชุมชน ตำบลหนองแวงโสภพระ ได้มองเรื่องสวัสดิการให้เชื่อมโยงกับกลุ่มอื่นๆ ในชุมชน เช่น กลุ่มฌาปนกิจสงเคราะห์หมู่บ้าน กลุ่มผู้ใช้น้ำกองทุนหมู่บ้าน สหกรณ์การเกษตร เป็นต้น ล้วนแล้วแต่มีรูปแบบใกล้เคียงหรือเกี่ยวข้องกับคนในชุมชน ตำบลหนองแวงโสภพระในแง่ของการจัดสวัสดิการเพื่อพัฒนาให้เกิดความยั่งยืนในชุมชน

��ษฐมิ สิชมภู (2553: บทความ) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนที่เอื้อต่อผู้ยากลำบากในพื้นที่อำเภอป่าปด จังหวัดอุดรดิติต์ พบว่า เครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนที่เอื้อต่อผู้ยากลำบากในพื้นที่อำเภอป่าปดมีความจำเป็นต้องสร้างกลไกความสัมพันธ์ระหว่างเครือข่าย องค์กรและสมาชิกให้สามารถประสานงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ทุนทางสังคมที่มีอยู่ การดำรงอยู่ของเครือข่ายขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการที่สำคัญ ได้แก่ วิธีคิดของผู้นำกลุ่ม/องค์กรและระบบของเครือข่าย คุณค่าที่เกิดขึ้นต้องอาศัยการปฏิสัมพันธ์ของระบบเครือข่ายภายใต้การบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม การบริหารจัดการของกลุ่ม/องค์กร รูปแบบของเครือข่าย การจัดระบบการสื่อสาร ประเภทของกิจกรรมที่เชื่อมโยง และศักยภาพของกลุ่ม/องค์กรที่เข้าร่วมกันเป็นเครือข่าย

รัตนา จันทรืเทาว์ (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทสตรีกับการจัดสวัสดิการชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนชนบท อำเภอภูมทาวปี จังหวัดอุดรธานี พบว่า ในสังคมชนบทสตรีมีบทบาทในการมีส่วนร่วมพัฒนาชุมชนและการจัดสวัสดิการด้านต่างๆ ในระดับที่แตกต่างกัน สมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าสตรีมีบทบาทในการจัดสวัสดิการด้าน สุขภาพอนามัย ในระดับสูงที่สุด รองลงมาเป็นบทบาทด้าน ศาสนาและวัฒนธรรม ด้านการเผยแพร่และ

ประชาสัมพันธน์ เป็นสื่อบุคคล ตามลำดับ และสมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่มีความเห็นว่าสตรีมีบทบาทในการจัดสวัสดิการชุมชน ในด้านการเมืองการปกครอง และด้านเศรษฐกิจ การประกอบอาชีพน้อยที่สุด อย่างไรก็ตามผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าสมาชิกในชุมชนส่วนใหญ่ต้องการเห็นสตรีมีบทบาทเพิ่มมากขึ้นในการเข้ามามีส่วนในการจัดสวัสดิการ ทั้งด้านการเมืองการปกครอง และด้านเศรษฐกิจ นอกจากนี้ผลการวิจัยยังแสดงให้เห็นบทบาทของสตรีในการมีส่วนร่วมกับการจัดสวัสดิการชุมชน โดยมีการรวมกลุ่มเพื่อประกอบอาชีพเสริม อาชีพเสริมที่สตรีนิยมทำมากที่สุด คือ กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้า กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์อาหาร กลุ่มทำดอกไม้ กลุ่มทอผ้า กลุ่มเพาะเห็ด และกลุ่มอื่นๆ ตามลำดับ

พระมหาประเวศ สมสมัย (2552: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารการสวัสดิการศึกษาก่อนเด็กกำพร้าและยากจนในสถานสงเคราะห์เด็กกำพร้าและยากจน พบว่า

1. จัดการศึกษาสงเคราะห์อยู่ประจำโรงเรียน รัฐบาลจัดสรรงบประมาณเป็นค่าอาหาร เสื้อผ้า วัสดุการศึกษา ส่วนค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันสถานสงเคราะห์บริการให้
2. จัดการศึกษาสงเคราะห์ในลักษณะ ไป-กลับ เหมือนโรงเรียนปกติทั่วไป เด็กยากจนที่ไม่ได้อยู่สถานสงเคราะห์ที่เข้าไปเรียนใน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ แต่จัดบริหารอาหารกลางวัน หนังสือ วัสดุการศึกษา และบริการเสริมต่างๆ
3. จัดกิจกรรมการฝึกอาชีพให้เด็กในสถานสงเคราะห์
4. ส่วนบริหารต่างๆ เช่น 1) บริการทั่วไป ได้แก่ มีที่อยู่อาศัย มีอาหารเลี้ยงเด็กวันละ 3 มื้อทุกวัน มีเสื้อผ้าเครื่องนุ่งห่มที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตที่สถานสงเคราะห์จัดให้และเสื้อผ้าที่ได้รับบริจาคและมีการดูแลพื้นฐานในด้านสุขภาพทั่วไป 2) บริการการรักษาพยาบาล ได้แก่ บริการตรวจสุขภาพประจำปี บริการฉีดวัคซีน สร้างภูมิคุ้มกันให้กับเด็ก บริการสุขภาพฟัน บริการให้การรักษาพยาบาลเด็กที่เจ็บป่วยภายในสถานสงเคราะห์โดยมีห้องรักษาพยาบาลและเจ้าหน้าที่ประจำ และการจัดส่งเด็กเข้ารับการรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาลภายนอกสถานสงเคราะห์ 3) ด้านสังคมสงเคราะห์ ได้แก่ การให้บริการให้คำปรึกษาด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และอื่นๆ

ประภาพรณ จินต์จันทรวงศ์ (2552: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาปัญหาและความต้องการในการจัดสวัสดิการให้แก่นักเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

1. ด้านสวัสดิการสังคมสงเคราะห์ พบว่า นักเรียนหญิงต้องการบริการส่งเสริมความรู้ด้านจริยธรรมมากกว่านักเรียนชาย นักเรียนแผนการเรียนไม่เน้นวิทยาศาสตร์เห็นว่า บริการปฐมนิเทศเป็นปัญหามากกว่านักเรียนแผนเน้นวิทยาศาสตร์ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงเห็นว่า สักส่วนของห้องให้คำปรึกษา ความเป็นกันเองของอาจารย์ที่ปรึกษาเป็นปัญหามากกว่า

นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางหรือสูง นักเรียนที่มีบิดามารดารายได้ต่ำมีปัญหาและความต้องการด้านการกระตุ้นผู้ปกครองและชุมชนให้ป้องกันปัญหานักเรียนมากกว่านักเรียนที่มีบิดามารดารายได้สูงหรือปานกลาง นักเรียนที่มีบ้านใกล้โรงเรียนมีความต้องการความรู้และกิจกรรมเพื่อการปรับตัวมากกว่านักเรียนบ้านปานกลาง หรือไกล แต่นักเรียนที่มีบ้านไกลจากโรงเรียนปานกลางต้องการรู้ด้านจริยธรรมมากกว่า นักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่อบอุ่น มีปัญหาด้านความสะดวกในการมาขอรับคำปรึกษามีมากกว่านักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวอบอุ่น

2. ด้านสวัสดิการจัดหางาน พบว่า รายได้ของบิดามารดาและความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์ต่อสวัสดิการจัดหางาน แต่นักเรียนชายมีความต้องการบริการจัดงานในภาคฤดูร้อนที่ตรงกันความสามารถของตน และมีปัญหาด้านความเหมาะสมของค่าแรงมากกว่านักเรียนหญิง นักเรียนแผนการเรียนไม่เน้นวิทยาศาสตร์ มีความต้องการความเหมาะสมของระยะทางระหว่างที่ทำงานกับบ้านพัก มากกว่านักเรียนแผนการเรียนเน้นวิทยาศาสตร์ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำมีปัญหาด้านค่าแรงที่เหมาะสมมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงหรือปานกลาง แต่นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง มีปัญหาด้านการจัดตั้งศูนย์จัดงานในชุมชนมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ปานกลางหรือต่ำ นักเรียนที่บ้านอยู่ไกลโรงเรียนมีความต้องการงานในภาคฤดูร้อน และ วัสดุอุปกรณ์เพื่อพัฒนาฝีมือแรงงานมากกว่านักเรียนที่บ้านห่างปานกลางหรือใกล้ ขณะที่นักเรียนบ้านใกล้มีปัญหาด้านบริการวัสดุอุปกรณ์เพื่อพัฒนาแรงงานในชุมชนมากกว่านักเรียนบ้านไกลปานกลางหรือไกล โรงเรียน

3. ด้านสวัสดิการห้องสมุด พบว่า นักเรียนหญิงมีความต้องการ โต๊ะ เก้าอี้และวัสดุต่างๆ บรรณารักษ์ และนิทรรศการที่มีสารประโยชน์มากกว่านักเรียนชาย แต่นักเรียนชายมีปัญหาและความต้องการด้านมารยาทในการใช้ห้องสมุดมากกว่านักเรียนหญิง นักเรียนแผนการเรียนเน้นวิทยาศาสตร์ต้องการให้ปรับปรุงมารยาทในการใช้ห้องสมุด และมีปัญหาเกี่ยวกับเวลาในการยืมคืนหนังสือมากกว่านักเรียนแผนไม่เน้นวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ต้องการเสนอรายชื่อหนังสือและมีปัญหาเกี่ยวกับมารยาทในการใช้ห้องสมุดมากกว่า ขณะที่นักเรียนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำต้องการให้ปรับปรุงมารยาทใช้ห้องสมุดมากกว่า นักเรียนที่บิดามารดารายได้ปานกลางมีความต้องการคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุดมากกว่านักเรียนที่บิดามารดารายได้ปานกลางมีความต้องการคำแนะนำจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุดมากกว่านักเรียนที่มีบิดามารดารายได้สูงหรือต่ำ นักเรียนที่มีบ้านอยู่ไกลมีปัญหาเกี่ยวกับปริมาณ โต๊ะ เก้าอี้ ความทันสมัยของหนังสือ ความเป็นหมวดหมู่ โอกาสในการเสนอรายชื่อหนังสือและนิทรรศการที่มีสาระมากกว่านักเรียนที่บ้านอยู่ใกล้ ขณะที่นักเรียนบ้านใกล้ต้องการให้ปรับปรุงอรรถาธิบายของบรรณารักษ์

และมารยาทผู้ใช้ห้องสมุดมากกว่านักเรียนบ้านไกล นักเรียนจากครอบครัวอบอุ่นมีปัญหาด้าน อรรถาศัยของบรรณารักษ์มากกว่านักเรียนจากครอบครัวไม่อบอุ่น

4. ด้านสวัสดิการสุขอนามัย พบว่า นักเรียนที่มีบิดามารดารายได้ต่างกันไม่มีความสัมพันธ์ต่อสวัสดิการด้านนี้ นักเรียนหญิงมีความต้องการเตียง ยา ความเป็นสัดส่วนของห้องพยาบาล ความปลอดภัยของห้องและอุปกรณ์ ความรู้สำหรับผู้ปกครองและชุมชนด้านสุขอนามัยในการดำเนินชีวิต และความรู้เกี่ยวกับโรคระบาดสำคัญได้ถูกต้องและทันต่อสถานการณ์มากกว่านักเรียนชาย นักเรียนที่มีแผนการเรียนไม่เน้นวิทยาศาสตร์มีความต้องการความเสมอภาค ความทั่วถึงของบริการมากกว่านักเรียนแผนเน้นวิทยาศาสตร์ ขณะที่นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำต้องการขนาดห้องพยาบาลที่พอเหมาะ มีอากาศถ่ายเทได้สะดวกมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางหรือต่ำ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางต้องการเตียง ยา มากกว่า และมีปัญหาความเสมอภาค ความทั่วถึงมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีปัญหาด้านขาดห้องพยาบาลและการถ่ายเทอากาศมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระดับอื่น ขณะที่นักเรียนบ้านไกลมีความต้องการเตียงและยา และมีปัญหาดานจำนวนเจ้าหน้าที่ให้บริการมากกว่านักเรียนที่บ้านห่างปานกลางหรือใกล้โรงเรียน สำหรับนักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวอบอุ่นต้องการความรู้เกี่ยวกับการปฐมพยาบาลและสุขอนามัยมากกว่านักเรียนจากครอบครัวไม่อบอุ่น แต่นักเรียนจากครอบครัวไม่อบอุ่นมีปัญหาด้านความปลอดภัยของห้องและอุปกรณ์มากกว่านักเรียนจากครอบครัวอบอุ่น

5. ด้านสวัสดิการแนะแนว พบว่า ระยะห่างระหว่างบ้านกับโรงเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับสวัสดิการนี้ นักเรียนหญิงต้องการคำปรึกษาด้านการเรียนมากกว่านักเรียนชาย นักเรียนแผนการเรียนไม่เน้นวิทยาศาสตร์ต้องการห้องแนะแนว ที่เป็นสัดส่วนมากกว่านักเรียนแผนการเรียนเน้นวิทยาศาสตร์ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางต้องการบริการข้อมูลเฉพาะรายบุคคลมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางต้องการบริการข้อมูลเฉพาะรายบุคคลมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงหรือต่ำ นักเรียนที่บิดามารดารายได้สูงต้องการห้องแนะแนวที่เป็นสัดส่วน มากกว่านักเรียนที่บิดามารดารายได้ปานกลางหรือต่ำ สำหรับนักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่อบอุ่นมีปัญหาด้านความน่าสนใจของกิจกรรมแนะแนว มากกว่านักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวอบอุ่น

6. ด้านสวัสดิการทักษะศึกษา พบว่า ความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่มีความสัมพันธ์กับการจัดสวัสดิการนี้ นักเรียนหญิงมีความต้องการคำปรึกษาที่เหมาะสม ความสอดคล้องกับการเรียนการสอนในชั้นเรียนมากกว่านักเรียนชาย นักเรียนแผนการเรียนไม่เน้นวิทยาศาสตร์มีปัญหาด้านการมีส่วนร่วมกำหนดสถานที่ ที่ไปมากกว่านักเรียนแผนการเรียนเน้นวิทยาศาสตร์นักเรียนที่มี

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนทางการเรียนต่ำ ต้องการค่าบริการที่เหมาะสมมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงหรือปานกลาง ขณะที่นักเรียนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางหรือต่ำ นักเรียนที่บิดามารดารายได้ปานกลางหรือสูง และนักเรียนที่บ้านไกลโรงเรียนมีปัญหาด้านสวัสดิการที่โรงเรียนจัดให้ระหว่างทัศนศึกษามากกว่านักเรียนที่บ้านไกลปานกลาง หรือใกล้โรงเรียน

7. ด้านสวัสดิการน้ำดื่ม พบว่า เพศและระยะทางระหว่างบ้านกับโรงเรียนไม่มีความสัมพันธ์กับสวัสดิการนี้ แต่นักเรียนแผนการเรียนไม่เน้นวิทยาศาสตร์มีปัญหาด้านความสะดวกของน้ำ ปริมาณน้ำ และอุปกรณ์ที่ให้บริการมากกว่านักเรียนแผนไม่เน้นวิทยาศาสตร์และนักเรียนแผนการเรียนไม่เน้นวิทยาศาสตร์ต้องการปริมาณน้ำมากกว่าแผนเน้นวิทยาศาสตร์นักเรียนที่บิดามารดารายได้ต่ำ มีปัญหาด้านสถานที่ให้บริการมากกว่านักเรียนที่บิดามารดารายได้สูงหรือปานกลาง นักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่อบอุ่นมีปัญหาด้านความสะดวกของน้ำมากกว่านักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวอบอุ่น

8. ด้านสวัสดิการอาหารกลางวัน พบว่า รายได้บิดามารดาไม่มีความสัมพันธ์กับสวัสดิการนี้ นักเรียนหญิงต้องการสถานที่เป็นสัดส่วน คุณภาพและราคาการสนับสนุนนักเรียนเกษตรกรรมให้นำผลผลิตมาจำหน่ายมาจำหน่ายแก่ร้านค้ามากกว่านักเรียนชาย และมีปัญหาด้านคุณภาพราคา เวลาที่ให้พักรับประทานอาหารมากกว่านักเรียนชาย นักเรียนแผนการเรียนไม่เน้นวิทยาศาสตร์ต้องการอุปกรณ์การรับประทานอาหารที่สะอาด โครงการอาหารกลางวันสำหรับนักเรียนที่ขาดแคลน และการสนับสนุนให้นักเรียนเกษตรกรรมนำผลผลิตออกมาจำหน่ายแก่ร้านค้ามากกว่านักเรียนแผนการเรียนเน้นวิทยาศาสตร์ และมีปัญหาด้านความสะดวกและมารยาทของผู้ตักอาหารมากกว่านักเรียนแผนการเรียนวิทยาศาสตร์ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงมีปัญหาด้านความเป็นสัดส่วน และ ขนาดของสถานที่รับประทานอาหาร มากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลาง หรือต่ำ นักเรียนที่บ้านใกล้โรงเรียนต้องการคณะกรรมการควบคุมราคาและคุณภาพ และมีปัญหาด้านกล่องรับความคิดเห็นมากกว่านักเรียนที่บ้านไกลปานกลางหรือมาก ขณะที่นักเรียนบ้านไกลมีปัญหาด้านการนำผลผลิตทางการเกษตรกรรมมาจำหน่ายแก่ร้านค้า มากกว่านักเรียนบ้านห่างปานกลางหรือใกล้โรงเรียน นักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวอบอุ่นมีปัญหาด้านความเหมาะสมของเวลาพักรับประทานอาหาร มากกว่านักเรียนจากครอบครัวไม่อบอุ่น

9. ด้านสวัสดิการทุนการศึกษา พบว่า เพศ แผนการเรียน ระยะทางระหว่างบ้านกับโรงเรียน ไม่มีความสัมพันธ์กับสวัสดิการด้านนี้ นักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงต้องการบริการควบคุมและติดตามผลการใช้ทุนและการประชาสัมพันธ์มากกว่า และมีปัญหาการ

ประชาสัมพันธ์เรื่องทุนมากกว่านักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปานกลางหรือต่ำ นักเรียนที่บิดามารดา รายได้ปานกลางต้องการให้หาแหล่งทุนเพิ่ม มากกว่านักเรียนที่บิดามารดา รายได้สูงหรือต่ำ นักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่อบอุ่นมีปัญหาด้านจำนวนทุนมากกว่านักเรียนที่มีความสัมพันธ์ในครอบครัวไม่อบอุ่น

วรเศรษฐ์ นิธินันต์ (2541: บทคัดย่อ) การศึกษาความต้องการและปัญหาของนักศึกษาต่อการให้บริการด้านสวัสดิการ ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต พบว่า

1. ความต้องการของนักศึกษาต่อการให้บริการด้านสวัสดิการในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. ความต้องการของนักศึกษาต่อการให้บริการด้านสวัสดิการในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต จำแนกตามคณะ ภูมิภาค และ การพักอาศัย มีความแตกต่างกัน ส่วนตัวแปรอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน
3. ปัญหาของนักศึกษาต่อการให้บริการด้านสวัสดิการในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต ด้านอาหารและหอพัก ด้านสุขภาพอนามัยและความปลอดภัย ด้านกิจกรรมนักศึกษาและองค์การนักศึกษา ด้านให้ความช่วยเหลือทางการเงิน ด้านระเบียบนักศึกษาอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่นอยู่ในระดับปานกลาง
4. ปัญหาของนักศึกษาต่อการให้บริการด้านสวัสดิการทุกด้านใน

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต จำแนกตามเพศ คณะที่ศึกษา การเดินทางมาศึกษาภูมิภาค การพักอาศัย อาชีพบิดามารดา และรายได้รวมของบิดามารดาหรือผู้ปกครองไม่แตกต่างกัน

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2549:13-14 งานวิจัย) ได้ศึกษาเรื่องแนวทางการฟื้นฟูชีวิตผู้ประสบภัยจากคลื่นยักษ์สึนามิ สำนักมาตรฐานการพัฒนสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ พบว่า ความเสียหายที่เกิดจากคลื่นยักษ์สึนามิ นอกจากจะส่งผลกระทบต่อความสูญเสียในด้านต่างๆ แล้ว ยังส่งผลกระทบต่อด้านสังคมอย่างรุนแรง โดยเฉพาะด้านจิตใจ ความเจ็บปวด ทุกข์ทรมาน จากการสูญเสียบุคคลอันเป็นที่รักอย่างกะทันหัน ปัญหาความหวาดกลัวคลื่นยักษ์ที่ยังอยู่ในใจของประชาชนผู้ประสบภัยยังเป็นผลกระทบที่ยังคงอยู่และต่อเนื่องถึงปัญหาอื่น อาทิ การประกอบอาชีพประมง การท่องเที่ยว เป็นต้น นอกจากนี้ครอบครัวต้องสูญเสียพ่อแม่ หัวหน้าครอบครัว มีเด็กกำพร้า ผู้สูงอายุ ชาติที่อยู่อาศัย ผู้สูงอายุที่ต้องอยู่ตามลำพังมากขึ้น ทำให้สภาพจิตใจ ตลอดจนความรู้สึกของผู้รอดชีวิตอยู่สภาพหดหู่ เศร้าและเหงาหงอย เกิดสภาพความแตกแยกและแตกต่างมากขึ้นในสังคมของชุมชนหลายแห่ง

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2548: บทคัดย่อ) ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรชุมชน พบว่า

1. ปัจจัยที่เป็นเป้าหมายร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรชุมชน มี 3 ระดับ 1) ระดับปัจเจก มีปัจจัยร่วมคือ การดับทุกข์ เพื่อแก้ปัญหาเฉพาะหน้าให้เกิดความมั่นคงของตนเอง และครอบครัว 2) ระดับชุมชน มีปัจจัยร่วมคือ การสร้างสุขภาวะ ความเอื้ออาทร เศรษฐกิจแบบพอเพียง ลดการบริโภคนิยม เพื่อให้เกิดการพึ่งตนเองและการพัฒนาแบบยั่งยืนของชุมชน ภายใต้การเรียนรู้ การเอื้ออาทรและการแลกเปลี่ยนเผยแพร่ความรู้ร่วมกัน 3) ระดับสังคม มีปัจจัยร่วมคือ การสร้างชุมชนให้เข้มแข็ง ยั่งยืน คนในชุมชนมีความสุข เกิดความมั่นคงทางจิตใจ อันส่งผลให้เกิดสันติสุขในสังคมทุกคนมีคุณค่าและมีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคม โดยผ่านองค์กรชุมชน

2. ปัจจัยที่เกิดจากฐานคิดการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรชุมชน 1) การสร้างจิตสำนึก 2) การพัฒนาแบบยั่งยืน 3) ความศรัทธา ความเชื่อ ต่อผู้นำและปราชญ์ชาวบ้าน 4) การจัดสวัสดิการสังคม ตามหลักของศาสนา ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น 5) การใช้คุณธรรมนำกฎหมาย 6) สวัสดิการสังคมตั้งอยู่บนฐานของการเคารพให้เกียรติซึ่งกันและกัน

3. ปัจจัยภายในที่มีผลต่อการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรชุมชน ได้แก่ ปัจจัยองค์กร และการบริหารจัดการ ภาวะการณำ ปัจจัยการรวมกลุ่มของสมาชิก ปัจจัยกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้และการปรับตัว ปัจจัยการขยายผลและขับเคลื่อนสู่เป้าหมาย

4. ปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรชุมชน ได้แก่ การได้รับการยอมรับจากบุคคลภายนอกองค์กร ความสอดคล้องกับนโยบายและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ นโยบายของรัฐบาล การได้รับการหนุนเสริมและสนับสนุนจากภาคส่วนต่างๆ

5. ปัจจัยกระตุ้นการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรชุมชน ได้แก่ ปัญหาความขัดแย้งภายในและภายนอกชุมชน ภาวะวิกฤติทำให้เกิดปัญหาร่วมในชุมชน

6. ปัจจัยความสำเร็จร่วมของการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรชุมชน ได้แก่ การสร้างจิตสำนึกการเป็นองค์กรชุมชน การพัฒนาแบบยั่งยืนเพื่อการพึ่งตนเอง ความศรัทธา ความเชื่อ ในผู้นำ ปราชญ์ชาวบ้าน ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่น

กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2548: น โยบาย) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จการจัดสวัสดิการสังคมขององค์กรชุมชน พบว่า การจัดสวัสดิการสังคมด้านที่อยู่อาศัย ได้พูดถึงว่า สวัสดิการด้านที่อยู่อาศัย หมายถึง การที่ประชาชนมีที่อยู่อาศัยตามควรแก่อัตภาพ ช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีในตนเองเดียวกัน ประชาชนทุกคนควรจะได้มีที่อยู่อาศัยตามแต่กำลังความสามารถของบุคคลที่จะได้มา อย่างน้อยที่สุดที่อยู่อาศัยต้องให้ความปลอดภัย ความมั่นคง อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ไม่มีสภาพเสื่อมโทรมแออัดแวดล้อมพิษหรือเสี่ยงต่อภัยพิบัติ

เสี่ยงต่อความเสื่อมเสียทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม โดยประเทศไทยจะเป็นประเทศที่ปลอดภัยที่สุดในปี พ.ศ.2553

ปรีชาติ คำชู (2551: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องผลการใช้โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มนันทนาการต่อภาวะซึมเศร้าของผู้สูงอายุ ในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ จังหวัดภูเก็ต พบว่า การใช้โปรแกรมกิจกรรมกลุ่มนันทนาการสามารถลดภาวะซึมเศร้าของผู้สูงอายุที่เข้าร่วมในการศึกษาครั้งนี้ได้ ดังนั้นจึงควรสนับสนุนให้มีการนำกิจกรรมกลุ่มนันทนาการที่ศึกษาครั้งนี้ไปใช้ในการดูแลผู้สูงอายุที่มีภาวะซึมเศร้า

อรุณ เสนาะคำ (2548: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนที่เป็นจริงและที่ควรเป็นตามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง พบว่า การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ของนักเรียนที่เป็นจริงและที่ควรเป็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนที่เป็นจริงและที่ควรเป็นในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรม

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาการวิจัยครั้งนี้ เป็นเรื่อง “บทบาททางด้านสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตา : กรณีศึกษาอำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี” โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ วิจัยเชิงพรรณนา (Qualitative Research) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาททางการจัดสวัสดิการชุมชน ประวัติความเป็นมา ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของมูลนิธิพรเมตตา ตลอดจนและแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขสวัสดิการชุมชน โดยมี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสัมภาษณ์ผู้จัดตั้งมูลนิธิพรเมตตา หรือผู้ที่มีส่วนในการจัดตั้งมูลนิธิพรเมตตา ผู้ใหญ่บ้าน หรือ กำนัน เจ้าหน้าที่อำเภอ รวมถึงเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี และผู้ที่ได้รับการส่งเสริมทางการจัดสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตา โดยมี ขั้นตอนการดำเนินการวิจัยดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย
3. สร้างเครื่องมือวิจัย
4. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการวิจัยดังนี้

1.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นการรวบรวมข้อมูลและการค้นคว้าจากเอกสาร ได้แก่

1.1.1 เอกสาร ตำรา บทความ วารสาร หรือเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับสวัสดิการชุมชนในประเทศไทย การจัดสวัสดิการชุมชน สวัสดิการสังคมเพื่อคนด้อยโอกาส นโยบายที่ดี อยู่ดี มีสุข มีสิทธิ ประดิษฐ์มูลนิธิพรเมตตา ประวัติอำเภอนาตาล

1.1.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาจากวิทยานิพนธ์ เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการชุมชน สวัสดิการสังคม เพื่อเป็นความรู้พื้นฐานที่จะช่วยในการกำหนดกรอบความคิดในการศึกษาและใช้ประกอบการเขียนวิทยานิพนธ์

1.2 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-deph Interview) ผู้รู้ ผู้นำชุมชน ผู้ก่อตั้งมูลนิธิพรเมตตา ผู้มีส่วนร่วมในการก่อตั้ง นายก อบต. เจ้าหน้าที่อำเภอ ผู้ที่ได้รับการส่งเสริมทางด้านอาชีพ ทางด้านการศึกษา ด้านสันตนาการ ด้านสุขภาพอนามัย ผู้ด้อยโอกาส เด็ก สตรี และผู้สูงอายุ

การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นการสัมภาษณ์โดยผู้เก็บข้อมูล หรือผู้สัมภาษณ์ จะต้องพูดคุย ชักถาม หรือสนทนากับผู้ตอบ หรือผู้ให้ข้อมูลตามข้อคำถามที่กำหนดไว้ใน การสัมภาษณ์ ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก โดยใช้แบบสัมภาษณ์เจาะลึก ทั้งแบบมีโครงสร้าง (Structurd Interview) และไม่มีโครงสร้าง (Un Structurd Interview)

1.3 การสังเกต (Observation) เป็นวิธีการเก็บข้อมูลโดยผู้รวบรวมข้อมูล จะเข้าไปทำ การสังเกตพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อแสวงหาความรู้ หรือข้อมูลที่จะใช้ในการวิจัยโดยตรง ซึ่งเป็นวิธีการที่ผู้สังเกตได้สัมผัสกับสิ่งที่ต้องการรวบรวมข้อมูลด้วยการสังเกต จะทำให้มีโอกาสได้ ข้อมูลที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงมากขึ้น โดยใช้ประสบการณ์ของผู้สังเกตเข้าช่วยในการเก็บ ข้อมูลมีความแม่นยำในความถูกต้องมากขึ้น

1.4 แบบสำรวจชุมชน เป็นการสำรวจเฉพาะเจาะจง เพื่อให้ได้ข้อมูลของชุมชนที่เป็น ชุมชนเป้าหมาย ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านต่างๆ เช่น การเปลี่ยนแปลงทางกายภาพ วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ค่านิยม ความสัมพันธ์ทางสังคมของคนในชุมชน เพื่อช่วยในการอธิบายทำความเข้าใจ ปรัชญาการที่เกิดขึ้น โดยมีรายละเอียดในการสำรวจชุมชน ดังนี้

ลักษณะของประวัติข้อมูลชุมชน (Community Profile)

- ชื่อชุมชน
- ตำบล
- อำเภอ
- จังหวัด
- ผู้ใหญ่บ้าน
- หัวหน้าคุ้ม
- ประวัติความเป็นมา

ลักษณะทั่วไปของตำบล

- ที่ตั้งของตำบล
- ลักษณะภูมิประเทศ
- ขนาด
- ประชากร
- ลักษณะสำคัญ

แบบแผนการเศรษฐกิจ

- ลักษณะที่ดิน
- อากาศ
- ฤดูกาล
- พืชผล
- วิธีการเกษตร

ระบบคมนาคม

แบบแผนการเกษตรฤดูกาล

ลักษณะชุมชน

- ที่ตั้งของชุมชน
- ลักษณะภูมิประเทศ
- ขนาด
- ประชากร
- ลักษณะสำคัญ

ข้อมูลเกี่ยวกับ

- กลุ่มชาติพันธุ์
- วัฒนธรรม
- ความเชื่อ ศาสนา

ลักษณะทางสังคมเศรษฐกิจ

- แบบแผนอาชีพ
- แหล่งที่มาของรายได้
- การตลาด
- รายจ่าย
- คุลรายรับรายจ่าย

สถานการณ์สิ่งแวดล้อม

- น้ำดื่ม น้ำใช้
- แหล่งน้ำ
- ส้วม การกำจัดขยะ

สภาวะทางสุขภาพ

- ปัญหาสุขภาพที่สำคัญ

- โรค
- การให้ภูมิคุ้มกันและควบคุม
ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (Population and Sampling Procedures)

2.1 ประชากร

ประชากรได้แก่ ชุมชนอำเภอนาดาล ตำบลพะลาน อำเภอนาดาล จังหวัด
อุบลราชธานี

2.2 กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ โดยสัมภาษณ์ผู้จัดตั้งมูลนิธิตุพรเมตตา หรือผู้ที่มี
ส่วนในการจัดตั้งมูลนิธิตุพรเมตตา เจ้าหน้าที่มูลนิธิตุพรเมตตา รวมทั้ง กำนัน เจ้าหน้าที่องค์การ
บริหารส่วนตำบลพะลาน เจ้าหน้าที่อำเภอ จำนวน 5 คน ผู้ที่ได้รับการส่งเสริมทางด้านอาชีพ 5 คน
ทางการศึกษา 10 คน ด้านสันตนาการ 5 คน ด้านสุขภาพอนามัย จำนวน 5 คน ผู้ด้อยโอกาส
เด็ก สตรี และผู้สูงอายุ จำนวน 10 คน และในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ จะแบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2
กลุ่ม ดังนี้

2.2.1 กลุ่มที่ได้รับการส่งเสริมทางด้านสวัสดิการชุมชน

2.2.2 กลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบล กำนัน
ผู้ใหญ่บ้าน ผู้จัดตั้งมูลนิธิตุพรเมตตา หรือผู้ที่มีส่วนในการจัดตั้ง

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย
แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วม
แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และแบบสำรวจชุมชน ดังนี้

3.1 แบบสัมภาษณ์ (Interview)

3.1.1 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและแบบไม่มีโครงสร้าง ใช้สัมภาษณ์กลุ่มผู้รู้
เพื่อศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชุมชนบ้านนาอาลอน ประวัติความเป็นมาของ
มูลนิธิตุพรเมตตา และความเป็นมาในการจัดสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิตุพรเมตตา

3.1.2 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ใช้สัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้อง ประเด็นสัมภาษณ์ ได้แก่แนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดสวัสดิการให้กับชุมชนในเขตพื้นที่อำเภอนาดาบ ทบาททางด้านการจัดสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตาที่มีผลต่อการแก้ไข ช่วยเหลือ และพัฒนาชุมชน เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของมูลนิธิพรเมตตา และเพื่อศึกษาแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขบทบาทสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตา เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

3.2 แบบสังเกต แบ่งเป็น 2 ชุด ดังนี้

3.2.1 แบบสังเกตสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยกำหนดประเด็นที่ต้องสังเกต เมื่อสอบถามในการจัดสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตา ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมในชุมชนและสภาพสังคม

3.2.2 แบบสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ผู้วิจัยใช้แบบสังเกตเพื่อจดบันทึกพฤติกรรม และปรากฏการณ์ในชุมชนด้านการใช้ชีวิตประจำวัน กิจกรรม และวิถีชีวิตของชาวบ้านที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตา

3.3 แบบสำรวจชุมชน

ผู้วิจัยกำหนดประเด็นในแบบสำรวจชุมชน คือ ข้อมูลสภาพทั่วไปของชุมชน สภาพทางสังคม ซึ่งสัมภาษณ์จากผู้รู้ 2 คน ผู้นำชุมชน 1 คน

การดำเนินการสร้างเครื่องมือในการวิจัย แบ่งเป็นขั้นตอนได้ดังนี้

1. ศึกษาจากวารสาร เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. กำหนดขอบข่ายการสร้างเครื่องมือ ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย
3. สัมภาษณ์ ปรีกษานุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือผู้มีความรู้เกี่ยวกับประวัติมูลนิธิพรเมตตา และประวัติชุมชน
4. สร้างแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก ทั้งแบบมีโครงสร้าง และไม่มีโครงสร้างขึ้น โดยให้ครอบคลุมภูมิหลังของกลุ่มตัวอย่าง ประวัติ และกระบวนการจัดสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตาในด้านต่างๆ อุปสรรคในการดำเนินงานของมูลนิธิพรเมตตา และแนวทางในการปรับปรุงแก้ไขบทบาทสวัสดิการชุมชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน
5. นำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้นเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษา งานวิจัยและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และสำนวนภาษาในแบบสัมภาษณ์

6. นำร่างแบบสัมภาษณ์ มาแก้ไขปรับปรุงตามที่อาจารย์ที่ปรึกษา หรือผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนะ แล้วนำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือในด้านการจัดสวัสดิการของมูลนิธิพรเมตตา

7. เรียบเรียงและจัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ แล้วนำแบบสัมภาษณ์ไปใช้เก็บข้อมูล

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพในการศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกศึกษามูลนิธิพรเมตตา โดยคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล การติดต่อผู้ให้สัมภาษณ์ หลังจากผ่านการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแล้ว ผู้วิจัยจะทำการติดต่อกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพื่อทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นรายบุคคล โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. วิธีการเข้าชุมชนหลังจากได้รอบแนวความคิดในการจัดทำวิจัยแล้ว ผู้วิจัยจะทำการสำรวจพื้นที่ที่ทำการวิจัย ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกชุมชนในอำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี

2. คัดเลือกผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยจะทำการคัดเลือกผู้ที่จะให้ข้อมูลหลัก แบบเจาะจง โดยผู้ให้ข้อมูลต้องอาศัยอยู่ในชุมชนอำเภอนาตาล ตำบลพะลาน จังหวัดอุบลราชธานี ประกอบด้วยผู้จัดตั้งมูลนิธิพรเมตตา หรือผู้ที่มีส่วนในการจัดตั้งมูลนิธิพรเมตตา เจ้าหน้าที่มูลนิธิพรเมตตารวมทั้ง กำนัน เจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลพะลาน เจ้าหน้าที่อำเภอ จำนวน 5 คน ผู้ที่ได้รับการส่งเสริมทางด้านอาชีพ 5 คน ทางด้านการศึกษา 10 คน ด้านสันตนาการ 5 คน ด้านสุขภาพอนามัย จำนวน 5 คน ผู้ด้อยโอกาส เด็ก สตรี และผู้สูงอายุ จำนวน 10 คน

3. การติดต่อผู้ให้สัมภาษณ์ หลังจากผ่านการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแล้วผู้วิจัยจะทำการติดต่อกับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลเพื่อทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นรายบุคคล

4.1 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

4.1.1 ทำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจาก

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราชไปถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น

- มูลนิธิพรเมตตา
- อำเภอนาตาล
- องค์การบริหารส่วนตำบลพะลาน เพื่อขอข้อมูลเกี่ยวกับชุมชน
- กำนัน

4.1.2 นำแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก แบบสังเกต แบบสำรวจชุมชนที่ตรวจสอบและแก้ไขเสร็จเรียบร้อยแล้วลงเก็บข้อมูลในภาคสนาม

4.1.3 รวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกต และการสำรวจชุมชน

4.1.4 นำข้อมูลทั้งหมดไปวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4.2 การจัดทำข้อมูล

โดยคำนึงถึงคุณภาพของข้อมูลเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่ต้องการและสมบูรณ์ ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อมูลและตรวจสอบความครบถ้วนและคุณภาพของข้อมูลรวมทั้งผลสรุปของการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้วิธีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation Method) ซึ่งมีวิธีการตรวจสอบข้อมูล 2 วิธี ดังนี้

4.2.1 การตรวจสอบสามเส้าด้านเวลา (Time triangulation) โดยการนำข้อมูลที่ได้จากภาคสนาม การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก และข้อมูลที่ได้จากเอกสารหรืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างเวลา โดยหากเวลาแตกต่างกัน ข้อมูลที่เก็บได้จะเหมือนกันหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อยืนยันความเที่ยงตรงของข้อมูล

4.2.2 การตรวจสอบสามเส้าด้านระเบียบวิธี (Methodological triangulation) โดยใช้เทคนิควิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้านต่างๆหลายๆวิธี เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกันสำหรับการศึกษาวิจัยนี้ ใช้เทคนิควิธีการสัมภาษณ์แบบเชิงลึก การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม การทำไดอะแกรมชี้ว่าหรือทราบถึงภูมิหลังของประชากร เป้าหมาย หรือผู้ให้สัมภาษณ์ ซึ่งหากข้อมูลที่ได้อาจมีความแตกต่างหรือขัดแย้งกัน ผู้วิจัยจะเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูลและเข้าไปคลุกคลีในชุมชนหลายๆ ครั้งเพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกันกับในช่วงแรก และหากข้อมูลที่ทำการตรวจสอบแล้วปรากฏว่าเป็นข้อมูลที่เหมือนกันและน่าเชื่อถือ ถือว่าเป็นข้อมูลที่ต้องการแล้ว หลังจากนั้นนำผลการศึกษามาเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ในลักษณะของการเขียนรายงานการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Method) ต่อไป

4.3 วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

4.3.1 ก่อนจะทำการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดนั้น ผู้วิจัยจะตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อมูล เพื่อให้ได้ข้อมูลทั้งหมดมาอย่างถูกต้องครบถ้วน หลากหลาย และเพียงพอสำหรับเรื่องที่วิจัยและนำไปวิเคราะห์ต่อไป

4.3.2 พิจารณาแหล่งที่มาของข้อมูล เช่น พิจารณาความสม่ำเสมอของข้อมูลที่ได้อาจใช้ในเวลาที่ต่างกัน แต่เรื่องเดียวกัน ซึ่งจะมีแหล่งข้อมูลที่สำคัญดังนี้ คือ ผู้รู้ ผู้นำชุมชน นายก

อบต. กลุ่มที่ได้รับการสนับสนุนในด้านการจัดสวัสดิการของมูลนิธิตุพรเมตตา และแหล่งรวบรวมข้อมูลอื่นๆ ซึ่งเป็นแหล่งที่มาของข้อมูลที่สำคัญๆ เพื่อใช้ในการวิเคราะห์

4.3.3 ช่วงเวลาที่เก็บข้อมูล โดยการตรวจสอบการเก็บข้อมูลในแต่ละช่วงเวลาเพื่อนำมาวิเคราะห์เปรียบเทียบ

สำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Discriptive Analysis) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยขั้นตอนโดยการจัดระบบข้อมูลแล้วทำการแยกประเภทของข้อมูลตามประเด็นของกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยที่กำหนดไว้และทำความเข้าใจข้อมูลต่างๆ ที่รวบรวมมาได้ โดยวิเคราะห์จากเนื้อหาที่ได้ศึกษาอย่างละเอียดตามการวิเคราะห์ดังนี้ คือ การทำข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสาร ส่วนข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์โดยการจำแนกประเภทข้อมูลจากการเปรียบเทียบข้อมูล เป็นต้น

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง “บทบาทการจัดสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตา อำเภอนาตาล จ.อุบลราชธานี” ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์จากการศึกษาเอกสาร การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จำนวน 40 คน สัมภาษณ์โดยมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้รู้ กำนัน นายกองค้การบริหารส่วนตำบล พะลาน ผู้นำชุมชน บุคคลกลุ่มต่างๆ ที่ได้รับการช่วยเหลือจากมูลนิธิพรเมตตา

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่

- 2.1 ประวัติความเป็นมาของมูลนิธิพรเมตตา
- 2.2 บทบาทการจัดสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตา
- 2.3 บทบาทสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตาที่มีต่อการแก้ไข ช่วยเหลือ และพัฒนา ชุมชน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี
- 2.4 ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานของมูลนิธิพรเมตตา
- 2.5 แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขบทบาทสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตา เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

ตอนที่ 3 ข้อสรุปที่ได้จากการค้นพบ เกี่ยวกับ

- 3.1 ประวัติความเป็นมาของมูลนิธิพรเมตตา
- 3.2 บทบาทการจัดสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตา
- 3.3 บทบาทสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตาที่มีต่อการแก้ไข ช่วยเหลือ และพัฒนาชุมชน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี
- 3.4 ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของมูลนิธิพรเมตตา
- 3.5 แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขบทบาทสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตา เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

โดยมีรายละเอียดของแต่ละตอนดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

1. ผู้จัดตั้งมูลนิธิพรเมตตา ผู้มีส่วนร่วมในการจัดตั้ง จำนวน 3 คน ได้แก่ ชื่อ นายจันทร์สมร ชัยศักดิ์ นางสาวเดช ทะยะสุทธิ และนายจันทร์หอม ทะยะสุทธิ

1.1. สัมภาษณ์ ณ วันที่ 20 กรกฎาคม 2553

นายจันทร์สมร ชัยศักดิ์ เพศ ชาย อายุ 43 ปี

บ้านเลขที่ 58 หมู่ 12 บ้านนาอาลอน ตำบลพะลาน

อำเภอนาดาล จังหวัดอุบลราชธานี

ภูมิลำเนาเดิม อยู่ที่สหรัฐอเมริกา รัฐ แคริฟอเนีย

จำนวนสมาชิกในครอบครัว 5 คน

สถานภาพ แต่งงาน ศาสนาคริสต์

ระดับการศึกษาปริญญาเอก

อาชีพ รับจ้าง

ตำแหน่ง ประธานกรรมการมูลนิธิพรเมตตา ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียน

พรเมตตาคริสเตียน ผู้อำนวยการโรงเรียนพรเมตตาคริสเตียน

ประสบการณ์การทำงาน 18 ปี

ปัจจุบันได้รับเงินเดือน 60,000 บาท

ฐานทางเศรษฐกิจ ดี

1.2. สัมภาษณ์ ณ วันที่ 20 กรกฎาคม 2553

นางสาวเดช ทะยะสุทธิ เพศ หญิง อายุ 65 ปี

บ้านเลขที่ 50 หมู่ 12 บ้านนาอาลอน ตำบลพะลาน

อำเภอนาดาล จังหวัดอุบลราชธานี

จำนวนสมาชิกในครอบครัว 2 คน

สถานภาพ โสด ศาสนาคริสต์

ระดับการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 4

อาชีพ ทำสวน

ฐานะทางเศรษฐกิจ ปานกลาง

1.3. สัมภาษณ์ ณ วันที่ 20 กรกฎาคม 2553

นายจันทร์หอม ทะยะสุทธิ อายุ 59 ปี

บ้านเลขที่ 48 หมู่ 12 ตำบลพะลาน

อำเภอนาดาล จังหวัดอุบลราชธานี
 สถานภาพ แต่งงาน ศาสนาคริสต์
 จำนวนสมาชิกในครอบครัว 2 คน
 ระดับการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 4
 อาชีพหลัก รับจ้าง ตำแหน่ง กรรมการมูลนิธิพรเมตตา
 อาชีพรอง ทำนา ทำสวน
 ประสบการณ์การทำงาน 15 ปี
 ปัจจุบันได้รับเงินเดือน 4,000-5,000 บาท
 ฐานะทางเศรษฐกิจ ปานกลาง
 สรุปรูป กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เป็นเพศชาย จำนวน 2 คน เพศหญิงจำนวน 1 คน
 อายุเฉลี่ย 55.66 ปี อายุต่ำสุด 59 ปี อายุสูงสุด 65 ปี
 อาชีพหลัก รับจ้าง อาชีพรอง ทำสวน ทำนา
 การศึกษา ระดับปริญญาเอก และ ระดับประถมศึกษา
 ฐานะทางเศรษฐกิจดี

2. ผู้รู้ กำหนด นายกองจัดการบริหารส่วนตำบล เจ้าหน้าที่อำเภอ จำนวน 4 คน ได้แก่
 นายเลิศ ทะยะสุทธิ นายภูวนัย ก่อบุญ และนายสมชาย ขาวสะอาด

2.1 สัมภาษณ์ ณ วันที่ 26 มิถุนายน 2553
 นายเลิศ ทะยะสุทธิ อายุ 59 ปี
 บ้านเลขที่ 13 หมู่ที่ 12 บ้านนาอาลอน
 ตำบลพะลาน อำเภอนาดาล จังหวัดอุบลราชธานี
 สถานภาพ สมรส ศาสนา พุทธ
 ระดับการศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4
 อาชีพหลัก ทำนา
 อาชีพรอง ทำสวน เลี้ยงโค
 ประสบการณ์การทำงาน 45 ปี
 ปัจจุบันได้รับเงินเดือน ประมาณ 4,000-5,000 บาท
 ฐานะทางเศรษฐกิจ ปานกลาง

2.2 สัมภาษณ์ ณ วันที่ 26 มิถุนายน 2553
 นายภูวนัย ก่อบุญ อายุ 48 ปี
 บ้านเลขที่ 9 หมู่ที่ 12 บ้านนาอาลอน

ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี
 ภูมิลำเนาอยู่ที่ 88 หมู่ 4 ตำบลบ้านหัน
 อำเภอเกษตรสมบูรณ์ จังหวัดชัยภูมิ
 สถานภาพ สมรส ศาสนาพุทธ
 ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย
 อาชีพหลักรับราชการ ตำแหน่ง กำนันตำบลพะลาน
 อาชีพรอง ทำนา
 ปัจจุบันได้รับเงินเดือน จำนวน 10,000 บาท
 ประสบการณ์การทำงาน 14 ปี
 ฐานะทางเศรษฐกิจ ปานกลาง

2.3 สัมภาษณ์ ณ วันที่ 27 มิถุนายน 2553

นายสมชาย ขาวสะอาด อายุ 34 ปี
 ตำแหน่ง นายกองค้การบริหารส่วนตำบลพะลาน
 บ้านเลขที่ 49 หมู่ที่ 9 บ้านนาหินโง่น
 ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี
 สถานภาพ สมรส ศาสนาพุทธ
 การศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย
 อาชีพหลัก รับราชการ ตำแหน่ง นายกองค้การบริหารส่วนตำบลพะลาน
 อาชีพรอง ธุรกิจส่วนตัว
 ประสบการณ์การทำงาน 2 ปี
 ปัจจุบันได้รับเงินเดือน 19,000 บาท
 ฐานะเศรษฐกิจ ดี

2.4 สัมภาษณ์ ณ วันที่ 28 มิถุนายน 2553

นายธีระพงษ์ ดีดวงพันธ์ อายุ 53 ปี
 บ้านเลขที่ 154 หมู่ 16 บ้านนาตาล
 ตำบลนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี
 สถานภาพ สมรส ศาสนาพุทธ
 ระดับการศึกษา ปริญญาโท
 อาชีพหลัก รับราชการ

อาชีพ รับราชการ ตำแหน่ง ปลัดอำเภอเจ้าพนักงานปกครอง
 ชำนาญการ
 ประสบการณ์การทำงาน 29 ปี
 ปัจจุบันได้รับเงินเดือน 24,000 บาท
 ฐานะทางเศรษฐกิจ ดี

สรุป กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เป็นเพศชาย จำนวน 4 คน
 อายุเฉลี่ย 45 ปี อายุต่ำสุด 34 ปี อายุสูงสุด 59 ปี
 ระดับการศึกษา จบชั้นประถมศึกษา จำนวน 1 คนจบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
 จำนวน 2 คน ปริญญาโท จำนวน 1 คน
 อาชีพหลัก รับราชการ จำนวน 3 คน รับจ้าง 1 คน และ ทำนา จำนวน 1 คน
 อาชีพรอง ทำนา จำนวน 3 คน ทำสวน จำนวน 1 คน
 ฐานะทางเศรษฐกิจ ปานกลาง-ดี

**3. ผู้ที่ได้รับการส่งเสริมทางด้านอาชีพ จำนวน 5 คน ได้แก่ นางสาวบุญจรรย์ ทาทอง
 นางเตือนใจ สุกะโคตร นายประชา พวงมาลัย นายคิม สุพร และนายสมคิด ศรีหาปัญญา**

3.1 สัมภาษณ์ วันที่ 24 กรกฎาคม 2553
 นางสาวบุญจรรย์ ทาทอง อายุ 27 ปี
 บ้านเลขที่ 61 หมู่ 12 บ้านนาลอน ตำบลพะลาน
 อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี
 ภูมิลำเนาอยู่ที่ บ้านเลขที่ 216 หมู่ 2 บ้านนาแวง
 ตำบลนาแวง อำเภอเขมราฐ
 จำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คน
 สถานภาพ การสมรส ศาสนา คริสต์
 ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาปีที่ 6
 อาชีพหลัก รับจ้าง
 อาชีพรอง ทำนา
 ประสบการณ์การทำงาน 5 ปี
 ปัจจุบันได้รับเงินเดือน 5,500 บาท
 ฐานะทางเศรษฐกิจ ยากจน

3.2 สัมภาษณ์ ณ วันที่ 26 กรกฎาคม 2553

นางเตือนใจ สุกะโคตร อายุ 62 ปี

บ้านเลขที่ หมู่ 12 บ้านนาอาลอน ตำบลพะลาน

อำเภอนาดาล จังหวัดอุบลราชธานี

จำนวนสมาชิกในครอบครัว 6 คน

สถานภาพ สมรส ศาสนา พุทธ

การศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

อาชีพหลัก รับจ้าง

อาชีพรอง ทำสวน

ปัจจุบันมีรายได้ต่อเดือน ประมาณ 3,000 -4,000 บาท

ฐานะทางเศรษฐกิจ ยากจน

3.3 สัมภาษณ์วันที่ 24 กรกฎาคม 2553

นายประชา พวงมาลัย อายุ 30 ปี

บ้านเลขที่ 70 หมู่ 2 บ้านนาทราย ตำบลพะลาน

อำเภอนาดาล จังหวัดอุบลราชธานี

ภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่ 73/64 ซ.สุคันธาราม

แขวงสวนจิตตคา เขตดุสิต กรุงเทพฯ

การศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ฐานะทางเศรษฐกิจ ยากจน

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 5 คน

อาชีพ รับจ้าง

ศาสนา พุทธ

3.4 สัมภาษณ์ วันที่ 26 กรกฎาคม 2553

นายคิม สุพร อายุ 50 ปี

บ้านเลขที่ 25 หมู่ 13 บ้านทางโค้ง ตำบลพะลาน

อำเภอนาดาล จังหวัดอุบลราชธานี

ภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่ 41 หมู่ 15 บ้านนาคำ ตำบลฝั่งแดง

อำเภอเมือง จังหวัดมุกดาหาร

จำนวนสมาชิกในครอบครัว 5 คน

สถานภาพ สมรส ศาสนา คริสต์

การศึกษา ระดับประถมศึกษา

อาชีพ รับจ้าง ตำแหน่ง หัวหน้าก่อสร้าง

อาชีพรอง ทำนา

ประสบการณ์การทำงาน 10 ปี

ปัจจุบันได้รับเงินเดือน ประมาณ 6,000 บาท

ฐานะทางเศรษฐกิจ ยากจน

3.5 สัมภาษณ์ วันที่ 26 กรกฎาคม 2553

นายสมคิด ศรีหาปัญญา อายุ 44 ปี

บ้านเลขที่ หมู่ 13 บ้านทางโค้ง ตำบลพะลาน

อำเภอนาดาล จังหวัดอุบลราชธานี

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 5 คน

สถานภาพ สมรส ศาสนา คริสต์

ระดับการศึกษา ระดับประถมศึกษา

อาชีพหลัก รับจ้าง

อาชีพรอง ทำนา

ฐานะทางเศรษฐกิจ ยากจน

สรุป กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เป็นเพศชาย จำนวน 3 คน เพศหญิง 2 คน

อายุเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 44.6 ปี อายุต่ำสุด 27 ปี อายุสูงสุด 50 ปี

ระดับการศึกษา จบชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 1 คน

จบชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น 1 คน

จบชั้นประถมศึกษา จำนวน 3 คน

อาชีพหลัก รับจ้าง จำนวน 5 คน

อาชีพรอง ทำนา จำนวน 3 คน ทำสวน จำนวน 1 คน

ฐานะทางเศรษฐกิจ ยากจน

4. ผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือทางการศึกษา จำนวน 10 คน ได้แก่ นางสาวพรสุดา
วรรณใส นางสาวอนุสรรา ประชุมแดง นางสาวจันทร์แรม ชาพิภักดิ์ นางสาวดอกกรักร รัชชัย
ดช. กฤษณะ ดวงตา นายชัยยันต์ พันธเสน นางสาวพรศิริ เหล่าบ่ง นายชาญณรงค์ แก้วมูล
นางดวงฤดี ศรีวงษา และนายธรรมทอง ศรีวงษา

- 4.1 สัมภาษณ์ วันที่ 18 กรกฎาคม 2553
 นางสาวพรสุดา วรรณใส อายุ 15 ปี
 บ้านเลขที่ หมู่ 18 บ้านโนนเจริญ ตำบลนาตาล
 อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี
 จำนวนสมาชิกในครอบครัว 3 คน
 ระดับการศึกษา กำลังศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4
 สถานภาพ โสด ศาสนา คริสต์
 ฐานะทางเศรษฐกิจ ยากจน
- 4.2 สัมภาษณ์ วันที่ 18 กรกฎาคม 2553
 นางสาวอนุสรรา ประชุมแดง อายุ 15 ปี
 บ้านเหมือดแอ่ หมู่ 2 ตำบลนาตาล
 อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี
 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ทั้งหมด 3 คน
 ระดับการศึกษา กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
 สถานภาพ โสด ศาสนา พุทธ
 ฐานะทางเศรษฐกิจ ยากจน
- 4.3 สัมภาษณ์ ณ วันที่ 18 กรกฎาคม 2553
 นางสาวจันทร์แรม ชาพิภักดิ์ อายุ 15 ปี
 บ้านหนองพินอิน หมู่ 5 ตำบลเหล่างาม
 อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี
 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ทั้งหมด 3 คน
 ระดับการศึกษา กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
 สถานภาพ โสด ศาสนา พุทธ
 ฐานะทางเศรษฐกิจ ยากจน
- 4.4 สัมภาษณ์ ณ วันที่ 20 กรกฎาคม 2553
 นางสาวดอกกรักร رنนัย อายุ 32 ปี
 บ้านหนองปลาแจ้ง หมู่ 6 ตำบลโพธิ์
 อำเภอนิคมพัฒนา จังหวัดศรีสะเกษ
 จำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คน
 สถานภาพ โสด ศาสนา พุทธ

ระดับการศึกษา ปริญญาโท

อาชีพหลัก รับจ้าง

ประสบการณ์การทำงาน 5 ปี

ปัจจุบันได้รับเงินเดือน 15,000 บาท

ฐานะทางเศรษฐกิจ ยากจน

4.5 สัมภาษณ์ ณ วันที่ 20 กรกฎาคม 2553

เด็กชายกฤษณะ ดวงตา อายุ 12 ปี

บ้านบางสัก 6/7 หมู่ 8 ตำบล บางม่วง

อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา

จำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คน

สถานภาพ โสด ศาสนา พุทธ

ระดับการศึกษา กำลังศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ฐานะทางเศรษฐกิจปานกลาง

4.6 สัมภาษณ์ ณ วันที่ 20 กรกฎาคม 2553

นายชัยยันต์ พันธเสน อายุ 33 ปี

บ้านเลขที่ 40 หมู่ 12

บ้านนาอาลอน ตำบลพะลาน

อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี

ภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่ 24/2 ซ.ประดิพันธ์

สามเสนใน พญาไท กรุงเทพฯ

จำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คน

สถานภาพ สมรส ศาสนา คริสต์

ระดับการศึกษา ปริญญาโท

อาชีพ รับจ้าง

ประสบการณ์การทำงาน 13 ปี

ปัจจุบันได้รับเงินเดือน -

ฐานะทางเศรษฐกิจ ยากจน

4.7 สัมภาษณ์ ณ วันที่ 21 กรกฎาคม 2553

นางสาวพรศิริ เหล่าบ่ง อายุ 23 ปี

บ้านเลขที่ 98 หมู่ 19 บ้านสามแยกเมืองใหม่

ตำบลเขมราฐ อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี
ระดับการศึกษา กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 5 คน
สถานภาพ โสด ศาสนา คริสต์
อาชีพ นักศึกษา

4.8 สัมภาษณ์ ณ วันที่ 21 กรกฎาคม 2553
นายชาญณรงค์ แก้วมูล อายุ 33 ปี
บ้านเลขที่ 300 หมู่ 17 ถ.ราชพัสค
ตำบลไรร้อย อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 3 คน
สถานภาพ สมรส ศาสนา คริสต์
ระดับการศึกษา กำลังศึกษาในระดับปริญญาโท
อาชีพหลัก รับจ้าง ตำแหน่ง บรรพชิต (ศิษยาภิบาล)
อาชีพรอง ธุรกิจส่วนตัว
ปัจจุบันได้รับเงินเดือน -
ฐานะทางเศรษฐกิจ ยากจน

4.9 สัมภาษณ์ ณ วันที่ 29 กรกฎาคม 2553
นางดวงฤดี ศรีวงษา อายุ 29 ปี
บ้านเลขที่ 57 หมู่ 1 ตำบลพะลาน
อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 2 คน
สถานภาพ สมรส ศาสนา คริสต์
ระดับการศึกษา กำลังศึกษาในระดับปริญญาโท
อาชีพหลัก รับจ้าง
ประสบการณ์การทำงาน 4 ปี
ฐานะทางเศรษฐกิจ ปานกลาง

4.10 สัมภาษณ์ ณ วันที่ 29 กรกฎาคม 2553
นายธรรมทอง ศรีวงษา อายุ 33 ปี
บ้านเลขที่ 57 หมู่ 1 ตำบลพะลาน
อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 2 คน

สถานภาพ สมรส ศาสนา คริสต์

ระดับการศึกษา กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี

อาชีพหลัก รับจ้าง อาชีพรอง ทำนา

ประสบการณ์การทำงาน 11 ปี

ฐานะทางเศรษฐกิจ ยากจน

สรุป กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เป็นเพศชาย จำนวน 4 คน เพศหญิง 6 คน

อายุเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 24 ปี อายุต่ำสุด 15 ปี อายุสูงสุด 33 ปี

ระดับการศึกษา กำลังศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 คน

กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 3 คน

กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี 2 คน

กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาโท จำนวน 2 คน

ปริญญาโท จำนวน 2 คน

อาชีพหลัก รับจ้าง จำนวน 6 คน

ฐานะทางเศรษฐกิจ ยากจน

5. ผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือทางด้านสันตนาการ จำนวน 5 ราย ได้แก่ นางสาวณัฐนารี พะสวัสดิ์ นางสาวพิมพ์ใจ โคตธา นางสาวอึ้ง หอมชื่น นางสาวอัญชลี ฝ่ายแก้ว และนางสำราญ ไกรกร

5.1 สัมภาษณ์ ณ วันที่ 24 พฤศจิกายน 2553

นางสาวณัฐนารี พะสวัสดิ์ อายุ 25 ปี

บ้านเลขที่ 58 หมู่ 12 บ้านนาอาลอน

ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี

จำนวนสมาชิกในครอบครัว 1 คน

สถานภาพ โสด ศาสนาคริสต์

ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย

อาชีพ รับจ้าง

ปัจจุบันได้รับเงินเดือน ไม่เปิดเผยข้อมูล

ฐานะทางเศรษฐกิจ ยากจน

5.2 สัมภาษณ์ ณ วันที่ 24 พฤศจิกายน 2553

นางสาวพิมพ์ใจ โคตสา อายุ 20 ปี
บ้านเลขที่ 63 หมู่ 12 บ้านนาอาลอน
ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี
จำนวนสมาชิกในครอบครัว 2 คน
สถานภาพ สมรส ศาสนาคริสต์
ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย
อาชีพ รับจ้าง
ปัจจุบันได้รับเงินเดือน ไม่เปิดเผยข้อมูล
ฐานะทางเศรษฐกิจ ยากจน

5.3 สัมภาษณ์ ณ วันที่ 24 พฤศจิกายน 2553

นางสาวอึ้ง หอมชื่น อายุ 32 ปี
บ้านเลขที่ 59 หมู่ 12 บ้านนาอาลอน ตำบลพะลาน
อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี
จำนวนสมาชิกในครอบครัว 5 คน
สถานภาพ สมรส ศาสนา คริสต์
การศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
อาชีพหลัก รับจ้าง อาชีพรอง ทำนา
ประสบการณ์การทำงาน 7 ปี
ปัจจุบันได้รับเงินเดือน 4,500 บาท
ฐานะทางเศรษฐกิจ ยากจน

5.4 สัมภาษณ์ ณ วันที่ 19 สิงหาคม 2553

นางสาวอัญชลี ฝ่ายแก้ว อายุ 21 ปี
อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 300 หมู่ 17 ตำบลไร่น้อย
อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 1 คน
สถานภาพ โสด ศาสนา คริสต์
ระดับการศึกษา กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี
ฐานะทางเศรษฐกิจ ยากจน

5.5 สัมภาษณ์ ณ วันที่ 19 สิงหาคม 2553

นางสาวราย ไกรกร อายุ 27 ปี

อาศัยอยู่บ้านเลขที่ 83 หมู่ 12 ตำบลพะลาน

อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี

จำนวนสมาชิกในครอบครัว 2 คน

สถานภาพ สมรส ศาสนา คริสต์

ระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรี

อาชีพ รับจ้าง ตำแหน่ง ครู

ประสบการณ์การทำงาน 4 ปี

ปัจจุบันได้รับเงินเดือน 8,700 บาท

ฐานะทางเศรษฐกิจ ยากจน

สรุป กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เป็นเพศหญิง 5 คน

อายุเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 25 ปี อายุต่ำสุด 20 ปี อายุสูงสุด 32 ปี

ระดับการศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 คน

ระดับมัธยมศึกษา จำนวน 2 คน

กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี 2 คน

อาชีพหลัก รับจ้าง จำนวน 5 คน อาชีพรอง ทำนา 1 คน

ฐานะทางเศรษฐกิจ ยากจน

6. ผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือด้านสุขภาพอนามัย จำนวน 5 คน ได้แก่ นายชาญยุทธ์ หอมชื่น นายสุวรรณบัวกอนางนารี ทองโสภาน นายครรชิต วงศ์เทพ นายศิลา มัชฌิมะบุระ

6.1 สัมภาษณ์ ณ วันที่ 20 สิงหาคม 2553

นายชาญยุทธ์ หอมชื่น อายุ 42 ปี

บ้านเลขที่ 59 หมู่ 12 บ้านนาอาลอน ตำบลพะลาน

อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี

ภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่ 85 หมู่ 4 บ้านคันพะลาน

ตำบลนาตาล อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี

จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 5 คน

สถานภาพ สมรส ศาสนา คริสต์

การศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

อาชีพหลัก รับจ้าง อาชีพรอง ทำนา
 ประสบการณ์การทำงาน 9 ปี
 ปัจจุบันได้รับเงินเดือน 6,500 บาท
 ฐานะทางเศรษฐกิจ ยากจน

6.2 สัมภาษณ์ ณ วันที่ 21 สิงหาคม 2553

นายสุวรรณ บัวทอง อายุ 55 ปี
 บ้านเลขที่ 42 หมู่ 12 บ้านนาอาลอน ตำบลพะลาน
 อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี
 สถานภาพ สมรส ศาสนา คริสต์
 ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น
 อาชีพหลัก รับจ้าง อาชีพรอง ทำสวน
 ประสบการณ์การทำงาน 11 ปี
 ปัจจุบันได้รับเงินเดือน 5,900 บาท
 ฐานะทางเศรษฐกิจ ยากจน

6.3 สัมภาษณ์ ณ วันที่ 21 สิงหาคม 2553

นางนารี ทองโสภิต อายุ 52 ปี
 บ้านเลขที่ 172 หมู่ที่ 8 บ้านไทรงาม ตำบลกองโพน
 อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี
 ภูมิลำเนาเดิม 20 หมู่ 6 บ้านสมสะอาด
 ตำบลกองโพน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี
 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 5 คน
 สถานภาพ สมรส ศาสนา คริสต์
 ระดับการศึกษา ประถมศึกษาที่ 4
 อาชีพหลัก รับจ้าง อาชีพรอง ทำนา
 ประสบการณ์การทำงาน 20 ปี
 ปัจจุบันได้รับเงินเดือน 5,500 บาท
 ฐานะทางเศรษฐกิจ ยากจน

6.4 สัมภาษณ์ ณ วันที่ 21 สิงหาคม 2553

นายครรชิต วงศ์เทพ อายุ 30 ปี
 บ้านเลขที่ 300 หมู่ 17 ตำบลไธ้อย

อำเภอ เมือง จังหวัดอุบลราชธานี
 จำนวนสมาชิกในครอบครัว 9 คน
 สถานภาพ โสด ศาสนาคริสต์
 ระดับการศึกษา กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี
 อาชีพ รับจ้าง
 ฐานะทางเศรษฐกิจ ปานกลาง

6.5 สัมภาษณ์ ณ วันที่ 22 สิงหาคม 2553

นางนิตลา มัชฌิมบุระ อายุ 82 ปี
 บ้านเลขที่ 46 หมู่ 4 บ้านค้อใหญ่ ตำบลกองโพ
 อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี
 จำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คน
 ระดับการศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 4
 อาชีพ ไม่ได้ประกอบอาชีพ
 ฐานะทางเศรษฐกิจ ยากจน

สรุป กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เป็นเพศชาย จำนวน 4 คน เพศหญิง 1 คน
 อายุเฉลี่ยเท่ากับ 52.20 ปี อายุต่ำสุด 30 ปี อายุสูงสุด 82 ปี
 ระดับการศึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 2 คน
 ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 2 คน
 กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรี 1 คน
 อาชีพหลัก รับจ้าง จำนวน 4 คน
 ไม่ได้ประกอบอาชีพ 1 คน
 ฐานะทางเศรษฐกิจ ยากจน

7. ผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัย จำนวน 10 คน ได้แก่ นายศิลาไชย เฮาหนู

นาง สายพิน มุสิกะ นางสาว วราพร มุสิกะ นายคอนสวรรค์ บัวทอง นางลำไย โคตรธา
 นายแก้วสมพล พะสวัสดิ์ นายไสว ปนกลิ่น นายธานีต์ ปนกลิ่น นายสุวรรณ บัวทอง และ
 นายจีระศักดิ์ เถาว์แก้ว

7.1 สัมภาษณ์ ณ วันที่ 30 กรกฎาคม 2553

นาย ศิลาไชย เฮาหนู อายุ 43 ปี
 บ้านเลขที่ 5/9 หมู่ที่ 8 ตำบลบางม่วง

อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา
 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4 คน
 สถานภาพ สมรส ศาสนา พุทธ
 ระดับการศึกษา ปวช
 อาชีพ ประกอบธุรกิจส่วนตัว
 ปัจจุบันได้รับเงินเดือน ไม่เปิดเผยข้อมูล
 ฐานะทางเศรษฐกิจ ยากจน

7.2 สัมภาษณ์ ณ วันที่ 30 กรกฎาคม 2553

นาง สายพิน มุสิกะ อายุ 43 ปี
 บ้านเลขที่ 6/1 หมู่ที่ 8 ตำบลบางม่วง
 อำเภอ ตะกั่วป่า จังหวัดพังงา
 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 4 คน
 ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น
 สถานภาพ สมรส ศาสนา พุทธ
 อาชีพหลัก ธุรกิจส่วนตัว
 ปัจจุบันรายได้ต่อเดือน 10,000 บาท
 ฐานะทางเศรษฐกิจ ยากจน

7.3 สัมภาษณ์ ณ วันที่ 30 กรกฎาคม 2553

นางสาว วราพร มุสิกะ อายุ 47 ปี
 บ้านเลขที่ 6 หมู่ที่ 8 ตำบลบางม่วง
 อำเภอ ตะกั่วป่า จังหวัดพังงา
 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 8 คน
 สถานภาพ สมรส ศาสนา พุทธ
 ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น
 อาชีพหลัก ธุรกิจส่วนตัว
 ปัจจุบันรายได้ต่อเดือน ไม่เปิดเผยข้อมูล
 ฐานะทางเศรษฐกิจ ยากจน

7.4 สัมภาษณ์ ณ วันที่ 24 กรกฎาคม 2553

นายคอนสวรรค์ บัวทอง อายุ 25 ปี
 บ้านเลขที่ 48 หมู่ 12 บ้านนาอาลอน ตำบลพะลาน

อำเภอนาดาล จังหวัดอุบลราชธานี

จำนวนสมาชิกในครอบครัว 2 คน

สถานภาพ สมรส ศาสนา คริสต์

การศึกษา ไม่ได้เรียน

อาชีพ รับจ้าง

ประสบการณ์การทำงาน 4 ปี

ปัจจุบันได้รับเงินเดือน 5,500 บาท

ฐานะทางเศรษฐกิจ ยากจน

7.5 สัมภาษณ์ ณ วันที่ 24 กรกฎาคม 2553

นางลำไย โคตสา อายุ 27 ปี

บ้านเลขที่ 57 หมู่ 12 บ้านนาอาลอน ตำบลพะลาน

อำเภอนาดาล จังหวัดอุบลราชธานี

จำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คน

สถานภาพ สมรส ศาสนา ไม่ระบุ

การศึกษา ประถมศึกษาปีที่ 6

อาชีพ ไม่ได้ประกอบอาชีพ

ฐานะทางเศรษฐกิจ ยากจน

7.6 สัมภาษณ์ ณ วันที่ 24 กรกฎาคม

นายแก้วสมพล พะสวัสดิ์ อายุ 29 ปี

61 หมู่ 12 บ้านนาอาลอน ตำบลพะลาน

อำเภอนาดาล จังหวัดอุบลราชธานี

จำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คน

สถานภาพ สมรส ศาสนา คริสต์

การศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น

อาชีพ รับจ้าง

ประสบการณ์ทำงาน 8 ปี

ปัจจุบันได้รับเงินเดือน 4,900 บาท

ฐานะทางเศรษฐกิจ ยากจน

7.7 สัมภาษณ์ ณ วันที่ 29 กรกฎาคม 2553

นายไสว ปนกลั่น อายุ 65 ปี

บ้านเลขที่ 36 หมู่ที่ 8 บ้านบางสัก ตำบลบางม่วง
อำเภอ ตะกั่วป่า จังหวัดพังงา
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 5 คน
สถานภาพ สมรส ศาสนา พุทธ
ระดับการศึกษา ประถมศึกษา
อาชีพหลัก รับจ้างอาชีพรอง ทำสวน
ประสบการณ์การทำงาน 40 ปี
ปัจจุบันรายได้ต่อเดือน ไม่ระบุ
ฐานะทางเศรษฐกิจ ปานกลาง

7.8 สัมภาษณ์ ณ วันที่ 30 สิงหาคม 2553

นายสานิตย์ ปนกลิ่น อายุ 49 ปี
บ้านเลขที่ 12 หมู่ 8 บ้านบางสัก ตำบลบางม่วง
อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา
จำนวนสมาชิกในครอบครัว 4 คน
สถานภาพ สมรส ศาสนา พุทธ
ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย
อาชีพหลัก รับจ้าง อาชีพรอง ทำสวน
ประสบการณ์การทำงาน 30 ปี
ปัจจุบันรายได้ต่อเดือน ไม่ระบุ
ฐานะทางเศรษฐกิจ ยากจน

7.9 สัมภาษณ์ ณ วันที่ 24 กรกฎาคม 2553

นายสุวรรณ บัวทอง อายุ 54 ปี
บ้านเลขที่ 77 หมู่ 12 บ้านนาอาลอน ตำบลพะลาน
อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี
ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น
จำนวนสมาชิกในครอบครัว 5 คน
สถานภาพ สมรส ศาสนา คริสต์
อาชีพ รับจ้าง อาชีพรอง ทำสวน
ประสบการณ์การทำงาน 15 ปี
ปัจจุบันได้รับเงินเดือน 5,500 บาท

ฐานะทางเศรษฐกิจ ยากจน

7.10 สัมภาษณ์ ณ วันที่ 24 กรกฎาคม 2553

นายจีระศักดิ์ เกาวัดแก้ว อายุ 35 ปี

บ้านเลขที่ 46 หมู่ 12 บ้านนาอาลอน

ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี

จำนวนสมาชิกในครอบครัว 6 คน

สถานภาพ สมรส ศาสนา คริสต์

ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย

อาชีพ รับจ้าง

ประสบการณ์การทำงาน 8 ปี

ปัจจุบันได้รับเงินเดือน จำนวน 6,500 บาท

ฐานะทางเศรษฐกิจ ยากจน

สรุป กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด เป็นเพศชาย จำนวน 7 คน เพศหญิง 3 คน

อายุเฉลี่ยอยู่เท่ากับ 41.70 ปี อายุต่ำสุด 25 ปี อายุสูงสุด 65 ปี

ระดับการศึกษา มัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 3 คน

มัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 4 คน

ประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 2 คน

ไม่ได้เรียนหนังสือ จำนวน 1 คน

อาชีพหลัก ประกอบธุรกิจ จำนวน 3 คน

อาชีพหลัก รับจ้าง จำนวน 6 คน

ไม่ได้ประกอบอาชีพ จำนวน 1 คน

อาชีพรอง ทำสวน 3 คน

ฐานะทางเศรษฐกิจ ยากจน

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการวิเคราะห์ข้อมูล จากการค้นคว้าเอกสาร ตำรา วิชาการที่เกี่ยวข้อง และการ
สัมภาษณ์แบบเจาะลึกเกี่ยวข้องกับ

2.1 ประวัติความเป็นมาของมูลนิธิพรเมตตา

2.2 บทบาททางด้านการจัดสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตา

2.3 บทบาทสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตาที่มีผลต่อการแก้ไข ช่วยเหลือ และ พัฒนา ชุมชน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี

2.4 ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานของมูลนิธิพรเมตตา

2.5 แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขบทบาทสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตา เพื่อ สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยมีรายละเอียดในแต่ละเรื่องดังนี้

2.1 ประวัติความเป็นมาของมูลนิธิพรเมตตา

2.1.1 จากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารตำราวิชาการ มีสาระสำคัญดังนี้

จันทร์สมร ชัยศักดิ์ จากหนังสือประวัติความเป็นมาของมูลนิธิพรเมตตา (2545: 1) ระบุว่า เมื่อปี พ.ศ.2535 นายจันทร์สมร ชัยศักดิ์ พร้อมด้วยครอบครัว ได้กลับมาเยี่ยม คุณปู่ และญาติพี่น้องในตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี ได้เห็นอุปสรรคเกี่ยวกับ เด็กที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา ซึ่งเด็กเหล่านี้มาจากครอบครัวที่ยากจน มีรายได้น้อย พ่อแม่ต้อง อพยพไปทำงานต่างจังหวัด และบางส่วนมีปัญหาครอบครัวซึ่งเกิดจากความแตกแยก หลังจากนั้น นายจันทร์สมร ชัยศักดิ์ ได้เดินทางไปต่างประเทศเพื่อศึกษาต่อ และได้กลับมา จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2541 จึงได้มีการดำเนินการจัดตั้งมูลนิธิพรเมตตาโดยมี นายจันทร์สมร ชัยศักดิ์ เป็นผู้ริเริ่มก่อตั้ง มูลนิธิฯ ในขณะนั้นคุณน้าชัย อิศรากร เป็นผู้ได้ขออนุญาตจัดตั้ง มูลนิธิฯ เดิมทีที่ตั้งสำนักงานอยู่ที่ 52/3 เถลิงพระเกียรติ ร.9 ซอย 10 สุขุมวิท 103 แขวงหนองบอน เขตประเวศ กรุงเทพมหานคร และ ได้รับการอนุญาตให้จัดตั้งเมื่อวันที่ 21 ธันวาคม พ.ศ. 2541 และมีสาขาย่อยอยู่ที่บ้านเลขที่ 49 หมู่ที่ 12 บ้านนาอาลอน ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี ปัจจุบันได้ย้ายสำนักงาน ใหญ่ของมูลนิธิฯ มาตั้งอยู่บ้านเลขที่ 63 หมู่ 12 บ้านนาอาลอน ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัด อุบลราชธานี โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญดังนี้

1. ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้อาศัยในชุมชนแออัด ให้มี การเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
2. ให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียน นักศึกษา ที่เรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์
3. ให้ทุนประกอบอาชีพแก่ผู้ยากจน
4. เป็นทุนสร้างที่พักให้เด็กกำพร้า
5. ดำเนินการเพื่อสาธารณะประโยชน์หรือร่วมมือกับองค์การการกุศลอื่นๆ เพื่อสาธารณะประโยชน์
6. ไม่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับการเมืองแต่ประการใด

2.1.2 **วิสัยทัศน์ในการดำเนินงาน** เราเป็นองค์กรที่ไม่แสวงหากำไร มุ่งพัฒนา คุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ของคนด้อยโอกาส คนยากจน คนที่ต้องการความช่วยเหลือ คน ไร้ที่พึ่ง

คนที่ต้องการกำลังใจ ให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยให้โอกาสแก่ทุกคนโดยการฝึกฝน อดทน ด้วยความรัก ความเข้าใจ เปรียบเสมือนครอบครัวเดียวกัน

2.1.3 เป้าหมายในการดำเนินการ ต้องการให้ชุมชนมีการพัฒนามีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น แบบพอเพียง ไม่เอาัดเอาเปรียบต่อซึ่งกันและกัน คนในชุมชนสามารถพึ่งพาตัวเองได้ ไม่ย้ายถิ่นฐานไปที่อื่น มีความมั่นคงในครอบครัว ครอบครัวมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นมีความรักต่อกัน และกันมีความอบอุ่นในครอบครัว โดยยึดหลักคุณธรรม จริยธรรมในการดำเนินชีวิต ให้เยาวชนห่างไกลยาเสพติดไม่ให้เป็นภัยต่อสังคม และเป็นตัวอย่างที่ดีของคนในสังคม

2.1.4 จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก มีสาระสำคัญดังนี้

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก นายจันทร์สมร ชัยศักดิ์ ได้ให้ข้อมูลว่า เมื่อก่อนบิดาของนายจันทร์สมร ชัยศักดิ์ ได้ย้ายครอบครัวไปอยู่ที่สหรัฐอเมริกา เนื่องจากปัญหาทางด้านบ้านเมือง และเศรษฐกิจ ต่อมาปี พ.ศ.2535 นายจันทร์สมร ชัยศักดิ์ พร้อมด้วยครอบครัว ได้กลับมาเยี่ยมคุณปู่ และญาติพี่น้องในตำบลพะลาน อำเภอนาดาล จังหวัดอุบลราชธานี ได้เห็นอุปสรรคเกี่ยวกับเด็กที่ด้อยโอกาสทางการศึกษา เนื่องจากอยู่ในชุมชนชนบท และยากที่ภาครัฐจะเข้ามาดูแลได้อย่างทั่วถึง นอกจากนี้เด็กๆ และคนที่อยู่ในชุมชนส่วนมากเป็นครอบครัวที่ยากจน มีรายได้น้อย บางครอบครัวพ่อแม่ต้องอพยพไปทำงานต่างจังหวัด และบางส่วนมีปัญหาคอร์รัปชัน ซึ่งเกิดจากความแตกแยก หลังจากนั้น นายจันทร์สมร ชัยศักดิ์ ได้เดินทางไปต่างประเทศเพื่อศึกษาต่อ และได้กลับมาเพื่อที่จะพัฒนาชุมชนให้มีความพัฒนาทางการศึกษา และคุณภาพชีวิต จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2541 จึงได้มีการดำเนินขอการจัดตั้งมูลนิธิพรเมตตา

โครงสร้างการบริหารของมูลนิธิฯ มีคณะกรรมการในการบริหารงานในปัจจุบันทั้งหมด จำนวน 5 คน คือ

1. นายจันทร์สมร ชัยศักดิ์	ตำแหน่งประธานมูลนิธิฯ
2. นายชาญณรงค์ แก้วมูล	ตำแหน่งรองประธาน
3. นางสาวรณนิศา พันธเสน	ตำแหน่งกรรมการและเลขานุการ
4. นางสาวรณิ จันท์ทะวงส์	ตำแหน่งกรรมการและเหรัญญิก
5. นายจันทร์หอม ทะยะสุทธิ์	ตำแหน่งกรรมการ

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก นายจันทร์หอม ทะยะสุทธิ์ และนางสาวเดช ทะยะสุทธิ์ ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของมูลนิธิพรเมตตาในแนวเดียวกันว่า เมื่อก่อนนายพิมพ์ ทะยะสุทธิ์ ผู้เป็นบิดา เป็นคนหมู่บ้านปากแซงได้ย้ายถิ่นฐานมาจากบ้านปากแซง อำเภอเขมราฐ (ปัจจุบันเป็นอำเภอนาดาล) จังหวัดอุบลราชธานี เพื่อไปแต่งงานกับนางคำมี สุก โศทร (มารดา) ที่บ้านพะลาน และมีลูกด้วยกัน ทั้งหมด 6 คน ซึ่งในหมู่บ้านพะลานไม่มีที่จะ

ทำมาหากิน จึงได้หาที่บุกเบิกเพื่อที่จะทำกิน และต่อมาได้ซื้อที่ดินจำนวน 75 ไร่ เป็นเงิน 50 บาท ในสมัยนั้นถือว่าแพงพอสมควร บิดาและครอบครัวได้ทำการถากถางเพื่อที่จะทำเกษตรเพราะ ฝนดินที่ซื้อเป็นป่า มีแต่ต้นไม้ใหญ่ หลังจากได้บุกเบิกพื้นที่แล้ว ก็ได้ทำนา ซึ่งหน้าฝนทำนา ส่วนหน้าแล้งก็ได้ปลูกยาสูบเพื่อจำหน่ายให้กับชาวบ้าน ซึ่งในสมัยก่อนได้ใช้เกวียนในการสัญจร และทำเกษตร ได้ข้าวประมาณ 2,400 กิโลกรัม ต่อปี และขายได้ กิโลกรัมละ 1 บาท ถือว่าเยอะมาก ในสมัยนั้น แต่การขนส่งค่อนข้างลำบากต้องใช้เวลา 4 วัน ในการขนย้ายข้าวเพื่อไปเก็บในหมู่บ้าน ในการย้ายข้าวจากที่นาไปที่หมู่บ้านเป็นไปด้วยความยากลำบาก และด้วยความลำบากในการ เคลื่อนย้าย จึงได้ปรึกษากับทางครอบครัวว่าจะย้ายมาอยู่ที่นา ที่ได้ซื้อไว้จะได้ง่ายในการขนส่ง

ดังนั้น ประมาณ ปี พ.ศ. 2505 จึงได้ย้ายมาอยู่ที่นา ซึ่งในปีนั้นได้ทำแค่ ทุ่งฉางเพื่อเก็บผลผลิตทางเกษตรและทำที่ปักข้าวครว และในปีเดียวกันได้เกิดพายุใหญ่ทำให้ทุ่งฉาง และบ้านพัก (เป็นการต่อบ้านจากทุ่งฉาง) ถูกพายุพัดทำให้ผลผลิตเสียหาย ซึ่งในสมัยนั้นไม่ได้มีการ ช่วยเหลือจากภาครัฐ เหมือนสมัยนี้ รอเพียงการช่วยเหลือจากเพื่อนบ้านเท่านั้น ซึ่งเพื่อนบ้านที่อยู่ ไกลกว่าจะมาช่วยก็ต้องใช้เวลาานพอสมควร เมื่อก่อนชาวบ้านจะเรียกที่นี้ว่าโป่งจี๋หมาขาว สาเหตุ ที่ชาวบ้านเรียกที่นี้ว่าโป่งจี๋หมาขาว เนื่องจากที่นี้ไม่มีหมู่บ้าน ไม่มีคนอาศัยอยู่ ไม่มีไฟฟ้า ไม่มีน้ำ ใช้ ไม่ค่อยมีคนผ่าน มีเพียงครอบครัวของบิดาของข้าพเจ้าเท่านั้นที่อาศัยอยู่ หลังจากนั้นก้านันซึ่ง เมื่อก่อนมีชื่อว่าก้านันหม่น ภาวะวิจารณ์ ได้มาตั้งชื่อหมู่บ้านให้ใหม่ ชื่อว่าบ้านโนนประเสริฐ สมัยก่อนไม่มีไฟฟ้าใช้ มีถนนในการเข้าหมู่บ้าน มีเฉพาะทางเกวียน และใช้จี้ได้เป็นที่ส่องสว่าง และใช้ฟันในการก่อไฟ เพื่อประกอบอาหาร หากไปเรียนต้องเดินทางด้วยเท้า ประมาณ 3 ก.ม. ผ่านทุ่งหญ้า ป่า ซึ่งสมัยก่อนค่อนข้างอันตรายเป็นอย่างมากเนื่องจากมีสัตว์ป่าดุร้าย เช่น เสือ งูใหญ่ งูมีพิษ จึงต้องมีความระมัดระวังในการเดินทางเป็นพิเศษ เลิกเรียนก็ต้องรีบกลับบ้านเพราะหากกลับ ค่ากินไปจะมีอันตรายจากสัตว์ป่าดุร้าย ซึ่งต่อมาทางตำบลได้มีโครงการขุดสระน้ำเพื่อใช้สอยใน ชุมชน ตำบลพะลาน เป็นที่ดินสาธารณะประโยชน์และมี อนาคตติดกับที่ดินของบิดา ซึ่งมีพระ ประจำตำบลชื่อว่าพระชู ที่บ้านปากแซง ได้พาชาวบ้าน นาทราย นาอาลอน พะลาน และชาวบ้านใน ตำบลพะลาน ขุดลอกสระน้ำ โดยใช้จอบ เสียม บั้งก็ เป็นอุปกรณ์ในสมัยก่อนในการทำสระน้ำ และ สำเร็จในปีถัดมา ซึ่งบ่อน้ำนั้นชาวบ้านในตำบลได้มาใช้ร่วมกัน ทำให้เริ่มมีการใช้เส้นทางในการ สัญจร มีคนผ่านไปผ่านมา และคนในตำบลก็จะเรียกที่นี้ว่า โนนประเสริฐ และทำให้ทุกคนรู้จัก โนนประเสริฐมากขึ้น เมื่อกว่าถึง โนนประเสริฐทุกคนก็จะรู้ว่าเป็นที่ใกล้สระน้ำสาธารณะ ประโยชน์ และเป็นที่ดิน และครอบครัวของบิดาข้าพเจ้าอาศัยอยู่

ต่อมาพี่ชายคนโต ของนายพิมพ์ ทะยะสุทธิ์ (บิดา) ชื่อว่า นายเดช ทะยะสุทธิ์ ได้แต่งงานกับนางแพง หมื่นดวง เป็นคนบ้านปากเซ ประเทศลาว และได้ไปค้าขาย

ย้ายถิ่นฐานไปอาศัยอยู่ที่ประเทศลาว ต่อมาเกิดสงครามที่ประเทศลาว ทำให้เมืองลาวแตก จึงได้อพยพไปประเทศที่สาม คือสหรัฐอเมริกา ในขณะที่ไปที่สหรัฐอเมริกา นายเดชา ทะยะสุทธิ์ เกิดป่วยหนักคิดว่าตัวเองจะไม่รอด จึงมีความเชื่อว่าเป็นเพราะนามสกุล ที่ไม่เป็นมงคล จึงได้เปลี่ยนนามสกุลมาเป็นชัยศักดิ์

ในปี พ.ศ. 2535 นายจันทร์สมร ชัยศักดิ์ ซึ่งเป็นลูกคนที่สองของนายเดชา ชัยศักดิ์ ได้เดินทางกลับมาเยี่ยมนายพิมพา ทะยะสุทธิ์ ซึ่งเป็นคุณปู่ และได้เห็นถึงความยากลำบากของครอบครัว เพราะห่างไกลความเจริญไม่มีไฟฟ้าใช้ ไม่มีน้ำดื่มที่สะอาดในการอุปโภค บริโภค ไม่มีห้องน้ำใช้ ขาดแคลนในปัจจัยหลายอย่าง และได้มีโอกาสไปเยี่ยมโรงเรียนหลายแห่งในเขตอำเภอนาดาล (เมื่อก่อนเป็นอำเภอเขมราฐ ต่อมาได้เป็นกิ่งอำเภอ และใน พ.ศ. 2548 ได้ถูกยกให้เป็นอำเภอ) และได้เห็นว่าคนในชุมชนขาดโอกาสทางการศึกษา คนในชุมชนมีรายได้น้อย ไม่เพียงพอต่อการครองชีพ และขาดโอกาสในหลายด้านทำให้ต้องทิ้งถิ่นฐาน ทิ้งไร่นาไปทำงานที่อื่น

นายจันทร์สมร ชัยศักดิ์ ได้กลับไปเรียนต่อที่สหรัฐอเมริกาจนจบระดับปริญญาโท และได้กลับมาเพื่อช่วยเหลือชุมชนโนนประเสริฐ และต่อมาได้มีส่วนช่วยเหลือชาวบ้านในชุมชนในเรื่องการประกอบอาชีพ และสุขภาพอนามัย โดยได้นำคณะแพทย์จากต่างประเทศเข้ามา และลงพื้นที่แต่ละหมู่บ้านในการออกไปช่วยเหลือโดยการประสานงานกับ กำนัน ผู้ใหญ่บ้านของแต่ละหมู่บ้านเนื่องจากตอนนั้นยังไม่มีองค์การบริหารส่วนตำบล และได้รับการตอบรับที่ดีจากชุมชน ในเขตอำเภอเขมราฐ อำเภอโพธิ์ไทร และอำเภอนาดาล นอกจากนั้นยังมีโครงการต่างๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนคือ การสนับสนุนให้ชุมชนได้ทำเกษตร โดยการขุดบ่อ เลี้ยงปลา ปลูกผัก เช่น ถั่วฝักยาว เลี้ยงไก่ เลี้ยงหมู เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน แต่เนื่องจากชุมชนเป็นพื้นที่ที่มีหินกรวดเยอะทำให้การเพาะปลูกไม่ได้ผลเท่าที่ควรอีกประการหนึ่งคือคนในท้องถิ่นไม่ค่อยสนใจในเรื่องของการทำเกษตรเพราะเมื่อทำมาแล้วเสร็จแล้วส่วนมากคนยังให้ความสนใจที่จะไปทำงานในกรุงเทพฯ

ต่อมา ในปี พ.ศ. 2544 นายจันทร์สมร ชัยศักดิ์ ได้ปรึกษากับทางครอบครัวของนายพิมพา ทะยะสุทธิ์ ที่จะเปิดมูลนิธิ เพื่อช่วยเหลือเด็กกำพร้า คนยากจน อย่างถูกต้องตามกฎหมายของบ้านเมืองเพื่อที่จะได้ติดต่อกับหน่วยงานราชการได้สะดวกมากยิ่งขึ้น จึงได้ไปขอคำเนิการจัดตั้ง และได้รับอนุมัติให้จัดตั้งโดยใช่ ชื่อว่า มูลนิธิพรเมตตา หลังจากนั้นเป็นต้นมา จึงได้ดำเนินโครงการของมูลนิธิพรเมตตา หลายโครงการที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน คือ

1. โครงการทุนการศึกษา ในปี 2541 มูลนิธิพรเมตตา ได้ริเริ่มโครงการทุนการศึกษาแก่เด็กด้อยโอกาส เนื่องจากปัญหาความยากจนมีมากในชุมชน ทำให้คนในชุมชนขาดแคลนทุนทรัพย์ในการส่งลูกเรียนหนังสือ ทำให้เด็กที่ยากจนแต่ต้องการเรียนหนังสือไม่ได้มีโอกาส

ที่จะได้เรียน ด้วยรูปแบบที่เหมาะสม หลากหลาย และมีประสิทธิภาพ วิธีการดำเนินงานที่เป็น
 รูปธรรมเพื่อเร่งดำเนินการในเชิงรุก บังเกิดผลเป็นรูปธรรม และเป็นประโยชน์แก่เด็กด้อยโอกาส
 เด็กที่ถูกปล่อยปละละเลย เด็กถูกละเมิดสิทธิ เด็กประพฤติตนไม่เหมาะสม เด็กพิการ เด็กขาด
 โอกาส *สภาพปัญหา เด็กด้อยโอกาส* สภาพปัญหาในแต่ละภูมิภาคมีทั้งส่วนที่คล้ายคลึงกันและ
 แตกต่าง ในเขตชุมชนอำเภอนาตาลซึ่งมีภูมิประเทศเป็นภูเขาและอยู่ติดกับแนวตะเข็บชายแดน
 ระหว่างประเทศ ทำให้มีการอพยพเคลื่อนย้ายเข้ามาในประเทศจำนวนมาก จึงมีปัญหากับเด็ก
 ด้อยโอกาส และเด็กขาดสิทธิในการเรียน ทางมูลนิธิฯ จึงได้มีการจัดตั้งโครงการทุนการศึกษาขึ้นมา
 เพื่อมีส่วนช่วยเหลือ หรือสามารถที่จะแบ่งเบาภาระผู้ปกครองไม่มากนักน้อย โดยเริ่มแรกได้ให้ทุน
 กับเด็กที่ขาดแคลนในด้านอุปกรณ์การเรียน ด้านค่าใช้จ่ายต่างๆ แต่เนื่องจากในชุมชนมีปัญหานี้มาก
 ทำให้ทุนที่มูลนิธิฯ จัดสรรไม่เพียงพอต่อความต้องการของคนในชุมชน แต่อย่างไรก็ดีทางมูลนิธิฯ
 ก็พยายามจัดหาแหล่งเงินทุนเพื่อสนับสนุนเด็ก หากบางคนมีลูกในครอบครัวประมาณ 3 คน มูลนิธิ
 ก็สามารถช่วยเหลือในการแบ่งเบาภาระครอบครัวได้พอสมควรต่อมาในเดือน ธันวาคม ปี พ.ศ.
 2548 ได้เกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติ “สึนามิ” ที่ทำให้หลายครอบครัวต้องสูญเสียบ้าน
 ทรัพย์สิน หรือแม้กระทั่งบางครอบครัวต้องสูญเสียคนที่เป็นบิดา หรือมารดาไป ทางมูลนิธิฯ จึงได้ให้
 ความสำคัญที่มีส่วนช่วยเหลือเด็กเหล่านี้ที่จะมีโอกาสได้เรียนหนังสือ หรือสามารถที่ช่วยเหลือเพื่อน
 หนักเพื่อนเบาคนต่างๆ เหล่านี้ได้ จึงได้ช่วยเหลือเด็กๆ ในเขตอำเภอท้ายเหมือง อำเภอตะกั่วป่า
 บ้านบางสัก ตำบลคึกคัก และตำบลเกาะคอเขา รวมแล้วประมาณ 351 คน โดยการสนับสนุน
 ทุนการศึกษาคน ละ 400/คน/เดือน และได้สิ้นสุดโครงการในปี 2552 เนื่องจากหน่วยงานได้ย้าย
 กลับมาที่ จังหวัดอุบลราชธานี ทำให้ไม่มีเจ้าหน้าที่ในการดูแลโครงการดังกล่าว และสาเหตุอีก
 ประการหนึ่งก็คือ แหล่งเงินทุนในการสนับสนุนลดน้อยลง

2. โครงการสตรีอีสานพัฒนา ในปี พ.ศ. 2541-2544 มูลนิธิพรเมตตาเริ่ม
 โครงการเพื่อช่วยเหลือครอบครัวที่ยากจน และสตรีที่ไม่ต้องการเข้าไปอาศัยอยู่ในเมืองใหญ่ หรือ
 โยกย้ายถิ่นฐานไปที่อื่น เพื่อให้มีโอกาสได้อยู่กับลูก และไม่ทิ้งให้ลูกเป็นภาระของสังคม หรือพ่อ
 แม่ที่แก่ชรา โดยได้ให้สตรีได้เข้ามาฝึกอบรมการทำกระเป่าถัก กลุ่มสตรีเริ่มแรกมีเพียงไม่กี่คนที่
 สนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมเพราะเป็นงานที่ทุกคนไม่ค่อยให้ความสนใจเท่าใดนัก รูปแบบในการ
 ทำโครงการคือจัดอบรมวิธีการทำกระเป่า จัดหาวัสดุอุปกรณ์ให้กลุ่มสตรีในราคาถูก ซึ่งสตรีที่ได้
 เข้าร่วมกลุ่มสามารถเอากลับไปทำที่บ้านได้ซึ่งเป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ หลังจากทำ
 กระเป่าเสร็จ ก็นำกลับมาจำหน่ายให้กลับมูลนิธิฯ ตามคุณภาพของงาน ถ้าทำมีหลายและไปใหญ่
 มีความสวยงาม ราคาตกใบละ ประมาณ 150-200 บาท ถ้าเล็กลงมา ราคาประมาณ 50-100 บาท จาก
 ที่เริ่มโครงการมีเพียงไม่กี่คนที่สนใจ ทำให้สตรีในชุมชนมีความสนใจมากขึ้น และกลุ่มสตรีก็ขยาย

เพิ่มมากขึ้น และโครงการนี้ก็สามารถดำเนินการไปได้ดี ประมาณ 2-3 ปี โครงการนี้จึงได้ยุติ เนื่องจากเสร็จสิ้นโครงการ

3. โครงการบ้านเด็กพรเมตตา ในปี พ.ศ.2544 บ้านเด็กพรเมตตาได้อุปการะเด็กจำนวน 4 คน เนื่องจากปัญหาของครอบครัวพ่อแม่ขาดรายได้ที่เพียงพอในการเลี้ยงดู บางคนพ่อแม่เสียชีวิตและให้อาศัยอยู่กับตา ยาย ซึ่งไม่มีรายได้ในการครองชีพ ดังนั้นจึงเห็นแล้วว่าเด็กดังกล่าวน่าจะมีผลกระทบทางด้านจิตใจ จึงได้ช่วยเหลือในการอุปการะ เพราะหากเวลานั้นไม่ช่วยเหลือเด็กดังกล่าวอาจจะนำมาซึ่งปัญหาของชุมชน และสังคมได้ บ้านเด็กพรเมตตาเป็นโครงการหนึ่งที่เน้นและเจาะจงกับเด็กที่กำพร้า หรือพ่อแม่ไม่สามารถที่จะดูแล หรือช่วยเหลือในด้านค่าใช้จ่ายๆ ในการเริ่มต้นโครงการบ้านเด็กเราได้จัดหาผู้ดูแลเป็นครอบครัวและให้เลี้ยงดูโดยการอบรมด้านคุณธรรม จริยธรรม เอาใจใส่อย่างใกล้ชิด หลังจากนั้นจำนวนเด็กก็เพิ่มมากขึ้น ทางมูลนิธิฯ จึงได้สร้างบ้านพัก 1 หลัง เพื่อรองรับเด็กที่จะเพิ่มมากขึ้น จากโครงการดังกล่าวก็สามารถที่จะช่วยดูแลและช่วยเหลือเด็กได้ ตั้งแต่ระดับประถมจนถึงระดับมัธยม และเมื่อเข้าสู่ระดับมหาวิทยาลัย เด็กก็สามารถที่จะออกจากบ้านเด็กได้ แต่ยังคงอยู่ในความดูแลและการอุปการะในด้านของทุนการศึกษา

4. โครงการจัดตั้งโรงเรียน ในปี พ.ศ. 2544 มูลนิธิพรเมตตา มีความประสงค์ต้องการช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาสที่ขาดโอกาสทางการศึกษาในเขตอำเภอนาดาล อำเภอโพธิ์ไทร อำเภอนาดาล จึงเริ่มก่อตั้งโรงเรียนขึ้น โดยได้ใช้ชื่อว่าโรงเรียนเอสเธอร์ โดยได้เริ่มเปิดสอนเด็กก่อนเกณฑ์ และระดับอนุบาลเท่านั้น ซึ่งเด็กที่มาเรียนรุ่นแรกเป็นเพียงเด็กที่อาศัยอยู่ในบ้านเด็กพรเมตตาเท่านั้น เพราะชุมชนยังไม่มั่นใจในประสิทธิภาพ หรือการดำเนินกิจกรรมของโรงเรียนเท่าที่ควร และขณะนั้นโรงเรียนก็ยังไม่ได้รับอนุญาตในการจัดตั้งอย่างถูกต้องตามกฎหมาย ต่อมาในวันที่ 16 เมษายน พ.ศ. 2547 โรงเรียนได้เสนอขอใช้แบบแปลน เพื่อจัดตั้งโรงเรียนขึ้นใหม่ และได้รับอนุมัติให้จัดตั้งโรงเรียนได้ ในวันที่ 28 เมษายน 2547 โดยได้ใช้ชื่อว่าโรงเรียนพรเมตตาคริสเตียน สังกัดสำนักบริหารงานคณะกรรมการ การส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุบลราชธานี เขต 2 จุดมุ่งเน้นหรือวัตถุประสงค์หลัก ก็เพื่อช่วยเหลือเด็กที่ยากไร้ด้อยโอกาสทางการศึกษา มุ่งเน้นอบรมพัฒนาเด็กในด้านทักษะ ความคิดสร้างสรรค์ เพื่อปูพื้นฐานให้เด็กเติบโตขึ้นอย่างครบถ้วนในทุกด้าน ทั้งทางด้านอารมณ์ สังคมและสติปัญญา เพื่อให้เด็กมีความรอบรู้เฉลียวฉลาด และมีความกระตือรือร้นในด้านการเรียน และวัตถุประสงค์สำคัญอีกประการหนึ่งคือ มุ่งเน้นให้เด็ก มีหลักที่ดีในด้านคุณธรรม จริยธรรม อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถที่จะเผชิญกับสังคมที่เลวร้ายได้ ปัจจุบันโรงเรียนพรเมตตาได้เปิดสอนตั้งแต่ ระดับอนุบาล-ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 4 และจะเปิดระดับมัธยมศึกษาปีที่ 5 ในปีการศึกษาถัดไป

5. **โครงการสถานีวิทยุ** เริ่มจากการที่องค์กรมีนโยบายจะจัดทำรายการวิทยุ ในปี 2003 ช่วงแรก ๆ อาศัยหน่วยงานอื่นเป็นผู้ทำรายการให้ ต่อมาได้มีบุคคลภายในไปอบรมเป็นนักจัดรายการในปี 2004 (2 คน) และได้กลับมาทำการจัดรายการวิทยุที่คลื่น FM 104 MHz สท.9 อุบลราชธานี (คลื่นพาณิชย์) โดยมีค่าใช้จ่ายในการเช่าเวลาในขณะนั้น คือ 5,500 บาท ต่อเดือน (เสาร์-อาทิตย์ วันละ 30 นาที) โดยมีห้องบันทึกรายการส่วนตัวไว้ทำการบันทึกรายการที่มูลนิธิพรเมตตา จากนั้นได้ส่งเทปรายการไปที่อุบลฯ (บางครั้งก็เดินทางไปจัดรายการสดบ้าง) ทำอยู่อย่างนี้ประมาณ 2 ปี กระแสวิทยุชุมชนเริ่มเป็นที่รู้จักมากขึ้น ทางคณะกรรมการจึงได้หารือกันว่าน่าจะตั้งสถานีวิทยุชุมชนขึ้นมาเอง เพื่อเป็นแหล่งประชาสัมพันธ์ข้อมูลความรู้ให้กับชุมชน เป็นแหล่งการศึกษา ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม เพื่อเป็นแหล่งข่าวสารให้เกษตรกร และเพื่อเป็นการกระจายข้อมูลข่าวสารเพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างมูลนิธิกับชุมชนด้วย ซึ่งในขณะนั้นในเขต 3 อำเภอ คือ อำเภอโพธิ์ไทร อำเภอนาตาล และอำเภอเขมราฐ ยังไม่มีวิทยุชุมชนที่จะสามารถกระจายข้อมูลสู่ชุมชนได้

ภาพที่ 4.1 ภาพนักจัดรายการกำลังดำเนินรายการ

ดังนั้นในปลายเดือนมิถุนายน ปี 2004 สถานีออกอากาศเป็นครั้งแรก โดยใช้ชื่อสถานีว่า “สถานีวิทยุชุมชนแม่น้ำโขง” เป็นคลื่นแรกใน อำเภอนาตาล กำลังส่งในขณะนั้น 30 วัตต์ ความถี่ 100 MHz และต่อมาได้เปลี่ยนคลื่นความถี่มาเป็น 101.25 MHz ค่าใช้จ่ายในการติดตั้งครั้งแรกประมาณ 55,000 บาท ปัจจุบันออกอากาศด้วยเครื่องส่ง 150 และ 500 วัตต์ (สลับกัน)

เสาสูง 30 เมตร ในการเริ่มสถานีวิทยุมีเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐและเอกชนให้ความสนใจในการมาร่วมจัดรายการด้วย เช่น สถานีตำรวจภูธรนาตาล ในการให้ความรู้ในเรื่องของกฎหมาย องค์การบริหารส่วนตำบลพะลาน สาธารณสุขอำเภอนาตาล ชมรมกำนันผู้ใหญ่บ้านตำบลพะลาน สภาวัฒนธรรมอำเภอนาตาล ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ศูนย์การศึกษาออกโรงเรียนนาตาล โรงเรียนพะลานวิทยาคม โรงพยาบาลเขมราฐ นักข่าวอิสระ เกษตรอิสระ โดยหน่วยงานที่มาจัดรายการไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งสิ้น และสถานีไม่มีนโยบายที่จะโฆษณาสินค้า หรือห้างร้านใด ๆ ทั้งสิ้น

สถานีวิทยุชุมชนฯ ได้รับการสนับสนุน CD เพลง จากค่ายเพลงต่าง ๆ โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใด ๆ แต่ด้วยสภาพของเครื่องส่งที่มีกำลังส่งน้อย และเสาสูงเพียงแค่ 30 เมตร ประกอบกับปัจจุบันมีคลื่นวิทยุชุมชนเกิดขึ้นมากมายทำให้กลุ่มนักจัดรายการที่มาร่วมจัดการได้ไปจัดรายการที่ใกล้ที่ทำงาน เพื่อประหยัดงบประมาณ เนื่องจากสถานีวิทยุของมูลนิธิฯ ห่างจากอำเภอ นาตาล ประมาณ 14 กิโลเมตร และห่างจากอำเภอเขมราฐ ประมาณ 22 กิโลเมตร

ปัจจุบันออกอากาศ 07.00-21.00 น. โดยยังคงเหลือหน่วยงานนอกเพียงสองหน่วยงานเท่านั้น คือ อบต.พะลาน และสภาวัฒนธรรมนาตาล เหลือเจ้าหน้าที่ประจำสถานีคนเดียว และก็มีเจ้าหน้าที่คนอื่นเป็นผู้ช่วย แม้ว่าปัจจุบันคนฟังจะน้อยลง แต่ด้วยรูปแบบรายการที่แตกต่าง และเพลงที่เปิดอยู่ในรอบศีลธรรมอันดีงาม รวมทั้งเนื้อหารายการที่เน้นในด้านคุณธรรม จริยธรรม จึงมีผู้ฟังหลากหลายกลุ่ม ไม่ว่าจะเป็นวันรุ่น วัยทำงาน หรือแม้แต่เด็กก็ให้ความสนใจ จึงทำให้สถานียังเปิดบริการอยู่ถึงแม้ว่านักจัดจะลดน้อยลง แต่รูปแบบรายการก็ยังเต็มไปด้วยเนื้อหาสาระดี ๆ

6. โครงการช่วยเหลือผู้ประสบภัย “สึนามิ” ในวันที่ 28 เดือน ธันวาคม 2548 ในขณะที่เกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติ เป็นช่วงคริสต์มาสมีข่าวรายงานว่าตอนนี้เกิด “สึนามิ” ที่ภูเก็ต พังงา ที่คนเสียชีวิตเป็นจำนวนมาก และยังไม่ทราบจำนวนที่แน่นอน บ้านของชาวบ้านถูกคลื่นยักษ์พังเสียหายยับเยิน หลายคนสูญเสียชีวิต หลายคนสูญเสียผู้ที่เป็นที่รัก ขณะนั้นผมมีความรู้สึกเศร้าใจและเสียใจเป็นอย่างมาก และอยากไปช่วยเหลือพี่น้องผู้ประสบภัย และกระผมตัดสินใจที่ลงไปดูพื้นที่ด้วยตัวเองพร้อมกับคณะกรรมการ จากการศึกษาที่ได้ลงพื้นที่ด้วยตัวเอง ได้มีโอกาสไปช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ในการเก็บศพผู้ที่เคราะห์ร้ายที่อำเภอตะกั่วป่า คึกคัก และเขาและกระผมรู้สึกว่าจะมีโอกาสช่วยเหลือแบ่งเบาภาระของเจ้าหน้าที่ภาครัฐบาล และประชาชนให้มากกว่านี้

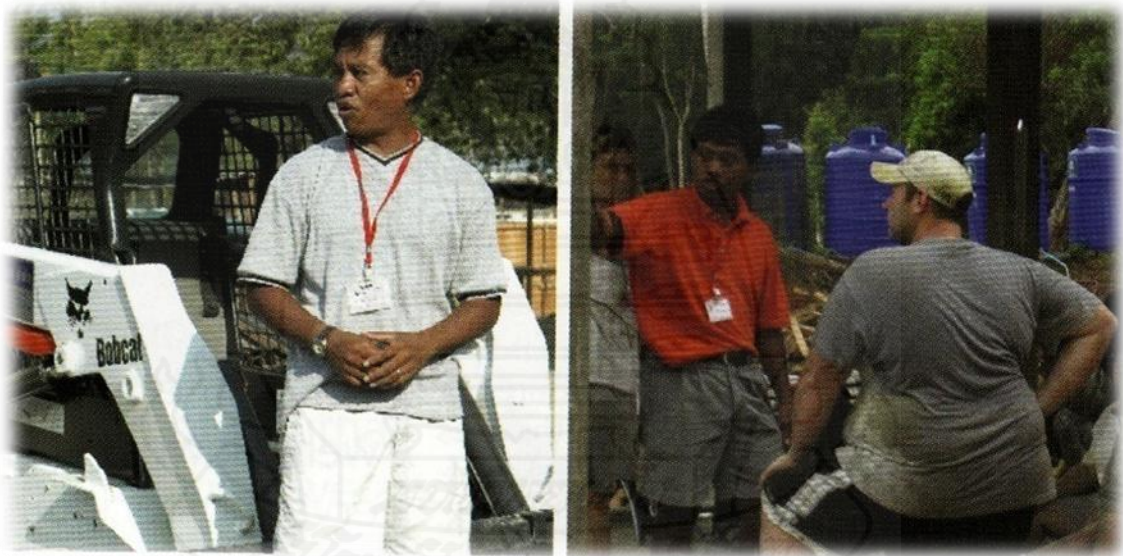
ภาพที่ 4.2 ภาพความเสียหายจากคลื่น “สึนามิ”

จากการได้ไปสำรวจพื้นที่ในเขตตำบลคึกคัก ตำบลบางม่วง และตำบลเกาะคอเขา และได้มีโอกาสพบกับผู้ใหญ่บ้านบ้านบางสัก หมู่ที่ 8 ตำบลบางม่วง อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา จึงรู้ว่า ชาวบ้านที่นี่มีแนวเขตใกล้ทะเล ถึงแม้ว่าบางหลังจะอยู่ไกลถึง 1 กิโลเมตร แต่ก็ยังถูกคลื่นยักษ์ซัดพังเสียหายเป็นจำนวนมาก บางหลัง เหลือแค่ซากอิฐ และปูนเท่านั้น บางหลังก็มีแค่ตอให้เห็น และจากการที่ได้พูดคุยสอบถามครอบครัวของ นายเมธี-นางศศิธร จันสกุล กล่าวว่า วันที่เกิดเหตุเป็นวันที่ฉันเปิดร้านขายอาหารวันแรก ฉันอยู่ที่หน้าบ้านตอนที่เกิดเหตุ ไฟดับประมาณสามครั้ง ๆ ที่สามไฟก็ดับสนิท เนื่องจากไฟฟ้าดับก็เลยทำให้ทำอะไรไม่ได้ เลยเดินออกมาดูข้างนอกว่าเป็นอะไร ซึ่งบ้านจะมองเห็นทะเลก็เห็นว่า ที่ทะเลมีเหมือนควันดำคั้นมา และมีเสียงต้นไม้หักดังมาก แต่ก็ไม่แน่ใจว่าสิ่งนั้น คืออะไร พอมาใกล้ก็แตกฟองจึงเห็นว่าเป็นน้ำทะเล พี่สาวของสามีบอกว่าคลื่นยักษ์ และให้วิ่งหนี ฉันเองไม่กลัวเพราะไม่รู้ว่าคลื่นยักษ์ คืออะไร แต่พี่เขาบอกว่าให้วิ่ง ทุกคนจึงวิ่ง และไม่คิดว่าน้ำจะมาถึงบ้าน จึงไม่คิดจะหนีของ หรืออะไรออกมา และยังสั่งสามีว่าปิดประตูบ้านด้วยเดี๋ยวน้ำเข้า และก็วิ่งออกหลังบ้านเพราะหลังบ้านเป็นสวนยาง ซึ่งทางนั้นรกมาก เพราะไม่มีใครใช้ เป็นทางแคบ ความสูงของน้ำประมาณ 20 เมตรได้ เพราะว่ามีต้นมะขามอยู่หน้าบ้าน และน้ำก็สูงเลยต้นมะขาม พวกฉันวิ่งตลอดเพราะว่ากลัวตาย จนกระทั่งถึงสวนยาง อยู่ได้สักพักหนึ่งจึงพากันลงมาดู และเห็นว่ารถกับต้นมะพร้าวลอยไปกับน้ำ ส่วนคนในครอบครัวไม่มีใครเสียชีวิต มีแต่ญาติของสามีซึ่งเป็นลูก หลานเสียชีวิตทั้งหมด 15 คน

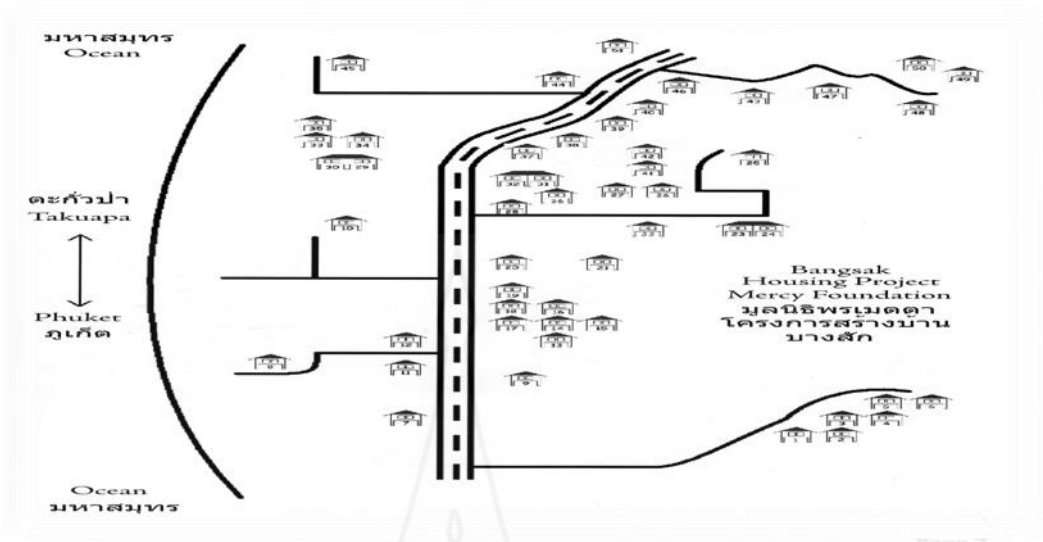
ครอบครัวนางนิตยา แดงนวล กล่าวว่า ตอนที่เกิดเหตุไม่ได้อยู่ที่บ้านเพราะน้องชาย และน้องสะใภ้กำลังจะเปิดร้านขายอาหารตามสั่ง ฉันเลยออกมาอยู่ที่ร้านของเขาตอนที่เกิดเหตุกำลังยืนคุยกันอยู่ ได้ยินเสียงดังที่ทะเลจึงหันไปดูเห็นคลื่นมาม้วนเป็นก้อนกลม ๆ เป็นทางยาว

จึงบอกน้องให้หนีคลื่นยักษ์มาแล้ว เราพากันหนีไปด้านหลังบ้าน เพราะข้างหน้าบ้านเป็นสวนยาง ตอนที่กำลังหนีน้องชายหันมาดูเห็นบ้านพังหมดแล้ว เลยหนีขึ้นเขาก็เจอคนเต็มไปหมด ทุกคนต่างร้องไม่มีใครรู้ว่าเกิดอะไรขึ้น ฉันก็นึกถึงลูกชายที่ทำงานอยู่ที่โรงแรมที่อยู่ติดกับทรายหาดโทรศัพท์หา ก็ไม่คิดคิดว่าลูกคงจะจมน้ำตายแน่ ๆ พอมีคนมาบอกว่าน้ำแห้งแล้วจึงได้ลงจากเขามาเพื่อที่จะดูบ้าน และทรัพย์สินปรากฏว่าไม่มีอะไรเหลือ ฉันก็มองหาลูก และลูกชายก็วิ่งออกมาหาแม่เขาบอกว่าตอนที่เกิดเหตุเขาวิ่งออกจากโรงแรมทัน ตอนนั้นฉันดีใจมากที่เจอลูกชาย ส่วนคนในครอบครัวเสียชีวิตทั้งหมด 13 คน

ดังนั้นคณะกรรมการมูลนิธิฯ จึงตัดสินใจที่จะช่วยเหลือ ในการสร้างบ้านพักถาวร ให้กับบ้านบางสัก จำนวน 51 หลัง ซึ่งบางครอบครัวยังพวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทำให้ไม่กล้าที่จะสร้างบ้านในจุดเดิม จึงได้ขอให้มูลนิธิไปสร้างบ้านให้ในพื้นที่ที่อยู่บนภูเขาบ้าง ในสวนบ้าง ในป่าบ้าง แต่ก็ยังอยู่ในเขตบ้านบางสัก หมู่ที่ 8 ตำบลม่วงใหญ่ อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา

ภาพที่ 4.3 ประชุมวางแผนทีมงานในการเริ่มต้นก่อสร้างบ้านพักถาวร

ภาพที่ 4.4 แผนผังบ้านจำนวน 50 หลังคาเรือน หลังจากได้รับอนุมัติแบบแปลนจากทางอำเภอ

มูลนิธิฯ ได้ประสานงานกับอำเภอตะกั่วป่า เพื่อแจ้งให้ทราบและขออนุญาต เกี่ยวกับการสร้างบ้านให้กับผู้ประสบภัยที่บ้านบางสักและได้เสนอแบบแปลนในการสร้างบ้านพัก ให้กับทางอำเภอ ซึ่งอำเภอได้มีมติร่วมกับคณะกรรมการจังหวัดพังงา อนุญาตให้มูลนิธิฯ ดำเนินการ ปลุกสร้างบ้านพักถาวรบ้านบางสัก หมู่ที่ 8 ได้ ถึงแม้ว่าขณะนั้นมูลนิธิพรเมตตา เป็นหน่วยงานที่ไม่ได้มีทุนมากมายนักแต่ก็ได้การช่วยเหลือจาก อาสาสมัครทั้งนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยราชภัฏ อุบลราชธานี พนักงานของมูลนิธิ พรเมตตา เพื่อน คณะอาจารย์ที่อยู่สหรัฐฯ และอาสาสมัครจาก ต่างประเทศเกือบทุกประเทศที่ได้มีโอกาสช่วยเหลือหน่วยงาน ให้สามารถสร้างบ้านและบรรลु วัตถุประสงค์ในการช่วยเหลือชาวบ้านได้ บางคนที่ไม่สามารถมาช่วยเหลือได้ด้วยตัวเองก็ได้ช่วย เรื่องทุน บางคนก็ช่วยเรื่องแรงงาน แต่ก็มีหลายคนที่ช่วยเหลือทั้งเรื่องทุนและแรงงาน

ภาพที่ 4.5 ภาพการดำเนินการในการก่อสร้าง

ภาพที่ 4.6 ภาพอาสาสมัครทั้งคนไทยและต่างประเทศช่วยเหลือกันสร้างบ้าน

ภาพที่ 4.7 ภาพบ้านพักถาวรที่สร้างเสร็จสมบูรณ์

การดำเนินการสร้างบ้านพักถาวรที่บ้านบางลึกให้กับผู้ประสบภัย ได้เสร็จสิ้นในช่วงประมาณเดือน ตุลาคม และได้ส่งมอบในวันที่ 4 พฤศจิกายน 2549 จำนวนทั้งสิ้น 51 หลัง ในจำนวนนี้เป็นบ้านที่สร้างตามวัตถุประสงค์ของผู้รับ จำนวน 10 หลัง และเป็นบ้านปูนสองชั้นจำนวน 41 หลัง

ในขณะที่ดำเนินการก่อสร้างบ้านพักที่บ้านบางลึกนั้น คณะกรรมการยังได้มีโอกาสลงพื้นที่สำรวจความเสียหายอย่างต่อเนื่อง ได้มีโอกาสไปที่ บ้านเกาะคอเขา ซึ่งการคมนาคม การสัญจรสามารถ เข้า-ออก ได้แค่ทางเดียว คือ ทางเรือใหญ่ และเรือหางยาว ซึ่งการเข้าไปช่วยเหลือค่อนข้างที่จะลำบาก แม้ ภาครัฐ ภาคเอกชนพยายามที่เข้ามามีส่วนร่วมแต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของผู้เดือนร้อน ทั้งในด้านอาหาร เครื่องนุ่งห่ม ที่อยู่อาศัย ในขณะที่คณะกรรมการมูลนิธิฯ ก็ได้ประชุมและปรึกษาหารือในการช่วยเหลือชาวบ้านเกาะคอเขา ในขณะที่มูลนิธิฯ ยังพอมีเงินทุนมากพอในการช่วยเหลือ คณะกรรมการจึงได้มีมติตัดสินใจที่จะช่วยเหลือในการสร้างบ้านพักถาวรให้กับบ้านเกาะคอเขาเพิ่ม จึงได้ประสานงานกับอำเภอตะกั่วป่าและแจ้งวัตถุประสงค์ในการช่วยเหลือซึ่งได้รับความร่วมมือ และได้รับอนุญาตจากจังหวัดในการดำเนินการก่อสร้างบ้านพักถาวรให้กับชาวบ้านเกาะคอเขา หมู่ที่ 3 ตำบลเกาะคอเขา อำเภอตะกั่วป่า อีกจำนวน 40 หลังคาเรือน ซึ่งในขณะนั้นก็เป็นเรื่องที่ยากลำบากในการขนอุปกรณ์ วัสดุที่ต้องนำเข้าไปในการก่อสร้างเนื่องจากปัญหาการคมนาคมที่ต้องผ่านเพียงเส้นทางเดียว ทำให้การก่อสร้างล่าช้ากว่าที่กำหนด แต่ก็สามารถสร้างบ้านพักทั้ง 40 หลัง ได้สำเร็จ และชาวบ้านก็สามารถเข้าไปพักอาศัยได้

นอกจากโครงการสร้างบ้านพักถาวรแล้ว มูลนิธิฯ ยังดำเนินโครงการช่วยเหลือผู้ประสบภัยในต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลืออุปกรณ์ทางการประกอบอาชีพ อุปกรณ์การประมง เครื่องเรือ อวน ที่ดักจับปูดำ ให้กับชาวบ้านทับละมุ อำเภอย้ายเหมือง ให้ความช่วยเหลืออุปกรณ์การประมง แก่หมู่บ้านคลองเจริญ หมู่บ้านห้วยไม้ไผ่ และหมู่บ้านเกาะนก ตำบลคลองไม้ไผ่ อำเภอย้ายเหมือง จำนวน 160 ครัวเรือน

1. โครงการและกิจกรรมอื่นๆ มูลนิธิฯ ได้เริ่มโครงการหลายอย่าง เช่น
 1. โครงการสร้างถนนประจำหมู่บ้าน สายบ้านนาอาลอน-บ้านนาทราย
 2. โครงการน้ำประปาจากแม่น้ำโขง เนื่องจากชุมชนบ้านนาอาลอน เป็นชุมชนที่ห่างไกลจากอำเภอ ทำให้ไม่มีน้ำกิน น้ำใช้ บางครัวเรือนต้องเจาะบาดาลเพื่อให้มีน้ำใช้ ดังนั้น มูลนิธิฯ จึงได้ริเริ่มโครงการผันน้ำจากแม่น้ำโขงมาใช้ ซึ่งเริ่มแรกเป็นโครงการทดลอง เนื่องจากไม่มั่นใจว่าจะสามารถดำเนินการได้หรือไม่ ดังนั้นจึงได้ประสานงานไปยังองค์การบริหารส่วนตำบล เพื่อขออนุญาตในการนำน้ำมาใช้ และได้รับอนุมัติในเวลาต่อมา ชุมชนบ้านนาอาลอน ห่างไกลจากแม่น้ำโขงประมาณ 700 เมตร ปัจจุบันหน่วยงานได้ผันน้ำจากแม่น้ำโขงมาเป็นน้ำประปา และเป็นโครงการนำร่องของชาวบ้านชุมชนบ้านนาอาลอน ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี
 3. โครงการปลูกสับปะรด ที่เป็นโครงการ ปี 2553-2555 เป็นโครงการระยะสั้น ปัจจุบันได้เริ่มทดลองปลูกในพื้นที่ของมูลนิธิฯ เพื่อศึกษาข้อมูลว่าจะได้ผลผลิตมากน้อยแค่ไหน ก่อนที่จะเผยแพร่ ให้กับชุมชน
 4. โครงการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม มีการจัดโครงการแลกเปลี่ยนความรู้ โดยการเชิญอาสาสมัครจากต่างประเทศ เช่น ประเทศฟิลิปปินส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศนิวซีแลนด์ ประเทศแอฟริกา ฯลฯ สอนภาษาอังกฤษตามโรงเรียน และจัดกิจกรรมเข้าค่ายในเขตอำเภอนาตาล อำเภอเขมราฐ อำเภอโพธิ์ไทร และอำเภอเมือง
 5. โครงการส่งเสริมอาชีพ ให้กับผู้ที่ไม่ต้องการเข้าไปทำงานในเมืองใหญ่ จัดสรรหางาน หหาอาชีพให้
 6. โครงการสร้างสนามเด็กเล่นให้กับชุมชนบ้านบางสัก
 7. โครงการมอบกระเบื้องให้กับโรงเรียนเกาะคอกเขา และบ้านคลองเจริญ อีกจำนวน 50 หลังคาเรือน

สรุป มูลนิธิพรเมตตา จัดตั้งขึ้นอย่างไม่เป็นทางการ ในปี พ.ศ. 2541 และได้จดทะเบียนอย่างถูกต้องตามกฎหมายในปี พ.ศ. 2544 โดยเป็นองค์กรสาธารณกุศล ซึ่งไม่หวังผลกำไร โดยมี นายจันทร์สมร ชัยศักดิ์ เป็นผู้จัดตั้งมูลนิธิพรเมตตา และได้รับการสนับสนุนจากองค์กร

สาธารณรัฐอเมริกา สำนักงาน ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 63 หมู่ 12 บ้านนา
 อาลอน ตำบลพะลาน อำเภอนาดาล จังหวัดอุบลราชธานี มูลนิธิพรเมตตา มีวัตถุประสงค์ในการ
 จัดตั้ง ดังนี้ ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้อาศัยในชุมชนแออัด ให้มีการเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
 ให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียน นักศึกษา ที่เรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ ให้ทุนประกอบอาชีพแก่ผู้
 ยากจน เป็นทุนสร้างที่พักให้เด็กกำพร้า ดำเนินการเพื่อสาธารณประโยชน์หรือร่วมมือกับองค์การ
 การกุศลอื่นๆเพื่อสาธารณประโยชน์ ไม่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับการเมืองแต่ประการใด

2.2 บทบาททางด้านสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตา

2.2.1 บทบาทด้านการศึกษา

จากการศึกษาเอกสาร มีสาระสำคัญดังนี้

จันทร์สมร ชัยศักดิ์ จากหนังสือโครงการและการดำเนินกิจกรรมของมูลนิธิ
 พรเมตตา (2550:1) ระบุว่า บทบาทการจัดสวัสดิการชุมชนด้านการศึกษา ในชุมชนอำเภอนาดาล
 และอำเภอเขมราฐ เมื่อ 7 ปี ก่อน ชุมชนอำเภอนาดาล มีโรงเรียนไม่กี่แห่ง จะมีก็แต่ระดับ
 ประถมศึกษา ไม่มีระดับอนุบาล ระดับมัธยม หากใครจบในระดับชั้นประถมศึกษาต้องเดินทางเข้า
 ไปเรียนในอำเภอเขมราฐ ซึ่งห่างจากชุมชนประมาณ 20 ก.ม. ค่าใช้จ่ายค่อนข้างสูง บางครอบครัวที่
 ฐานะยากจนก็ไม่สามารถส่งลูกให้เรียนต่อในระดับชั้นมัธยมได้จึงต้องออกมาช่วยพ่อแม่ ทำงาน
 บางคนก็ต้องเดินทางเข้าเมืองใหญ่เพื่อหางานทำ บางคนก็ช่วยพ่อแม่ ทำนา ทำให้เด็กๆ ในชนบท
 หลายคนขาดโอกาสทางการศึกษา ดังนั้น จุดมุ่งเน้นหรือวัตถุประสงค์หลักในการเปิดโรงเรียน
 สงเคราะห์ ก็เพื่อช่วยเหลือเด็กที่ยากไร้ ด้วยโอกาสทางการศึกษา มุ่งเน้นอบรมพัฒนาเด็กในด้าน
 ทักษะ ความคิดสร้างสรรค์ เพื่อปูพื้นฐานให้เด็กเติบโตขึ้นอย่างครบถ้วนในทุกด้าน ทั้งทางด้าน
 อารมณ์ สังคมและสติปัญญา เพื่อให้เด็กมีความรอบรู้เฉลียวฉลาด และมีความกระตือรือร้นในด้าน
 การเรียน และวัตถุประสงค์สำคัญอีกประการหนึ่งคือ มุ่งเน้นให้เด็ก มีหลักที่ดีในด้านคุณธรรม
 จริยธรรม อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถที่จะเผชิญกับสังคมที่เลวร้ายได้ และที่สำคัญเพื่อลด
 ค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง และให้ผู้ปกครองได้มีโอกาสได้มีเวลาดูแลลูกอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้
 มูลนิธิพรเมตตา ยังได้เล็งเห็นปัญหาความเสื่อมถอยในด้าน คุณธรรม จริยธรรมของคน ทั้งใน
 ระดับนักการเมือง ข้าราชการ หรือ คนในแวดวงอาชีพอื่นๆ ภาพที่เห็นชัดเจนและเป็นข่าวอยู่ทุก
 วัน ก็คือ การทุจริตคอร์รัปชัน การก่ออาชญากรรม การเสพและการค้ายาเสพติด ซึ่งแพร่ระบาด
 ในกลุ่มเยาวชนไทย ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา จนถึง อุดมศึกษา รวมถึงการแต่งกายล่อแหลม ที่
 เป็นมูลเหตุก่อให้เกิดอาชญากรรม ทางเพศ ของนักศึกษาหญิง การขายบริการทางเพศของนักศึกษา
 การที่นักศึกษาอยู่ร่วมกันฉันท์สามีภรรยา การทะเลาะวิวาทของนักศึกษาทั้งภายในสถาบันเดียวกัน
 และต่างสถาบัน เหล่านี้เป็นต้น

ปัญหาที่เกิดขึ้นในกลุ่มของเยาวชนดังกล่าว ทุกคนต่างลงความเห็นตรงกันว่า เยาวชนไทยของเราขาดการปลูกฝังในด้าน คุณธรรม จริยธรรม อย่างยั่งยืน คือ อาจจะมีอยู่บ้าง แต่เป็นแบบฉาบฉวย ไม่เกิดผลที่ถาวรในขณะที่สังคมไทยต้องการเห็นภาพการพัฒนาเยาวชนไทย ไปสู่การเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพ มีความสมบูรณ์ ทั้งร่างกายและจิตใจ มีสติ ปัญญา มีความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ อย่างมีความสุข มีรายงานผลการสำรวจของผู้ที่ถูกให้ออกจากงาน เฉพาะในกรณีที่ จริยธรรม เป็น หลักความประพฤติ หรือ แนวทางในการปฏิบัติตน ที่ ควรแก่การยึดถือ ปฏิบัติ เพื่อสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข โดยมีคุณธรรม และ ศีลธรรมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม จึงเปรียบเสมือนการพัฒนาคุณภาพจิตใจ ที่มีอิทธิพลต่อความประพฤติของคนคุณธรรม เป็นสภาวะที่อยากให้เราทำอะไรที่เป็นคุณ ศีลธรรม เป็นสภาวะที่เราห้ามจิตใจของเราไม่ให้ทำในสิ่งผิด หรือบอกไม่ให้คนอื่นทำ ทั้งคุณธรรม และ ศีลธรรม จึงเป็นตัวกำหนดความประพฤติของเรา ให้ปฏิบัติในสิ่งที่ถูกที่ควร คือ เป็นตัวกำหนดจริยธรรม จริยธรรมที่เกิดขึ้นจึงเป็นผลมาจากศาสนา ที่เกี่ยวข้องกับ วัฒนธรรม ประเพณี และกฎหมาย

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก มีสาระสำคัญดังนี้

นางสาวพรสุดา วรรณใส นางสาวอนุสรรา ประชุมแดง เด็กชายกฤษณะ ดวงตา และนางสาวจันทร์แรม ชาพิภักดิ์ เมื่อวันที่ 18 กรกฎาคม พ.ศ. 2553 ได้ให้ข้อมูลว่า เมื่อก่อนคนในชุมชนมีการศึกษาค่อนข้างน้อยเนื่องจากหมู่บ้านห่างไกลจากโรงเรียนจะมีโรงเรียนที่อยู่ใกล้ก็เพียงในระดับชั้นประถมศึกษา หากจะเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษาต้องเดินทางไปเรียนในอำเภอหรืออำเภออื่นที่ห่างไกลจากชุมชนดังนั้นการไปเรียนก็ค่อนข้างลำบาก รถโดยสารประจำทางก็หายาก เทคโนโลยีก็ไม่มีค่าใช้จ่ายก็ค่อนข้างสูง คนจน คนด้อยโอกาสไม่ค่อยมีโอกาสได้เรียนส่วนมากต้องเป็นคนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางถึงรวยถึงจะมีโอกาสได้เรียนในอำเภอ หรือไปเรียน คนที่ยากจนไม่มีสิทธิ์เลือก บางครอบครัวก็มีศักยภาพที่จะส่งลูกเรียนแค่ระดับประถมศึกษาหรือมากที่สุดก็แค่เพียงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย เรียกว่าห่างไกลความเจริญ จึงทำให้มีความลำบากเป็นอย่างมาก เมื่อมูลนิธิฯ เข้ามาช่วยเหลือเปิดโรงเรียนสงเคราะห์ให้แก่ผู้ด้อยโอกาสผู้ยากจนทางสังคม ในชุมชนอำเภอนาตาล ทำให้หลายครอบครัวเริ่มส่งลูกมาเรียน เอาใจใส่ต่อการเรียนบุตรของตน เพราะเป็นโรงเรียนที่ไม่ห่างไกลจากชุมชนมากนัก ไม่ลำบากในการเดินทางไปเรียน มีความสะดวกสบายในการเดินทาง เมื่อเข้ามาเรียนในโรงเรียนพระเมตตาคริสเตียน ได้เห็นความแตกต่างหลายอย่างจากโรงเรียนซึ่งไม่ใช่แค่เทคโนโลยี แต่เป็นการเอาใจใส่จากครู การช่วยเหลือให้คำปรึกษาในด้านต่างๆ การจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน ต่อนักเรียนในทางที่ดีมีการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ที่ทำให้การเรียนไม่น่าเบื่อแต่สนุกไปกับการเรียนทำให้มีความสุข

และอยากมาเรียน นอกจากนี้โรงเรียนยังมีโครงการส่งเสริมนักเรียนที่เรียนดี มีคุณธรรม จริยธรรมที่ดี ทั้งในด้านส่วนตัว ด้านสังคม จะได้รับการส่งเสริมให้เรียนต่อที่ต่างประเทศในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเป็นโอกาสที่ดีมากและเป็นแรงจูงใจที่ดีเพื่อให้โอกาสทุกคนในทุกๆระดับ ไม่ว่าจะเป็นคนจน หรือคนรวย จะไม่มีการแบ่งแยก โดยเฉพาะที่นี้จะเคร่งครัดเรื่องกฎระเบียบ และการมีวินัยไม่ให้ไปมั่วสุมสิ่งเสพติด เป็นการเอาใจใส่ที่ดี นอกเหนือจากนี้ก็ยังมีการจัดสรรทุนอื่นๆ เช่น ทุนสำหรับผู้เรียนดี ทุนเรียนต่อต่างประเทศ ในชั้นระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.2.2 บทบาทด้านมีงานทำและมีรายได้

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร มีเนื้อหาสาระสำคัญ ดังนี้

จันทร์สมร ชัยศักดิ์ จากหนังสือโครงการและการดำเนินกิจกรรมของมูลนิธิพรเมตตา (2550:1) ระบุว่า ปัญหาความยากจนในชุมชนให้ลดน้อยลงต้องอาศัยความร่วมมือหลายภาคส่วน โดยเฉพาะภาครัฐและผู้นำท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมและบทบาทในการแก้ไขปัญหา โดยขยายเครือข่ายและศูนย์การเรียนรู้ของชุมชน การถ่ายทอด ความรู้จากปราชญ์ชาวบ้าน พัฒนาเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็ง ส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพที่สอดคล้องกับศักยภาพ ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมท้องถิ่น ส่งเสริมการทำเกษตรแบบยั่งยืน การพัฒนาผลิตภัณฑ์สู่ตลาดภายใน/ต่างประเทศ ส่งเสริมการระดมเงินออมในชุมชน ปรับใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับเทคโนโลยีสมัยใหม่อย่างเหมาะสม

การจัดสวัสดิการชุมชนด้านการประกอบอาชีพ ปัญหาการประกอบอาชีพในชุมชนอำเภอนาด และอำเภอใกล้เคียง เป็นปัญหาที่ต้องได้รับการแก้ไขและต้องได้รับการแก้ไขอย่างยั่งยืน โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วม มีใช้การให้เงิน มีใช้การให้ทุน มีใช้การให้กู้หนี้ยืมสิน แต่เป็นการใช้กำลัง ใช้ความสามารถ ความรู้ ในวิชาชีพที่ตนมีอยู่ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ใครมีความรู้ในด้านเย็บปักถักร้อยก็สนับสนุนให้เขาได้ใช้ความสามารถ ใครมีความสามารถด้านคอมพิวเตอร์ก็ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ ใครมีความสามารถด้านการก่อสร้างก็สนับสนุนและส่งเสริมให้เขาประกอบวิชาชีพในสิ่งที่เขาถนัด ใครมีความรู้ความสามารถด้านการเกษตร ก็สนับสนุนส่งเสริมหาทุนในการดำเนินการ โดยให้ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในการดำรงชีวิต และการใช้จ่ายให้มีความประหยัดตามกำลังของบุคคลนั้น ไม่ใช่จ่ายเกินตัว ที่ทุกคนจะมีความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้นๆ อย่างรอบคอบ การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่คาดว่าจะ

เกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล ดังนั้นมูลนิธิฯ จึงสนับสนุนสำหรับคนในชุมชนที่ต้องการความช่วยเหลือในด้านอาชีพ หรือการฝึกอาชีพต่างๆ ให้กับคนในชุมชน เพื่อลดปัญหาความยากจนในชุมชน

ตารางที่ 4.1 สถิติ จำนวนผู้ที่ได้รับการส่งเสริม และช่วยเหลือในด้านการประกอบอาชีพ

	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554
ด้าน											
เกษตรกรรม	10	15	20	30	35	40	42	33	40	48	50
ด้านการก่อสร้าง	2	7	10	12	20	30	50	60	70	77	80
ด้านช่างอิเล็กทรอนิกส์	-	-	-	2	3	4	5	6	8	8	8
ด้านพนักงาน											
บุคลากร	10	20	30	40	60	80	90	101	105	120	3
ด้านอื่นๆ	30	50	30	20	15	15	30	20	22	25	30

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก มีเนื้อหาสาระสำคัญดังนี้

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก นายธีระพงษ์ ศีดวงพันธ์ เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2553 และนายสมชาย ขาวสะอาด เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2553 ได้ให้ข้อมูลว่า มูลนิธิฯ ได้ช่วยเหลือในการสร้างอาชีพ ไม่ว่าจะเป็นงานฝีมือ งานเย็บปักถักร้อย งานด้านเกษตรกรรมให้กับผู้ที่ยากจน ไร้อาชีพ ผู้ที่ด้อยโอกาสทางสังคม ให้มีงานทำมีความเป็นอยู่แบบพอเพียง โดยให้ทุกคนมีส่วนร่วม มีโครงการให้เงิน มีโครงการให้ทุน มีโครงการให้กู้หนี้ยืมสิน แต่เป็นการใช้กำลัง ใช้ความสามารถ ความรู้ ในวิชาชีพที่ตนมีอยู่ให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ใครมีความรู้ในด้านเย็บปักถักร้อยก็สนับสนุนให้เขาได้ใช้ความสามารถ ใครมีความสามารถด้านคอมพิวเตอร์ก็ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ ใครมีความสามารถด้านการก่อสร้างก็สนับสนุนและส่งเสริมให้เขาประกอบวิชาชีพในสิ่งที่เขถนัด ใครมีความรู้ความสามารถด้านการเกษตร ก็สนับสนุนส่งเสริมหาทุนในการดำเนินการ โดยให้ยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ในการดำรงชีวิต และการใช้จ่ายให้มีความประหยัดตามกำลังของบุคคลนั้น

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก นายเลิศ ทะยะสุทธิ และ นายภูวนัย ก่อบุญ เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2553 ได้ให้ข้อมูลว่า มูลนิธิฯ ได้ช่วยเหลือด้านอาชีพให้กับชุมชน เพื่อให้ไม่ให้หลายคนได้ทิ้งบ้านทิ้งครอบครัวไปทำงานที่อื่น จึงได้จัดตั้งกลุ่มสตรีอีสานพัฒนาขึ้นมา เพื่อให้สตรีมีงานทำที่บ้าน มีเวลาให้กับครอบครัว โดยได้ฝึกอบรมการทำกระเป๋าถัก และให้ไปทำที่บ้าน เมื่อทำเสร็จมูลนิธิฯ ก็รับซื้อคืน ซึ่งขึ้นอยู่กับแต่ละตลาด ถ้าใครที่ทำตลาดไม่ได้ดี และสวยงาม

ก็จะมียุทธค่าประมาณ 180-200 บาท ถ้าลายปกติก็ประมาณ 80-150 บาท ทำให้ในขณะนั้นสตรีในหลายหมู่บ้านให้ความสนใจ เข้าร่วม โครงการนี้ ซึ่งจากการประเมินโครงการก็ทำให้ชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เพราะได้ช่วยให้หลายครอบครัวไม่ต้องย้ายถิ่นฐานไปไหน แต่ในปัจจุบันนี้โครงการก็ได้ยุติลง เนื่องจากสิ้นสุดโครงการ

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก นายประชา พวงมาลัย สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2553 ได้ให้ข้อมูลว่า นัฏฐนิธิพรเมตตาได้จัดโครงการช่วยเหลืออาชีพในด้านต่าง ๆ เช่น อาชีพก่อสร้าง อาชีพเกษตรกรรม โดยการปลุกมันสำปะหลัง ปลุกสบู่ดำ ให้คนในชุมชนไม่ต้องย้ายถิ่นฐานไปที่อื่น และได้ทำงานในชุมชน

2.2.3 บทบาทด้านสุขภาพอนามัย

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร มีเนื้อหาสาระสำคัญ ดังนี้

จันทร์สมร ชัยศักดิ์ จากหนังสือโครงการและการดำเนินกิจกรรมของมูลนิธิพรเมตตา (2550:3) ระบุว่า บทบาทการจัดสวัสดิการชุมชนด้านการบำบัดรักษายาเสพติด มูลนิธิฯ ได้สังเกตเห็นปัญหาเสพติดเป็นปัญหาระดับชาติ และเป็นปัญหาที่แก้ไขได้ยาก แต่หากการป้องกันก็เป็นหน้าที่ของทุกคนที่จะต้องป้องกันไม่ให้เข้ามาในชุมชน หรือหน่วยงานของเราเป็นสำคัญ ซึ่งมูลนิธิฯ ได้มีการอบรมวิธีการป้องกันให้กับเจ้าหน้าที่ บุคลากร รวมไปถึง ครอบครัวของพนักงานทุกคน และช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติด โดยเริ่มต้นที่เจ้าหน้าที่ของมูลนิธิฯ หากประพฤติไม่เหมาะสมและเข้าไปเกี่ยวข้องกับยาเสพติด หรือ สุรา บุหรี่ จะถือว่ามีความผิดทางวินัย จะต้องถูกลงโทษ ขึ้นอยู่กับว่ายาเสพติดด้านไหน แต่ส่วนมากจะเป็นการดื่มสุรา ซึ่งส่วนมากก็จะใช้เวลาเพียงหนึ่งเดือน เพื่อช่วยเหลือและบำบัดอย่างเคร่งครัด เพื่อไม่ให้เป็นแบบอย่างแก่คนทั่วไป หากเจ้าหน้าที่สามารถเลิกได้อย่างเด็ดขาด ก็สามารถกลับมาทำงานได้เป็นปกติ และหากเป็นเยาวชนหรือประชาชนทั่วไป ทางมูลนิธิพรเมตตา จะมีเจ้าหน้าที่คอยแนะนำช่วยเหลือให้ความรู้เกี่ยวกับโทษและพิษภัยของยาเสพติด และระมัดระวังในการใช้ยา วิธีการเลิกยา โดยการฝึกงาน ฝึกอาชีพ การอบรมคุณธรรม จริยธรรม โดยจะมีเจ้าหน้าที่คอยดูแลอย่างใกล้ชิด ให้ความรัก ความอบอุ่น ไม่ทอดทิ้งเวลาที่เขาทุกข์ใจ รับฟังปัญหาที่เกิดขึ้น และคอยช่วยเหลือแก้ไขปัญหาให้ ช่วยหาทางออกที่ดี และเหมาะสม ปรับปรุงตัวที่จะไม่ทำให้สังคมเดือดร้อน คอยให้กำลังใจและให้โอกาสอยู่เสมอ และจะสอนให้เยาวชนรู้จักเลือกคบเพื่อนที่ดี ช่วยเหลือเพื่อนหากเพื่อนตกอยู่ในสถานการณ์เดียวกัน ส่งเสริมให้คิดและกระทำสิ่งที่ดีมีประโยชน์ต่อสังคม กล่าวพูดปฏิเสธเพื่อนที่ชักจูงไปในทางที่ไม่ดี เช่น พูดปฏิเสธเพื่อนที่ชวนให้ทดลองยาเสพติด ใช้เวลาว่างและความอยากสู้อยากลองไปในทางที่เป็นประโยชน์ สอนให้รู้จักแก้ไขปัญหาชีวิตของตนเองด้วยเหตุและผลรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง ด้วยการตั้งใจศึกษาเล่าเรียนเชื่อฟังคำสั่งสอนของ พ่อแม่และประพฤติแต่ในสิ่งที่ดี

งาม จะช่วยให้เยาวชนประสบกับความสำเร็จในชีวิตทำจิตใจให้ร่าเริงแจ่มใส เข้าใจวิธีการดำเนินชีวิตและยอมรับความเป็นจริงที่ตนเองเป็นอยู่ โดยนำหลักศาสนาเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิต จะช่วยให้เยาวชนเกิดความมั่นคงทางด้านจิตใจมากขึ้นเมื่อมีปัญหา รู้จักปรึกษาผู้ใหญ่ พ่อ แม่ หรือผู้ที่ไว้วางใจ หรือหน่วยงานต่างๆ ที่ไว้วางใจให้คำปรึกษา อีกประการหนึ่งที่สำคัญในการเข้าไปมีบทบาทต่อชุมชน คือการพูดคุยหาแนวทางป้องกันและหากิจกรรมให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมวางแผนทางแก้ปัญหา เสนอแนะวิธีดูแลชุมชน ซึ่งการเข้าไปคลุกคลีกับชาวชุมชน จะยิ่งสร้างความไว้วางใจกันได้มากขึ้น

2.2.4 บทบาททางด้านที่อยู่อาศัย

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร มีเนื้อหาสาระสำคัญ ดังนี้

จันทร์สมร ชัยศักดิ์ จากหนังสือโครงการและการดำเนินกิจกรรมของมูลนิธิพรเมตตา (2550:6) ระบุว่า การช่วยเหลือผู้ประสบภัยทางธรรมชาติ ให้ดำเนินการช่วยเหลือโดยด่วน เพราะเป็นปัญหาที่ต้องช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ต้องช่วยเหลือผู้ที่ได้รับความเดือดร้อนจากภัยพิบัติทางธรรมชาติต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นผู้ที่สูญเสียบ้านเรือน ผู้ที่สูญเสียครอบครัว ช่วยเหลือเด็กและวัยรุ่นที่ได้รับผลกระทบทางภัยพิบัติ โดยการให้คำปรึกษา การช่วยเหลือด้านทุนการศึกษา การให้คำปรึกษาผู้ที่สูญเสียครอบครัว และเด็กที่ประสบภัยพิบัติ เป็นกำลังใจให้ไม่ทอดทิ้งคอยช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในเหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติ “สึนามิ” ที่ภาคใต้ ช่วงปี 2547 ทางมูลนิธิฯ ได้ร่วมแรงร่วมใจ ไปช่วยเป็นการช่วยเหลือด้วยความรัก ความเต็มใจ ถึงแม้ในขณะนั้นหน่วยงานมูลนิธิฯ ไม่ใช่หน่วยงานที่มีทุนในการดำเนินกิจกรรมมากนัก แต่ด้วยน้ำใจของคนอีสานและผู้มีจิตศรัทธาช่วยกันบริจาค เพื่อสร้างบ้านพักถาวรให้กับผู้เดือดร้อน ช่วยเหลือด้านอุปกรณ์การประกอบอาชีพ สำหรับผู้ที่ได้รับความเสียหาย ทำให้การสร้างบ้านพัก จำนวน 91 หลังคาเรือน การช่วยเหลือด้านอาชีพ การช่วยเหลือด้านการศึกษา ให้ทุนการศึกษา จำนวน 300 กว่าทุน ช่วยเหลือด้านอุปกรณ์การประมงจำนวน 150 หลังคาเรือน และได้ช่วยแก้ไขปัญหาลูกค้ากับคนในชุมชน อำเภอตะกั่วป่า และอำเภอท้ายเหมือง จังหวัดพังงา ตามที่รัฐบาล หรืออำเภอได้กำหนดให้ช่วยเหลือ

2.2.5 บทบาททางด้านบริการสังคม

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร มีเนื้อหาสาระสำคัญ ดังนี้

จันทร์สมร ชัยศักดิ์ จากหนังสือโครงการและการดำเนินกิจกรรมของมูลนิธิพรเมตตา (2550:7-10) ระบุว่า มูลนิธิพรเมตตา ได้เข้ามามีบทบาทในด้านบริการสังคม ดังนี้

1) การสงเคราะห์ เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ บทบาทการจัดสวัสดิการชุมชนด้านการสงเคราะห์เด็กยากจน สตรี และผู้สูงอายุการสงเคราะห์เด็กยากจน มูลนิธิฯ ได้กำหนดกลยุทธ์สำหรับใช้เป็นทิศทางในการทำงานให้สอดคล้องกับการปฏิรูประบบราชการ และแนวทางการ

บริหารภาครัฐแนวใหม่ โดยมีเป้าหมายหลัก คือประชาชนที่รับบริการได้ประโยชน์สูงสุด ในการพัฒนาสังคมและจัดสวัสดิการ ส่งเสริมสนับสนุนคุณภาพชีวิต เพื่อพัฒนาและให้บริการอย่างทั่วถึง ได้มาตรฐาน กลุ่มเป้าหมายมีคุณภาพชีวิตที่ดี พึ่งตนเองได้ และตั้งคัมมั่นคง พัฒนาสังคมและการจัดสวัสดิการให้ครอบคลุมทั่วถึง สภาพปัญหาและความต้องการที่จำเป็น เสริมสร้าง สนับสนุน และพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการพัฒนาสังคมและจัดสวัสดิการทุกภาคส่วน และฝึกอาชีพสตรีในสถานแรกรับ และสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ ซึ่งจัดตั้งขึ้น ดำเนินมาตรการคุ้มครองสวัสดิภาพสตรี เพื่อมิให้ถูกเอาเปรียบและป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนสตรีไปประกอบธุรกิจทางเพศ สำหรับผู้สูงอายุ มูลนิธิฯ ก็นำหมอมารตรวจ ออกเยี่ยมชุมชน ตรวจสอบสุขภาพ มอบยาสามัญประจำบ้านให้ไว้ใช้ ก็ได้แจกแว่นตาให้กับคนแก่ หรือผู้มีปัญหาทางสายตา การมอบผ้าห่ม ในฤดูหนาว

2) การสงเคราะห์ด้านครอบครัวบทบาทการจัดสวัสดิการด้านครอบครัว ช่วยเหลือให้การอบรม การสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว ฝึกอาชีพหางานให้ รวมถึงกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อพัฒนาเด็ก ประพฤติตนไม่สมควรแก่วัย เด็กถูกกระทำ ทารุณ และถูกใช้เป็นเครื่องมือแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย ให้ปัจจัย 4 การศึกษา ฝึกอาชีพ หางานให้ รวมถึงกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อพัฒนาเด็ก ให้คำแนะนำ ปรีกษาแก่บิดา - มารดา ผู้ปกครองในการป้องกันแก้ไข ปัญหาความประพฤติของเด็ก บทบาทการจัดสวัสดิการด้านคุณธรรม จริยธรรม พัฒนาคุณภาพ เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมของผู้ปกครอง ในด้านครอบครัวและการให้บริการ การให้คำปรึกษาแนะนำ ด้านศาสนา เพื่ออบรมทางด้านจิตใจให้มีจิตใจที่มั่นคง มีคุณธรรม จริยธรรม ในทางที่ดี เพื่อการประพฤติดนให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชน สังคม และต่อประเทศชาติ

3) สาธารณูปโภค บทบาทการจัดสวัสดิการด้านสาธารณูปโภค มูลนิธิฯ ดำเนินการจัดการระบบสาธารณูปโภค ให้กับชุมชน ดังนี้ การสร้างถนน ระบบน้ำประปาโดยใช้ น้ำโจง ระบบกำจัดขยะ ระบบไฟฟ้า สิ่งอำนวยความสะดวกกับชุมชน สนามกีฬาบทบาทการจัดสวัสดิการด้านผู้ประสพภัย จัดบริการสวัสดิการสังคม การให้คำปรึกษาแนะนำ การให้ความช่วยเหลือ การแก้ไขปัญหาแก่ผู้ประสพปัญหาทางสังคม กลุ่มเป็นเป้า โดยเฉพาะที่มีปัญหาทางสังคม รวมทั้งการประสานส่งต่อ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้การช่วยเหลือเป็นสิ่งของ เช่น เครื่องอุปโภคบริโภค อุปกรณ์การศึกษาอุปกรณ์ประกอบอาชีพ ฯลฯ

จากสัมภาษณ์แบบเจาะลึก มีเนื้อหาสาระสำคัญ ดังนี้

นางเตือนใจ สุกะ โศทร สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2553 ได้ให้ข้อมูลว่า เนื่องจากชุมชนเป็นชุมชนที่ค่อนข้างยากจน ทำให้เด็กหลายคนคือยโอกาสในด้านต่างๆ นอกจากมูลนิธิฯ ยังช่วยเหลือผู้ที่เรียนแล้ว บางคนก็กำพร้าพ่อแม่และอาศัยอยู่กับตายาย ตายายก็ไม่สามารถเลี้ยงได้ มูลนิธิฯ ก็ได้เข้ามาช่วยเหลือ โดยเข้าพักอาศัยอยู่ที่บ้านเด็ก ส่งเสียให้เรียนหนังสือบางคนก็

จบระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และได้ไปเรียนต่อที่มหาลัทย ทำให้ศักยภาพของเด็กหลายคนในหมู่บ้าน และหมู่บ้านอื่นๆ ดีขึ้น เพราะได้รับการช่วยเหลือ หลายคนที่ไม่ได้เรียนในโรงเรียนพรเมตตาฯ ก็จะได้รับการแจกอุปกรณ์การเรียน การสอน ตุ๊กตา เสื้อผ้า ส่วนคนชรา

นายศิลา มัชฌิมะบุริ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2553 ได้ให้ข้อมูลว่า มูลนิธิฯ ได้มีบทบาทในการช่วยเหลือผู้สูงอายุ โดยการจัดกิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมเชื่อมความสัมพันธ์ในครอบครัว การให้ความสำคัญแก่ผู้สูงอายุ การดูแลอย่างใกล้ชิด มีเจ้าหน้าที่คอยออกเยี่ยมเยียนเป็นประจำ

นายชาอุยุทธ์ หอมชื่น สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2553 และนายภูวนัย ก่อบุญ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2553 ได้ให้ข้อมูลว่า เมื่อก่อนในชุมชนไม่มีถนนที่รถยนต์สามารถผ่านไปได้ เพราะสมัยก่อนถนนใช้สำหรับเกวียนผ่านเท่านั้น หรือผ่านไปเฉพาะมอเตอร์ไซด์ เมื่อชุมชนมีความหนาแน่นจากจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้นทำให้คนในชุมชน และบางครอบครัวเริ่มมียานพาหนะในการใช้สัญจรไปมา แต่รถยนต์ก็ไม่สามารถผ่านเข้าไปได้ ภาครัฐก็ยังเข้ามาดูแลยังไม่ทั่วถึง จึงได้รับความร่วมมือจากมูลนิธิฯ ให้การช่วยเหลือในการสร้างถนน ให้กับชุมชน 2 เส้นทาง คือเส้นทางผ่านจากหมู่บ้านนาอาลอน ไปจนถึงหมู่บ้านนาทราย และจากถนนหน้าที่ทำการของมูลนิธิฯ ไปจนถึงเส้นทางก่อนเข้าบ้านนาทราย ทำให้ประหยัดงบประมาณของรัฐ และช่วยแบ่งเบาในการทำงานของเจ้าหน้าที่ได้ด้วย ช่วยเหลือการซื้อท่อระบายน้ำให้กับชุมชน และใช้เครื่องทุ่นแรงของมูลนิธิฯ เมื่อประมาณ 2 ปี ที่ผ่านมา ฝนตกหนักมาก ทำให้น้ำระบายไม่ทันเนื่องจากท่อระบายน้ำเล็กเกินไปทำให้ระบายน้ำได้ช้า ทำให้น้ำท่วมถนน

2.2.6 บทบาทด้านนันทนาการ

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร มีเนื้อหาสาระสำคัญ ดังนี้

จันทร์สมร ชัยศักดิ์ จากหนังสือโครงการและการดำเนินกิจกรรมของมูลนิธิพรเมตตา (2550:7-12) ระบุว่า มูลนิธิพรเมตตา ได้เข้ามามีบทบาทในด้านบริการสังคม ดังนี้ บทบาทการจัดสวัสดิการด้านนันทนาการ จัดกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคนในชุมชน เยาวชน บิดา-มารดา เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับครอบครัว เพราะเมื่อครอบครัวเข้มแข็งแล้วสิ่งเร้าภายนอกจะไม่มีอิทธิพลต่อคนในครอบครัว จึงให้มุ่งเน้นกิจกรรมนันทนาการต่างๆ เช่น ถ่ายเด็ก ถ่ายสตรี ถ่ายบุรุษ ถ่ายครอบครัว และกิจกรรมอื่นๆ ที่มุ่งเน้นให้ประโยชน์ต่อคนในชุมชน

นางสาวฉัฐนารี พะสวัสดิ์ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2553 และนางสาวพิมพ์ใจ โคตรสา สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2553 ได้ให้ข้อมูลว่า มูลนิธิพรเมตตา ได้เข้ามาจัดกิจกรรมในชุมชนด้านนันทนาการ ให้คนในชุมชนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ สร้างความสนุกสนาน ความสัมพันธ์ที่ดีต่อซึ่งกันและกัน คนในชุมชนรักใคร่สามัคคี จิตใจเบิกบาน

2.2.7 บทบาททางด้านอื่นๆ

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร มีเนื้อหาสาระสำคัญ ดังนี้

จันทร์สมร ชัยศักดิ์ จากหนังสือ โครงการและการดำเนินกิจกรรมของมูลนิธิพรเมตตา (2550:15) ได้ระบุว่า

1) มูลนิธิพรเมตตาตั้งสถานีวิทยุชุมชน เพื่อเป็นแหล่งประชาสัมพันธ์ข้อมูลความรู้ให้กับชุมชน เป็นแหล่งถ่ายทอดข้อมูลทางการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม เพื่อเป็นแหล่งข่าวสารให้เกษตรกร และเพื่อเป็นการกระจายข้อมูลข่าวสารเพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างมูลนิธิกับชุมชนด้วย ออกอากาศในคลื่นความถี่ 101.25 MHz

2) การให้ความรู้คนในชุมชนในการทำประปาใช้ในหมู่บ้าน โดยการผันน้ำจากแม่น้ำโขงเพื่อมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในครัวเรือน และภาคเกษตรกรรม

2.3 บทบาทสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตา ต่อการแก้ไข ช่วยเหลือและพัฒนา

2.3.1 บทบาทสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตาที่มีต่อการแก้ไขช่วยเหลือ

1) ด้านการศึกษา

จากการศึกษาเอกสาร มีสาระสำคัญดังนี้

ในปี พ.ศ. 2544 จึงจัดตั้งโรงเรียนขึ้น จุดมุ่งเน้นหรือวัตถุประสงค์หลักก็เพื่อช่วยเหลือเด็กที่ยากไร้ ค่อยโอกาสทางการศึกษา มุ่งเน้นอบรมพัฒนาเด็กในด้านทักษะความคิดสร้างสรรค์ เพื่อปูพื้นฐานให้เด็กเติบโตขึ้นอย่างครบถ้วนในทุกด้าน ทั้งทางด้านอารมณ์ สังคมและสติปัญญา เพื่อให้เด็กมีความรอบรู้เฉลียวฉลาด และมีความกระตือรือร้นในด้านการเรียน และวัตถุประสงค์สำคัญอีกประการหนึ่งคือ มุ่งเน้นให้เด็ก มีหลักที่ดีในด้านคุณธรรม จริยธรรม อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถที่จะเผชิญกับสังคมที่เลวร้ายได้ รวมถึงการให้ทุนการศึกษาในแต่ละด้าน

ตารางที่ 4.2 สถิติจำนวนนักเรียน พ.ศ. 2544-2554

	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	2551	2552	2553	2554
ครู	4	5	5	11	17	29	50	53	75	73	70
แม่บ้าน											
พนักงาน	1	2	5	5	6	7	8	10	14	15	15
พี่เลี้ยง				2	3	3	5	5	8	8	8
ภารโรง	-	1	1	1	1	1	2	3	3	3	3
นักเรียน	50	70	97	105	279	548	768	957	1,103	1,074	1,105

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก มีสาระสำคัญดังนี้

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก นายธีระพงษ์ ดิฉวงพันธ์ เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2553 และนายสมชาย ขาวสะอาด เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน พ.ศ. 2553 ได้ให้ข้อมูลว่าเมื่อก่อนในพื้นที่เขตอำเภอนาตาล มีโรงเรียนเพียงไม่กี่แห่ง ผู้ปกครองไม่ค่อยส่งลูกเรียนเนื่องจากขาดแคลนกำลังด้านทุนทรัพย์ ขาดแคลนแรงงานในการทำไร่ ทำนา และโรงเรียนก็ไกลจากชุมชนส่วนมากจึงสามารถส่งให้ลูกเรียนจบในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หรือประถมศึกษาปีที่ 6 เท่านั้น บางคนก็เรียนจบ พ่อ-แม่ ก็จะส่งลูกไปทำงานที่กรุงเทพฯ หรือเมืองใหญ่ เพื่อหาเงินมาเลี้ยงครอบครัว หรือแบ่งเบาภาระหนี้สินครอบครัว อีกประการหนึ่ง พ่อแม่มีอาชีพอย่างไรก็มักส่งสอนอาชีพนั้นแก่ลูกของตนเอง เมื่อพ่อแม่มีอาชีพเกษตรกรก็สอนอาชีพนั้นแก่ลูกๆ เพื่อที่ลูกๆ จะได้มีทักษะอาชีพติดตัวและสามารถทำมาหากินในที่ดินของตนเองได้ บางครอบครัวมีอาชีพค้าขายก็ให้ลูกออกมาค้าขายช่วยเหลือครอบครัว จึงไม่เห็นว่าการศึกษาจะสำคัญสักเท่าไฉน เด็กจำนวนมากจึงกำลังถูกบีบให้ออกจากโรงเรียน ครอบครัว ชุมชน เข้าสู่วงจรอบายมุขของสังคมที่เต็มไปด้วยสิ่งแวดล้อมอันตรายหลุมดำ และเครือข่ายที่เด็กเข้าสู่ถนนอาชญากรง่ายขึ้น ในปี พ.ศ. 2547 เมื่อมูลนิธิฯ ได้เข้ามามีบทบาทโดยการเปิดโรงเรียนสงเคราะห์ ชื่อโรงเรียนพรเมตตาคริสตเตียน เพื่อช่วยเหลือเด็กที่ยากจน เด็กด้อยโอกาส ทำให้ผู้ปกครอง หรือคนในชุมชนเริ่มตื่นตัว ให้ความสนใจในการเรียนของลูกๆ เด็กเริ่มมุ่งให้ความสนใจในการเรียน ทำให้ชุมชนมีศักยภาพดีขึ้น เด็กได้มีโอกาสเข้าเรียนในโรงเรียนที่ใกล้ชุมชน ผู้ปกครองสามารถเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียนได้ ปัจจุบันเด็กหลายคนได้จบการศึกษาจากโรงเรียนแห่งนี้และมีโอกาสได้เข้าไปศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นในอำเภอเมือง และจังหวัดอื่นๆ ทำให้ผู้ปกครองมีความมั่นใจในศักยภาพของโรงเรียน บางครอบครัวมีแนวคิดที่เปลี่ยนไปในการที่จะส่งเสริมให้ลูกหลาน ได้รับการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น จึงทำให้เห็นว่ามูลนิธิฯ ได้เข้ามามีส่วนร่วมที่ดีต่อชุมชนสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชน ถึงแม้จะเป็นโรงเรียนที่ห่างไกลจากอำเภอเมือง หรือจังหวัดที่ใหญ่ แต่ในด้านของคุณภาพ และศักยภาพ ถือได้ว่าเป็นโรงเรียนที่ดีในระดับหนึ่งที่สามารถช่วยเหลือชุมชนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ด้านยังได้จัดสรรทุนการศึกษา ในอีกหลายด้าน เช่น

ทุนการศึกษาด้านยานพาหนะ สำหรับครอบครัวที่ยากจนไม่มีทุนทรัพย์ในการจ่ายค่ารถ โดยเฉพาะครอบครัวที่มีลูกเยอะ และต้องการให้ลูกได้เรียน แต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ที่จ่ายค่ารถ ทางมูลนิธิฯ จึงได้ช่วยเหลือโดยการจัดทุนนี้ขึ้น จัดได้ว่าเป็นโอกาสของผู้ปกครองที่จะลดภาระลง และลดค่าใช้จ่ายในครอบครัวได้บ้างเพื่อที่จะนำเงินไปใช้และหมุนเวียนด้านอื่น

- ทุนการศึกษาสำหรับผู้เรียนดี ทุนการศึกษาสำหรับผู้ที่มีคุณธรรม จริยธรรมที่ดีงาม เป็นแบบอย่างแก่คนอื่น

- ทุนการศึกษาต่างประเทศ เป็นทุนที่ผู้ปกครองให้ความสนใจเป็นอย่างมาก เพราะว่าแม่ครอบครัวที่ยากจนก็สามารถไปได้ เพียงแค่ลูกมีความประพฤติดี มีการเรียนที่ดี เก่งภาษาอังกฤษ จึงทำให้ผู้ปกครองหันมาใส่ใจลูก และส่งเสริมให้ลูกมีความรู้ เอาใจใส่ในการเรียน ให้มีความสามารถมากขึ้น ซึ่งเป็นทุนให้เปล่าตลอดระยะเวลาที่นักเรียนเรียนที่ต่างประเทศ และเป็นโครงการเริ่มแรกของอำเภอนาดาล

- ทุนสำหรับผู้ด้อยโอกาส ส่งเสริมสำหรับทุนการศึกษา ผู้ที่ด้อยโอกาสทางการศึกษาเป็นรายเดือน ในเขตพื้นที่อำเภอนาดาล อำเภอโพธิ์ไทร อำเภอเขมราฐ และอำเภอเมือง เพื่อช่วยเหลือครอบครัวที่ยากจน และด้อยโอกาสทางการศึกษา ให้ได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง จากข้อมูลปัจจุบันมูลนิธิฯ ได้ช่วยเหลือทุนสำหรับผู้ด้อยโอกาสจำนวน ประมาณ 200 กว่า คน

ในการดำเนินการจัดสรรทุนการศึกษาในแต่ละด้าน ทำให้เห็นการเปลี่ยนแปลงในชุมชนไปในทิศทางที่ดีขึ้น ซึ่งเมื่อก่อนไม่มีหน่วยงานใดมาจัดสรรทุน และให้ความสำคัญกับชุมชน ดังนั้น การดำเนินการจัดสรรทุนต่างๆ เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานภาครัฐ และต่อชุมชนเป็นอย่างมาก ทำให้ชีวิตของคนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีโอกาสทางด้านการศึกษา มีโอกาสในการมีส่วนร่วมกับสังคม

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก นายเลิศ ทะยะสุทธิ และ นายภูวนัย ก่อบุญ เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน พ.ศ. 2553 ได้ให้ข้อมูลว่า เนื่องจากในชุมชนในช่วง 10 ปี ที่ผ่านมา การศึกษาไม่ค่อยได้รับความสนใจจากผู้ปกครองเท่าที่ควร เพราะไม่มีเงิน มีค่าใช้จ่ายในการที่จะส่งเสียลูกให้เรียน อีกประเด็น คือ พ่อแม่มีที่ทำมาหากิน มีที่สวนไร่นา ก็อยากให้ลูกยึดอาชีพนั้น หรือบางคนค้าขายก็อยากจะให้ลูกค้าขายเช่นเดียวกัน แต่เมื่อมูลนิธิฯ ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการศึกษา และได้เปิดเป็นโรงเรียนสงเคราะห์แก่ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา และได้ช่วยเหลือในด้านต่างๆ ให้ความสำคัญแก่เด็กและเยาวชนที่ยากจน ทำให้พ่อแม่ เริ่มมีความกระตือรือร้นที่อยากให้ลูกได้เรียนหนังสือ และพัฒนาด้านการศึกษาให้ดีขึ้น ซึ่งเมื่อโรงเรียนพรเมตตาได้จัดตั้งขึ้นก็มีจำนวนนักเรียน จากหลายหมู่บ้าน หลายอำเภอได้ส่งลูกเข้ามาเรียน ซึ่งผลตอบรับก็เป็นที่น่าพึงพอใจของผู้ปกครองหลายคน นอกจากนี้มูลนิธิฯ ยังได้จัดสรรทุนให้กับครอบครัวที่ยากจน ครอบครัวที่มีลูกหลายคนที่ต้องเดินทางมาเรียนและเป็นภาระให้กับทางครอบครัว มูลนิธิฯ ก็ได้ยื่นมือเข้าไปช่วยเหลือโดยการจัดสรร หาทุนค่าพาหนะให้กับเด็กเหล่านั้นเห็นได้ว่าเป็นประโยชน์อย่างมาก นอกเหนือจากนี้ก็ยังมีการจัดสรรทุนอื่นๆ เช่น ทุนสำหรับผู้เรียนดี ทุนเรียนต่อต่างประเทศ ในชั้นระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

2.3.2 ด้านมีงานทำและมีรายได้

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก มีเนื้อหาสาระสำคัญดังนี้

จากการสัมภาษณ์ นายคิม สุพร และ นางเดือนใจ สุทะโคตร เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2553 ได้ให้ข้อมูลว่า ตนประกอบอาชีพเกษตร มายาวนานและเป็นการประกอบอาชีพที่เสี่ยงมีความไม่แน่นอนมีปัญหามากมาย เพราะชุมชนที่นี่หากจะทำนา หรือปลูกผักต้องรอน้ำฝนเพียงอย่างเดียว เพราะฉะนั้นเมื่อหมดฤดูนาแล้วก็จะไม่ค่อยมีอะไรทำ ลูกหลานก็ย้ายเข้าไปทำงานที่กรุงเทพฯ เพื่อส่งเงินมาเลี้ยงครอบครัว หรือไม่ต้องเป็นภาระให้กับครอบครัว ทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ก็ไม่ค่อยดีขึ้น การทำมาหากินก็เพียงอยู่รอดไปวันๆ แต่เนื่องจากตนไม่อยากจะไปทำงานที่อื่นเพราะคิดว่าน่าจะลำบากกว่าที่บ้านของตนเอง แต่ก็ยังอยากหางานทำที่อยู่ใกล้บ้านไม่ต้องเร่ร่อนไม่ต้องไปที่ไหน เพราะที่บ้านก็มีที่อยู่อาศัย มีที่ปลูกผัก ทำสวน เพียงแต่อยากหาอาชีพเสริมทำพอเป็นรายได้ที่พอเพียงในครอบครัว เมื่อทราบว่ามูลนิธิพรเมตตา มีกิจกรรม มีโครงการต่างๆ ให้ทำก็เลยมาสมัครทำที่มูลนิธิฯ ครั้งแรกที่มาสมัครตอนนั้นมูลนิธิฯ ทำโครงการสตรีอีสานพัฒนา เพื่อให้เกิดอาชีพในชุมชน และสนับสนุนให้สตรีมีงานทำใกล้บ้านโดยที่ไม่ต้องย้ายถิ่นฐานไปที่อื่น ตอนนั้นตนไม่ถนัดในเรื่องของการถักกระเป๋ายังไม่ได้เข้าร่วมโครงการ แต่ต่อมาตนได้มาสมัครเป็นพนักงานก่อสร้าง ที่มูลนิธิฯ และมูลนิธิฯ ก็รับมาทำงาน ก็ได้มาทำงานที่มูลนิธิฯ เป็นงานกรรมกรก็ทำมาเรื่อยๆ ตลอดระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมาก็ไม่เคยไปทำงานที่อื่น เพราะว่าพอถึงช่วงฤดูทำนาตนก็ขอลาไปทำนา มูลนิธิฯ ก็อนุญาตให้ลาได้จนกว่าจะทำนาเสร็จ พอทำนาเสร็จก็มาทำงานต่อและพอถึงช่วงฤดูเก็บเกี่ยวก็ขอลาไปเก็บเกี่ยวทางมูลนิธิฯ ก็ได้อนุญาตให้ลา และพอเก็บเกี่ยวเสร็จก็กลับมาทำงานต่อได้ ทำให้ตนชอบที่จะทำงานกับมูลนิธิฯ เพราะที่นี่เป็นกันเองให้โอกาสคนในการทำงาน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันไม่เอาัดเอาเปรียบ และมีการอบรมในหลายๆ ด้านเพื่อให้พนักงานมีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา

จากการสัมภาษณ์ นางสาวนุชนิธิ์ ทาทอง เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2553 และนายสมคิด ศรีหาปัญญา เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2553 ได้ให้ข้อมูลว่า มูลนิธิพรเมตตา ได้เข้ามามีส่วนในการแก้ไขปัญหาด้านอาชีพให้กับชุมชนได้เป็นอย่างดี เพื่อที่จะไม่ให้คนในชุมชนต้องย้ายหรือเข้าไปทำงานที่อื่น และห่างไกลจากครอบครัว และยังได้มีโอกาส ดูแลครอบครัวอย่างใกล้ชิด ทำให้ครอบครัวมีความอบอุ่น ไม่มีปัญหาครอบครัว มีโอกาสได้ทำนา ดูแลบ้าน ฝึกอาชีพให้กับคนในชุมชน ฝึกคนที่ไม่มีความรู้ความสามารถ หรือแม้กระทั่งฝึกคนที่ไม่ได้เรียนจบในระดับสูงให้มีความรู้ในด้านต่างๆ เช่น การฝึกพัฒนาอาชีพด้านการใช้คอมพิวเตอร์ และการซ่อมแซมคอมพิวเตอร์ การซ่อมแซมและติดตั้งแอร์ โดยการฝึกอบรมและการสอนเทคนิคไม่มีค่าใช้จ่ายใดๆ แต่เป็นการเอื้อประโยชน์ให้กับผู้ที่สนใจที่จะเรียนรู้ เพื่อนำไปประกอบอาชีพ และ

การฝึกก็เป็นประโยชน์เพราะทำให้คนในชุมชนที่สนใจได้มีอาชีพในชุมชน ไม่ต้องเดินทางไปในเมืองใหญ่ ได้ฝึกการทำงานอีกรูปแบบหนึ่งที่ทำหายความสามารถพอสมควร

2.3.3 ด้านสุขภาพอนามัย

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก มีเนื้อหาสาระสำคัญดังนี้

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก นายธีระพงษ์ ดิฉวงพันธ์ เมื่อวันที่ 27

มิถุนายน พ.ศ. 2553 ได้ให้ข้อมูลว่า การแก้ไขปัญหาสุขภาพเสพติด แม้อาครัฐพยายามที่จะปราบปรามทั้งบนดินและใต้ดินเพื่อที่จะขจัดยาเสพติดให้หมดจากชุมชน แต่ปัญหาดังกล่าวก็ยังคงทวีความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง ชุมชนต้องสูญเสียพลเมืองเด็กและเยาวชน ไปเป็นจำนวนมาก เพราะพิษของยาเสพติดเข้าไปทำลายสุขภาพ อนาคตตลอดจนการสูญเสียชีวิต และโดยเฉพาะอำเภอนาดาล อำเภอเขมราฐ อำเภอโพธิ์ไทร ซึ่งเป็นอำเภอที่ติดกับชายแดน และเส้นทางลำเลียงยาเสพติดเกือบทุกชนิดจึงง่ายต่อการซื้อขาย นำมาเสพ และแพร่ไปทั่วในเขตชุมชน และได้เห็นบทบาทของมูลนิธิฯ ที่ได้ทำให้ชุมชนห่างไกลยาเสพติด โดยได้มีมาตรการที่เอจจริง เอจ้ง โดยการป้องกันไม่ให้มีสารเสพติดในชุมชนของมูลนิธิฯ ไม่สนับสนุนการดื่มเหล้า เล่นการพนัน ยาเสพติดทุกชนิด โดยมีการอบรมให้ความรู้กฎเกณฑ์ทางสังคม การเอาใจใส่ต่อเยาวชน เด็ก และที่สำคัญมีบทบาทหน้าที่ในการเข้าไปมีส่วนร่วมกับผู้ปกครองของเด็ก โดยการอบรมเกี่ยวกับหน้าที่ของพ่อแม่ ที่จะสามารถสอนลูก ให้ความอบอุ่นแก่ลูกเวลาที่มีปัญหา ให้พ่อแม่เป็นอย่างไรที่ดีกับลูกๆ นอกจากนี้ยังให้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้ของเด็กถัดจากสถาบันครอบครัวชุมชนของมูลนิธิฯ จึงมีส่วนสำคัญในการป้องกันปัญหาสุขภาพเสพติด ช่วยกันอบรมสั่งสอน ปลูกฝังค่านิยม อุดมการณ์ที่เป็นประโยชน์เช่น การจัดค่ายจัดกิจกรรมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ช่วยกันสอดส่องดูแลเด็กและเยาวชน โดยเปรียบเสมือนลูกหลานของตนเอง ชุมชนมีสภาพแวดล้อมที่ดี คนในชุมชนมีจิตสำนึกที่ดี และพฤติกรรมปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็กและเยาวชนเด็กและเยาวชนจึงเติบโตและเรียนรู้แต่สิ่งที่ดีๆ จากชุมชน นอกจากนี้มูลนิธิฯ มีความเข้าใจและให้อภัยผู้ที่กลับตัว ไปสร้างปัญหาให้กับชุมชน และยาเสพติดอีกครั้ง นอกจากนี้ยังเห็นได้ว่ามูลนิธิฯ ได้เน้นบทบาททางด้านคุณธรรม จริยธรรม หรือเรื่องของศาสนาเข้ามามีส่วนสำคัญในด้านจิตใจ ทำให้จิตใจของผู้ที่ติดยาเสพติด มีความสงบ มีที่พึ่งและที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในชุมชน โดยทำหน้าที่ในการปรับสภาพจิตใจให้ได้รับการรักษา บำบัดและฟื้นฟู โดยการนำหลักคำสอนเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตน

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก นายสมชาย ขาวสะอาด เมื่อวันที่ 27

มิถุนายน 2553 และ นายภูวนัย ก่อบุญ สัมภาษณ์ เมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2553 ได้ให้ข้อมูลว่า

ปัญหาสุขภาพเสพติดของชุมชนถือว่าเป็นปัญหาใหญ่ในระดับหนึ่งของหมู่บ้าน เนื่องจากหาเสพได้ง่าย เพราะเป็นพื้นที่ติดกับชายแดน ไทย-ลาว วัยรุ่นก็จะชักชวนกันทดลอง จน

กระทั่งติดสารเสพติด จากผู้เสพยา ก็กลายเป็นผู้ขายและก็แพร่ขยายไปมากในชุมชน ทางมูลนิธิฯ ก็ได้ช่วยเหลือผู้ติดยาเสพติด หรือผู้ที่กำลังจะเข้าไปทดลอง ให้ห่างไกลจากยาเสพติดโดยนำไปอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับโทษของยาเสพติด ช่วยเหลือ บำบัดให้สามารถเลิกยาได้ โดยใช้วิธีการจัดกิจกรรมนอกสถานที่ การออกไปช่วยเหลือผู้อื่น และให้การอบรมด้านคุณธรรม จริยธรรม

2.3.4 ด้านที่อยู่อาศัย

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก มีเนื้อหาสาระสำคัญดังนี้

จากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก นายศิลาไชย เสาหนู นางสาวพิณ มุสิกะ นางสาวราพร มุสิกะ นายไสว ปนกลีน และนายสานิตย์ ปนกลีน เมื่อวันที่ 30 กรกฎาคม 2553 ได้ให้ข้อมูลว่า ได้ให้ข้อมูลว่า ในช่วงที่เกิดคลื่นยักษ์ “สึนามิ” ทำให้ หมู่บ้านต่างๆ ได้รับความเสียหายอย่างรุนแรงบ้านพักเสียหายทั้งหลังหมู่บ้านชาวประมงริมทะเลจึงถูกกวาดหายทั้งหมด ไม่มีที่อยู่อาศัย ในขณะนั้นภาครัฐเอง และหลายหน่วยงานก็พยายามเข้ามาช่วยเหลือในการสร้างขวัญและกำลังใจ และสร้างบ้านให้กับผู้ประสบภัย มูลนิธิพรเมตตาที่เป็นหน่วยงานหนึ่งที่เข้ามามีส่วนช่วยเหลือในพื้นที่จังหวัดพังงา ในการเร่งแก้ปัญหาในพื้นที่ที่ประสบภัยพิบัติทางธรรมชาติ มูลนิธิฯ ได้เสนอแบบแปลนให้กับอำเภอเพื่อให้พิจารณาอนุมัติในการก่อสร้าง ซึ่งอำเภอ ได้อนุมัติให้ช่วยเหลือในหมู่บ้านบางสัก และเป็นที่น่าพอใจของชาวบ้านที่ได้รับผลกระทบเพราะบ้านที่มูลนิธิฯ ได้สร้างบ้านพักที่ดีและมั่นคงถาวร ได้ช่วยแก้ไขปัญหาให้กับชุมชนเป็นอย่างดี บ้านที่สร้างให้น่าอยู่และมีคุณภาพที่ดีเป็นการแบ่งเบาภาระให้กับชาวบ้านที่อาศัย การแก้ไขปัญหาครั้งนี้ นับว่าเป็นการช่วยเหลือที่เป็นประโยชน์ และเห็นว่ามูลนิธิฯ ได้ทุ่มเทในการช่วยเหลือแบ่งเบาภาระให้กับภาครัฐได้อีกด้วย

จากการสัมภาษณ์ นายคอนสวรรค์ บัวทอง นางลำไย โคตรสา นายสุวรรณ บัวทอง และนายแก้วสมพล พะสวัสดิ์ เมื่อวันที่ 24 กรกฎาคม 2553 ได้ให้ข้อมูลว่า เมื่อก่อนมีที่อยู่ไม่เป็นหลักแหล่ง ไปทำงานที่กรุงเทพฯ ไม่มีที่อยู่อาศัย โคนเอารถเอาเปรียบต่างๆ จึงได้หางานทำที่ใกล้ชุมชน และหาที่อยู่อาศัย ซึ่งได้ขอความช่วยเหลือจากมูลนิธิพรเมตตาในการจัดที่อยู่อาศัย ซึ่งมูลนิธิฯ ได้ช่วยให้ที่อยู่อาศัยชั่วคราวโดยได้ปลูกบ้านพักโดยใช้ใบหญ้าและใช้ไม้ในการทำ หลังจากที่มีมูลนิธิฯ ได้มีงบประมาณในการสร้างที่อยู่อาศัยก็ได้สร้างที่พักให้เป็นถาวร โดยสร้างเป็นบ้านปูนจำนวนหนึ่งชั้น ทำให้ชีวิตมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และการมีที่อยู่อาศัยสามารถแก้ไขปัญหาได้เป็นอย่างมาก ไม่ต้องเร่ร่อนไปที่อื่นหางานที่อื่นทำให้ แบ่งเบาภาระครอบครัวในด้านการปลูกสร้างที่อยู่อาศัย มีความเป็นอยู่ที่มั่นคง ได้อยู่ใกล้พ่อแม่ มีโอกาสได้กลับไปเยี่ยมเยียนดูแลกัน และกันได้อย่างใกล้ชิด ได้ทำไร่ ทำนา ทำสวนในที่ดินของตัวเอง สามารถสร้างอาชีพ สร้างรายได้

ให้กับตัวเองในชุมชน โดยที่ไม่ต้องย้ายถิ่นฐานไปที่อื่น ทำให้ครอบครัวมีความมั่นคงได้อาศัยอยู่ร่วมกันไม่ทำให้มีปัญหาครอบครัว

นายจิระศักดิ์ เก่าวัดแก้ว ได้ให้ข้อมูลว่า มูลนิธิพรเมตตา ได้เข้ามีส่วนช่วยแก้ไขปัญหาด้านที่อยู่อาศัยของตนได้เป็นอย่างดี เพราะตนเป็นคนยากจน หาเช้ากินค่ำ รับจ้างทำงานไปวันๆ อาชีพก็ไม่มั่นคง ครอบครัวเริ่มใหญ่ขึ้นทำให้มีปัญหาด้านที่อยู่อาศัย ไม่มีเงินทุนในการสร้างบ้านพัก เมื่อได้มาขอความช่วยเหลือกับมูลนิธิฯ ได้รับการช่วยเหลือ ในด้านที่อยู่อาศัย ทำให้ตัวเองและครอบครัวไม่ลำบาก มีเงินเก็บ มีความปลอดภัย ไม่ต้องย้ายถิ่นฐานไปที่อื่น และไม่ต้องไปทำงานที่กรุงเทพฯ นอกจากนี้ยังได้รับการดูแลจากมูลนิธิฯ ในทุกๆ ด้าน ทั้งด้านครอบครัว การทำงาน การเรียนของลูกๆ การให้โอกาสต่างๆ อีกมากมายที่เป็นประโยชน์

2.3.5 ด้านบริการสังคม

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร มีเนื้อหาสาระสำคัญ ดังนี้

จันทร์สมร ชัยศักดิ์ จากหนังสือโครงการและการดำเนินกิจกรรมของมูลนิธิพรเมตตา (2550:7-10) ระบุว่า มูลนิธิพรเมตตา ได้เข้ามามีบทบาทในด้านบริการสังคม ดังนี้

1) การสงเคราะห์ เด็ก สตรี ผู้สูงอายุ บทบาทการจัดสวัสดิการชุมชนด้านการสงเคราะห์เด็กยากจน สตรี และผู้สูงอายุการสงเคราะห์เด็กยากจน มูลนิธิฯ ได้กำหนดกลยุทธ์สำหรับใช้เป็นทิศทางในการทำงานให้สอดคล้องกับการปฏิรูประบบราชการ และแนวทางการบริหารภาครัฐแนวใหม่ โดยมีเป้าหมายหลัก คือประชาชนที่รับบริการได้ประโยชน์สูงสุด ในการพัฒนาสังคมและจัดสวัสดิการ ส่งเสริมสนับสนุนคุณภาพชีวิต เพื่อพัฒนาและให้บริการอย่างทั่วถึงได้มาตรฐาน กลุ่มเป้าหมายมีคุณภาพชีวิตที่ดี พึ่งตนเองได้ และสังคมมั่นคง พัฒนาสังคมและการจัดสวัสดิการให้ครอบคลุมทั่วถึง สภาพปัญหาและความต้องการที่จำเป็น เสริมสร้าง สนับสนุน และพัฒนาการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการพัฒนาสังคมและจัดสวัสดิการทุกภาคส่วน และฝึกอาชีพสตรีในสถานแรกรับ และสถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพ ซึ่งจัดตั้งขึ้น ดำเนินมาตรการคุ้มครองสวัสดิภาพสตรี เพื่อมิให้ถูกเอาเปรียบและป้องกันมิให้เด็กและเยาวชนสตรีไปประกอบธุรกิจทางเพศ สำหรับผู้สูงอายุ มูลนิธิฯ ก็นำหมอมามาตรวจ ออกเยี่ยมชุมชน ตรวจสอบสุขภาพ มอบยาสามัญประจำบ้านให้ไว้ใช้ ก็ได้แจกแว่นตาให้กับคนแก่ หรือผู้มีปัญหาทางสายตา การมอบผ้าห่ม ในฤดูหนาว

2) การสงเคราะห์ด้านครอบครัวบทบาทการจัดสวัสดิการด้านครอบครัวช่วยเหลือให้การอบรม การสร้างความสัมพันธ์ในครอบครัว ฝึกอาชีพหางานให้ รวมถึงกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อพัฒนาเด็ก ประพุดติคนไม่สมควรแก่วัย เด็กถูกระงับ ทารุณ และถูกใช้เป็นเครื่องมือแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบด้วยกฎหมาย ให้ปัจจัย 4 การศึกษา ฝึกอาชีพ หางานให้ รวมถึงกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อพัฒนาเด็ก ให้คำแนะนำ ปรีกษาแก่บิดา - มารดา ผู้ปกครองในการป้องกันแก้ไข

ปัญหาความประพฤติดของเด็ก บทบาทการจัดสวัสดิการด้านคุณธรรม จริยธรรม พัฒนาคุณภาพ เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมของผู้ปกครอง ในด้านครอบครัวและการให้บริการ การให้คำปรึกษา แนะนำ ด้านศาสนา เพื่ออบรมทางด้านจิตใจให้มีจิตใจที่มั่นคง มีคุณธรรม จริยธรรม ในทางที่ดี เพื่อ การประพฤติดนให้เป็นประโยชน์ต่อชุมชน สังคม และต่อประเทศชาติ

3) สาธารณูปโภค บทบาทการจัดสวัสดิการด้านสาธารณูปโภค มูลนิธิฯ ดำเนินการจัดการระบบสาธารณูปโภค ให้กับชุมชน ดังนี้ การสร้างถนน ระบบน้ำประปาโดยใช้น้ำ โขง ระบบกำจัดขยะ ระบบไฟฟ้า สิ่งอำนวยความสะดวกกับชุมชน สนามกีฬาบทบาทการจัด สวัสดิการด้านผู้ประสบภัย จัดบริการสวัสดิการสังคม การให้คำปรึกษาแนะนำ การให้ความ ช่วยเหลือ การแก้ไขปัญหาแก่ผู้ประสบปัญหาทางสังคม กลุ่มเป็นเป้า โดยเฉพาะที่มีปัญหาทาง สังคม รวมทั้งการประสานส่งต่อ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้การช่วยเหลือเป็นสิ่งของ เช่น เครื่อง อุปโภคบริโภค อุปกรณ์การศึกษาอุปกรณ์ประกอบอาชีพ ฯลฯ

จากสัมภาษณ์แบบเจาะลึก มีเนื้อหาสาระสำคัญ ดังนี้

นางเตือนใจ สุกะโคตร สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2553 ได้ให้ข้อมูล ว่า เนื่องจากชุมชนเป็นชุมชนที่ค่อนข้างยากจน ทำให้เด็กหลายคนด้อยโอกาสในด้านต่างๆ นอกจาก มูลนิธิฯ ยังช่วยเหลือผู้ที่เรียนแล้ว บางคนก็กำพร้าพ่อแม่และอาศัยอยู่กับตายาย ตายายก็ไม่สามารถ เลี้ยงได้ มูลนิธิฯ ก็ได้เข้ามาช่วยเหลือ โดยเข้าพักอาศัยอยู่ที่บ้านเด็ก ส่งเสียให้เรียนหนังสือบางคนก็ จบระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และได้ไปเรียนต่อที่มหาลัย ทำให้ศักยภาพของเด็กหลายคนใน หมู่บ้าน และหมู่บ้านอื่นๆ ดีขึ้น เพราะได้รับการช่วยเหลือ หลายคนที่ไม่ได้เรียนในโรงเรียนพร เมตตาฯ ก็จะได้รับแจกอุปกรณ์การเรียน การสอน ตุ๊กตา เสื้อผ้า ส่วนคนชรา

นายศิลา มัชฌิมะบุรี สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2553 ได้ให้ข้อมูลว่า มูลนิธิฯ ได้มีบทบาทในการช่วยเหลือผู้สูงอายุ โดยการจัดกิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมเชื่อม ความสัมพันธ์ในครอบครัว การให้ความสำคัญแก่ผู้สูงอายุ การดูแลอย่างใกล้ชิด มีเจ้าหน้าที่คอย ออกเยี่ยมเยียนเป็นประจำ

นายชาญยุทธ์ หอมชื่น สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 20 สิงหาคม 2553 และนายภูวนัย ก่อบุญ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2553 ได้ให้ข้อมูลว่า เมื่อก่อนในชุมชนไม่มีถนนที่รถยนต์ สามารถผ่านไปได้ เพราะสมัยก่อนถนนใช้สำหรับเกี่ยวผ่านเท่านั้น หรือผ่านได้เฉพาะมอเตอร์ ไซค์ เมื่อชุมชนมีความหนาแน่นจากจำนวนประชากรที่เพิ่มมากขึ้นทำให้ถนนในชุมชน และบาง ครอบครัวเริ่มมียานพาหนะในการใช้สัญจรไปมา แต่รถยนต์ก็ไม่สามารถผ่านเข้าไปได้ ภาครัฐก็ยัง เข้ามาดูแลยังไม่ทั่วถึง จึงได้รับความร่วมมือจากมูลนิธิฯ ให้การช่วยเหลือในการสร้างถนน ให้กับ ชุมชน 2 เส้นทาง คือเส้นทางผ่านจากหมู่บ้านนาอาลอน ไปจนถึงหมู่บ้านนาทราย และจาก

ถนนหน้าที่ทำการของมูลนิธิฯ ไปจนถึงเส้นทางก่อนเข้าบ้านนาทราย ทำให้ประหยัดงบประมาณของรัฐ และช่วยแบ่งเบาในการทำงานของเจ้าหน้าที่ได้ด้วย ช่วยเหลือการซื้อท่อระบายน้ำให้กับชุมชน และใช้เครื่องทุ่นแรงของมูลนิธิฯ เมื่อประมาณ 2 ปี ที่ผ่านมา ฝนตกหนักมาก ทำให้น้ำระบายไม่ทันเนื่องจากท่อระบายน้ำเล็กเกินไป ทำให้ระบายน้ำได้ช้า ทำให้น้ำท่วมถนน

2.3.6 บทบาทด้านนันทนาการ

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร มีเนื้อหาสาระสำคัญ ดังนี้

จันทร์สมร ชัยศักดิ์ จากหนังสือโครงการและการดำเนินกิจกรรมของมูลนิธิพรเมตตา (2550:7-12) ระบุว่า มูลนิธิพรเมตตา ได้เข้ามามีบทบาทในด้านบริการสังคม ดังนี้ บทบาทการจัดสวัสดิการด้านนันทนาการ จัดกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคนในชุมชน เยาวชน บิดา-มารดา เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับครอบครัว เพราะเมื่อครอบครัวเข้มแข็งแล้วสิ่งร้ายภายนอกจะไม่มีอิทธิพลต่อคนในครอบครัว จึงให้มุ่งเน้นกิจกรรมนันทนาการต่างๆ เช่น ค่ายเด็ก ค่ายสตรี ค่ายบุรุษ ค่ายครอบครัว และกิจกรรมอื่นๆ ที่มุ่งเน้นให้ประโยชน์ต่อคนในชุมชน

นางสาวณัฐนารี พะสวัสดิ์ สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2553 และนางสาวพิมพ์ใจ โคตรสา สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2553 ได้ให้ข้อมูลว่า มูลนิธิพรเมตตา ได้เข้ามาจัดกิจกรรมในชุมชนด้านนันทนาการ ให้คนในชุมชนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ สร้างความสนุกสนาน ความสัมพันธ์ที่ดีต่อซึ่งกันและกัน คนในชุมชนรักใคร่สามัคคี จิตใจเบิกบาน

2.3.7 บทบาททางด้านอื่นๆ

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสาร มีเนื้อหาสาระสำคัญ ดังนี้

จันทร์สมร ชัยศักดิ์ จากหนังสือโครงการและการดำเนินกิจกรรมของมูลนิธิพรเมตตา (2550:15) ได้ระบุว่า

1) มูลนิธิพรเมตตาตั้งสถานีวิทยุชุมชน เพื่อเป็นแหล่งประชาสัมพันธ์ข้อมูลความรู้ให้กับชุมชน เป็นแหล่งถ่ายทอดข้อมูลทางการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม เพื่อเป็นแหล่งข่าวสารให้เกษตรกร และเพื่อเป็นการกระจายข้อมูลข่าวสารเพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างมูลนิธิกับชุมชนด้วย ออกอากาศในคลื่นความถี่ 101.25 MHz

2) การให้ความรู้คนในชุมชนในการทำประปาใช้ในหมู่บ้าน โดยการผันน้ำจากแม่น้ำโขงเพื่อมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในครัวเรือน และภาคเกษตรกรรม

ตอนที่ 3 ข้อสรุปที่ได้จากการค้นพบ

3.1 ข้อสรุปจากการค้นพบประวัติความเป็นมาของมูลนิธิพรเมตตา

มูลนิธิพรเมตตา จัดตั้งขึ้นอย่างไม่เป็นทางการ ในปี พ.ศ. 2541 และได้จดทะเบียนอย่างถูกต้องตามกฎหมายในปี พ.ศ. 2544 โดยเป็นองค์กรสาธารณกุศล ซึ่งไม่หวังผลกำไร โดยมี นายจันทร์สมร ชัยศักดิ์ เป็นผู้จัดตั้งมูลนิธิพรเมตตา และได้รับการสนับสนุนจากองค์กรสาธารณกุศล องค์กร MEM ประเทศสหรัฐอเมริกา สำนักงาน ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 63 หมู่ 12 บ้านนาอาลอน ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี มูลนิธิพรเมตตา มีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง ดังนี้ ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้อาศัยในชุมชนแออัด ให้มีการเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียน นักศึกษา ที่เรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ ให้ทุนประกอบอาชีพแก่ผู้ยากจน เป็นทุนสร้างที่พักให้เด็กกำพร้า ดำเนินการเพื่อสาธารณะประโยชน์หรือร่วมมือกับองค์การกุศลอื่นๆเพื่อสาธารณะประโยชน์ ไม่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับการเมืองแต่ประการใด

3.2 บทบาททางด้านการจัดสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตา

มูลนิธิพรเมตตาได้มีบทบาทในการจัดสวัสดิการด้านการศึกษา ด้านมิงานทำและมีรายได้ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านที่อยู่อาศัย ด้านบริการสังคม ด้านนันทนาการ และด้านอื่นๆ

3.3 บทบาทสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตาที่มีผลต่อการแก้ไข ช่วยเหลือ และพัฒนาชุมชน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี

3.3.1 บทบาทสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตา ที่มีผลต่อการแก้ไข ช่วยเหลือ

ในการแก้ไขปัญหาสังคมความเริ่มการแก้ไขปัญหาความและจิตใจของปัจเจกชนก่อนเป็นสำคัญ และค่อยๆ พัฒนาด้านต่างๆ อย่างค่อยเป็นค่อยไป เรียนรู้จากการแก้ปัญหาจากประสบการณ์ความผิดพลาดเดิมและสานต่อสิ่งที่เป็นประโยชน์ การพัฒนาสังคมที่ถูกต้องและยั่งยืน คือการพัฒนาที่ตัวบุคคล ดังนั้น มูลนิธิพรเมตตาได้เข้ามาพัฒนาแก่ด้านอาชีพเท่านั้นแต่ได้พัฒนาที่ตัวบุคคลมุ่งเน้นให้ความสำคัญกระบวนการด้านจิตใจ และกระบวนการความคิดของมนุษย์ที่ต้องการที่พึ่ง ทั้งในด้านคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งมูลนิธิพรเมตตาได้ให้ความสำคัญเป็นอันดับของการจัดสวัสดิการทางด้านสังคม เพราะสามารถที่จะขัดเกลาคนมีปัญหาให้ไม่มีปัญหาได้ เมื่อคนได้รับการขัดเกลาทางด้านจิตใจก็จะมีความสุขในจิตใจ หลังจากนั้นจึงมุ่งเน้นในการแก้ไขปัญหา ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านที่อยู่อาศัย ด้านบริการสังคม ด้านนันทนาการ และด้านอื่นๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนในชุมชนต่อไป

3.3.2 บทบาทสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตาที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชน

มูลนิธิพรเมตตา ได้เข้ามาพัฒนาสวัสดิการในชุมชนด้าน การศึกษา ด้านการมีอาชีพ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านที่อยู่อาศัย ด้านบริการสังคม ด้านนันทนาการ และด้านอื่นๆ ผู้ที่ได้ได้รับการช่วยเหลือในด้านสวัสดิการของมูลนิธิพรเมตตา ได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ มีงานทำ มีรายได้ ทำให้คนได้รับการพัฒนาทางด้านทักษะวิชาชีพ เมื่อมีคนได้รับการพัฒนา คนที่ได้รับการพัฒนาแล้วก็จะลดปัญหาในชุมชน และสังคม รวมถึงยังแก้ปัญหาคนในสังคมได้ เช่น ปัญหาความยากจน เด็กด้อยโอกาส สตรี ผู้สูงอายุ ทำให้คนมีปัญหาได้รับการช่วยเหลือให้เป็นคนปกติอยู่ในสังคมได้ สังคมในชุมชนอำเภอนาดอกก็สงบ เพราะคนได้รับการพัฒนา สังคมก็ได้รับการพัฒนาด้วย

3.4 ปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานของมูลนิธิพรเมตตา

3.4.1 **ด้านบุคลากร** บุคลากรมีน้อย ต้องการบุคลากรที่มีศักยภาพมีความพร้อมด้านวิสัยทัศน์ ด้าน อุดมการณ์ และด้านวัตถุประสงค์ และปรัชญาชีวิตที่สอดคล้องกัน

3.4.2 **ปัญหาด้านงบประมาณ** ในปี พ.ศ. 2550 เกิดปัญหาด้านเศรษฐกิจ ถดถอย จึงทำให้การดำเนินการในโครงการต่างๆ เริ่มชะงัก และมีข้อจำกัด เนื่องจากขาดทุนทรัพย์ในการดำเนินโครงการเริ่มได้รับผลกระทบ

3.4.3 **ปัญหาด้านแผนงาน** เนื่องจากปัญหาในเรื่องของงบประมาณที่ยังขาดแคลน และขาดแหล่งสนับสนุน ในการดำเนินโครงการ ทำให้แผนงานที่วางไว้ไม่ได้เป็นไปตามที่กำหนด แผนงาน หรือโครงการที่วางไว้ต้องชะลอไปก่อน

3.5 แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขบทบาทสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตา

3.5.1 ควรจัดสรรงบประมาณ ให้เพียงพอต่อความต้องการของชุมชน

3.5.2 ควรลดโครงการบางโครงการที่ไม่เกิดผล หรือ ค่าใช้จ่ายที่เกินความจำเป็นลง

3.5.3 ควรส่งเสริมพนักงานบุคลากรให้ได้รับการอบรม เพื่อเชี่ยวชาญในด้านนั้นๆ

3.5.4 ควรมีการจัดเก็บเอกสาร ข้อมูลโครงการของมูลนิธิฯ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการ

สืบค้น

3.5.5 ควรปลูกฝังคนในชุมชน ให้รักอาชีพ มีความพอเพียง

3.5.6 ควรเพิ่มกิจกรรมสำหรับเด็ก เยาวชน

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่อง “บทบาทการจัดสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตา อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทในการจัดสวัสดิการชุมชน และศึกษาวิธีการดำเนินงานของมูลนิธิพรเมตตาในการช่วยเหลือ แก้ไข พัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน อำเภอนาตาล อำเภอโพธิ์ไทร และอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งจะเป็นการรวบรวมข้อมูลและการค้นคว้าจากเอกสารวิชาการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสำรวจชุมชนและการสังเกตประชากรที่ศึกษา ข้อมูลได้รับการตรวจสอบจำแนกเป็นหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์และนำเสนอในรูปแบบบรรยาย ประกอบด้วยกลุ่มตัวอย่างดังนี้ ผู้รู้ ผู้นำ ในหมู่บ้านนาอาลอน ตำบลพะลาน จำนวน 5 คน ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ในชุมชนมานาน สามารถให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน ตลอดจนให้รายละเอียดในด้านประวัติชุมชนในแง่สภาพสังคม วัฒนธรรม ความเชื่อและประเพณี ได้ผู้ก่อตั้งมูลนิธิฯ และเจ้าหน้าที่ จำนวน 3 คน คือบุคลากรของมูลนิธิฯ ที่มีความรู้ในด้านประวัติความเป็นมาของมูลนิธิฯ และเรื่องอื่นๆ ได้เป็นอย่างดี ผู้ที่ได้รับการส่งเสริมทางด้านอาชีพ จำนวน 5 คน โดยเลือกจากผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือ และอาศัยอยู่ในพื้นที่มาช้านาน ผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือทางการศึกษา จำนวน 10 คน โดยเลือกจากผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือ ผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือทางด้านสันตนาการ จำนวน 5 คน โดยเลือกจากผู้ได้รับการช่วยเหลือจากมูลนิธิฯ ผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือด้านสุขภาพอนามัย จำนวน 5 คน โดยเลือกจากผู้ได้รับการช่วยเหลือบางส่วนจากมูลนิธิฯ ผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือด้านสุขภาพอนามัย จำนวน 5 คน โดยเลือกจากผู้ได้รับการช่วยเหลือจากมูลนิธิฯ ผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือด้านที่อยู่อาศัย จำนวน 10 คน โดยเลือกจากผู้ได้รับการช่วยเหลือจากมูลนิธิฯ ผู้รู้ กำนัน นายกองค้การบริหารส่วนตำบลพะลาน เจ้าหน้าที่อำเภอ จำนวน 4 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นจากการทบทวนแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก แบบสำรวจชุมชน แบบสังเกต

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ นำแบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก แบบสำรวจชุมชนและแบบสังเกต ที่พัฒนาขึ้นไปหาความจริงเชิงเนื้อหา ก่อนส่งให้ผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ จำนวน 3 ท่าน ประเมินตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมสอดคล้องตามวัตถุประสงค์

การวิเคราะห์ข้อมูล ในการศึกษาครั้งนี้จะใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา โดยนำข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์เอกสาร ส่วนข้อมูลที่ได้จากการสังเกตการณ์ การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสำรวจชุมชนจะใช้วิธีการวิเคราะห์ด้วยการจำแนกประเภทข้อมูล

1. สรุปการวิจัย

1.1 ประวัติความเป็นมาของมูลนิธิพรเมตตา

มูลนิธิพรเมตตา จัดตั้งขึ้นอย่างไม่เป็นทางการ ในปี พ.ศ. 2541 และได้จดทะเบียนอย่างถูกต้องตามกฎหมายในปี พ.ศ. 2544 โดยเป็นองค์กรสาธารณกุศล ซึ่งไม่หวังผลกำไร โดยมีนายจันทร์สมร ชัยศักดิ์ เป็นผู้จัดตั้งมูลนิธิพรเมตตา และได้รับการสนับสนุนจากองค์กรสาธารณกุศล องค์กร MEM ประเทศสหรัฐอเมริกา สำนักงาน ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 63 หมู่ 12 บ้านนาอาลอน ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี มูลนิธิพรเมตตา มีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง ดังนี้ ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้อาศัยในชุมชนแออัด ให้มีการเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียน นักศึกษา ที่เรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ ให้ทุนประกอบอาชีพแก่ผู้ยากจน เป็นทุนสร้างที่พักให้เด็กกำพร้า ดำเนินการเพื่อสาธารณะประโยชน์หรือร่วมมือกับองค์การการกุศลอื่น ๆ เพื่อสาธารณะประโยชน์ ไม่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับการเมืองแต่ประการใด

1.2 บทบาททางด้านการจัดสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตา

มูลนิธิพรเมตตาได้มีบทบาทในการจัดสวัสดิการด้านการศึกษา ด้านมิงานทำและมีรายได้ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านที่อยู่อาศัย ด้านบริการสังคม ด้านนันทนาการ และด้านอื่นๆ ทำให้คนในชุมชนชนบทมีศักยภาพ ยั่งยืน และเป็นความหวังต่อสังคมในอนาคตได้ การมีโรงเรียนในชุมชนมีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ผู้ปกครองให้ความสำคัญกับการศึกษา การส่งเสริมการประกอบอาชีพทำให้มีอาชีพเกิดขึ้น เช่น การเลี้ยงสัตว์ ทำกระเป่าถักและส่งเสริมการปลูกพืชเศรษฐกิจ อาชีพครุ ส่งเสริมด้านสังคม ให้เยาวชนรวมกลุ่มกันเพื่อเรียนร้องเพลง เรียนดนตรี เล่นกีฬา ส่งเสริมสร้างการรวมกลุ่มของบุรุษและสตรีเพื่อสร้างความสัมพันธ์ และช่วยเหลือสังคม สอนจริยธรรมให้คนในชุมชน นอกจากนี้ยังพบว่ามีการดำเนินงานด้านพัฒนาที่เน้นให้คนภายในองค์กร และคนในชุมชนมีส่วนร่วมเพื่อแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมด้วย

1.3 บทบาทสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตาที่มีผลต่อการแก้ไข ช่วยเหลือ และพัฒนา ชุมชน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี

ในการแก้ไขปัญหาสังคมมูลนิธิพรเมตตาได้เริ่มการแก้ไขปัญหาความและจิตใจของปัจเจกชนก่อนเป็นสำคัญ และค่อยๆ พัฒนาด้านต่างๆ อย่างค่อยเป็นค่อยไป เรียนรู้จาก

แก้ปัญหาจากประสบการณ์ความผิดพลาดเดิมและสานต่อสิ่งที่เป็นประโยชน์ การพัฒนาสังคมที่ถูกต้องและยั่งยืน คือการพัฒนาที่ตัวบุคคล ดังนั้น มูลนิธิพรเมตตาได้เข้ามาพัฒนาแก้ด้านอาชีพเท่านั้นแต่ได้พัฒนาที่ตัวบุคคลมุ่งเน้นให้ความสำคัญกระบวนการด้านจิตใจ และกระบวนการความคิดของมนุษย์ที่ต้องการที่พึง ทั้งในด้านคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งมูลนิธิพรเมตตาได้ให้ความสำคัญเป็นอันดับของการจัดสวัสดิการทางด้านสังคม เพราะสามารถที่จะขัดเกลาคนมีปัญหาให้ไม่มีปัญหาได้ เมื่อคนได้รับการขัดเกลาทางด้านจิตใจก็มีความสุขในจิตใจ หลังจากนั้นจึงมุ่งเน้นในการแก้ไขปัญหาด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านที่อยู่อาศัย ด้านบริการสังคม ด้านนันทนาการ และด้านอื่นๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนในชุมชนต่อไป

ในด้านการพัฒนามูลนิธิพรเมตตา ได้เข้ามาพัฒนาสวัสดิการในชุมชนด้านการศึกษา ด้านการมีอาชีพ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านที่อยู่อาศัย ด้านบริการสังคม ด้านนันทนาการ และด้านอื่นๆ ผู้ที่ได้ได้รับการช่วยเหลือในด้านสวัสดิการของมูลนิธิพรเมตตา ได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ มีงานทำ มีรายได้ ทำให้คนได้รับการพัฒนาทางด้านทักษะวิชาชีพ เมื่อมีคนได้รับการพัฒนา คนที่ได้รับการพัฒนาแล้วก็จะลดปัญหาในชุมชน และสังคม รวมถึงยังแก้ปัญหาคนในสังคมได้ เช่น ปัญหาความยากจน เด็กด้อยโอกาส สตรี ผู้สูงอายุ ทำให้คนมีปัญหาได้รับการช่วยเหลือให้เป็นคนปกติอยู่ในสังคมได้ สังคมในชุมชนอำเภอหาดขามก็สงบ เพราะคนได้รับการพัฒนา สังคมก็ได้รับการพัฒนาด้วย

1.4 ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานของมูลนิธิพรเมตตา

1.4.1 **ปัญหาด้านบุคลากร** บุคลากรมีน้อย ต้องการบุคลากรที่มีศักยภาพมีความพร้อมด้านวิสัยทัศน์ ด้านอุดมการณ์ และด้านวัตถุประสงค์ และปรัชญาชีวิตที่สอดคล้องกัน

1.4.2 **ปัญหาด้านงบประมาณ** ในปี พ.ศ. 2550 เกิดปัญหาด้านเศรษฐกิจ ถดถอย จึงทำให้การดำเนินการในโครงการต่างๆ เริ่มชะงัก และมีข้อจำกัด เนื่องจากขาดทุนทรัพย์ในการดำเนินโครงการเริ่มได้รับผลกระทบ

1.4.3 **ปัญหาด้านแผนงาน** เนื่องจากปัญหาในเรื่องของงบประมาณที่ยังขาดแคลน และขาดแหล่งสนับสนุน ในการดำเนินโครงการ ทำให้แผนงานที่วางไว้ไม่ได้เป็นไปตามที่กำหนด แผนงาน หรือโครงการที่วางไว้ต้องชะลอไปก่อน

1.5 **แนวทางในการปรับปรุงแก้ไขบทบาทสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตา เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน**

1.5.1 ควรจัดสรรงบประมาณ ให้เพียงพอต่อความต้องการของชุมชน

1.5.2 ควรลดโครงการบางโครงการที่ไม่เกิดผล หรือค่าใช้จ่ายที่เกินความจำเป็นลง

1.5.3 ควรส่งเสริมพนักงานบุคลากรให้ได้รับการอบรม เพื่อเชี่ยวชาญในด้านนั้นๆ

1.5.4 ควรมีการจัดเก็บเอกสาร ข้อมูลโครงการของมูลนิธิฯ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการสืบค้น

1.5.5 ควรปลูกฝังคนในชุมชน ให้รักอาชีพ มีความพอเพียง

1.5.6 ควรเพิ่มกิจกรรมสำหรับเด็ก เยาวชน

2. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่องบทบาทการจัดสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตา อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี มูลนิธิพรเมตตา ได้ช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา ส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน อำเภอนาตาล อำเภอโพธิ์ไทร และอำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี ทำให้ชุมชนเกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และสามารถอภิปรายผลตามประเด็นที่ผู้วิจัยได้ค้นพบในการศึกษาดังนี้

2.1 ประวัติความเป็นของมูลนิธิพรเมตตา

มูลนิธิพรเมตตา จัดตั้งขึ้นอย่างไม่เป็นทางการ ในปี พ.ศ. 2541 และได้จดทะเบียนอย่างถูกต้องตามกฎหมายในปี พ.ศ. 2544 โดยเป็นองค์กรสาธารณกุศล ซึ่งไม่หวังผลกำไร โดยมีนายจันทร์สมร ชัยศักดิ์ เป็นผู้จัดตั้งมูลนิธิพรเมตตา และได้รับการสนับสนุนจากองค์กรสาธารณกุศล องค์กร MEM ประเทศสหรัฐอเมริกา สำนักงาน ตั้งอยู่บ้านเลขที่ 63 หมู่ 12 บ้านนาอาลอน ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี มูลนิธิพรเมตตา มีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง ดังนี้ ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาคุณภาพชีวิต ผู้อาศัยในชุมชนแออัด ให้มีการเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียน นักศึกษา ที่เรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ ให้ทุนประกอบอาชีพแก่ผู้ยากจน เป็นทุนสร้างที่พักให้เด็กกำพร้า ดำเนินการเพื่อสาธารณะประโยชน์หรือร่วมมือกับองค์การกุศลอื่น ๆ เพื่อสาธารณะประโยชน์ ไม่ดำเนินการเกี่ยวข้องกับการเมืองแต่ประการใด

2.2 บทบาทการจัดสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตา

มูลนิธิพรเมตตาได้มีบทบาทในการจัดสวัสดิการด้านการศึกษา ด้านมิงานทำและมีรายได้ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านที่อยู่อาศัย ด้านบริการสังคม ด้านนันทนาการ และด้านอื่นๆ สอดคล้องกับ ระเบียบ คำเขียน (2546: 11) ให้แนวคิดทฤษฎีของบทบาท พบว่า บทบาทตามตำแหน่งหนึ่งนั้น ได้ถูกคาดหวังจากสังคมรอบด้าน เช่น จากผู้ที่อยู่ในตำแหน่งอื่นๆ รอบตัวเรา รวมทั้งตัวของเราเองด้วย ถ้าความคาดหวังของทุกฝ่ายไม่ตรงกัน ผู้ดำรงบทบาทไม่สามารถปรับให้มีความพอดี จะเกิดปัญหาความขัดแย้งในบทบาทหรือความล้มเหลว ในงาน และการแสดงบทบาทของบุคคลในตำแหน่งที่ตนต้องแสดงหรือต้องปฏิบัติ ประสบการณ์ของผู้ที่จะต้องแสดงบทบาท และ

บุคลิกภาพของผู้ที่จะต้องแสดงบทบาทด้วย สอดคล้องกับ จันทรฉาย ปันแก้ว (2546: 10) พบว่า บทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลกระทำหรือปฏิบัติเมื่อเข้าดำรงตำแหน่งนั้นๆ โดยพฤติกรรมที่แสดงออกนั้นขึ้นอยู่กับความคิดเห็นของตนเองและตามความคาดหวังในตำแหน่งอาชีพที่ครองอยู่ สอดคล้องกับ พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2546: 602) พบว่า บทบาท (role) หมายความว่า การทำหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทของพ่อแม่ บทบาทของครู เป็นต้น สอดคล้องกับ ณีภูธร ชินบุตร (2547: 46) พบว่า บทบาท หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกมาตามตำแหน่งหน้าที่ทางสังคม ที่ตนดำรงอยู่ในขณะนั้น ซึ่งจะต้องขึ้นอยู่กับสิทธิและหน้าที่ของตำแหน่ง และยังคงเป็นไปตามความคาดหวังของตนเอง และผู้อื่นที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันด้วย สอดคล้องกับ ปรีชา สุวัจนบุตร (2547: 22) พบว่า บทบาท หมายถึง การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมาตามสถานภาพ หรือตำแหน่ง หรือสิทธิหน้าที่หรือบรรทัดฐานทางสังคม ที่มีความคาดหวังต่อการกระทำของบุคคลกลุ่มคน และสังคม เพื่อให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันในสังคมนั้น สอดคล้องกับ นิศย์ ประจงแต่ง (2548: 5, 23) พบว่า บทบาท หมายถึง ลักษณะของพฤติกรรมที่แสดงออกตามตำแหน่งที่บุคคลนั้นได้รับการแสดงออกนั้นย่อมผูกพันกับความคิดของผู้ดำรงตำแหน่งเอง และตามความคาดหวังของผู้อื่นที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับตำแหน่งนั้น สอดคล้องกับ พระมหาพนมมกร มีราภา (2549: 26) พบว่า บทบาท หมายถึง การปฏิบัติหน้าที่ตามสถานภาพที่เป็นมาโดยธรรมชาติ หรือตามสถานภาพที่ถูกกำหนดหรือถูกคาดหวังจากสังคม อันเป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน ของสมาชิกในสังคม สอดคล้องกับ สำเริง กล้าหาญ (2549: 7, 12) พบว่า บทบาท หมายถึง แนวทางของการแสดงออกหรือปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในตำแหน่งทางสังคม ทางหน้าที่การงาน ตามสภาพแวดล้อมของแต่ละบุคคลที่เป็นอยู่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สอดคล้องกับ บุญตา ไล่เลิศ (2550: 12) พบว่า บทบาท หมายถึง การปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ของสถานภาพของตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่งที่บุคคลได้รับ ต้องมีบทบาทหน้าที่ที่ความรับผิดชอบตามที่กำหนดไว้ตามบทบาทของตำแหน่งนั้น และคล้อยตามความมุ่งหวังของสังคม เช่น บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาก็หมายถึง พฤติกรรมที่แสดงออกของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่ที่ปฏิบัติในสถานศึกษานั้น สอดคล้องกับ สินธร คำหมื่อน (2550: 7) พบว่า บทบาท หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและพฤติกรรมที่คาดหวัง หรือการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เกิดจากการ มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลอื่น และได้แสดงออกตามบทบาท สอดคล้องกับ ลุม (Lum, 1979: 128) กล่าวว่า บทบาท หมายถึง เป็นหน้าที่ที่บุคคลหนึ่งพึงกระทำเมื่อเข้าครอบครองตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง ซึ่งรวมถึงหน้าที่ตามตำแหน่งและ ความคาดหวัง โดยเกี่ยวข้องกับบุคคลและสังคม การกระทำนั้นต้องขึ้นอยู่กับบรรทัดฐานของสังคมด้วย คล้องกับ

ทอมมี (Tomey, 1992: 146) พบว่า บทบาท หมายถึง การกระทำหรือการแสดงพฤติกรรมของบุคคลที่เป็นไปตามความคาดหวังตามตำแหน่งในอาชีพหรือตำแหน่งที่สังคมกำหนดขึ้น ซึ่งโครงสร้างของบทบาทประกอบด้วย ลักษณะที่เฉพาะของแต่ละบุคคล การแสดงพฤติกรรมและตำแหน่งที่ครองอยู่ จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า บทบาท หมายถึง อำนาจ หน้าที่ และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการงานโดยตรงและงานพิเศษที่ควรจะต้องกระทำ หรือพฤติกรรม ที่คาดหวังสำหรับผู้อยู่ในสถานภาพต่างๆ ว่าต้องปฏิบัติอย่างไร เป็นบทบาทที่คาดหวังโดยกลุ่มคนหรือสังคม สอดคล้องกับ นิธย์ ประจงแต่ง (2548: 23) ได้รวบรวมทฤษฎีบทบาทและได้อธิบายโดยสรุปในแต่ละทฤษฎีไว้ ดังต่อไปนี้

ทฤษฎีของลินตัน (Linton) ลินตันให้แนวคิดเกี่ยวกับสถานภาพหรือฐานะ (status) และบทบาท (role) ไว้ว่า สถานภาพเป็นนามธรรมหรือตำแหน่งซึ่งฐานะจะเป็นตัวกำหนดบทบาทของตำแหน่งนั้นว่ามีการกิจและหน้าที่อย่างไร ดังนั้นเมื่อมีตำแหน่ง สิ่งที่มาคือ บทบาทของตำแหน่งซึ่งทุกตำแหน่งต้องมีบทบาทกำกับ

ทฤษฎีของเพียร์สัน (Pearson) เพียร์สันกล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ในสังคมทำให้มนุษย์ต้องเพิ่มบทบาทพิเศษของแต่ละบุคคลซึ่งคนในสังคม มีความจำเป็นที่ต้องติดต่อสัมพันธ์กัน ต้องมีความสนใจกันเป็นพิเศษและให้ความเห็นว่า สภาพสังคมในโรงเรียนจะประกอบด้วย ครูใหญ่ ครู นักเรียน ซึ่งต้องติดต่อสัมพันธ์กัน และ มีความสนใจกันเป็นพิเศษ และ

ทฤษฎีของฮอร์แมนส์ (Homan) ฮอร์แมนส์กล่าวว่า ตำแหน่ง เป็นสาระของพฤติกรรมสัมพันธ์บุคคลจะปฏิบัติอย่างไรก็ต่อเมื่อเห็นว่าเป็นประโยชน์แก่ตนเองและคิดเสมอว่าตำแหน่งเป็นเพียงปัจจัยที่กระตุ้นให้บุคคลเกิดการกระทำหรือแสดงพฤติกรรมเท่านั้น ดังนั้นบุคคลจะเปลี่ยนบทบาทไปตามตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากสังคม สอดคล้องกับ พระมหาพนมมนคร มีราคา (2549: 27-28) ได้รวบรวมทฤษฎีบทบาทและได้อธิบายโดยสรุปไว้ ดังนี้

ทฤษฎีของเดโซ สวานานนท์ (2518: 104) เดโซ สวานานนท์ ได้กล่าวถึง แนวคิดเกี่ยวกับบทบาทซึ่งสรุปได้ว่า บทบาทจะต้องประกอบด้วยลักษณะ 4 ประการ ดังต่อไปนี้

- 1.1 รู้สภาพของตนในสังคม
- 1.2 คำนึงถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่น
- 1.3 คำนึงถึงพฤติกรรมที่เกี่ยวกับผู้อื่น และ
- 1.4 ประเมินผลการแสดงบทบาทของตนเอง

ทฤษฎีของโคเฮน (Cohen, 1987: 22) โคเฮนได้กล่าวสรุปทฤษฎีบทบาทไว้ว่า การที่สังคมกำหนดเฉพาะเจาะจงให้บุคคลปฏิบัติหน้าที่ตามบทบาทใดบทบาทหนึ่งนั้น เรียกว่า บทบาทที่ถูกกำหนด ถึงแม้ว่าบุคคลบางคนมิได้ประพฤติปฏิบัติตามบทบาท ที่สังคมกำหนดให้ ส่วน

บทบาทที่ปฏิบัติจริง หมายถึง การที่บุคคลได้แสดงหรือปฏิบัติออกจริงตามตำแหน่งของเขา ความไม่ตรงกันของบทบาทที่ถูกกำหนดกับบทบาทที่ปฏิบัติจริงนั้น อาจมีสาเหตุมาจากสิ่งต่างๆ เหล่านี้ บุคคลขาดความเข้าใจในบทบาทที่สังคมต้องการ ความไม่เห็นด้วยหรือไม่ลงรอยกับบทบาทที่ถูกกำหนด และบุคคลไม่มีความสามารถที่จะแสดงบทบาทนั้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทฤษฎีของมีด (Mead, 1989: 40) มีดได้กล่าวถึงทฤษฎีบทบาทไว้ว่า บทบาทเป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติจริง หรือบทบาทที่เป็นจริง ซึ่งจะต้องประกอบด้วยสิ่งดังต่อไปนี้ การรู้จักตนเองตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย พฤติกรรมตามสถานการณ์ที่กำหนดให้จะต้องมีความเหมาะสมกับการส่งเสริมฐานะของตนเอง ภูมิหลังของการกระทำที่เกี่ยวข้องกับผู้อื่นนั้น การเป็นแบบอย่างเพื่อให้การกระทำบางอย่างเป็นไปตามแนวทางที่ต้องการ และการประเมินผลการกระทำตามบทบาท สามารถดำเนินการด้วยตนเองหรือโดยคนอื่น สอดคล้องกับสำเร็จ กล่าวหาญ (2549: 12) ได้รวบรวมทฤษฎีบทบาทและได้อธิบายโดยสรุปในแต่ละทฤษฎีไว้ดังต่อไปนี้

ทฤษฎีของลินตัน (Linton's role theory) บทบาท หมายถึง ตำแหน่งหรือสถานภาพเป็นตัวกำหนดบทบาท เช่น บุคคลที่มีตำแหน่งเป็นครูต้องแสดงพฤติกรรม เป็นตัวอย่างที่ดีแก่ลูกศิษย์

ทฤษฎีของนาเดล (Nadel's role theory) บทบาท หมายถึง ส่วนประกอบที่ส่งผลต่อพฤติกรรม 3 ลักษณะ คือ ส่วนประกอบ

2.3 ทฤษฎีโครงสร้างทางสังคม แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาโครงสร้างทางสังคม และการจัดระเบียบทางสังคม จะช่วยให้เกิดความเข้าใจในระบบค่านิยม ความเชื่อทางสังคมในท้องถิ่น รวมถึงการสนับสนุนให้สมาชิกในสังคมถือปฏิบัติเป็นแบบแผนในการดำเนินชีวิต แนวคิดเกี่ยวกับการศึกษาโครงสร้างทางสังคม และการจัดระเบียบทางสังคม จึงมีความเกี่ยวข้องกับสภาพความเป็นจริงของพื้นที่ในประเด็นการดำรงอยู่และความเปลี่ยนแปลงในด้านโครงสร้างทางสังคม และวัฒนธรรม อันประกอบด้วย ค่านิยมของประชาชน ความเชื่อทางสังคม อุดมการณ์ โครงสร้างทางสังคม คือ วัฒนธรรมมูลฐานทางสังคมเพื่อการดำรงอยู่ได้ โดยมีโครงสร้างทั้งที่เป็นรูปธรรม เป็นนามธรรม ความหมายของโครงสร้างทางสังคม มีความหมายทำนองเดียวกันกับการจัดระเบียบทางสังคม หมายถึง การพิจารณากลไกทางสังคมที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อให้คนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีระเบียบแบบแผน โดยเน้นการศึกษาแบบแผนของความสัมพันธ์ทางสังคมที่สมาชิกในสังคมปฏิบัติต่อกัน ซึ่งมีกฎเกณฑ์และแนวปฏิบัติในการดำเนินชีวิต รวมถึงการติดต่อสัมพันธ์กับผู้อื่น ตลอดจนความสัมพันธ์ที่มีลักษณะแบบแผนซึ่งแตกต่างกัน แนวคิดดังกล่าวมี

ความสัมพันธ์กับการศึกษาวิจัย ได้แก่ (1) การขัดเกลาทางสังคม (2) การควบคุมทางสังคม (3) การสนับสนุนทางสังคม (ระพีพรรณ หอมตา: 2545)

2.4 ทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่ (Maconis 1993 :17-18) ทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่ เป็นกรอบแนวคิดทางสังคมวิทยาที่มีข้อสมมุติฐานที่ว่า สังคม เป็นระบบที่ซับซ้อนระบบหนึ่ง ที่มีองค์ประกอบต่าง ๆ หลายส่วนทำงานร่วมกันจนเกิดควมมีเสถียรภาพ (Stability) ทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่ มีองค์ประกอบของทฤษฎี 2 ส่วน คือ

1. โครงสร้างสังคม (Social structure) ซึ่งเป็นรูปแบบอันถาวรที่เกิดจากความสัมพันธ์ของพฤติกรรมทางสังคม เช่น วิถีชีวิตภายในครอบครัวและระบบเศรษฐกิจ เป็นรูปแบบของโครงสร้างทางสังคมประเภทหนึ่ง ที่เกิดจากพฤติกรรมทางสังคมโดยความร่วมมือระหว่างกัน ในครอบครัวจนเกิดเป็นระบบการผลิต การบริโภค การจำแนกแจกจ่าย และการบริการ ที่มีขนาดใหญ่ มีความเกี่ยวพันระหว่างกันทั่วทั้งสังคม

2. หน้าที่ทางสังคม (Social functions) เป็นส่วนที่ทำหน้าที่เชื่อมโครงสร้างสังคมแต่ละส่วนเข้าด้วยกัน ทำให้สังคมทั้งระบบเกิดการประสานงานและทำงานร่วมกันแนวความคิดของทฤษฎีโครงสร้าง-หน้าที่ เกิดมาจากนักสังคมวิทยาชาวอังกฤษ ชื่อออกุสต์ กองต์ ที่มองว่า การที่สังคมจะสามารถดำรงอยู่ได้นั้น จะต้องมีการเคลื่อนไหวและเปลี่ยนแปลงไปด้วยกันทั้งระบบ ต่อมา นักสังคมวิทยาชาวอังกฤษ ชื่อ เฮอร์เบิร์ต สเปนเซอร์ ได้เสนอแนวความคิดว่า สังคมมนุษย์นั้น มีลักษณะเหมือนกับ โครงสร้างร่างกายของมนุษย์ (Human organism) ที่มีส่วนประกอบต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก แต่ละส่วนประกอบจะมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ และแนวความคิดของสเปนเซอร์ เป็นแนวความคิดหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อนักคิดทางสังคมในสมัยที่สเปนเซอร์มีชีวิตอยู่เป็นอย่างมาก อิมิล เดอร์ไคม์ เป็นนักสังคมวิทยาในกลุ่มโครงสร้าง-หน้าที่ ชาวฝรั่งเศส ที่มองว่า ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคม เกิดมาจากความเป็นระเบียบของสังคม และความผาสุกของประชาชน หากประชาชนในสังคมไม่ให้ความสนใจหลักศีลธรรม ความไร้บรรทัดฐาน (Anomie) ก็จะเกิดขึ้นในสังคม แต่อย่างไรก็ตามความเป็นปึกแผ่นของสังคมสามารถเกิดขึ้นได้ทั้งในสังคมแบบที่มีความเป็นปึกแผ่นแบบกลไก ที่มีลักษณะทางสังคมเหมือนกันกับแบบสังคมดั้งเดิม และสังคมแบบที่มีความเป็นปึกแผ่นแบบอินทรีย์ ที่มีลักษณะทางสังคมต่างกันแบบสังคมสมัยใหม่ นอกจากนี้ยังสามารถศึกษารูปแบบของสังคม (Social pattern) และหน้าที่ของสังคม ได้จากการกระทำทางสังคม (Social action) ที่เป็นข้อเท็จจริงทางสังคม เช่น วัฒนธรรม บรรทัดฐาน และค่านิยม ทาลคอตท์ พาร์สัน เป็นนักสังคมวิทยาชาวอเมริกัน ที่นำเอาแนวความคิดด้านโครงสร้าง-หน้าที่มาพัฒนาในสหรัฐอเมริกา ที่มองทุก ๆ ระบบและทุก ๆ หน้าที่หลักของสังคมจะเป็นตัวกระทำให้สังคมมีความเป็นระเบียบและดำรงอยู่ต่อไป โรเบิร์ต เค

เมอร์ตัน เป็นนักสังคมวิทยาชาวอเมริกันที่มองว่า แต่ละแบบอย่างทางสังคม หรือ โครงสร้างสังคม จะมีหน้าที่หลายแบบและมีหน้าที่แตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับการมองว่าจะมองจากจุดใด และกับบุคคลใด บางแบบอย่างทางสังคมหรือ โครงสร้างสังคม อาจมีหน้าที่ที่ชัดเจนมากกว่าหน้าที่อื่น ซึ่งเรียกว่า หน้าที่หลัก (Manifest functions) แบบอย่างทางสังคมหรือ โครงสร้างสังคมบางส่วน อาจมีหน้าที่ที่ไม่สำคัญหรือทำหน้าที่สนับสนุนมากกว่า ซึ่งเรียกว่า หน้าที่รอง (Latent functions) แต่บางแบบอย่างทางสังคมหรือ โครงสร้างสังคมที่เกิดขึ้นมานั้นเป็นสิ่งที่สังคมไม่ต้องการจะเรียกว่า หน้าที่ที่ไม่มีประโยชน์ (Dysfunctions) แนวคิด ส่วนประกอบของสังคมทั้งหมดหรือสถาบันทางสังคม (Institutions) มีการทำงานร่วมกันหรือสนับสนุนกันอย่างไร ขอบเขตของทฤษฎี ระดับมหภาค (Macro level) ตัวแบบของความคิด หน้าที่หลัก หน้าที่รอง หน้าที่ที่ไม่พึงปรารถนา นักทฤษฎี เฮอร์เบิร์ต สเปนเซอร์, อิมิล เดอร์ไคม์, ทาลคอตต์ พาร์สัน, โรเบิร์ต เค เมอร์ตัน เป็นต้น

ทฤษฎีการหน้าที่นิยมของ Bronislaw Malinowski มาลินอฟสกี (B. Malinowski) (อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ <http://www.uniserv.cmu.ac.th>) มองศาสนาว่าเป็นการตอบสนองความต้องการความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ศาสนามีหน้าที่หลักในการตอบสนองหลักในทางจิตวิทยา ลดความวิตกกังวลและอารมณ์เชิงเครียด อันเกิดจากความกลัวและความรู้สึกไม่แน่นอนในชีวิต รวมทั้งความปรารถนาและความวิตกกังวลของมนุษย์ต่อความล้มเหลวในกิจกรรมต่างๆ เพราะหากปล่อยให้ความกลัวและความวิตกกังวลต่อความไม่แน่นอนในชีวิตนั้นดำรงอยู่ ความรู้สึกเหล่านั้นอาจขัดขวางต่อการทำงานและความราบรื่นต่อเนื่องของสังคม ด้วยเหตุนี้มนุษย์จึงคิดค้นศาสนา หรือระบบความเชื่อ และพิธีกรรมต่างๆขึ้น เพื่อทำหน้าที่หลักในการให้ความยึดเหนี่ยวทางจิตใจและให้คำอธิบายต่อธรรมชาติรอบตัว (Malinowski 1939 : 954-955)

การปฏิบัติทางสังคม รวมทั้งการกระทำระหว่างกัน ได้มีการศึกษาและเสริมให้เห็นเด่นชัดขึ้นโดยนักสังคมวิทยาชาวฝรั่งเศส Emile Durkheim : จากหนังสือ The Elementary Forms of the Religious Life (1912) เขาแสดงความคิดเห็นว่า ภาพพจน์ของสังคมจะปรากฏอยู่ในสัญลักษณ์ของพิธีกรรม ความศักดิ์สิทธิ์ เป็นแนวคิดที่สำคัญของบุคคล ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ ธรรมชาติ และสิ่งเหนือธรรมชาติ เป็นไปอย่างธรรมชาติและมิได้ดำเนินไปในทางจักรวาลนิยม สำหรับ Durkheim แล้ว ศาสนาไม่ได้เกี่ยวข้องกับเฉพาะช่วงสถานการณ์การผดผกติของบุคคลเท่านั้น (ดังแนวคิดของ Otto) แต่ยังเกี่ยวข้องกับสังคมในยามปกติและธรรมชาติของชีวิต เช่น ฝนฟ้า การเพาะปลูก การล่าสัตว์ สุขภาพ ระเบียบวินัยทางสังคม และการต่อเนื่องทางสังคม เขายังเห็นว่าแนวคิดทางสังคมและศาสนาจะอยู่ภายใต้จิตสำนึกทางสังคม และอยู่ภายใต้จิตสำนึกของแต่ละคน แนวคิดเหล่านี้จึงจำเป็นต้องถูกย้ำ (Reaffirmation) เพื่อความต่อเนื่องทางสังคม เพราะฉะนั้นเขาจึงมองพิธีทางศาสนาในฐานะที่เป็นเหตุผลอันชาญฉลาด ซึ่งจะสามารถรักษา

อำนาจของกลุ่มสังคมไว้ได้ จากแนวคิดเหล่านี้ได้พัฒนาเป็นหน้าที่นิยม (functionalism) นักมานุษยวิทยาในประเทศแองโกล-แซกซอน (Anglo-Saxon Countries) ภายใต้การนำของ A.R. Radcliffe-Brown และ Bronislaw Malinowski โดยเฉพาะ Radcliffe-Brown เขาได้รับอิทธิพลค่อนข้างมากจากแนวคิดของ Durkheim ซึ่งเห็นว่าพิธีกรรมเป็นจินตนาการตั้งรูปแบบที่เปลี่ยนแปลงได้ของสังคม Meta Social form เป็นระบบที่ทำให้คติทางแนวคิดเป็นลักษณะรูปธรรมแบบหนึ่งที่สามารถเปลี่ยนอารมณ์ ความรู้สึก และค่านิยมทางสังคม เป็นเครื่องมือการสื่อสารที่สามารถทำให้อารมณ์ ความรู้สึก และค่านิยม แพร่กระจายออกไป นอกจากนี้เขายังเชื่อว่าสัญลักษณ์ทางพิธีกรรมจะเป็นสิ่งที่ทำให้ค่านิยมทางสังคมคงที่ โดยการสร้างรูปแบบที่เหมือนกับภาษา (Language like form) ในด้านโครงสร้างหน้าที่มีประโยชน์ในการทำความเข้าใจโครงสร้างพฤติกรรมพื้นฐานของสังคม อย่างไรก็ตามยังไม่อาจนำมาใช้ในการวิเคราะห์ศาสนาได้อย่างเป็นกระบวนการ การศึกษาปรากฏการณ์ทางสังคมอย่างเป็นกระบวนการนี้เกิดขึ้นเนื่องจากข้อจำกัดของแนวคิดด้านโครงสร้างหน้าที่ที่มองสังคมอย่างหยุดนิ่ง ทั้งที่จริงแล้วสังคมมีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา กระบวนการทางสังคมย่อมมีพลวัตซึ่งจะส่งผลกระทบต่อโครงสร้างภายในสังคมนั้นๆ ส่วนแนวคิดหรือมโนทัศน์การหน้าที่ Malinowski ได้ศึกษาวัฒนธรรมในฐานะเป็นระบบบูรณาการ (Anintegrated systems) มีหน้าที่สำคัญ 2 ประการ คือ รักษาระบบวัฒนธรรมและเพื่อตอบสนองความต้องการทางจิตวิทยาของปัจเจกบุคคล แต่ปัจเจกบุคคลในแนวความคิดของ Malinowski ไม่ได้แยกกลุ่มของสังคม เพราะลักษณะเฉพาะที่ติดตัวมาตั้งแต่เกิดก็เป็นความคิดที่มากับวัฒนธรรม เขามองมนุษย์ในทุกๆด้านไม่เพียงแต่เฉพาะด้านพฤติกรรมทางสังคม แต่จะรวมถึงลักษณะทางชีววิทยาและลักษณะของอารมณ์ ความรู้สึก และเข้าใจว่าวัฒนธรรมทำหน้าที่เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ โดยการแบ่งความต้องการของมนุษย์ออกเป็น 2 ประเภท คือ Bioloagical needs และ Derived needs, Bioloagoca; needs จะเป็นรากฐานซึ่งยังผลให้เกิดการเติบโตทางวัฒนธรรมของการเกิดสถาบันต่างๆทางวัฒนธรรม และ Derived needs จะเป็นเงื่อนไขที่จะทำให้วัฒนธรรมทำหน้าที่เป็นเครื่องมือตอบสนองต่อความต้องการของมนุษย์ได้ Malinowski จัดเรื่องของศาสนาอยู่ใน Derived needs ในหมวดของความต้องการทางสัญลักษณ์ ซึ่งการตอบสนองจะปรากฏออกมาในรูปของสิ่งที่เรียกว่า “ความรู้” ความรู้ในที่นี้ Malinowski หมายถึงองค์รวมของปรากฏการณ์และหลักการต่างๆ รวมทั้งเทคนิคการทำกิจกรรม (ความรู้ Malinowski ใช้ค่อนข้างจะมีความหมายในเชิงหน้าที่ คือ นำไปสู่ความสำเร็จในการทำงานร่วมกัน ความรู้ในแง่นี้จึงเป็นส่วนที่มีผลต่อการบูรณาการทางสังคม) เขามองว่า ศาสนาเป็นระบบของกิจกรรมซึ่งปรากฏอยู่ในพิธีกรรมและหลักปฏิบัติ ไม่ใช่เรื่องของความคิดหรือปรัชญาอย่างเดียว และกิจกรรมที่มนุษย์ปฏิบัติในแต่ละสังคมย่อมปรากฏในลักษณะของการกระทำต่อกัน

อย่างมีความหมายและจุดมุ่งหมาย เพื่อตอบสนองความต้องการของมนุษย์ ในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคม เขาเห็นว่าสาระสำคัญของศาสนาเป็นเรื่องเกี่ยวกับกระบวนการทางจิตใจ ทางความรู้สึกของมนุษย์ เมื่อมนุษย์ต้องการเผชิญหน้ากับวิกฤตการณ์ในชีวิต ไม่ว่าจะเป็นเรื่องโรคภัยไข้เจ็บ ความตาย ภัยธรรมชาติ หรือเคราะห์กรรมอื่นๆ ซึ่งเขาไม่ทราบว่าจะเกิดขึ้นอีกเมื่อใด มนุษย์ย่อมมีความรู้สึกที่โศกเศร้าและมีวิตกกังวล พิธีกรรมจึงเป็นวิธีการกระทำหนึ่งซึ่งทำให้มนุษย์สามารถเผชิญกับวิกฤตการณ์เหล่านั้น โดยการสร้างเสริมขวัญ กำลังใจ ทศนคติที่มีคุณค่าและความมั่นใจ ในการต่อสู้กับอุปสรรคนานา ซึ่งนับเป็นการตอบสนองความต้องการทางด้านจิตใจของมนุษย์

ทฤษฎีปรัวธรรมนิยม ทฤษฎีปรัวธรรมนิยมของโฮแมนส์ (Exchange theory) (บัญญัติ แก้วส่อง (2531 : 43 – 57) เป็นทฤษฎีทางสังคมในระดับจุลภาคเหมาะสมที่จะนำมาวิเคราะห์และอธิบายพฤติกรรมและปรากฏการณ์ทางสังคมในระดับบุคคล โดยใช้ฐานคิดจาก เศรษฐศาสตร์เชิงอรรถประโยชน์นิยม (Utilitarian economics) ที่อธิบายถึงการ ตัดสินใจของมนุษย์ในการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมใดๆ นั้นจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ที่ได้รับ ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ซึ่งร่วมไปถึงประโยชน์ที่เกิดกับจิตใจ มนุษยวิทยาเชิงหน้าที่ (Functional anthropology) ได้ให้ความสำคัญทางด้านจิตวิทยาซึ่งจะเป็นพลังในการริเริ่มและข้อผูกพัน ที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมมากกว่าความต้องการทางด้านเศรษฐศาสตร์ จิตวิทยาเชิงพฤติกรรม (Behavioral psychology) ซึ่งได้อธิบายการเข้ามามีมีส่วนร่วมของประชาชนจะมีจำนวนบ่อยครั้งมากขึ้น ขึ้นอยู่กับผลที่เกิดจากการมีส่วนร่วมจากครั้งแรกๆ ถ้าผล ที่เกิดขึ้นในครั้งแรกๆ เป็นไปตามคาดหวังการมีส่วนร่วมจะมีจำนวนบ่อยครั้งมากขึ้น จากทฤษฎีทางจิตวิทยาและสังคมวิทยาทั้ง 4 ประการ สามารถใช้เป็นแนวคิดเพื่อที่จะอธิบายการมีส่วนร่วมในการบริหารและการจัดการศึกษาที่ว่า ผลของการตัดสินใจของชุมชนขึ้นอยู่กับผลลัพธ์ และคุณค่าของผลลัพธ์ที่คาดหวัง ภายใต้เงื่อนไขของสภาพแวดล้อม โอกาส ผลตอบแทนทางด้านเศรษฐกิจ และผลทางด้านจิตใจ โดยใช้เกณฑ์เปรียบเทียบระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ ดังนั้น ภาครัฐควรลดบทบาทในการบริหารและการจัดการศึกษาลง และเพิ่มบทบาทให้กับชุมชนได้เข้ามามีบทบาทมากขึ้น จนถึงระดับของความร่วมมือและร่วมกันตัดสินใจ เพราะความต้องการใน ผลลัพธ์ ที่คาดหวัง และเงื่อนไขต่างๆในการบริหารและการจัดการศึกษา นั้น จะได้ตรงกับความต้องการของชุมชน

3. บทบาทสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตาที่มีผลต่อการแก้ไข ช่วยเหลือ และพัฒนา ชุมชน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี

3.1 บทบาทสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตา ที่มีผลต่อการแก้ไข ช่วยเหลือ

ในการแก้ไขปัญหาสังคมความเริ่มการแก้ไขปัญหาความและจิตใจของปัจเจกชนก่อนเป็นสำคัญ และค่อยๆ พัฒนาด้านต่างๆ อย่างค่อยเป็นค่อยไป เรียนรู้จากการแก้ปัญหาจากประสบการณ์ความผิดพลาดเดิมและสานต่อสิ่งที่เป็นประโยชน์ การพัฒนาสังคมที่ถูกต้องและยั่งยืนคือการพัฒนาที่ตัวบุคคล ดังนั้น มูลนิธิพรเมตตาได้เข้ามาพัฒนาแก้ด้านอาชีพเท่านั้นแต่ได้พัฒนาที่ตัวบุคคลมุ่งเน้นให้ความสำคัญกระบวนการด้านจิตใจ และกระบวนการความคิดของมนุษย์ที่ต้องการที่พึ่ง ทั้งในด้านคุณธรรม จริยธรรม ซึ่งมูลนิธิพรเมตตาได้ให้ความสำคัญเป็นอันดับของการจัดสวัสดิการทางด้านสังคม เพราะสามารถที่จะช่วยลดกลาคนมีปัญหาให้ไม่มีปัญหาได้ เมื่อคนได้รับการช่วยลดทางด้านจิตใจก็จะมีความสุขในจิตใจ หลังจากนั้นจึงมุ่งเน้นในการแก้ไขปัญหา ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านที่อยู่อาศัย ด้านบริการสังคม ด้านนันทนาการ และด้านอื่นๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตคนในชุมชนต่อไป สอดคล้องกับแผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2545-2549) พบว่า การช่วยเหลือทางสังคม (Social Assistance) หมายถึง การช่วยเหลือประชาชนผู้ทุกข์ยาก เดือดร้อน โดยฝ่ายผู้ให้บริการ หรือหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน จะต้องมีการค้นหาสำรวจข้อเท็จจริงว่า ผู้ที่จะได้รับนั้นมีปัญหา ยากจน หรือเดือนร้อนจริง สมควรแก่การได้รับการช่วยเหลือ การบริการสังคม (Social Services) หมายถึง หน้าที่ความรับผิดชอบอย่างหนึ่งของรัฐบาลและเอกชน ที่มีต่อประชาชน ในการจัดสรรบริการ เพื่อส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ และสวัสดิภาพของประชาชน ด้วยจุดมุ่งหมายของการป้องกัน การบำบัดความเดือดร้อน การสร้างเสริมและพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาได้อย่างเป็นสุข ตามควรแก่อัตภาพ ทั้งนี้บริการสังคมแตกต่างจากบริการสาธารณะ และสาธารณูปโภค ด้วยปัจจัยของการเป็นบริการที่มุ่งเน้นสวัสดิภาพของบุคคลมากกว่าการจัดสรรบริการทางกายภาพเพื่อชุมชน และโครงสร้างปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ผู้ด้อยโอกาส (Vulnerable Groups) หมายถึง ผู้ที่ประสบความเดือดร้อนทั้งในด้าน เศรษฐกิจ การศึกษา การสาธารณสุข การเสียเปรียบและไม่ได้รับความเป็นธรรม ทางกฎหมาย รวมทั้งผู้ที่ประสบปัญหาในรูปแบบต่างๆ ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ทางสังคมได้ตามปกติ หรือ จำเป็นต้องได้รับการดูแล ช่วยเหลือ รวมทั้ง ผู้ถูกทอดทิ้งทางสังคม ได้แก่ ผู้ที่หลุดจากกลไกทางสังคม ทำให้ไม่สามารถเข้าถึงทรัพยากร หรือบริการทางสังคม หรือถูกกีดกันไม่ให้เข้ามามีส่วนร่วมทางสังคม หรือทางการเมือง ขาดสิทธิประโยชน์ และ โอกาสที่จะยกระดับ

สถานภาพทางสังคมของตนเองให้สูงขึ้น สอดคล้องกับ ความหมายสวัสดิการสังคมตลอดจน สวัสดิการชุมชน ที่กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 – 2549) ซึ่งได้รวมความคิดรวบยอดของทั้งนักวิชาการสังคมสงเคราะห์ นักบริหาร และนักปฏิบัติงาน ที่เกี่ยวข้องทั้งในภาครัฐและเอกชน มีข้อสรุปความหมายที่ครอบคลุม พบว่า

3.2 สวัสดิการสังคม หมายถึง ระบบการจัดบริการสังคม เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาทางสังคมและพัฒนาสังคม รวมทั้งการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคม เพื่อให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิตได้ในระดับมาตรฐาน โดยบริการดังกล่าวจะต้องตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชนให้ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม ทั้งในด้านการมีศึกษาที่ดี การมีสุขภาพอนามัย การมีที่อยู่อาศัย การมีงานทำ การมีรายได้ การมีสวัสดิการแรงงาน การมีความมั่นคงทางสังคมนันทนาการ และบริการสังคมทั่วไป โดยระบบบริการสังคมต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และสิทธิที่ประชาชนต้องได้รับและเข้ามามีส่วนร่วมในระบบการจัดบริการสังคมในทุกระดับ สอดคล้องกับ วันทนี วาสิกะสิน กล่าวว่า “สวัสดิการสังคม” เป็นเรื่องของทุกคนในสังคม เพราะคำว่า “สวัสดิการ” หรือ “สวัสดิภาพ” มีความหมายในแง่การอยู่ดี กินดีของทุกคน (Social well-being) ไม่เฉพาะผู้ยากไร้เท่านั้น คนทุกคนที่เกิดมาในโลกนี้ ตามปณิธานขององค์การสหประชาชาติในเรื่องสิทธิมนุษยชนกำหนดว่า คนทุกคนจะต้องได้รับการตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐาน อันเป็นสิทธิที่ทุกคนจะต้องได้รับ และเป็นหน้าที่ของรัฐที่จะต้องจัดบริการต่างๆ ไว้ให้ความต้องการขั้นพื้นฐานเป็นสิ่งที่ทุกคนรู้ว่า หมายถึง อาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย และยารักษาโรค รัฐจะต้องจัดหาที่อยู่อาศัยให้ประชาชน โดยจัดให้ประชาชนได้มีงานทำ เพื่อมีเงินสำหรับซื้อเสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย ยารักษาโรค จัดให้มีสถานพยาบาลสำหรับประชาชนเมื่อเจ็บป่วย ไม่ว่าประชาชนคนนั้นจะอาศัยอยู่ในเมืองใหญ่ หรือในชนบทที่ห่างไกล สอดคล้องกับ ระพีพรรณ คำหอม (2549: บทคัดย่อ) กล่าวว่า “สวัสดิการสังคม” เกี่ยวข้องกับระบบการเมือง ระบบเศรษฐกิจ และระบบสังคมของแต่ละประเทศ ปัจจุบันนักวิชาการด้านสวัสดิการสังคมมักจะแยกสวัสดิการสังคมออกเป็น 2 ลักษณะ ได้แก่

3.2.1 สวัสดิการเศรษฐกิจ หมายถึง กินดี อยู่ดีของคนในสังคม เช่น มีรายได้ มีทรัพย์สินที่ครอบครอง สถานะทางภาษี และดัชนีอื่นๆ (รายได้ประชาชาติ รายได้ต่อหัว)

3.2.2 สวัสดิการที่ไม่ใช่เศรษฐกิจ หมายถึง กินดี อยู่ดี มีสุขของคนในสังคมที่เกี่ยวข้องกับสภาพทางชีวภาพ สภาพอารมณ์จิตใจ และสภาวะมาตรฐาน ดังนั้นคนจนที่มีรายได้น้อย มักจะมีปัญหาสุขภาพที่ไม่ดี (ทั้งกายและใจ) จึงมีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการทางสังคมจากหน่วยงานของรัฐและเอกชน สอดคล้องกับ ชัยวัฒน์ หนองรัตน์ (2546: บทคัดย่อ) เรื่องเศรษฐกิจชุมชนและสวัสดิการชุมชนหมู่บ้านชนบท พบว่า ชุมชนนั้นมีความเกี่ยวข้องกัน ต้องมีการช่วยเหลือ

เกี่ยวเนื่องซึ่งกันและกัน สอดคล้องกับ มนุญ บรูณพัฒนา (2547:วิทยานิพนธ์) เรื่องการจัดบริการสวัสดิการสังคมเพื่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนของเทศบาลตำบลยางนึ่ง อำเภอสарภักดิ์ จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า การสร้างประสิทธิภาพในการจัดสวัสดิการต้องมีลักษณะเชิงรุก เข้ากับประชาชน เพื่อสร้างความใกล้ชิด ความรู้ที่ดีระหว่างประชาชน ช่วยครอบครัวที่มีปัญหา จัดหาที่พักอาศัยให้คนพลัดถิ่น

3.3 บทบาทสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตาที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชน

มูลนิธิพรเมตตา ได้เข้ามาพัฒนาสวัสดิการในชุมชนด้าน การศึกษา ด้านการมีอาชีพ ด้านสุขภาพอนามัย ด้านที่อยู่อาศัย ด้านบริการสังคม ด้านนันทนาการ และด้านอื่นๆ ผู้ที่ได้ได้รับการช่วยเหลือในด้านสวัสดิการของมูลนิธิพรเมตตา ได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ มีงานทำ มีรายได้ ทำให้คนได้รับการพัฒนาทางด้านทักษะวิชาชีพ เมื่อมีคนได้รับการพัฒนา คนที่ได้รับการพัฒนาแล้วก็จะลดปัญหาในชุมชน และสังคม รวมถึงยังแก้ปัญหาคนในสังคมได้ เช่น ปัญหาความยากจน เด็กด้อยโอกาส สตรี ผู้สูงอายุ ทำให้คนมีปัญหาได้รับการช่วยเหลือให้เป็นคนปกติอยู่ในสังคมได้ สังคมในชุมชนอำเภอนาดอกก็สงบ เพราะคนได้รับการพัฒนา สังคมก็ได้รับการพัฒนาด้วย สอดคล้องกับ แผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2545-2549) สวัสดิการสังคม (Social Welfare) พบว่า ระบบการจัดบริการสังคม เพื่อป้องกันและแก้ไข ปัญหาสังคมและพัฒนาสังคม รวมทั้งการส่งเสริมความมั่นคงทางสังคมเพื่อให้ประชาชนสามารถดำรงชีวิต ในสังคมได้ในระดับมาตรฐาน โดยบริการดังกล่าวจะต้องตอบสนองความต้องการพื้นฐานของประชาชนให้ได้รับการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างทั่วถึง และเป็นธรรม ทั้งในด้าน การศึกษาที่ดี การมีสุขภาพอนามัย การมีที่อยู่อาศัย การมีงานทำ การมีรายได้ การมีสวัสดิการ แรงงาน การมีความมั่นคงทางสังคม การมี นันทนาการ และบริการทางสังคมทั่วไป โดยระบบบริการสังคมต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรี ความเป็นมนุษย์ และสิทธิที่ประชาชน ต้องได้รับและเข้ามามีส่วนร่วมในระบบการจัดบริการทางสังคมในทุกๆระดับ การพัฒนาสังคม (Social Development) หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงที่ดีทั้งด้าน เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง วัฒนธรรม เพื่อประชาชน จะ ได้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งด้านอาหาร ที่อยู่อาศัย การศึกษา สุขภาพอนามัย การมีงานทำ มีรายได้ที่เพียงพอ ในการครองชีพ ประชาชนได้รับความเสมอภาค ความยุติธรรม มีคุณภาพชีวิต ทั้งนี้ประชาชนจะต้องมีส่วนร่วมในกระบวนการเปลี่ยนแปลงทุกขั้นตอน อย่างเป็นระบบ ความมั่นคงของมนุษย์ (Human Security) หมายถึง การที่ประชาชนได้รับหลักประกัน ด้านสิทธิ ความปลอดภัย การสนองตอบ ต่อความจำเป็นขั้นพื้นฐาน สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรี ไม่ประสบปัญหาความยากจน ไม่สิ้นหวังและมีความสุข ตลอดจนได้รับ โอกาสอย่างเท่าเทียมกันในการพัฒนา ศักยภาพตนเอง ความมั่นคงทางสังคม (Social Security) หมายถึง การ

ดำเนินงานทั้งของรัฐและสังคมที่จะ ช่วยลดปัญหาความยากจน ตลอดจนขจัดภัยพิบัติต่างๆ ฉะนั้น
 ความมั่นคงทางสังคมจึงมีความหมายกว้างขวาง กล่าวถึงมาตรการทางด้านเศรษฐกิจและสังคม
 เพื่อที่จะขจัดความยากจน และความเสี่ยงภัยต่างๆ โดยทั่วไปความมั่นคงทางสังคมจะครอบคลุมถึง
 การช่วยเหลือทางสังคม การประกันสังคมและการบริการสังคม การมีความมั่นคงทางรายได้
 หมายถึง ประชาชนทุกคนที่มีรายได้เพียงพอแก่การยังชีพ ได้รับการคุ้มครองในเรื่องความมั่นคงใน
 การดำเนินชีวิตของตนและครอบครัว ในรูปของการประกันสังคมซึ่งครอบคลุม เรื่องผลประโยชน์
 จากการประกันสุขภาพ การสงเคราะห์บุตร การชดเชยการขาดรายได้จากการเจ็บป่วย พิการ ทูพพล
 ภาพ ชราภาพ และการว่างงาน การประกันสังคมเป็นมาตรการหนึ่งที่จะสร้างความมั่นคง ทางสังคม
 โดยเฉพาะกับประชาชนผู้มีรายได้ประจำ ไม่ให้ได้รับความเดือดร้อนเมื่อมีเหตุให้สูญเสียรายได้
 ทั้งหมด บางส่วน หรือไม่เพียงพอแก่การยังชีพ นันทนาการ หมายความว่า ประชาชนมีกิจกรรม
 นันทนาการเพื่อการบันเทิงและการพักผ่อนใจอย่างมีคุณภาพ โดยกิจกรรมนันทนาการนั้นๆ ไม่เป็น
 การทำให้เสื่อมเสียศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่ผิดศีลธรรม และไม่ผิดกฎหมาย ไม่เป็นการเอา
 เปรียบ กดขี่ข่มเหง หรือละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนในกลุ่มอื่นๆ การบริการสังคมทั่วไป
 หมายความว่า การให้บริการแก่ประชาชน โดยเฉพาะคนยากจน ผู้ด้อยโอกาส และกลุ่มเปราะบาง
 พิเศษ เพื่อช่วยสร้างเสริมการมีคุณภาพชีวิตที่ดี ช่วยพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้สามารถ ดำรงชีวิตอยู่
 ในสังคมได้อย่างเป็นสุขตามความแก่อดภาพ สอดคล้องกับ แผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมและ
 สังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ.2545-2549) พบว่า การมีสุขภาพอนามัยที่ดี หมายความว่า
 ประชาชนพึงได้รับการป้องกันโรคภัยไข้เจ็บ การรักษาพยาบาล การส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพ
 ร่างกาย จิตใจอารมณ์ และสังคมอย่างทั่วถึง และเท่าเทียมกัน โดยประชาชนไม่ว่า เพศใด อายุวัยใด
 เชื้อชาติใด ศาสนาใด อยู่ในภูมิภาคใด หรืออยู่ในวัฒนธรรมใด มีความสนใจในทางการเมือง มีแบบ
 แผนการดำรงชีวิตเช่นใด หรือมีสถานภาพทางเศรษฐกิจสังคมในระดับชั้นใดก็ตาม พึงได้รับการ
 สวัสดิการสังคมด้านสุขภาพอนามัยที่ได้มาตรฐานอย่างทั่วถึง เสมอภาค เป็นธรรมสอดคล้องกับ
 ความต้องการ และสถานการณ์ปัญหาของบุคคล กลุ่มบุคคล และประชาชน การมีการศึกษาที่ดี
 หมายความว่า ประชาชนพึงได้รับการที่ส่งเสริมและพัฒนาตนเองให้มีความรู้ ทักษะ ตลอดจน
 ปลุกฝังคุณธรรมจริยธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อนำไปสู่การดำเนินชีวิต
 อย่างมีคุณภาพต่อไป และแม้ว่าประชาชนจะมีข้อบกพร่องทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์
 และสังคม หรือด้วยโอกาสทางการศึกษา ก็จะได้รับบริการการศึกษาพิเศษและจัดรูปแบบการศึกษา
 ที่เหมาะสม สอดคล้องกับ ความต้องการของประชาชนที่มีข้อจำกัดเหล่านั้น ทั้งนี้ประชาชนทุกคน
 ต้องได้รับการศึกษาในระดับอย่างน้อยที่สุดคือ การศึกษาขั้นพื้นฐาน ความพิการ ความบกพร่อง
 ด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ และสังคมผู้ยากจนและผู้ด้อยโอกาส หรือแม้แต่เพศ วัย

ผิวพรรณ ต้องไม่เป็นเหตุให้ประชาชน ผู้ใดขาดโอกาสทางการศึกษา หรือได้รับการทางการศึกษา น้อยกว่า หรือด้อยกว่าไม่เป็นธรรม หรือไม่เท่าเทียมกับประชาชน โดยทั่วไป การมีที่อยู่อาศัย หมายความว่า การที่ประชาชนมีที่อยู่อาศัยตามควรแก่อัตภาพ ช่วยเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีในทำนองเดียวกัน ประชาชนทุกคนควรจะได้มีที่อยู่อาศัย ตามแต่กำลังความสามารถของบุคคลที่จะได้มาอย่างน้อยที่สุดที่อยู่อาศัยต้องให้ความปลอดภัย ความมั่นคง อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ดี ไม่มีสภาพเสื่อมโทรม แออัด แวดล้อมด้วยมลพิษหรือเสียงต่อ ภัยพิบัติ เสียงต่อความเสื่อมเสียทั้งทางร่างกาย จิตใจ อารมณ์และสังคม การมีงานทำ การมีรายได้ และการมีสวัสดิการแรงงาน หมายความว่า ประชาชนมีงานทำที่ทำให้มีรายได้อย่างน้อย เพียงพอ แก่การดำรงชีพ งานที่มีสวัสดิการที่ดีหรืออย่างน้อยตามที่กฎหมายกำหนด งานที่ต้องไม่เสี่ยงต่อการเจ็บป่วย อุบัติเหตุ และอุบัติเหตุ ต่างๆ ไม่เป็นงานที่สร้างความเสื่อมเสียแก่ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ไม่ผิดศีลธรรมหรือผิดกฎหมาย ประชาชนมีความภาคภูมิใจในงานที่ทำ และมีโอกาสก้าวหน้าในการทำงานนั้นๆ ประชาชนต้องได้รับรายได้และสวัสดิการจากการทำงานอย่างเสมอภาค เท่าเทียมและยุติธรรม ประชาชน สามารถรวมกลุ่มรวมตัวกันปกป้องผลประโยชน์ ของตนในรูปของสหภาพแรงงาน เมื่อมีการเลือกปฏิบัติหรือประชาชนทราบว่าไม่ได้รับความยุติธรรมในเรื่องรายได้ สภาพการทำงาน การจ้างงาน และสวัสดิการแรงงาน ประชาชนต้องได้รับความคุ้มครอง จากหน่วยงานหรือองค์กรที่มีอำนาจหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง กระบวนการและกลไก ด้านแรงงานสัมพันธ์ต้องสามารถรองรับปัญหาและความต้องการของประชาชนด้านนี้ได้

3.4 ปัญหา อุปสรรคในการดำเนินงานของมูลนิธิพรเมตตา

3.4.1 **ปัญหาด้านบุคลากร** บุคลากรมีน้อย ต้องการบุคลากรที่มีศักยภาพมีความพร้อมด้านวิสัยทัศน์ ด้าน อุดมการณ์ และด้านวัตถุประสงค์ และปรัชญาชีวิตที่สอดคล้องกันรุ่งรัตน์ เฟิงสวย <http://www.learners.in.th/blogs/posts/103280> ค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2553 ระบุว่า ปัญหาเมื่อเกิดขึ้นกับองค์กรหรือหน่วยงานใด ก็มักจะทำให้องค์การนั้น ไม่สามารถทำงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลเท่าที่ควรจะเป็นสาเหตุของปัญหาการทำงานอาจมีสาเหตุมาจากความขัดแย้งทั้งในระหว่างบุคคลและระหว่างกลุ่ม เช่น การคิดไม่เหมือนกัน การทำไม่เหมือนกัน และ ผลประโยชน์ไม่เหมือนกัน ซึ่งจากประสบการณ์ที่ได้พบเห็นในระหว่างการทำงานก็พอที่จะระบุปัญหาเป็นประเด็นในเรื่องเกี่ยวกับ คน / วิธีการทำงาน สรุปได้ว่า ปัญหาการทำงานในองค์กรมีสาเหตุมาจาก 1. คน เช่น เกิดการแบ่งกลุ่ม มีอคติต่อกัน ขาดความร่วมมือ 2. งาน เช่น งานไม่มีประสิทธิภาพ งานล่าช้ากว่ากำหนด 3. วิธีการทำงาน เช่น ขาดภาวะผู้นำ ขาดมนุษยสัมพันธ์ ขาดศาสตร์และศิลป์ในการบริหาร จากปัญหาดังกล่าวควรจะลดระดับของปัญหาและให้สมาชิกเกิดความร่วมแรง ร่วมใจ ร่วมมือผลักดันให้ภารกิจบรรลุเป้าหมาย

ขององค์การต่อไป ปัญหาเกี่ยวกับคน มนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของประเทศ เป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ประเทศชาติเจริญรุ่งเรืองในทุกด้าน (วารสารรามคำแหง. 2549. หน้า 171) และในบรรดาทรัพยากรการบริหาร คือ คน (Man) เงิน (Money) วัสดุอุปกรณ์ (Materials) และการจัดการ (Management) ในการบริหาร “คน” นั้นเป็นสิ่งที่บริหารยากที่สุด เพราะคนมีความรู้สึกนึกคิด มีความต้องการ (บรูซซี ศิริมหาสาคร. 2542. หน้า 108-109) พบว่า การสร้างแรงจูงใจ (Motivation) มนุษย์ในองค์การมีความสำคัญมาก มนุษย์มีความแตกต่างที่หลากหลาย เน้นความสัมพันธ์ด้านพฤติกรรมของมนุษย์ ที่เป็นปัจจัยหลักคือ แรงจูงใจที่จะทำงานให้กับองค์การสำเร็จตามวัตถุประสงค์ อับราฮัม มาสโลว์ นักจิตวิทยาอเมริกาได้เสนอทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมนุษย์เริ่มจากขั้นต่ำไปหาขั้นสูงสุด มี 5 ขั้น 1. ความต้องการทางกายภาพ (Physiological) 2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety) 3. ความต้องการทางสังคม (Social) 4. ความต้องการด้านการเคารพ – นับถือ มีชื่อเสียง (Esteem) 5. ความต้องการบรรลุศักยภาพแห่งตน (Self actualization) สรุปได้ว่ามนุษย์เป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าของประเทศ ขององค์การเพราะคนเป็นผู้สร้างงาน ดังนั้นเมื่อเกิดปัญหาเกี่ยวกับคนจากความแตกต่างของคน ผู้บริหาร เพื่อนร่วมงานควรมีการสร้าง แรงจูงใจ (Motivation) ตามแนวทางทฤษฎีของอับราฮัม มาสโลว์ หรือ ทฤษฎี ลำดับขั้นความต้องการของ มาสโลว์ (Maslow) มี 5 ลำดับ เพื่อให้คนเกิดความพอใจความรักในองค์การ เมื่อคนเกิดพอใจความรักในองค์การ คนก็จะทำงานให้กับองค์การอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผล มีความรักใคร่ ความสามัคคี เกิดความร่วมมือ ร่วมมือไปสู่พลังร่วมกัน จนสามารถผลักดันภารกิจขององค์การให้ไปสู่เป้าหมายในที่สุด

3.4.2 ปัญหาด้านงบประมาณ ในปี พ.ศ. 2550 เกิดปัญหาด้านเศรษฐกิจ ถดถอย จึงทำให้การดำเนินการในโครงการต่างๆ เริ่มชะงัก และมีข้อจำกัด เนื่องจากขาดทุนทรัพย์ในการดำเนินโครงการเริ่มได้รับผลกระทบ สอดคล้องกับ ดร.ณรงค์ สัจพันโรจน์ (2538: บทความ) เรื่อง การจัดอนุมัติและบริหารงบประมาณแผ่นดิน พบว่า ทุกหน่วยงานทั้งของภาครัฐและเอกชน จะต้องมีการบริหารจัดการในการจัดทำงบประมาณ เพื่อที่จะได้มีการบริหาร จัดสรรงบประมาณที่ได้รับมาอย่างคุ้มค่าที่สุด ดังนั้นเห็นว่าระดับหัวหน้างานตั้งแต่ระดับผู้บริหารเบื้องต้น ผู้บริหารระดับกลาง จะต้องให้ความสำคัญที่จะเรียนรู้ ศึกษาให้เกิดความเข้าใจ แล้วนำไปบริหารจัดการให้ประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งถือว่าเป็นเครื่องมือที่ให้ความสำคัญที่ใช้ในการบริหารงาน

3.4.3 ปัญหาด้านแผนงาน เนื่องจากปัญหาในเรื่องของงบประมาณที่ยังขาดแคลน และขาดแหล่งสนับสนุน ในการดำเนินโครงการ ทำให้แผนงานที่วางไว้ไม่ได้เป็นไปตามที่กำหนด แผนงาน หรือโครงการที่วางไว้ต้องชะลอไปก่อน สอดคล้องกับ บรูซซี ศิริมหาสาคร (บทความ: 147-149) ค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2553 ได้ระบุว่า ได้ศึกษาเรื่องวิสัยทัศน์กับนักบริหารการจูงใจคน

เพื่อสัมฤทธิ์ผลของงาน การวางแผน (Planning) คือ การวางแผนเพื่อทำงานนั้นให้สำเร็จ โดยเปิดโอกาสให้ทุกคนในกลุ่มมีส่วนร่วมรับรู้ในปัญหาที่เกิดขึ้น และช่วยกันกำหนดแนวทางในการแก้ปัญหา ร่วมกัน ดังนั้น ทุกคนจะมีความพอใจในสิ่งที่จะทำ ตระหนักถึงความจำเป็น หรือคุณค่าของสิ่งที่ จะทำ การทำตามแผน การลงมือปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ โดยมีความเพียรพยายามที่จะทำสิ่งนั้น ให้สำเร็จ การตรวจสอบผลงาน (Checking) การตรวจสอบผลงานว่า มีคุณภาพเป็นไปตามแผนงาน หรือไม่ โดยเอาใจใส่ไม่ทอดทิ้งกลางคัน การปรับปรุงงาน (Acting) การปรับปรุงคุณภาพของ ผลงานให้เป็นไปตามแผน เมื่อพบว่า มีข้อบกพร่องต้องแก้ไขให้ดีขึ้น โดยการใคร่ครวญ หมั่น ตรวจสอบ ปรับปรุงพัฒนางานให้ดีขึ้น

3.5 แนวทางการปรับปรุงแก้ไขบทบาทสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตา เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

3.5.1 *ควรจัดสรรงบประมาณ* ให้เพียงพอต่อความต้องการของชุมชน สอดคล้อง กับ กองโครงการวางแผน แผนกบัญชี ฝ่ายการช่างกล การรถไฟฟ้าแห่งประเทศไทย เรื่องการ บริหารจัดงบประมาณ <http://www.slideshare.net/LemonCheeseeee/ss-16422105> ค้นเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2553 พบว่า งบประมาณมีความสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อการบริหาร หน่วยงาน สามารถนำเองงบประมาณมาใช้เป็นเครื่องมือในการบริหารหน่วยงานให้เจริญก้าวหน้า เป็น เครื่องมือในการบริหารหน่วยงาน ตามแผนงานกำลังเงินที่มีอยู่โดยให้มีการปฏิบัติงานให้สอดคล้อง กับแผนงานที่วางไว้ เพื่อป้องกันการรั่วไหลและลดการปฏิบัติงานที่ไม่จำเป็นของหน่วยงานลง เป็นเครื่องมือในการพัฒนาหน่วยงาน ถ้าหน่วยงานจัดงบประมาณใช้จ่ายอย่างถูกต้องและมี ประสิทธิภาพ จะสามารถพัฒนาให้เกิดความเจริญก้าวหน้าแก่หน่วยงานและสังคม โดยหน่วยงาน ต้องพยายามใช้จ่ายและจัดสรรงบประมาณให้เกิดประสิทธิผลไปสู่โครงการที่จำเป็น เป็น โครงการ ลงทุนเพื่อก่อให้เกิดความก้าวหน้าของหน่วยงาน เป็นเครื่องมือในการจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่จำกัด ให้มีประสิทธิภาพ เนื่องจากทรัพยากร หรือ งบประมาณของหน่วยงานมีจำกัด ดังนั้น จึงจำเป็นที่ จะต้องใช้งบประมาณเป็นเครื่องมือ ในการจัดสรรทรัพยากร หรือใช้จ่ายเงินให้มีประสิทธิภาพ โดยมีการวางแผนในการใช้และจัดสรรเงินงบประมาณไปในแต่ละด้าน และมีการวางแผน ปฏิบัติงานในการใช้จ่ายทรัพยากรนั้นๆ ด้วยเพื่อที่จะก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด เป็นเครื่องมือ กระจายทรัพยากร และเงินงบประมาณที่เป็นธรรม งบประมาณสามารถใช้เป็นเครื่องมือจัดสรร งบประมาณที่เป็นธรรมไปสู่จุดที่มีความจำเป็นทั่วถึงที่จะทำให้หน่วยงานนั้น สามารถดำเนินไปได้ อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นเครื่องมือประชาสัมพันธ์ งานและผลงานหน่วยงาน เนื่องจากงบประมาณ เป็นที่รวมทั้ง หมดของแผนงาน และงานที่จะดำเนินการในแต่ละปี พร้อมทั้ง ผลที่จะเกิดขึ้น ดังนั้น

หน่วยงานสามารถใช้งบประมาณหรือเอกสารงบประมาณที่แสดงถึงงานต่างๆ ที่ทำเพื่อเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบ

3.5.2 *ลดโครงการบางโครงการที่ไม่เกิดผล หรือ ค่าใช้จ่ายที่เกินความจำเป็นลง*

สอดคล้องกับ กองโครงการวางแผน แผนกบัญชี ฝ่ายการช่างกล การรถไฟแห่งประเทศไทย เรื่อง การบริหารจัดการงบประมาณ <http://www.slideshare.net/LemonCheeseeee/ss-16422105> ค้นเมื่อวันที่ พบว่า งบประมาณมีความสำคัญต่อการดำเนินงานขององค์กร และต่อการพัฒนาประเทศ และถ้าขาดซึ่งงบประมาณ ในการบริหารจัดการ ก็ไม่สามารถนำพาประเทศไปสู่ความสำเร็จ ดังนั้น ในการบริหารงบประมาณ ต้องยึดหลักความโปร่งใส เป็นธรรม ประหยัดและมีประสิทธิภาพ

3.5.3 *ควรส่งเสริมพนักงานบุคลากรให้ได้รับการอบรม เพื่อเชี่ยวชาญในด้านนั้นๆ*

สอดคล้องกับ เคนพงษ์ พลละคร (2531: วารสารเพิ่มผลผลิต) เรื่องการพัฒนาผู้ได้บังคับบัญชา <http://www.tu.ac.th/org/ofrektor/person/train/handbook/training.html> ค้นเมื่อวันที่ 2 มกราคม 2553 พบว่า การพัฒนาบุคลากรด้วยการจัดโครงการฝึกอบรมนั้นจะส่งผล และเอื้ออำนวยประโยชน์ให้กับองค์กรหรือหน่วยงานได้ หากจะให้ได้สามารถ ปฏิบัติงานด้านการบริหารงาน ฝึกอบรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกเหนือไปจากจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับ กระบวนการ ฝึกอบรม และหลักการบริหารงานฝึกอบรมแต่ละขั้นตอนแล้ว ผู้รับผิดชอบงาน ฝึกอบรมควรจะต้องมีความรู้พื้นฐานทางสังคมศาสตร์ และ พฤติกรรมศาสตร์แขนงต่างๆ อย่าง กว้างขวาง เช่น สังคมวิทยา จิตวิทยา และศาสตร์การจัดการ ซึ่งจะช่วยให้เอื้ออำนวยให้สามารถ กำหนด หลักสูตร และ โครงการฝึกอบรมได้ง่ายขึ้น มีความรู้เกี่ยวกับหลักการบริหารบุคคลและการพัฒนา บุคคลด้วยวิธีการอื่นๆ นอกจากนั้น ผู้ดำเนินการฝึกอบรมยังจำเป็นที่จะต้องมีความสามารถในการ สื่อสาร ทั้งด้านการเขียนและการพูดในที่ชุมนุมชน ตลอดจนมีมนุษยสัมพันธ์ดีเพื่อให้สามารถ ติดต่อกับสื่อสารกับกลุ่มผู้เข้าอบรม และประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วย นอกจากการมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องดังกล่าวข้างต้นนี้แล้วทัศนคติของผู้รับผิดชอบงานฝึกอบรม ยังเป็นสิ่งสำคัญที่มีผล กระทบต่อการดำเนินงานฝึกอบรมอีกด้วย กล่าวคือ ผู้รับผิดชอบงาน ฝึกอบรมเองจะต้องเป็นผู้ที่เห็น ความสำคัญของการฝึกอบรม ต่อการพัฒนาบุคลากร มีความเห็น สอดคล้องกับหลักการและแนวคิดต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการฝึกอบรม รวมทั้งควรจะต้องมีความเชื่อ ว่า การฝึกอบรมนั้นเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการพัฒนาบุคลากร และนำไปสู่การปรับปรุงการ บริหารได้ ทัศนคติเช่นนี้จะเกิดขึ้นได้ ก็ต่อเมื่อเขามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ หลักการบริหารงาน ฝึกอบรม ตลอดจนเรื่องต่าง ๆ ซึ่งเป็นแนวคิดพื้นฐานที่เจ้าหน้าที่ฝึกอบรม ควรรู้ดังกล่าวไว้ข้างต้น นั้นเอง ดังนั้น เพื่อปูพื้นฐานให้แก่ผู้ปฏิบัติงานด้านการฝึกอบรม จึงจะขอเริ่มต้นคู่มือการจัด โครงการฝึกอบรม เพื่อพัฒนาบุคลากรด้วยการกล่าวถึงแนวคิดและหลักการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การฝึกอบรมและการพัฒนาบุคลากรเสียก่อน ชัดแย้งกับ ฌรงค์วิทย์ แสนทอง (2553: บทความ) เรื่ององค์ประกอบของการพัฒนาบุคลากร (Human Resources Development)

<http://www.peoplevalue.co.th/index.php?lay=show&ac=article&Id=539105099&Ntype=19>

ค้นข้อมูลเมื่อวันที่ 2 มกราคม 2553 พบว่า การบริหารบุคลากรที่ประสบความสำเร็จจำเป็นจะต้องทำความเข้าใจถึงองค์ประกอบหรือฟังก์ชันหลัก ๆ ของการพัฒนาบุคลากร เนื่องจากผู้บริหารรวมถึงนักบริหารและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์บางคนยังเข้าใจผิดคิดว่างานพัฒนาบุคลากรก็คืองานฝึกอบรม โดยมีหน่วยงานบุคคลทำหน้าที่ในการจัดฝึกอบรม ติดตาม และประเมินผลความสำเร็จของการพัฒนาบุคลากรในองค์กร ซึ่งผู้บริหารระดับ CEO มักจะมีคำถามอยู่เสมอว่า “จัดฝึกอบรมแล้วพนักงานจะพัฒนาขีดความสามารถขึ้นมาบ้างหรือไม่” ดังนั้นเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ถูกต้องตรงกันว่า องค์ประกอบของการพัฒนาบุคลากรมิใช่มีเพียงแค่การฝึกอบรมเท่านั้น พบว่ามีนักวิชาการจำนวนมากได้ศึกษาถึงแนวคิดและองค์ประกอบของการพัฒนาบุคลากร ซึ่งผู้เขียนขอนำเสนอหลักการพิจารณาถึงองค์ประกอบของการพัฒนาบุคลากรจากแนวคิดของ Jerry W. Gilley, Steven A. Egglund และ Ann Maycunich Gilley ในหนังสือ Principle of Human Resource Development โดยแบ่งองค์ประกอบของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์โดยใช่มิติทางด้านจุดเน้น (Focus) และมีติด้านผลลัพธ์ (Results) เป็นปัจจัยที่กำหนดกรอบการพัฒนา ดังต่อไปนี้ จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบของการพัฒนาบุคลากรทั้ง 4 เรื่องนี้ เครื่องมือที่สำคัญที่ทำให้การบริหารบุคลากร ในทุก ๆ เรื่องประสบความสำเร็จก็คือ ขีดความสามารถ (Competency) ที่องค์กรหลาย ๆ แห่งมีการกำหนดขึ้นหรือองค์การหลาย ๆ แห่งมีแผนที่จะกำหนดขีดความสามารถของแต่ละตำแหน่งงานขึ้นมาด้วยเช่นกัน ซึ่ง Competency ถือได้ว่าเป็นเครื่องมือการบริหาร (Management Tools) ที่นำมาใช้ได้ทั้งการพัฒนารายบุคคล การพัฒนาสายอาชีพของพนักงาน การบริหารผลการดำเนินงาน และการพัฒนาองค์กร สำหรับในแง่ของการพัฒนารายบุคคล Competency จะถูกนำมาใช้เพื่อประเมินดูว่าพนักงานแต่ละคนมีขีดความสามารถใดที่เป็นจุดแข็ง (Strength) และขีดความสามารถใดที่เป็นจุดอ่อน (Weakness) โดยผู้บังคับบัญชาจะต้องเลือกขีดความสามารถที่จะต้องพัฒนาว่าควรจะเป็นเรื่องใด หลังจากนั้นจึงกำหนดเครื่องมือที่จะนำมาใช้ในการพัฒนา ซึ่งเครื่องมือที่ผู้บริหารควรตระหนักถึงก็คือ เครื่องมือที่ใช้การฝึกอบรมในห้องเรียนเท่านั้น เครื่องมือการพัฒนาขีดความสามารถของพนักงานมีจำนวนมาก อาทิเช่น การสอนงาน (Coaching) การเป็นที่เลี้ยง (Mentoring) การมอบหมายงานที่ยากและท้าทาย (Job Enrichment) การเพิ่มปริมาณงาน (Job Enlargement) การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self Learning) การทำให้ดูเป็นตัวอย่าง (Job Shadowing) เป็นต้น นอกจากนี้ Competency ยังถูกนำมาใช้ในเรื่องการพัฒนาสายอาชีพ นั่นก็คือ การกำหนดผังความก้าวหน้าในสายอาชีพ (Career Path) ที่ไม่ใช่การเลื่อนตำแหน่งงาน (Promotion) เพียงอย่าง

เดียวเท่านั้น ความก้าวหน้าในสายอาชีพจะรวมไปถึงการ โอนย้ายงาน (Job Transfer) ซึ่ง Competency จะใช้เป็นเกณฑ์ในการพิจารณาความพร้อมว่าพนักงานคนนั้นมีศักยภาพเพียงพอที่จะเลื่อนตำแหน่งงานและ โอนย้ายงานได้หรือไม่ และหากพนักงานมีขีดความสามารถไม่พร้อม สิ่งที่ผู้บริหารจะต้องดำเนินการต่อ นั่นก็คือ การจัดทำแผนพัฒนาศักยภาพของพนักงานเป็นรายบุคคล และนอกจากการจัดทำผังความก้าวหน้าในสายอาชีพแล้ว การจัดทำแผนพัฒนาคงและคนดี (Talent Management) ยังเป็นอีกเรื่องหนึ่งที่สำคัญของการพัฒนาสายอาชีพที่องค์กรหลายแห่งเริ่มตระหนักถึงความสำคัญ และได้เริ่มสรรหาคงและคนดีในองค์กร เพื่อที่ว่าองค์กรจะได้หาวิธีการในการจูงใจและรักษาบุคลากรเหล่านี้ให้อยู่ในองค์กรได้นานที่สุด ซึ่งบุคคลเหล่านี้ที่องค์กรได้มีการเตรียมให้เป็นผู้สืบทอดทายาทหรือผู้สืบทอดตำแหน่งงาน (Successors) สำหรับตำแหน่งงานระดับบริหารต่อไป การบริหารผลการปฏิบัติงาน (Performance Management) เป็นอีกเรื่องหนึ่งที่สำคัญ ซึ่ง Competency จะถูกนำมาใช้เป็นปัจจัยหนึ่งในการวัดและประเมินผลการทำงาน of พนักงานในปัจจุบัน โดยการประเมินพฤติกรรมของพนักงานว่าพนักงานมีการแสดงออกในพฤติกรรมที่ผู้บังคับบัญชาคาดหวังมากน้อยแค่ไหนบ้าง ระดับการประเมินนั้นจะเน้นไปที่การประเมินความถี่หรือความบ่อยครั้งที่เกิดขึ้นของแต่ละพฤติกรรมที่ต้องการ ซึ่งผู้บังคับบัญชาจะรับรู้ถึงความถี่ในการแสดงพฤติกรรมของพนักงานได้ก็ต่อเมื่อผู้บังคับบัญชาจะต้องสังเกตพฤติกรรมและจดบันทึกเหตุการณ์หลัก ๆ (Critical Incidents) ที่สะท้อนถึงพฤติกรรมของพนักงานแต่ละครั้ง ด้วยการทำสมุดบันทึกพฤติกรรม ซึ่งภาครัฐมีการกำหนดให้ข้าราชการจัดทำสมุดบันทึกความดีราชการ ซึ่งถือได้ว่าเป็นแบบอย่างที่ดีที่กระตุ้นให้องค์กรอื่นๆ เริ่มมีการจัดทำสมุดบันทึกพฤติกรรมของพนักงานดังเช่นหน่วยงานราชการที่มีการนำมาใช้ปฏิบัติ สำหรับองค์ประกอบสุดท้ายของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ก็คือ การพัฒนาองค์กร (Organization Development) ที่เน้นการนำเครื่องมือด้านการบริหารบุคลากรมาใช้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในองค์กร เพื่อสร้างวัฒนธรรมองค์กรตามแบบอย่าง que ผู้บริหารต้องการ ซึ่ง Competency จะถูกนำมาใช้เป็นกลไกขับเคลื่อนให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมทั่วทั้งองค์กร แนวคิดของการพัฒนาองค์กรถือได้ว่านำองค์ประกอบต่าง ๆ ของการพัฒนาบุคลากรมาบูรณาการเข้าด้วยกัน เนื่องจากองค์กรจะพัฒนาไปได้นั้นก็ต่อเมื่อองค์กรจะต้องมีการพัฒนาพนักงานแต่ละคน การรักษาพวกเขาไว้ด้วยการพัฒนาสายอาชีพของพนักงานอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนการปรับเปลี่ยนแนวทางการบริหารผลการปฏิบัติงานเพื่อสร้างความยุติธรรมในการประเมินผลงาน

3.5.4 จัดเก็บเอกสาร ข้อมูล โครงการของมูลนิธิฯ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการสืบค้น สอดคล้องกับ <http://teacher.aru.ac.th/chutiman/images/ppt/doc2.pdf> ค้นข้อมูลเมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2553 พบว่า เอกสารคือข้อความที่สามารถนำมาอ่าน แปร ตีความหรือใช้เป็นสิ่งอ้างอิง เพื่อการ

ปฏิบัติงาน ใช้เป็นหลักฐานในการติดต่อราชการหรือธุรกิจ เช่น จดหมายเข้า จดหมายออก รายงาน หรือข้อมูลที่จัดขึ้น บันทึกใบสั่งซื้อสินค้า รูปภาพ คู่มือหรือเอกสารอื่นใด ซึ่งจัดทำขึ้นหรือใช้โดยหน่วยงาน เป็นต้น เอกสารเปรียบเหมือนหน่วยความจำของหน่วยงาน ซึ่งช่วยให้การทำงาน คล่องตัว และเป็นเครื่องมือในการติดต่อระหว่างหน่วยงาน ปัจจุบันเราใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ มาพัฒนาให้เหมาะสมกับงานทำให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น การจัดเก็บเอกสารด้วยเครื่อง จัดเก็บ และค้นหาเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ การใช้โปรแกรมการจัดการเอกสารด้วยเครื่อง คอมพิวเตอร์ เป็นต้น

3.5.5 ควรปลูกฝังคนในชุมชน ให้รักอาชีพ มีความพอเพียง สอดคล้องกับ

พระราชดำรัส พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ณ ศาลาดุสิดาลัย ๔ ธันวาคม ๒๕๓๘ [http://www.rta.Mi.th/ 21610u/Data/Data_pro/Popeaing/1.htm](http://www.rta.mi.th/21610u/Data/Data_pro/Popeaing/1.htm) ค้นข้อมูลเมื่อวันที่ 29 มิถุนายน 2553 ตรีศว่า "ขอให้ทุกคนมีความปรารถนาที่จะให้เมืองไทยอยู่พอกิน มีความสงบและทำงานตั้ง อธิษฐานตั้งปณิธาน ในทางนี้ ที่จะให้เมืองไทยอยู่แบบพออยู่พอกิน ไม่ใช่ว่าจะรุ่งเรืองอย่างยอด แต่ว่ามี ความพออยู่พอกิน มีความ สงบ เปรียบเทียบ กับประเทศอื่น ๆ ถ้าเรารักษาความพออยู่พอกิน นี้ได้ เราก็จะขุดยั้งขุดได้ ฉะนั้น ถ้าท่าน ซึ่งถือว่าเป็นผู้มีความคิด และมีอิทธิพลมีพลังที่จะทำให้ ผู้อื่น ซึ่งมีความคิดเหมือนกัน ช่วยกันรักษาส่วนรวม ให้อยู่ดีกินดีพอสมควร ขอย้ำพอควร พออยู่พอ กิน มีความสงบ "ไม่ให้คนอื่นมาแย่งคุณสมบัตินี้จากเราไปได้ ก็จะเป็นของขวัญวันเกิดที่ถาวรที่จะมี คุณค่าอยู่ ตลอดกาล" การตัดสินใจและการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้อยู่ในระดับพอเพียง ต้องอาศัย ทั้งความรู้และคุณธรรมเป็นพื้นฐาน เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับวิชาการต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้อง อย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณา ให้เชื่อมโยงกัน เพื่อ ประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ เงื่อนไขคุณธรรม ที่จะต้องเสริมสร้าง ประกอบด้วยมีความตระหนัก ในคุณธรรม มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีความอดทน มีความเพียร ใช้สติ ปัญญาในการ ดำเนินชีวิต

บทบาทการจัดสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตา อำเภอนาตาล จังหวัด อุบลราชธานี การจัดสวัสดิการชุมชนเป็นส่วนประกอบที่สำคัญในการสังคมที่ให้เกิดแบบแผน ชีวิต ความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น พออยู่พอกิน มีความสงบ พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน อยู่อย่างมีศักดิ์ศรี มีศักยภาพ มีภูมิคุ้มกันที่ดี คนด้อยโอกาสได้รับโอกาสทางการศึกษา มีความรู้ มีการศึกษาที่ดี เป็นผลจาก การจัดสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตา

3. ข้อเสนอแนะ

เพื่อให้การศึกษาค้นคว้าเรื่องราวเกี่ยวกับบทบาทการจัดสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตา อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้ศึกษาจึงใคร่ขอเสนอแนะดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำข้อมูลวิจัยไปใช้

ข้อมูลในการวิจัยเพื่อเป็นข้อมูลในการจัดสวัสดิการชุมชน ควรให้จังหวัดเอาผลงานของมูลนิธิฯ ไปใช้ในการจัดแผนพัฒนา และสวัสดิการสังคมจังหวัด และเอาเป็นตัวอย่างให้จังหวัดอื่นๆ ได้เห็นถึงผลงานและตัวอย่างในการจัดสวัสดิการในการพัฒนาชุมชนนาตาลได้

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ชื่อเรื่องของการวิจัย ควรทำชื่อเรื่องอื่นๆ เช่นการประเมินผล การจัดสวัสดิการศึกษา ปัญหาอุปสรรคในการจัดสวัสดิการชุมชน

3.2.2 แนวโน้มการจัดสวัสดิการชุมชน ของมูลนิธิพรเมตตา ในอนาคต

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กฤษณะ ดวงตา. (2553, 20 กรกฎาคม). อายุ 12 ปี สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน
บ้านเลขที่ 6/7 หมู่ที่ 8 บ้านบางสัก ตำบลบางม่วง อำเภอดงตาล จังหวัดพิจิตร.
กวิณ วันวิเวก. (2551). แนวทางการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุขององค์การบริหารส่วน
ตำบล ในอำเภอมือง จังหวัดขอนแก่น.
กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2548). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จการจัด
สวัสดิการสังคมขององค์กรชุมชน สารสนเทศออนไลน์ ค้นวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ.
2556 จาก http://www.m-society.go.th/edoc_detail.php?edocid=369.
_____. (2549). รายงานผลการวิจัยแนวทางการฟื้นฟูวิถีชีวิตผู้ประสบภัยจากคลื่นยักษ์สึนามิ
สำนักมาตรฐานการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
_____. (2549). แนวทางการฟื้นฟูวิถีชีวิตผู้ประสบภัยจากคลื่นยักษ์ สึนามิ สำนักมาตรฐาน
การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ค้นวันที่ 5 สิงหาคม พ.ศ. 2556 จาก
http://www.m-society.go.th/document/edoc/edoc_1901.pdf.
กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม. (2545). แผนพัฒนางานสวัสดิการสังคมและสังคม
สงเคราะห์
กาญจนา บุญรักษา. (2552). การจัดสวัสดิการชุมชนเพื่อความอยู่ดีมีสุขของประชาชนบ้านขาม
อำเภอดงตาล จังหวัดพิจิตร.
กิตติพัฒน์ นนทปัทมกุลย์. (2544). นโยบายสังคมและสวัสดิการสังคม.
_____. (2550 : 26-32) การจัดสวัสดิการสังคม.
แก้วสมพล พระสวัสดิ์. (2553, 24 กรกฎาคม). อายุ 29 ปี สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน
บ้านเลขที่ 61 หมู่ที่ 12 บ้านนาอาลอน ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัด
อุบลราชธานี.
ครรรชิต วงศ์เทพ. (2553, 21 สิงหาคม). อายุ 30 ปี สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน
บ้านเลขที่ 300 หมู่ที่ 17 ถ.ราชพัสดุ ตำบลไรร้อย อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี.
คอนสวรรค์ บัวทอง. (2553, 24 กรกฎาคม). อายุ 25 ปี สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน
บ้านเลขที่ 48 หมู่ที่ 12 บ้านนาอาลอน ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัด
อุบลราชธานี.

- คิม สุพร. (2553, 26 กรกฎาคม). อายุ 50 ปี สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน บ้านเลขที่ 25 หมู่ที่ 13 บ้านทางโค้ง ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี.
- จรัส เหลืองศรีสกุล. (2548). ยุทธศาสตร์การจัดสวัสดิการสังคมของเทศบาลตำบลโพธิ์ประทับช้าง อำเภอโพธิ์ประทับช้าง จังหวัดพิจิตร.
- จันทร์แรม ชาพิภักดิ์. (2553, 18 กรกฎาคม). อายุ 15 ปี สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน บ้านหนองพินย่น หมู่ที่ 5 ตำบลเหล่างาม อำเภอโพธิ์ไทร จังหวัดอุบลราชธานี.
- จันทร์หอม ทะยะสุทธิ. (2553, 20 กรกฎาคม). อายุ 65 ปี สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน บ้านเลขที่ 48 หมู่ที่ 12 บ้านนาจันทร์สมร ชัยศักดิ์ (2550) โครงการและการดำเนินกิจกรรมของมูลนิธิพรเมตตา <http://www.blog.spu.ac.th/km/2008/05/30/entry-1> การแก้ไขปัญหา ลากรถช่วยเหลือปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม สาระสังเขปออนไลน์ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2553.
- จันทร์สมร ชัยศักดิ์. (2553, 20 กรกฎาคม). อายุ 43 ปี ศาสนา คริสต์ สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน บ้านเลขที่ 58 หมู่ที่ 12 บ้านนาอาลอน ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี.
- จิตรา วีรบุรินนท์และอนุชา ม่วงใหญ่. (2524). “การเปลี่ยนแปลงกับปัญหาสังคม” ใน เอกสาร การสอนชุดวิชาสังคมมนุษย์ หน่วยที่ 13 หน้า 199-235 นนทบุรี.
- จิระศักดิ์ เถาว์แก้ว. (2553, 24 กรกฎาคม). อายุ 35 ปี สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน บ้านเลขที่ 46 หมู่ที่ 12 บ้านนาอาลอน ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี.
- ฉวีวรรณ ประจวบเหมาะ. (2550). “แนวทฤษฎีมานุษยวิทยา” ใน ประมวลสารชุดวิชาการพัฒนา จากมุมมองของสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา หน่วยที่ 3 หน้า 22-51 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศิลปศาสตร์ <http://www.pirun.ku.ac.th-b4813056/NortEast.html> สาระสังเขปออนไลน์ ค้นวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2553.
- ชนินทร์ วะสินนท์. (2549). การจัดสวัสดิการชุมชนของเครือข่ายอินแปง: กลไก กระบวนการ จัดการตนเอง.
- ชัชภูมิ สีชมพู. (2553). รูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนที่เอื้อต่อผู้ยากลำบากในพื้นที่อำเภอน้ำปาด จังหวัดอุตรดิตถ์.
- ชัชภูมิ สีชมพู และคณะ. (2550). รูปแบบการบริหารจัดการเครือข่ายกองทุนสวัสดิการชุมชนที่เอื้อต่อผู้ยากลำบากในพื้นที่อำเภอน้ำปาด จังหวัดอุตรดิตถ์.

ชัยยันต์ พันธเสน. (2553, 20 กรกฎาคม). อายุ 33 ปี สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน
บ้านเลขที่ 40 หมู่ที่ 12 บ้านนาอาลอน ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัด
อุบลราชธานี.

ชัยวัฒน์ หน่อรัตน์. (2546). เศรษฐกิจชุมชนและสวัสดิการชุมชนหมู่บ้านชนบท.

ชินานาง คำรังสี. (2556). ปัญหาผู้สูงอายุในสังคมไทย สารระสังเขปออนไลน์ ค้นวันที่ 29
กรกฎาคม พ.ศ. 2556

<https://sites.google.com/site/payhareuxngyasephtidnichumchn/phlk-ra-thb-khxng-payha-ya-seph-tid/phlk-ra-thb-tx-khrxbkhrav-chumchn-laea-sangkham> สารระสังเขปออนไลน์ ค้น
วันที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2556.

http://news.sanook.com/education/education_52845.php สารระสังเขปออนไลน์ ค้นวันที่ 30
กรกฎาคม พ.ศ. 2556.

http://www.google.co.th/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&ved=0CDMQFjAB&url=http%3A%2F%2Fwww.gender.go.th%2Fpublication%2Fmeeting%2FStrategic_Plan_19Jan2012.doc&ei=wwn9UdOINomJrQfmuoDACg&usg=AFQjCNGp6QS7yOKOltJZSTMYYOoyZmPfD-A&sig2=4NGD7kZpvrqkE_L8L2Ng-g&bvm=bv.50165853,d.bmk สารระสังเขปออนไลน์ ค้นวันที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2556.

<http://felingout.myreadyweb.com/article/> สารระสังเขปออนไลน์ ค้นวันที่ 30 กรกฎาคม พ.ศ. 2556.

<http://sd-group1.blogspot.com/2013/01/53410851.html> สารระสังเขปออนไลน์ ค้นวันที่ 31
กรกฎาคม พ.ศ. 2556.

<http://region3.prd.go.th/problem-poor/> สารระสังเขปออนไลน์ ค้นวันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2556.

<http://www.qlf.or.th/Home/Details?contentId=147> สารระสังเขปออนไลน์ ค้นวันที่ 31 กรกฎาคม
พ.ศ. 2556.

ชาญณรงค์ แก้วมูล. (2553, 21 กรกฎาคม). อายุ 33 ปี สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน
บ้านเลขที่ 300 หมู่ที่ 17 ถ.ราชพัสดุ ตำบลไรร้อย อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี.

ชาญยุทธ์ หอมชื่น. (2553, 20 สิงหาคม). อายุ 42 ปี สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน
บ้านเลขที่ 59 หมู่ที่ 12 บ้านนาอาลอน ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัด
อุบลราชธานี.

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ. (2544). สวัสดิการโดยภาคชุมชน.

- ณรงค์ แกมจินดา. (2553). บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมสวัสดิการชุมชน
กรณีศึกษา กองทุนสังฆะวันละบาท บ้านหนองสองห้อง หมู่ที่ 7 ตำบลเขาสวนกวาง
อำเภอเขาสวนกวาง จังหวัดขอนแก่น.
- ณัฐชัย มัชฌิมบุระ. (2553, 30 กรกฎาคม). อายุ 14 ปี สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน
บ้านเลขที่ 70 หมู่ที่ 12 บ้านนาอาลอน ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัด
อุบลราชธานี.
- ณัฐนารี พะสวัสดิ์. (2553, 24 พฤศจิกายน). อายุ 25 ปี สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน
บ้านเลขที่ 58 หมู่ที่ 12 บ้านนาอาลอน ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัด
อุบลราชธานี.
- ดวงกมล วิมลกิจ. (2547). การจัดสวัสดิการสังคมสำหรับคนยากจนและผู้ด้อยโอกาส: ศึกษากรณี
ประชาชนที่อาศัยในชุมชนเคหะร่มเกล้า.
- ดวงฤดี ศรีวงษา. (2553, 29 กรกฎาคม). อายุ 29 ปี สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน
บ้านเลขที่ 57 หมู่ที่ 1 บ้านพะลาน ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี.
- ดอกรัก รจน์ัย. (2553, 20 กรกฎาคม). อายุ 32 ปี สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน
บ้านหนองปลาเจ็ง หมู่ที่ 6 ตำบลโพธิ์ อำเภอโนนคูณ จังหวัดศรีสะเกษ.
- เดช ทะยะสุทธิ. (2553, 20 กรกฎาคม). อายุ 65 ปี สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน
บ้านเลขที่ 50 หมู่ที่ 12 บ้านนาอาลอน ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และคณะ. (2542). การสำรวจความรู้เชิงแนวคิด ทฤษฎี บทบาท และ
ความสำคัญต่อสังคมของโครงข่ายความปลอดภัยทางสังคม.
- เดือนใจ สุกะโคตร. (2553, 24 กรกฎาคม). อายุ 62 ปี สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน
บ้านเลขที่ 22 หมู่ที่ 12 บ้านนาอาลอน ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัด
อุบลราชธานี.
- ทรงพันธ์ ดันตระกูล. (2553). ประชากรและสิ่งแวดล้อม สารสังเขปออนไลน์ ค้นวันที่ 30
มิถุนายน พ.ศ. 2553
- ธรรมทอง ศรีวงษา. (2553, 29 กรกฎาคม). อายุ 33 ปี สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน
บ้านเลขที่ 57 หมู่ที่ 1 บ้านพะลาน ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี.
- ธีระพงษ์ ดีดวงพันธ์. (2553, 28 มิถุนายน). อายุ 53 ปี สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน
บ้านเลขที่ 154 หมู่ที่ 16 บ้านนาตาล ตำบลนาตาล อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี.

- นารี ทองโสภณ. (2553, 21 สิงหาคม). อายุ 52 ปี สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน
บ้านเลขที่ 172 หมู่ที่ 8 บ้านไทรงาม ตำบลกองโพน อำเภอนาตาล จังหวัด
อุบลราชธานี.
- บุญจรรย์ ทาทอง. (2553, 24 กรกฎาคม). อายุ 27 ปี สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน
บ้านเลขที่ 61 หมู่ที่ 12 บ้านนาอาลอน ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัด
อุบลราชธานี.
- ปนัดดา ใจเอื้อ. (2543). สภาพปัญหาและความต้องการบริการสวัสดิการสังคมสำหรับผู้รับงานมา
ทำที่บ้าน.
- ประชา พวงมาลัย. (2553, 24 กรกฎาคม). อายุ 30 ปี สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน
บ้านเลขที่ 70 หมู่ที่ 2 บ้านนาทราย ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี.
- ประภาพรรณ จินต์จันทรวงศ์. (2552). การศึกษาปัญหาและความต้องการในการจัดสวัสดิการให้แก่
นักเรียน สังกัดกรมสามัญศึกษา อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม.
- ประภาส ปิ่นตอกแต่ง สุภาใบเมือง และบัญชา แก้วส่อง. (2546). การวิเคราะห์สวัสดิการชุมชน.
ปรีศณี นัคราโรจน์. (2542). สภาพปัญหาและความต้องการสวัสดิการสังคมสำหรับผู้ว่างงานที่มา
ขอรับบริการการจัดหางานจากสำนักงานในเขตกรุงเทพมหานคร.
- ปัญญาดา ญาณวิขรา. (2554). การพัฒนางานสวัสดิการสังคมด้านการศึกษา: กรณีศึกษาการจัด
การศึกษาโดยครอบครัวในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- ปัทมาวดี โพชนุกูล ชูชุกิ. (2552). วรรณกรรมปริทรรศน์และการสังเคราะห์ความรู้ สวัสดิการ
ชุมชนในประเทศไทยปริชาติ คำชู (2551) ผลการใช้โปรแกรมกิจกรรมกลุ่ม
นันทนาการต่อภาวะซึมเศร้าของผู้สูงอายุ ในศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคม
ผู้สูงอายุ จังหวัดภูเก็ต.
- พรสุดา วรรณใส. (2553, 18 กรกฎาคม). อายุ 15 ปี สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน
บ้านเลขที่ - หมู่ที่ 18 บ้านโนนเจริญ ตำบลนาตาล อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี.
- พรศิริ เหล่าบง. (2553, 21 กรกฎาคม). อายุ 23 ปี สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน บ้านเลขที่ 98
หมู่ที่ 19 บ้านสามแยกเมืองใหม่ ตำบลเขมราฐ อำเภอเขมราฐ จังหวัดอุบลราชธานี.
- พระมหาประเวศ สมสมัย. (2552). ได้ศึกษาเรื่องการบริหารการสวัสดิการศึกษแก่เด็กกำพร้าและ
ยากจนในสถานสงเคราะห์เด็กกำพร้าและยากจน.
- พัชรนันท์ นางาม. (2552). การศึกษาการจัดบริการสวัสดิการสังคมแก่ประชาชนในเขตเทศบาล
ตำบลหนองสองห้อง อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย.

- พิมพ์ใจ โคตรสา. (2553, 24 พฤศจิกายน). อายุ 20 ปี สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน
บ้านเลขที่ 63 หมู่ที่ 1 บ้านนาอาลอน ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี.
- ภูวนัย ก่อบุญ. (2553, 26 มิถุนายน). อายุ 48 ปี สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน บ้านเลขที่ 9
หมู่ที่ 12 บ้านนาอาลอน ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี.
- มณฑาทิพย์ วุฒิ. (2553). ยุทธศาสตร์การจัดสวัสดิการสังคมของผู้สูงอายุในพื้นที่เทศบาลตำบล
อรัญญิก อำเภอนครหลวง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา.
- มนูญ บุรณพัฒนา. (2547). การจัดบริการสวัสดิการสังคมเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตประชาชนของ
เทศบาลตำบลยางน่อง อำเภอสарงัก จังหวัดเชียงใหม่.
- ยุวณี เกษมสินธ์. (2548). ได้ศึกษาเรื่องสภาพและปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ.
_____. (2553). สภาพและปัญหาการจัดสวัสดิการสังคมสำหรับผู้สูงอายุ ขององค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอสว่างคราม จังหวัดนครพนม.
- รัตนา จันทร์เทาว์. (2545). บทบาทสตรีกับการจัดสวัสดิการชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนชนบท อำเภอ
กุมภวาปี จังหวัดอุดรธานี.
- ระพีพรรณ คำหอม. (2545). สวัสดิการสังคมกับสังคมไทย.
- ลือ เถาว์แก้ว. (2553, 30 กรกฎาคม). อายุ 60 ปี สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน บ้านเลขที่ 48
หมู่ที่ 12 บ้านนาอาลอน ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี.
- ลำไย โคตรสา. (2553, 24 กรกฎาคม). อายุ 27 ปี สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน บ้านเลขที่ 57
หมู่ที่ 12 บ้านนาอาลอน ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี.
- ลำ แก้วพิลา. (2553, 30 กรกฎาคม). อายุ 76 ปี สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน บ้านเลขที่ 79/2
หมู่ที่ 12 บ้านนาอาลอน ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี.
- เลิศ ทะยะสุทธิ. (2553, 26 มิถุนายน). อายุ 65 ปี สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน บ้านเลขที่ 13
หมู่ที่ 12 บ้านนาอาลอน ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี.
- วรเศรษฐ์ นิธอนันต์. (2541). การศึกษาความต้องการและปัญหาของนักศึกษาต่อการให้บริการด้าน
สวัสดิการ ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ศูนย์รังสิต.
- วราพร มุสิกะ. (2553, 30 กรกฎาคม). อายุ 43 ปี สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน บ้านเลขที่ 6
หมู่ที่ 8 บ้านบางสัก ตำบลบางม่วง อำเภอดงหลวง จังหวัดพิจิตร.
- วันชนะ ท่อชู. (2549). ผลของดนตรีบำบัดต่อภาวะซึมเศร้าในผู้สูงอายุในศูนย์พัฒนาการจัด
สวัสดิการสังคมผู้สูงอายุบ้านบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์: การศึกษาเปรียบเทียบดนตรี
บำบัดแบบพุทธกับแบบนิเวศ.
- วันทนีษ์ วาสิกะสิน และคณะ. (2541). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์

- วันทนีส์ วานิกะสิน, สุรางค์รัตน์ วศินารมณ และกิตติพัฒน์ นนทปัทมะดุลย์. (2543). ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสวัสดิการสังคมและสังคมสงเคราะห์.
- วิภา เถาวัลแ้ว. (2553, 5 กรกฎาคม). อายุ 36 ปี สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน บ้านเลขที่ 70 หมู่ที่ 8 บ้านไทรงาม ตำบลกองโพน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี.
- ศิลาไชย เฮาหนู. (2553, 30 กรกฎาคม). อายุ 43 ปี สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน บ้านเลขที่ 5/9 หมู่ที่ 8 บ้านบางสัก ตำบลบางม่วง อำเภอดงแก้ว จังหวัดพังงา.
- ศิลา มัชฌิมบุระ. (2553, 22 สิงหาคม). อายุ 82 ปี สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน บ้านเลขที่ 46 หมู่ที่ 4 บ้านค้อใหญ่ ตำบลกองโพน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี.
- ศักดิ์ชัย นิรัฐทวี พร้อมคณะ. (2550). รายงานการประเมินการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของผู้เรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สมคิด ศรีหาปัญญา. (2553, 26 กรกฎาคม). อายุ 44 ปี สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน บ้านเลขที่ 8 หมู่ที่ 13 บ้านทางโค้ง ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี.
- สมคิด สาริราษฎร์. (2553, 30 มิถุนายน). อายุ 58 ปี สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน บ้านเลขที่ 111 หมู่ที่ 5 ตำบลกองโพน อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี.
- สมชาย ขาวสะอาด. (2553, 27 มิถุนายน). อายุ 34 ปี สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน บ้านเลขที่ 49 หมู่ที่ 9 บ้านนาหินโง่ง ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี.
- สมนึก แสงเขียว. (2544). การจัดสวัสดิการสังคมของรัฐเกี่ยวกับผู้สูงอายุ.
- สมพร เสมอสุข บทความ การป้องกันและแนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติด สารระสังเขปออนไลน์ ค้นวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2556 <http://www.learners.in.th/blogs/posts/336969> .
- สะอึ่ง หอมชื่น. (2553, 24 พฤศจิกายน). อายุ 32 ปี สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน บ้านเลขที่ 59 หมู่ที่ 12 บ้านนาอาลอน ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี.
- सानิตย์ ปนกลั่น. (2553, 30 กรกฎาคม). อายุ 49 ปี สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน บ้านเลขที่ 12 หมู่ที่ 8 บ้านบางสัก ตำบลบางม่วง อำเภอดงแก้ว จังหวัดพังงา.
- สายพิณ มุสิกะ. (2553, 30 กรกฎาคม). อายุ 43 ปี สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน บ้านเลขที่ 6/1 หมู่ที่ 8 บ้านบางสัก ตำบลบางม่วง อำเภอดงแก้ว จังหวัดพังงา.
- สุวรรณ บัวทอง. (2553, 21 สิงหาคม). อายุ 55 ปี สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน บ้านเลขที่- หมู่ที่ 12 บ้านนาอาลอน ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2540). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่แปด พ.ศ.2540-2544.

_____. ฉบับที่ 9 สารระสังเขปออนไลน์ คั่นวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2553.

_____. (2554). รายงานการวิเคราะห์สถานการณ์ความยากจนและความเหลื่อมล้ำของประเทศไทย ปี 2554 สารระสังเขปออนไลน์ คั่นวันที่ 29 กรกฎาคม พ.ศ. 2556 จาก <http://social.nesdb.go.th/social/Default.aspx?tabid=125&articleType=ArticleView&articleId=136>.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2541). รายงานการสำรวจองค์การเอกชนที่ไม่แสวงหากำไร.

สำรวจ ไกรการ. (2553, 19 สิงหาคม). อายุ 27 ปี สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน บ้านเลขที่ 83 หมู่ที่ 12 บ้านนาอาลอน ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี.

สำเร็จ เสกขุนทด. (2553). การชุมชนเครื่องมือสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนท้องถิ่น: กรณีศึกษา ตำบลหนองแวง โสภพระ จังหวัดขอนแก่น.

ไสว ปนกลีน. (2553, 29 กรกฎาคม). อายุ 65 ปี สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน บ้านเลขที่ 36 หมู่ที่ 8 บ้านบางสัก ตำบลบางม่วง อำเภอดงหลวง จังหวัดพังงา.

อนุสรฯ ประชุมแดง. (2553, 18 กรกฎาคม). อายุ 15 ปี สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน บ้านเลขที่ หมู่ที่ 2 บ้านเหมือดแอ ตำบลนาตาล อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี.

อรุณ เสนาะคำ. (2548). การจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนที่เป็นจริงและที่ควรเป็นตามความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอ่างทอง.

อัญชลี ฝ่ายแก้ว. (2553, 19 สิงหาคม). อายุ 21 ปี สัมภาษณ์โดย สุวรรณนิสา พันธเสน บ้านเลขที่ 300 หมู่ที่ 17 ถ.ราชพัสดุ ตำบลไรร้อย อำเภอมือง จังหวัดอุบลราชธานี.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์ บทบาทการจัดสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตา อำเภอนาดาล
จังหวัดอุบลราชธานี

ชื่อและนามสกุล นางสุวรรณนิสา พันธเสน

แขนงวิชา ไทยคดีศึกษา

สาขาวิชา ศิลปศาสตร มหาวิทาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา 1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุตจิต เจนนพกาญจน์
2. รองศาสตราจารย์ ดร. จิตรา วีรปรีนนท์
3. รองศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ มีกุล

วิทยานิพนธ์นี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2556

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ

(อาจารย์ นาวาโท ดร. อนุชา ม่วงใหญ่)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุตจิต เจนนพกาญจน์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. จิตรา วีรปรีนนท์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ไพฑูรย์ มีกุล)

..... ประธานกรรมการบัณฑิตศึกษา

(ศาสตราจารย์ ดร. สิริวรรณ ศรีพหล)

วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
College of Asian Scholars

ที่ บว.136.382/2556

9 กันยายน 2556

เรื่อง คอบริการร่วมประชุมวิชาการ

เรียน คุณสุวรรณนิสา พันธุเสน

ด้วยบัณฑิตวิทยาลัยและสำนักวิจัยและพัฒนา วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย ได้จัดประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและระดับนานาชาติ ครั้งที่ 1 “การบูรณาการองค์ความรู้สู่ประชาคมอาเซียน” (Integrating Knowledge towards the ASEAN Community) ขึ้นในวันศุกร์ที่ 11 ตุลาคม 2556 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้อาจารย์ นักวิจัย นักวิชาการ นิสิต นักศึกษาและผู้สนใจจากภาครัฐและเอกชน ทั้งในและต่างประเทศ ได้เผยแพร่ผลงานวิจัยอันจะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะนั้น

ตามที่ท่านได้ส่งผลงานเข้าร่วมประชุมวิชาการและเสนอผลงานวิจัยระดับชาติและระดับนานาชาติ ครั้งที่ 1 ในวันศุกร์ที่ 11 ตุลาคม 2556 ณ วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย นั้น บัดนี้ คณะกรรมการฝ่ายบทความและโปรแกรมขอแจ้งให้ทราบว่า ผลงานของท่านได้ผ่านการพิจารณาและตอบรับการเข้าร่วมประชุมวิชาการดังกล่าว โดยท่านสามารถตรวจสอบกำหนดการนำเสนอผลงานทางวิชาการได้ที่เว็บไซต์ www.cas.ac.th/conference ภายในวันที่ 15 กันยายน 2556

จึงเรียนมาโปรดเพื่อทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.ชาติชัย นัครชัยพลรัตน์)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

งานเลขานุการการประชุมวิชาการ โทรศัพท์ 043 -246536-8 ต่อ 403

โทรสาร 043 -246539

Email ที่ grad@cas.ac.th

วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
College of Asian Scholars

แบบตอบรับทกถาม

ลงพิมพ์ในรายงานสืบเนื่อง

การประชุมวิชาการเพื่อแสดงผลงานวิจัยระดับชาติและระดับนานาชาติครั้งที่ 1/2556

The CASNIC 2013: College of Asian Scholars National and International Conference

ที่ บว.125.382/2556

9 กันยายน 2556

กองบรรณาธิการ ได้พิจารณาทกถาม

เรื่อง บทบาทการจัดสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตา อำเภอนาดาล
จังหวัดอุบลราชธานี

ผู้เขียนหลัก สุวรรณนิศา พันธเสน

สาขาศิลปะศาสตร์แขนง ไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

ผู้เขียนร่วม ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุจิต เจนนพกาญจน์ , รองศาสตราจารย์ ดร.ไพฑูรย์ มีกุล ,
ศาสตราจารย์ ดร.จิตตรา บุรินนท์

ลงพิมพ์ใน รายงานสืบเนื่อง

กำหนดออก วันที่ 11 ตุลาคม 2556

(ดร.ฐาติมา เพช

กองบรรณาธิการวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

เจ้าของเรื่อง เลขานุการวารสารวิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย

CASNIC 2013

The 1st CAS National and International Conference 2013 : Integrating Knowledge Towards the ASEAN Community

HS031
CASNIC 2013/56

วิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย

ร่วมกับสถาบันการศึกษาเครือข่าย ขอมอบเกียรติบัตรฉบับนี้ให้ไว้เพื่อแสดงว่า

สุวรรณนิลา พันธสิน

ได้เข้าร่วมการนำเสนอผลงานแบบบรรยาย(Oral Presentation)

“การบูรณาการองค์ความรู้สู่ประชาคมอาเซียน”

เมื่อวันที่ 11 ตุลาคม พ.ศ.2556

ณ วิทยาลัยบัณฑิตเอเซีย อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

(Signature)
ศาสตราจารย์ ดร.นายแพทย์กระแส ชนะวงศ์
ผู้รับใบอนุญาต

(Signature)
ดร.อาทิตย์ ฉัตรชัยพลรัตน์
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

COLLEGE OF ASEAN STUDIES
179/137 PRACHASAMOSORN ROAD, MUANG, KHON KAEN, THAIL AND 40000 TEL. 66 43 246536-8 FAX 66 43 246539 www.cas.ac.th

ภาคผนวก ข
แบบสัมภาษณ์

แบบสำรวจชุมชน (ชุดที่ 1)
เรื่อง บทบาทการจัดสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพระเมตตา

คำชี้แจง แบบสำรวจชุมชนนี้ใช้วิธีพูดคุย/สอบถามจาก ผู้รู้ จำนวน 2 คน ผู้นำชุมชน 1 คน เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานและสภาพทั่วไปของชุมชน แล้วสรุปลงแบบสำรวจชุมชน

1. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูล

- 1.1 ชื่อ.....นามสกุล.....อายุ.....ปี
 มีฐานะหรือตำแหน่งเป็น ผู้รู้ ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน นายก อบต.
 เกษตรจังหวัด ชาวบ้านในกลุ่มทอผ้าไหม
 หญิง ชาย
- 1.2 เพศ หญิง ชาย
- 1.3 ที่อยู่ปัจจุบัน บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....
 อำเภอ.....จังหวัด.....
- 1.4 ภูมิลำเนาเดิม บ้านเลขที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....
 อำเภอ.....จังหวัด.....
- 1.5 ศาสนา.....สัญชาติ.....เชื้อชาติ.....การศึกษา.....
- 1.6 อาชีพหลัก.....อาชีพรอง.....

2. ชุมชนที่สำรวจ

- 2.1 ชื่อชุมชน.....
- 2.2 ตำบล.....
- 2.3 อำเภอ.....
- 2.4 จังหวัด.....
- 2.5 ผู้ใหญ่บ้าน.....
- 2.6 หัวหน้าคุ้ม.....
- 2.7 ประวัติความเป็นมา.....
- ที่ตั้งของหมู่บ้านตั้งอยู่บริเวณใด.....
- ติดต่อกับหมู่บ้านใดบ้าง.....
- หมู่บ้านตั้งขึ้นเมื่อใด.....
- ใครเป็นผู้ก่อตั้งหมู่บ้าน.....
- ที่มาของการตั้งชื่อหมู่บ้านคือ.....

คนในหมู่บ้านส่วนใหญ่มาจากที่ไหน.....
 สาเหตุของการย้ายเข้ามาอยู่.....
 รวมตัวเป็นชุมชนได้อย่างไร.....
 เมื่อไหร่.....
 เริ่มหนาแน่นประมาณปี พ.ศ.อะไร.....
 ตระกูลหลักของหมู่บ้านมีตระกูลใดบ้าง.....

3. ลักษณะทั่วไปของตำบล

- 3.1 ที่ตั้งของตำบล.....
 3.2 ลักษณะภูมิประเทศ.....
 3.3 ขนาดของชุมชน โดยประมาณ พื้นที่.....ไร่.....งาน.....ตารางวา
 3.4 ประชากร.....คน จำนวนบ้าน.....หลังคาเรือน
 จำนวนครอบครัว.....ครอบครัว
 3.5 ลักษณะสำคัญ.....
 - เป็นชุมชนแบบใด(ชุมชนเมือง/ชุมชนชานเมือง/ชุมชนแออัด/ชุมชนแบบชนบท)
 - ใกล้เคียงสถานที่สำคัญใดบ้าง.....
 - อายุชุมชน(ช่วงที่คนเริ่มย้ายเข้ามาอยู่เป็นชุมชน) โดยประมาณ.....ปี
 - ความหนาแน่นของประชากรมากน้อยแค่ไหน.....
 - สภาพของบ้านโดยทั่วไปยังคงรักษาสภาพแบบเดิมหรือเป็นแบบใหม่.....
 - ลักษณะการตั้งบ้าน
 - การตั้งบ้านเรือนมีลักษณะอย่างไร.....
 - สภาพบ้านเรือนมีลักษณะอย่างไร.....
 - ระบบความสัมพันธ์ของครอบครัวและเครือญาติ
 - ลักษณะครอบครัวส่วนใหญ่เป็นครอบครัวเดี่ยวหรือครอบครัวขยาย.....
 - การศึกษา
 - ชาวบ้านได้รับการศึกษาจากแหล่งใด.....
 - ชาวบ้านจบการศึกษาในระดับไหนเท่าไร.....
 - จำนวนผู้ที่ยังศึกษาในระดับต่างๆมีจำนวนเท่าใด.....
 - โรงเรียนประจำหมู่บ้านชื่ออะไร.....
 - ปัจจุบันมีจำนวนครู นักเรียน และนักการศึกษา โรงจำนวนเท่าใด.....

- การปกครอง

- รายชื่อผู้ใหญ่บ้านเริ่มตั้งแต่ตั้งหมู่บ้านถึงปัจจุบันมีใครบ้าง.....
- รายชื่อคณะกรรมการหมู่บ้านมีใครบ้าง.....
- การปกครองแบ่งออกเป็นกี่คุ้ม.....
- กลุ่มกิจกรรมแต่ละกลุ่มมีการดำเนินการเป็นอย่างไร.....

4. แบบแผนการเศรษฐกิจ

- คนส่วนใหญ่ของคนในชุมชนประกอบอาชีพใดบ้าง เช่น

- 1). ทำนา.....
- 2). ทอผ้า.....
- 3). รับจ้าง(ระบุ).....
- 4). ลูกจ้าง ที่มีเงินเดือนแน่นอน เช่น โรงงาน(ระบุ).....
- 5). อาชีพเฉพาะหรืออิสระอื่นๆ เช่น เกือบขยะ/ชาเลี้ยง (ระบุ).....
6. ผสม(ระบุ).....
7. อื่นๆ(ระบุ).....

- ฐานะคนส่วนใหญ่ในชุมชน เป็นอย่างไร.....

- แหล่งเงินกู้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () เพื่อน/ญาติ ดอกเบี้ย ร้อยละ.....บาท/เดือน
- () นายทุน/แขก/ดอกเบี้ยร้อยละ.....บาท/เดือน
- () กลุ่มออมทรัพย์ดอกเบี้ย ร้อยละ.....บาท/เดือน
- () กองทุนหมู่บ้าน ดอกเบี้ย ร้อยละ.....บาท/เดือน
- () อื่นๆ(ระบุ).....ดอกเบี้ย ร้อยละ.....บาท/เดือน

ระบบคมนาคม

- ถนนที่ใช้คมนาคมก็สาย.....
- สภาพถนนที่ใช้เดินทางภายในหมู่บ้านเป็นอย่างไร.....
- สร้างขึ้นเมื่อไหร่ ได้รับงบประมาณจากหน่วยงานใด.....
- ยานพาหนะที่ชาวบ้านใช้เดินทางมีอะไรบ้าง.....
- ระยะทางที่ติดต่อกับอำเภอ จังหวัด กี่กิโลเมตร.....
- รถโดยสารที่เดินทางผ่านหมู่บ้านมีกี่คันในแต่ละวัน.....

แบบแผนการเกษตรฤดูกาล

- ลักษณะที่ดิน

1). ลักษณะการครอบครองที่ดิน/ที่อยู่อาศัย

- (1) บุกเบิก/เข้ามาอยู่เลขๆ.....
- (2) เช่าที่ ค่าเช่า.....บาท/เดือน/ปี
- (3) บ้านเช่าเป็นหลัง ค่าเช่า.....บาท/เดือน/ปี
- (4) ห้องเช่าเป็นเรือนแถว ค่าเช่า.....บาท/เดือน/ปี
- (5) ห้องแบ่งเช่า.....บาท/เดือน/ปี
- (6) ที่ตนเอง
- (7) ผสม คือ.....
- (8) อื่นๆ คือ.....

- กรรมสิทธิ์ที่ดิน

- () ตนเอง
- () เอกชน
- () รัฐ/รัฐวิสาหกิจ
- () วัด/มัสยิด/โบสถ์ คือ.....
- () ผสม คือ.....
- () อื่นๆ คือ.....

- ที่ดินเป็นของรัฐ/รัฐวิสาหกิจ หรือรัฐดูแล ได้แก่

- () กรมธนารักษ์/ราชพัสดุ
- () กรมชลประทาน
- () องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น(เทศบาล/อบต.)
- () กรมศิลป์
- () อื่นๆ(ระบุ).....

- ลักษณะดิน

- ลักษณะดินเป็นอย่างไร.....
- ดินในหมู่บ้าน ชาวบ้านปลูกพืชใดมากที่สุด.....

- ลักษณะสภาพภูมิอากาศและฤดูกาล

- 1). อากาศมีลักษณะอย่างไร.....
- 2). ในแต่ละฤดูอยู่ในช่วงเดือนใด.....

- พืชผล

- 1) ผลผลิตทางการเกษตรใดบ้างที่สร้างรายได้ให้แก่ชุมชน.....
- 2) พืชผลส่วนใหญ่นำมาเพื่อการเลี้ยงชีพหรือเพื่อจำหน่าย.....

- วิธีการทำการเกษตร

- 1) คนในชุมชนใช้วิธีการทำการเกษตรแบบในอดีตอยู่หรือไม่
- 2) การใช้วิธีการทำการเกษตรแบบในอดีตกับสมัยใหม่ให้ผลผลิตแตกต่างกันหรือไม่อย่างไร.....
- 3) วิธีการแบบใดที่นิยมใช้กันมากที่สุดในปัจจุบันเพราะเหตุใด

5. ลักษณะชุมชน

- 5.1 ที่ตั้งของชุมชน.....
- 5.2 ลักษณะภูมิประเทศ.....
- 5.3 ขนาด.....
- 5.4 ประชากร.....
- 5.5 ลักษณะสำคัญ.....
- 5.6 แบบแผนการเศรษฐกิจ.....
- 5.7 ระบบคมนาคม.....

6. กลุ่มชาติพันธุ์

- 6.1 คนในหมู่บ้านอพยพมาจากถิ่นใดบ้าง.....
- 6.2 ภาษาหรือสำเนียงที่ใช้ในการติดต่อสื่อสารในหมู่บ้าน.....
- 6.3 สัญชาติ/เชื้อชาติใด.....

ศาสนา วัฒนธรรม ความเชื่อและประเพณี

- 6.4 ชาวบ้านส่วนใหญ่นับถือศาสนาอะไร.....
- 6.5 ในหมู่บ้านมีศาสนสถานหรือไม่ มีหน้าที่อะไรกับชุมชน.....
- 6.6 วัดชื่ออะไรมีพื้นที่เท่าไรใครเป็นเจ้าของ.....
- 6.7 ชาวบ้านมีความเชื่อในเรื่องใด.....
- 6.8 ประเพณีใดที่ชาวบ้านยังคงปฏิบัติอยู่.....
- 6.9 ประเพณี “ฮิตสิบสองกองสิบสี่” ชาวบ้านยังคงปฏิบัติอยู่หรือไม่อย่างไร.....

7. ลักษณะทางสังคมเศรษฐกิจ

แบบแผนอาชีพ

- 1). ในชุมชนขณะนี้มีการรวมกลุ่มกันหรือไม่ () มี () ไม่มี
- 2). ถ้ามีการรวมกลุ่มกันมีกลุ่มอะไรบ้าง(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

() กลุ่มกรรมการชุมชน	() กลุ่มออมทรัพย์/สหกรณ์
() กลุ่มแม่บ้าน/กลุ่มสตรี	() กลุ่มเยาวชน
() กลุ่มอาชีพ	() กลุ่มกิจกรรมตามเทศกาล
() กลุ่มอื่นๆ(ระบุ).....	
- 3). สถานะของกลุ่มโดยรวม

() เข้มแข็งมาก มีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ
() ปานกลาง การดำเนินงานยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร
() ไม่เข้มแข็ง การดำเนินงานไม่เป็นรูปธรรม หรือยังไม่มีการดำเนินงานเลยหรือ

เลิกไปแล้ว

แหล่งที่มาของรายได้

- 1). การประกอบอาชีพหลักและอาชีพรองมีอะไรบ้าง.....
- 2). อาชีพใดที่สร้างรายได้ให้แก่คนในชุมชนบ้าง.....
- 3). มีคนในชุมชนออกไปทำงานต่างประเทศหรือไม่ถ้ามีประเทศใดบ้างและรายได้เป็นอย่างไร.....
- 4). รายได้หลักของประชากรมาจาก (ใส่หมายเลขกำกับลำดับความสำคัญ)

() เกษตรกรรม	() ปศุสัตว์
() อุตสาหกรรม	() ค้าขาย
() ท่องเที่ยว	() อื่นๆ(ระบุ).....

- รายได้เฉลี่ย/คน/ปี..... บาท

การตลาด

- แหล่งจำหน่ายหลักของสินค้า

() ตลาดภายในชุมชน ที่.....
() ตลาดภายในจังหวัด ที่.....
() ตลาดระหว่างจังหวัด ที่.....

- จำนวนแหล่งจำหน่ายสินค้า

- () มีแหล่งจำหน่ายเฉพาะในพื้นที่

() จำนวนแหล่งจำหน่าย 2-3 แห่ง

() จำนวนแหล่งจำหน่าย 4 แห่งขึ้นไป

- มีการวางแผนพัฒนาผลิตภัณฑ์และแผนการผลิตไว้ล่วงหน้า หรือไม่อย่างไร

- ปริมาณของผลิตภัณฑ์ที่ผลิตได้เพียงพอกับความต้องการของผู้บริโภค หรือไม่

รายจ่าย

1. รายจ่ายเพียงพอกับการดำรงชีวิตหรือไม่อย่างไร.....

2. หากรายจ่ายเกินกว่ารายรับมีวิธีแก้ปัญหาอย่างไร.....

คุณรายรับรายจ่าย

1. มีการจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของกลุ่มฯหรือไม่.....

2. หากมีการจัดทำบัญชีมีจำนวนการจดทำเป็นรายเดือนหรือไม่อย่างไร.....

3. การจัดทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายสามารถช่วยให้การบริหารจัดการดีขึ้นมากน้อย

เพียงใด.....

8. สถานการณ์สิ่งแวดล้อม

- แหล่งน้ำในหมู่บ้าน

- แหล่งน้ำธรรมชาติมีกี่แห่ง.....

- น้ำที่ใช้อุปโภคบริโภคมาจากแหล่งใด เพียงพอหรือไม่.....

- การใช้น้ำ () มีมิเตอร์ของการประปาทุกบ้านหรือส่วนใหญ่

() ต่อจากบ้านอื่นในชุมชน/มีมิเตอร์ย่อย

() น้ำบ่อ/บาดาล/น้ำคลอง

() ชื้อน้ำจากภายนอกชุมชน

() อื่นๆ(ระบุ).....

- น้ำดื่มมาจากที่ใด

() น้ำประปาที่มีการป้องกันความสกปรกและเชื้อโรค () แม่น้ำ/ลำคลอง

() น้ำขวด () น้ำฝน () แอ่งน้ำ

() อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

- แหล่งน้ำใช้อยู่ที่ใด () ในบ้าน () นอกบ้าน (ระยะทางจากบ้านถึงแหล่ง

น้ำ.....กิโลเมตร)

- มีวิธีการในการจัดเก็บน้ำดื่มอย่างไร
- () เก็บไว้ในถังพลาสติกแบบไม่มีฝาปิด () เก็บไว้ในถังพลาสติกแบบมีฝาปิด
- () เก็บไว้ในโอ่งแบบไม่มีฝาปิด () เก็บไว้ในโอ่งแบบมีฝาปิด
- () เก็บไว้ในถังโลหะแบบไม่มีฝาปิด () เก็บไว้ในถังโลหะแบบมีฝาปิด
- () เก็บไว้ในกระป๋อง () เก็บไว้ในถังแกลลอน
- () เก็บไว้ในบ่อน้ำ () เก็บไว้ในขวด
- () อื่น ๆ (ระบุ).....
- วิธีทำน้ำให้สะอาดสำหรับดื่มโดยวิธีใด
- () โดยตรงจากท่อประปา () กรอง
- () ต้ม () กรองและต้ม
- () อื่น ๆ (ระบุ).....
- การใช้ไฟฟ้า () ส่วนใหญ่ต่อจากการไฟฟ้า
- () ต่อจากบ้านอื่นในชุมชน/มีมิเตอร์ย่อย
- () ชื้อจากไฟฟ้าจากภายนอกชุมชน
- () มิเตอร์รวมของชุมชน
- () ไม่มีไฟฟ้าใช้
- () อื่น ๆ (ระบุ).....
- ไฟฟ้าสาธารณะ () ไม่มี () มียังใช้ได้ดี
- () มีแต่ใช้ได้เป็นบางส่วน () มีแต่ใช้ไม่ได้แล้ว
- ส้วม () ไม่มี () มีใช้ทุกครัวเรือน
- ห้องส้วม มีลักษณะเป็นอย่างไร
- () แบบเปิดโล่ง () มีกำแพงกั้นมิดชิด
- ถ้ามีกำแพงกั้นมิดชิด ลักษณะกำแพงทำจากวัสดุใด
- () ดิน () ปูนซิเมนต์ () กระเบื้อง
- () อื่น ๆ (ระบุ).....
- ห้องส้วมของคุณตั้งอยู่ที่ใด
- () อยู่ในตัวบ้าน () มีสถานที่เฉพาะที่แยกออกจากตัวบ้าน
- ถ้าห้องส้วมไม่อยู่ในตัวบ้าน คุณมีสถานที่เฉพาะที่แยกออกจากตัวบ้านบริเวณใด
- () อยู่ด้านหลังของบ้าน () อยู่ภายในบริเวณบ้าน
- () อยู่ในสวน () อื่น ๆ (ระบุ).....

- ใช้ระบบใดในการกำจัดของเสียจากห้องส้วม
- () ระบบกำจัดของเสียของภาครัฐ /เอกชน เช่น รถดูดส้วม
 - () มีเครื่องมือหรืออุปกรณ์ในการกำจัดของเสีย (ถังแช่แข็ง และอื่นๆ)
 - () ผู้อยู่อาศัยเป็นคนกำจัดของเสียเหล่านั้นเอง เช่น ตักทิ้ง
 - () ไม่เคยกำจัดของเสียเหล่านั้นเลย (มีบ่อพักและปล่อยของเสียเหล่านั้นแห้งไปเอง)
 - () อื่น ๆ (ระบุ).....
- ระบบการกำจัดขยะ () ไม่มีใครมาเก็บ/ทิ้งทั่วไป
- () มีที่ทิ้งรวม/มีคนมาเก็บ
 - () ไม่มีใครมาเก็บเผาเอง
 - () มีที่ทิ้งรวม แต่ไม่มีใครมาเก็บ
 - () มีระบบเก็บขยะตามบ้าน/อบต.มาเก็บ
- การระบายน้ำ () ไม่มีระบบระบายน้ำ(มีน้ำเน่าขัง/หรือลงพื้นให้ซึมไปเอง)
- () มีทางระบายน้ำแต่ใช้ไม่ได้แล้ว (ทางระบายน้ำชำรุด มีน้ำขัง)
 - () มีทางระบายน้ำ ใช้ไม่ได้บางส่วน (มีน้ำขังบ้างเป็นหย่อมๆ)
 - () มีทางระบายน้ำใช้ได้ดี(ไม่มีน้ำท่วมขัง) ระบายลงแหล่งน้ำ/
ท่อสาธารณะ
- ถ้ามีทางระบายน้ำ ปลายทางไปลงที่ไหน
- () ไม่ลงท่อสาธารณะแต่ลงถนน/คูหรือแหล่งที่ไม่ใช่ที่รับน้ำ
 - () ไม่ลงท่อสาธารณะแต่ลงแหล่งน้ำสาธารณะ เช่น คู คลอง หนอง บึง แม่น้ำ
โดยตรง
 - () ลงท่อระบายน้ำสาธารณะ
- ลักษณะทางระบายน้ำ
- () เป็นท่อปูน
 - () เป็นรางปูน
 - () เป็นรางดิน
 - () อื่นๆ(ระบุ).....
- ทางเดินในชุมชน
- () ทางดิน () ทางเดินไม้
 - () เศษวัสดุ () ราวคาง
 - () ลูกกรัง () คอนกรีต () ผสม (ระบุ).....

9. สถานะทางสุขภาพ

- 1.) มีสถานีนอนามัย/อบต./ศูนย์ถ่ายทอดการเรียนรู้ต่างๆ () ไม่มี () มี (ระบุ)
 - (1) ชื่อ.....บทบาทต่อการพัฒนาชุมชน.....
 - (2) ชื่อ.....บทบาทต่อการพัฒนาชุมชน.....
 - (3) ชื่อ.....บทบาทต่อการพัฒนาชุมชน.....
 - (4) ชื่อ.....บทบาทต่อการพัฒนาชุมชน.....
- 2.) มีการฉีดวัคซีนป้องกันโรคกับคนวัยใดบ้าง.....
- 3.) มีอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านหรือไม่.....
- 4.) มีการให้ความรู้เกี่ยวกับการป้องกันโรคระบาดปีละกี่ครั้ง.....
- 5.) หากเกิดโรคระบาด เช่น ไข้หวัดนก, ไข้หวัดหมู เป็นต้น หน่วยงานของรัฐเข้ามาช่วยเหลืออย่างไรบ้าง.....
- 6.) ชุมชนมีสถานที่ให้คนในชุมชนออกกำลังกายหรือไม่ที่ไหน.....
- 7.) ถ้ามีการเจ็บป่วยส่วนใหญ่ป่วยด้วยโรคอะไร.....

10. ทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ

- 10.1 แหล่งน้ำที่มีในหมู่บ้าน
 - 1.) ชื่อแหล่งน้ำ.....ไร่ การใช้ประโยชน์.....
 - 2.) ชื่อแหล่งน้ำ.....ไร่ การใช้ประโยชน์.....
 - 3.) ชื่อแหล่งน้ำ.....ไร่ การใช้ประโยชน์.....
- 10.2 ที่ดินสาธารณะมีหรือไม่ () ไม่มี () มี (ระบุ)
 - 1.) พื้นที่กว้าง.....ไร่ การใช้ประโยชน์.....
 - 2.) พื้นที่กว้าง.....ไร่ การใช้ประโยชน์.....
 - 3.) พื้นที่กว้าง.....ไร่ การใช้ประโยชน์.....
- 10.3 ทรัพยากรอื่นๆในหมู่บ้านมีอะไรบ้าง (เช่น ป่าชุมชน/แร่ธาตุ/ปราชญ์ชาวบ้าน/ภูมิปัญญา)
 - 1.) ชื่อทรัพยากร.....
 - 2.) ชื่อทรัพยากร.....
 - 3.) ชื่อทรัพยากร.....
 - 4.) ชื่อทรัพยากร.....
 - 5.) ชื่อทรัพยากร.....

6.) ชื่อทรัพยากร.....

วันที่สำรวจ...../...../.....เวลา.....

สถานที่สำรวจ.....

ลงชื่อ.....ผู้ให้ข้อมูล

ลงชื่อ.....ผู้สำรวจ

แบบสัมภาษณ์ (ชุดที่ 2)

เรื่อง บทบาททางด้านสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตา: กรณีศึกษาอำเภอนาตาล จังหวัด
อุบลราชธานี

สำหรับ ผู้ที่ได้รับการช่วยเหลือในด้านการจัดสวัสดิการ รวมทั้งผู้ก่อตั้งมูลนิธิพรเมตตา เจ้าหน้าที่
ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่ภาครัฐ

ตอนที่ 1 ภูมิหลังประชากร

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อมูลลงในช่องว่าง (.....) หรือทำเครื่องหมาย✓ ลงในช่องว่าง

1. ชื่อ.....นามสกุล
.....
2. บ้าน.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ
.....จังหวัด.....
3. ภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่.....หมู่ที่.....ตำบล
.....อำเภอ.....จังหวัด.....ย้ายมาเมื่อ
.....จำนวนสมาชิกในครอบครัว.....คน
4. อายุ

☐ น้อยกว่า 15 ปี	☐ 36-50 ปี
☐ 16-25 ปี	☐ 50 ปีขึ้นไป
☐ 25-35 ปี	
5. สถานภาพการสมรส

☐ โสด	☐ แต่งงาน
☐ ม่าย/หย่าร้าง	☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....
6. ศาสนา

☐ พุทธ	☐ คริสต์
☐ อิสลาม	☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....
7. ระดับการศึกษา

☐ ต่ำกว่ามัธยมศึกษา	☐ ปริญญาโท
☐ มัธยมศึกษา, ปวช. หรือเท่าเทียบ	☐ สูงกว่าปริญญาโท
☐ ปริญญาตรี	☐ อื่นๆ.....

8. อาชีพ

- เกษตรกร
- รับจ้าง
- รับราชการ
- รัฐวิสาหกิจ
- พนักงานเอกชน
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

9. ประสบการณ์การทำงาน

- น้อยกว่า 5 ปี
- 11-20 ปี
- 21-24 ปี
- 6-10 ปี
- 25 ปีขึ้นไป

10. ปัจจุบันท่านได้รับเงินเดือน

- น้อยกว่า 5,000 บาท
- 10,001-20,000 บาท
- 5,000-10,000 บาท
- มากกว่า 20,000 บาท

ตอนที่ 2 ประวัติความเป็นมาของมูลนิธิพรเมตตา

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของมูลนิธิพรเมตตา

1. มูลนิธิพรเมตตาได้จัดตั้งขึ้น และดำเนินงานในช่วงไหน

.....
.....

2. โครงสร้างการบริหารมูลนิธิพรเมตตา มีใครบ้าง

.....
.....

3. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งมูลนิธิพรเมตตา

.....
.....

4. โครงการและกิจกรรมที่มูลนิธิพรเมตตาดำเนินการเกี่ยวกับชุมชนในอำเภอนาตาล มีอะไรบ้าง

.....
.....

5. มูลนิธิพระเมตตา ได้มีส่วนช่วยเหลือ และมีส่วนร่วมในภาครัฐด้านการจัดสวัสดิการชุมชน (อำเภอ องค์การบริหาร ชุมชน) อย่างไรบ้าง

.....

.....

6. ทำไมมูลนิธิฯ สนใจในเรื่องของการให้ความช่วยเหลือชุมชน ในด้านการจัดสวัสดิการ

.....

.....

7. ในการเข้าชุมชนนั้น มูลนิธิฯ มีการดำเนินการอย่างไรบ้าง

.....

.....

8. ในการที่จะทำให้ชุมชนตื่นตัว รู้สึกว่าจะต้องเข้ามามีส่วนร่วม ต้องใช้หลักการและวิธีใดบ้าง

.....

.....

9. มูลนิธิฯ มีวิธี หรือรูปแบบในการดำเนินการเพื่อเข้าถึงชุมชนอย่างไร

.....

.....

10. ปัญหาที่มูลนิธิฯ พบในชุมชนมีด้านใดบ้าง

.....

.....

11. ท่านพบปัญหา และอุปสรรคในการร่วมงานกับชุมชนในการจัดสวัสดิการด้านใดบ้าง

.....

.....

12. มูลนิธิฯ มีวิธีแก้ไขปัญหอย่างไร

.....

.....

13. ท่านคิดว่าสวัสดิการด้านใดที่ควรปรับปรุงแก้ไขมากที่สุด เพื่อให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็ง

.....
.....

14. ท่านมีวิธีแก้ไขปัญหา และสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างไร เพื่อให้เกิดความมั่นคงในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม

.....
.....

15. ท่านมีวิธีช่วยเหลือ และพัฒนาชุมชนอย่างไร เพื่อให้เกิดความมั่นคงในชุมชน

.....
.....

ตอนที่ 3 บทบาททางด้านการจัดสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตา

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับบทบาททางด้านการจัดสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิฯ

1. มูลนิธิพรเมตตา มีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการชุมชนด้านใดบ้าง

.....
.....

2. ท่านคิดว่ามูลนิธิพรเมตตา มีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการชุมชนในด้านใดมากที่สุด เพราะอะไร

.....
.....

3. ท่านต้องการให้มูลนิธิฯ มีส่วนในการจัดสวัสดิการชุมชนในด้านใดมากที่สุด เพราะอะไร

.....
.....

4. ชุมชนของท่านได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานของมูลนิธิฯ หรือไม่ อะไรบ้าง

.....
.....

5. หลังจากที่มูลนิธิฯ เข้ามามีส่วนร่วมในชุมชนของท่าน สภาพชุมชนมีการเปลี่ยนแปลง หรือแตกต่างระหว่างเมื่อก่อนกับปัจจุบัน หรือไม่ เพราะอะไร

.....
.....

6. ในชุมชนของท่านประกอบอาชีพหลัก และอาชีพรองอะไรบ้าง

.....
.....

7. มูลนิธิฯ มีการจัดสวัสดิการที่ทั่วถึง ครอบคลุมสมาชิก หรือคนในชุมชนอย่างไรบ้าง

.....
.....

8. มูลนิธิฯ มีการสนับสนุน ส่งเสริมอาชีพ ในชุมชน เพื่อให้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตอย่างไรบ้าง

.....
.....

9. มูลนิธิฯ มีการอบรมให้ความรู้ ในด้านการศึกษาแก่ เด็ก และเยาวชน

.....
.....

10. มูลนิธิฯ มีการส่งเสริมด้านกำลังใจ แก่ผู้ด้อยโอกาส คนชรา หรือส่งเสริมให้มีภูมิคุ้มกันด้านจิตใจอย่างไรบ้าง

.....
.....

11. มูลนิธิฯ ได้มีการส่งเสริมสนับสนุนให้เยาวชน รู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยดำเนินการจัดกิจกรรม ในด้านใด และเป็นประโยชน์หรือไม่

.....
.....

12. มูลนิธิฯ ได้มีส่วนดูแล หรือมีส่วนช่วยเหลืออย่างไร สำหรับเด็กกำพร้า หรือเด็กด้อยโอกาสทางการศึกษา

.....
.....

13. ในการช่วยเหลือสงเคราะห์ผู้มีรายได้น้อย และผู้สูงอายุ มูลนิธิฯ มีหลักการในการ
ดำเนินการในชุมชนอย่างไรบ้าง เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล

.....
.....

ตอนที่ 4 สวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตา ที่มีผลต่อการแก้ไข ช่วยเหลือ และพัฒนา
ชุมชน

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิฯ ที่มีผลต่อการ
แก้ไข ช่วยเหลือ พัฒนาชุมชน

1. ท่านคิดว่ามูลนิธิพรเมตตา มีส่วนร่วมแก้ไขปัญหา ปรับปรุงชุมชน หรือไม่ อย่างไร

.....
.....

2. ท่านคิดว่ามูลนิธิพรเมตตา มีส่วนช่วยเหลือชุมชนของท่านด้านใดบ้าง

.....
.....

3. ท่านคิดว่ามูลนิธิพรเมตตา มีส่วนช่วยพัฒนาชุมชนของท่านให้เกิดความเข้มแข็งในด้าน
ใดบ้าง

.....
.....

4. มูลนิธิพรเมตตา สามารถกำหนดทิศทางการจัดสวัสดิการต่อชุมชน ตรงตามความต้องการ
ของชุมชนหรือไม่ เพราะอะไร

.....
.....

5. ท่าน หรือชุมชน มีการดำเนินงานร่วมกับมูลนิธิพรเมตตา และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร
บ้าง

.....
.....

6. ท่านคิดว่า มูลนิธิฯ มีการส่งเสริมพัฒนาแรงงานให้กับผู้ด้อยโอกาส หรือผู้ที่รายได้น้อยในการประกอบอาชีพอย่างไรบ้าง

.....
.....

7. ท่านคิดว่ามูลนิธิฯ ควรจะให้การขยายการให้บริการประชาชน หรือการจัดสวัสดิการชุมชนในด้านใดมากที่สุด เพราะอะไร

.....
.....

8. จากการดำเนินงานการจัดสวัสดิการของมูลนิธิฯ ที่ผ่านมาสมาชิกในครอบครัวของท่าน หรือญาติ ของท่าน มีการอพยพย้ายถิ่นฐานไปทำงานที่อื่นหรือไม่ เพราะอะไร

.....
.....

9. ท่านชอบและพึงพอใจในการดำเนินงานของมูลนิธิฯ หรือไม่ เพราะอะไร

.....
.....

10. ท่านคิดว่าชุมชนของท่านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มากน้อยแค่ไหน และด้านใดบ้าง

.....
.....

11. มูลนิธิฯ มีการติดตามประเมินผลการจัดทำสวัสดิการร่วมกับชุมชนหรือไม่ เพราะอะไร

.....
.....

12. ท่าน หรือชุมชนของท่านมีปัญหาความเดือดร้อน และได้รับการช่วยเหลือด้วยวิธีการใดบ้าง

.....
.....

13. ในช่วงที่ผ่านมาท่าน หรือชุมชนของท่านมีอาชีพ และรายได้เพิ่มขึ้น หรือไม่ เพราะอะไร

.....
.....

14. ในชุมชนของท่าน มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทางด้าน คุณธรรมจริยธรรมหรือไม่
เรื่องใดบ้าง

.....
.....

ตอนที่ 5 อุปสรรคในการดำเนินงานของมูลนิธิพรเมตตา

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับอุปสรรคในการดำเนินงานของมูลนิธิพรเมตตา

1. ท่านคิดว่า ปัญหาในเขตชุมชนของท่าน คืออะไร

.....
.....

2. ท่านคิดว่าการจัดสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิ มีข้อบกพร่อง ในเรื่องใดบ้างที่ส่งผลกระทบต่อ
ผลสำเร็จของการจัดสวัสดิการ

.....
.....

3. ท่านคิดว่าการจัดสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิ มีปัญหา และอุปสรรคในเรื่องใดบ้าง

.....
.....

4. ท่านคิดว่าในแต่ละปัญหาจะมีใคร หรือหน่วยงานใดช่วยเหลือท่าน ได้บ้าง

.....
.....

5. ท่านมีข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของมูลนิธิพรเมตตาอย่างไรบ้าง

.....
.....

ตอนที่ 6 แนวทางการปรับปรุงแก้ไขบทบาทสวัสดิการชุมชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับแนวทางการปรับปรุงแก้ไขบทบาทสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตา เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

1. ท่านคิดว่าการจัดบริการสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิฯ มีจุดแข็งในการให้บริการที่เกิดจากในเรื่องใด

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าการให้บริการของมูลนิธิฯ ในชุมชนของท่าน มีจุดอ่อนที่ต้องแก้ไขปรับปรุงในเรื่องใด

.....

.....

3. ท่านคิดว่าการให้บริการของมูลนิธิฯ ในชุมชนของท่าน มีโอกาสในการปรับปรุงการให้บริการในเรื่องใด

.....

.....

.....

4. ท่านคิดว่าการให้บริการของมูลนิธิฯ ในชุมชนของท่านมีอุปสรรคในการให้บริการในเรื่องใด

.....

.....

.....

5. ถ้าจะมีการปรับปรุงการปฏิบัติงานของการจัดสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิฯ เพื่อให้สอดคล้อง และสัมฤทธิ์ผลเพิ่มสูงขึ้นในชุมชนของท่าน ท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมประการใด

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ (ชุดที่ 3)

เรื่อง บทบาททางด้านสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตา: กรณีศึกษาอำเภอนาตาล จังหวัด
อุบลราชธานี

สำหรับเด็กด้อยโอกาส สตรี ผู้สูงอายุ

ตอนที่ 1 ภูมิหลังประชากร

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อมูลลงในช่องว่าง (.....) หรือทำเครื่องหมาย✓ ลงในช่องว่าง

11. ชื่อ.....นามสกุล.....
12. บ้าน.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....
13. ภูมิลำเนาเดิมอยู่ที่.....หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....ย้ายมาเมื่อ.....จำนวนสมาชิกในครอบครัว.....คน
14. อายุ

☐ น้อยกว่า 15 ปี	☐ 36-50 ปี
☐ 16-25 ปี	☐ 50 ปีขึ้นไป
☐ 25-35 ปี	
15. สถานภาพการสมรส

☐ โสด	☐ แต่งงาน
☐ ม่าย/หย่าร้าง	☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....
16. ศาสนา

☐ พุทธ	☐ คริสต์
☐ อิสลาม	☐ อื่นๆ โปรดระบุ.....
17. ระดับการศึกษา

☐ ต่ำกว่ามัธยมศึกษา	☐ ปริญญาโท
☐ มัธยมศึกษา, ปวช. หรือเท่าเทียบ	☐ สูงกว่าปริญญาโท
☐ ปริญญาตรี	☐ อื่นๆ.....
18. อาชีพ

☐ เกษตรกร	☐ รับจ้าง
☐ รับราชการ	☐ อื่นๆโปรดระบุ.....

19. ประสบการณ์การทำงาน

☐ น้อยกว่า 5 ปี	☐ 6-10 ปี
☐ 11-20 ปี	☐ 25 ปีขึ้นไป
☐ 21-24 ปี	

20. ปัจจุบันท่านได้รับเงินเดือน

☐ น้อยกว่า 5,000 บาท	☐ 5,000-10,000 บาท
☐ 10,001-20,000 บาท	☐ มากกว่า 20,000 บาท

ตอนที่ 2 บทบาททางด้านการจัดสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตา

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับบทบาททางด้านการจัดสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิฯ

1. มูลนิธิพรเมตตา มีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการชุมชนด้านใดบ้าง

.....

.....

2. ท่านคิดว่ามูลนิธิพรเมตตา มีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการชุมชนในด้านใดมากที่สุด เพราะอะไร

.....

.....

3. ท่านต้องการให้มูลนิธิฯ มีส่วนในการจัดสวัสดิการชุมชนในด้านใดมากที่สุด เพราะอะไร

.....

.....

4. ท่านได้รับประโยชน์จากการดำเนินงานของมูลนิธิฯ หรือไม่ อะไรบ้าง

.....

.....

5. สภาพครอบครัวของท่าน มีการเปลี่ยนแปลง หรือแตกต่างระหว่างเมื่อก่อนกับปัจจุบันหรือไม่ เพราะอะไร

.....

.....

6. อาชีพหลัก และอาชีพรองของท่าน มีอะไรบ้าง

.....
.....
.....

7. มูลนิธิฯ มีการจัดสวัสดิการที่ทั่วถึง ครอบคลุมสมาชิก หรือคนในครอบครัวอย่างไรบ้าง

.....
.....

8. มูลนิธิฯ มีการสนับสนุน ส่งเสริมอาชีพของท่าน หรือครอบครัวของท่าน เพื่อให้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตอย่างไรบ้าง

.....
.....

9. มูลนิธิฯ มีการอบรมให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องใดบ้าง

.....
.....

10. มูลนิธิฯ ส่งเสริมให้มีภูมิคุ้มกันด้านจิตใจอย่างไรบ้าง

.....
.....

11. มูลนิธิฯ ได้มีการส่งเสริมสนับสนุนให้ท่าน รู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ โดยดำเนินการจัดกิจกรรม ในด้านใด และเป็นประโยชน์หรือไม่

.....
.....

12. มูลนิธิฯ ได้มีส่วนดูแล หรือมีส่วนช่วยเหลืออะไรบ้างในครอบครัวของท่าน

.....
.....

ตอนที่ 3 **สวัสดิการชุมชนของมูลนิธิพรเมตตา ที่มีผลต่อการแก้ไข ช่วยเหลือ และพัฒนาชุมชน**

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิฯ ที่มีผลต่อการแก้ไข ช่วยเหลือ พัฒนาชุมชน

1. ท่านคิดว่ามูลนิธิพรเมตตา มีส่วนร่วมแก้ไขปัญหา ปรับปรุงครอบครัวของท่านหรือไม่ อย่างไร

.....
.....

2. ท่านคิดว่ามูลนิธิพรเมตตา มีส่วนช่วยเหลือท่านด้านใดมากที่สุด

.....
.....

3. ท่านคิดว่ามูลนิธิพรเมตตา มีส่วนช่วยพัฒนาครอบครัวของท่านให้เกิดความเข้มแข็งในด้านใดบ้าง

.....
.....

4. มูลนิธิพรเมตตา สามารถกำหนดทิศทางการจัดสวัสดิการตรงตามความต้องการของท่านหรือไม่ เพราะอะไร

.....
.....

5. ท่าน หรือครอบครัวของท่านมีการดำเนินงานร่วมกับมูลนิธิพรเมตตา และมีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรบ้าง

.....
.....

6. ท่านคิดว่ามูลนิธิฯ ควรจะให้การขยายการให้บริการประชาชน หรือการจัดสวัสดิการชุมชนในด้านใดมากที่สุด เพราะอะไร

.....
.....
.....

7 จากการดำเนินงานการจัดสวัสดิการของมูลนิธิฯ ที่ผ่านมาสมาชิกในครอบครัวของท่าน หรือญาติ ของท่าน มีการอพยพย้ายถิ่นฐานไปทำงานที่อื่นหรือไม่ เพราะอะไร

.....

.....

.....

8 ท่านชอบและพึงพอใจในการดำเนินงานของมูลนิธิฯ หรือไม่ เพราะอะไร

.....

.....

9 ท่านคิดว่าครอบครัวของท่านมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มากน้อยแค่ไหน และด้านใดบ้าง

.....

.....

10 ท่าน หรือชุมชนของท่านมีปัญหาความเดือดร้อน และได้รับการช่วยเหลือด้วยวิธีการใดบ้าง

.....

.....

11 ในช่วงที่ผ่านมาท่าน มีอาชีพ และรายได้เพิ่มขึ้น หรือไม่ เพราะอะไร

.....

.....

12 ในชุมชนของท่าน มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ทางด้าน คุณธรรมจริยธรรมหรือไม่ เรื่องใดบ้าง

.....

.....

ตอนที่ 4 อุปสรรคในการดำเนินงานของมูลนิธิพรเมตตา

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับอุปสรรคในการดำเนินงานของมูลนิธิพรเมตตา

1. ท่านคิดว่า ปัญหาในเขตชุมชนของท่าน คืออะไร

.....

.....

2. ท่านคิดว่าการจัดสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิ มีข้อบกพร่อง ในเรื่องใดบ้างที่ส่งผลกระทบต่อผลสำเร็จของการจัดสวัสดิการ

.....
.....

3. ท่านคิดว่าการเข้ามามีส่วนช่วยเหลือชุมชนของมูลนิธิฯ มีปัญหา และอุปสรรคในเรื่องใดบ้าง

.....
.....

4. ท่านคิดว่าในแต่ละปีจะมีใคร หรือหน่วยงานใดช่วยเหลือท่านได้บ้าง

.....
.....

5. ท่านมีข้อเสนอแนะในการดำเนินงานของมูลนิธิฯ ปรเมตตาอย่างไรบ้าง

.....
.....

ตอนที่ 5 แนวทางการปรับปรุงแก้ไขบทบาทสวัสดิการชุมชน เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็น เกี่ยวกับแนวทางการปรับปรุงแก้ไขบทบาทสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิฯ ปรเมตตา เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน

1. ท่านคิดว่าการจัดบริการสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิฯ มีจุดแข็งในการให้บริการที่เกิดจากในเรื่องใด

.....
.....

2. ท่านคิดว่าการให้บริการของมูลนิธิฯ ในชุมชนของท่าน มีจุดอ่อนที่ต้องแก้ไขปรับปรุงในเรื่องใด

.....
.....

3. ท่านคิดว่าการให้บริการของมูลนิธิฯ ในชุมชนของท่าน มีโอกาสในการปรับปรุงการให้บริการในเรื่องใด

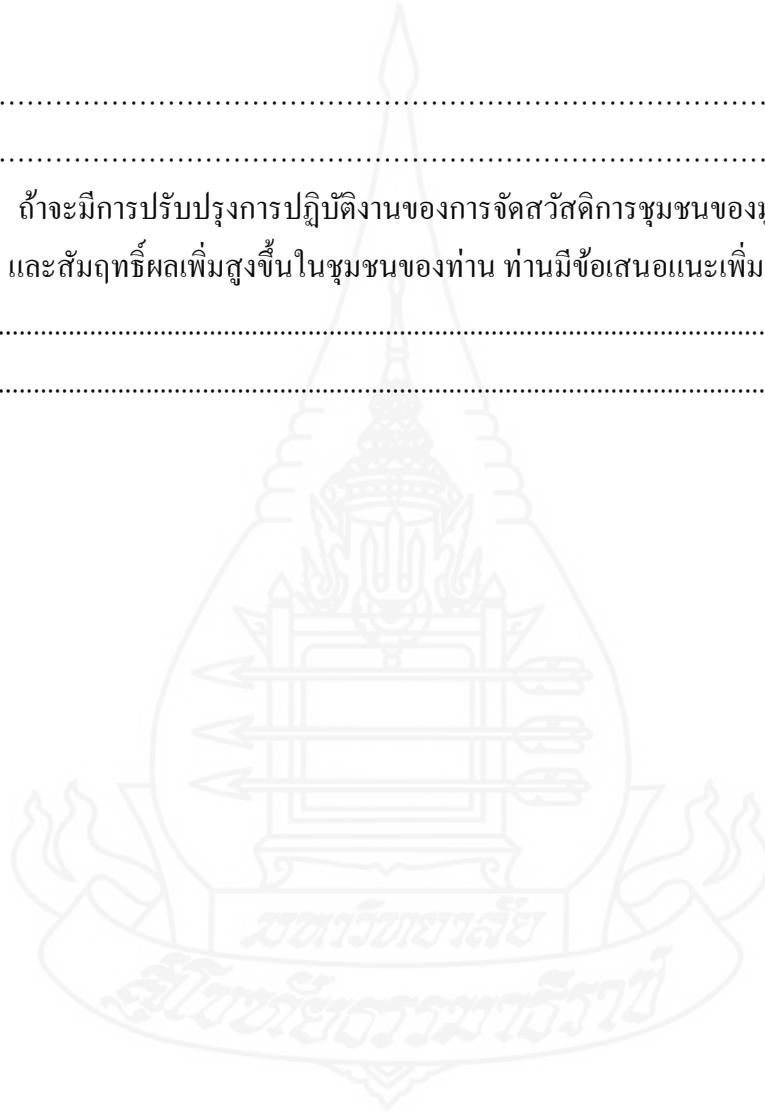
.....
.....

4. ท่านคิดว่าการให้บริหารของมูลนิธิฯ ในชุมชนของท่านมีอุปสรรคในการให้บริหารในเรื่องใด

.....
.....

5. ถ้าจะมีการปรับปรุงการปฏิบัติงานของการจัดสวัสดิการชุมชนของมูลนิธิฯ เพื่อให้สอดคล้อง และสัมฤทธิ์ผลเพิ่มสูงขึ้นในชุมชนของท่าน ท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมประการใด

.....
.....

ภาคผนวก ค
รูปภาพประกอบ

โครงการเลี้ยงปลาเพื่อชุมชน

ช่วยเหลือผู้ประสบภัยน้ำท่วม โดยมอบข้าวสาร อาหารแห้ง

ถ่ายทอดเสริมคุณธรรม จริยธรรม

กิจกรรมค่ายจิตอาสา แลกเปลี่ยนภาษา

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสุวรรณนินสา พันธเสน
วัน เดือน ปีเกิด	14 กุมภาพันธ์ 2522
สถานที่เกิด	อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี
ประวัติการศึกษา	ศศ.บ. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี พ.ศ. 2545
สถานที่ทำงาน	มูลนิธิพรเมตตา บ้านนาอาลอน ตำบลพะลาน อำเภอนาตาล จังหวัดอุบลราชธานี
ตำแหน่ง	ผู้จัดการ

